Gemeente Albrandswaard

BESLUIT

Onderwerp:	Gemeenteraad:	Zaaknummer:
Jaarstukken 2018	8 juli 2019	53177

Het raad van de gemeente Albrandswaard;

gelezen het voorstel van College van burgemeester en wethouders op 7 mei 2019;

BESLUIT:

1. De jaarstukken 2018 vast te stellen;

    1. Het resultaat van de jaarrekening vast te stellen op € 796.463 positief

    2. Het jaarrekeningresultaat te storten in de Algemene reserve;

    3. De budgetten in het overzicht Overhevelen budgetten van € 497.500 over te hevelen naar 2019 en ten laste te brengen van de Algemene reserve en de reserve Sociaal deelfonds;

    4. De restantkredieten uit 2018, zoals opgenomen in bijlage 7 van de jaarstukken, ter hoogte van € 4.636.938 beschikbaar te stellen in 2019.

Verantwoordingsrapportage 2018

Beheer en Bestuur

Basisregistratie Adressen en Gebouwen

Bronhouder Albrandswaard

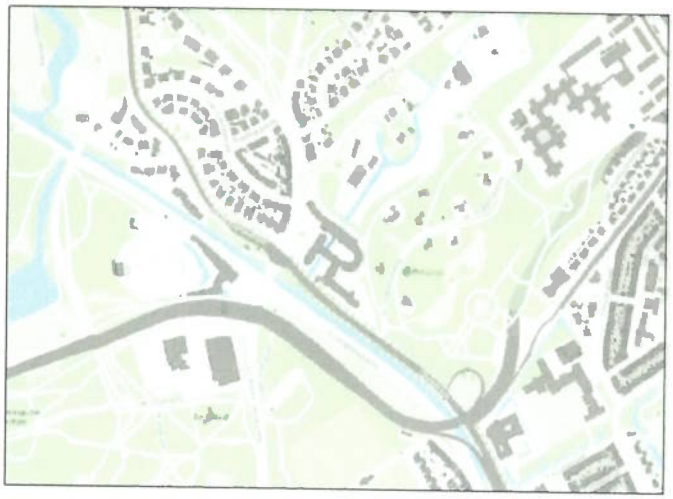

Datum collegebesluit vaststelling:	02-april-2019

het college van de gemeente Albrandswaard,

de secretaris, de burgemeester,

Hans Cats drs. Hans-Christoph Wagner

Inhoudsopgave

1 Inleiding
1.1 Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
1.2 Gemeente als verantwoordelijk bronhouder BAG
1.3 Het belang van de BAG
1.4 Leeswijzer

2 Bestuurlijke verantwoording
2.1 Overzichtsdiagram
2.2 Verbetermaatregelen

3 Zelfevaluatie
3.1 Borging processen
3.2 Tijdigheid
3.3 Volledigheid
3.4 Juistheid

1 Inleiding

1.1 Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

De BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) is onderdeel van het stelsel van basisregistraties. Gemeenten zijn bronhouders van de BAG. Zij zijn verantwoordelijk voor het opnemen van de gegevens in de BAG en voor de kwaliteit ervan. Alle gemeenten stellen gegevens over adressen en gebouwen centraal beschikbaar via de Landelijke Voorziening (BAGLV). Het Kadaster beheert de BAGLV en stelt de gegevens beschikbaar aan de diverse afnemers.

De BAG bevat informatie over: panden, verblijfsobjecten, standplaatsen, ligplaatsen, nummeraanduidingen, openbare ruimtes en woonplaatsen. De attributen die hierbij horen zijn onder andere naam, huisnummer, status, oppervlakte, geometrie, bouwjaar en gebruiksdoel.

De BAG bevat deze gegevens van heel Nederland.

1.2 Gemeente als verantwoordelijk bronhouder BAG

In de wet BAG zijn de taken en bevoegdheden van de betrokken partijen beschreven. Kwaliteitsborging is beschreven in de Regeling Zelfcontrole. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken op grond van de Wet BAG.

Deze rapportage is opgesteld op basis van de jaarlijkse zelfevaluatie zoals beschreven in de Regeling Zelfcontrole BAG om horizontaal verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad over de uitvoering van de Wet BAG en om verticaal verantwoording af te leggen aan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, als formeel toezichthouder.

1.3 Het belang van de BAG

De BAG is een belangrijk onderdeel van het stelsel van basisregistraties. In deze basisregistraties zijn de belangrijkste gegevens verzameld die de overheid nodig heeft om haar werk te doen. Denk bijvoorbeeld aan persoonsgegevens, namen en adressen van bedrijven en eigenaren van percelen, WOZ waarden. In verschillende wetten is de kwaliteit van deze gegevens gewaarborgd. Deze registraties zijn essentieel voor een goede dienstverlening van de overheid. Ze zijn van groot belang voor openbare orde en veiligheid, het toekennen van uitkeringen en vergunningen, belastingheffing, afvalinzameling en bestrijding van fraude.

1.4 Leeswijzer

De rapportage start met de bestuurlijke verantwoording (hoofdstuk 2), waarin op hoofdlijnen de staat van de BAG in deze gemeente is beschreven met aandacht voor de tekortkomingen en door te voeren verbetermaatregelen. Vervolgens wordt op hoofdlijnen (2.1) een overzicht gegevens van de gemeentelijke score op de voor de BAG belangrijke kwaliteitscriteria borging proces, tijdigheid, volledigheid en juistheid. Vervolgens worden (2.2) per kwaliteitscriterium de door te voeren verbetermaatregelen beschreven. In hoofdstuk 3 is tot slot de zelfevaluatie opgenomen. Hierin wordt rubrieksgewijs per vraag de gemeentelijke beantwoording weergegeven.

2 Bestuurlijke verantwoording

Voor de BAG-registratie heeft het ministerie de kwaliteit bepaald op het niveau 'gelegitimeerde werkelijkheid'. Dit houdt in dat alle verleende vergunningen moeten terugkomen in de registratie, daarbij moet de gemeente maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de registratie zo nauw mogelijk aansluit op de feitelijke werkelijkheid.

De gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk zijn ambtelijk gefuseerd in de BAR-organisatie. Daar het gevoerde beleid uniform is de zelfevaluatie gezamenlijk uitgevoerd. De gemeente Albrandswaard heeft met de vragenlijst vanuit de ENSIA-tool 205 punten gescoord, op een totaalscore van 200 punten. Dit komt neer op een percentage van 98. Vanuit het ministerie is de 'lat' gesteld op 150 punten; 75% van de totaalscore wordt door hen als voldoende beschouwd. De zelfevaluatie is verdeeld in de onderwerpen borging processen, tijdigheid, volledigheid en juistheid.

De uitvoer van de Wet BAG is goed geborgd in de organisatie. De BAG-processen zijn op een goede manier vormgegeven en vastgelegd. Dit blijkt uit een goede inrichting van de BAG-processen, een geüpdatet processenhandboek en een passend mandaat- en delegatiebesluit. Daarbij worden de BAG-processen conform de opzet uitgevoerd.

De kennis van de betrokken medewerkers is op het gewenste niveau. Om dit niveau te behouden wordt de benodigde BAG-kennis overgedragen tijdens de dagelijkse werkzaamheden. Nieuwe medewerkers verkrijgen de BAG-kennis tijdens het inwerktraject.

Voor de uitvoer van de BAG-gerelateerde werkzaamheden (reguliere werk, kwaliteitscontroles- en verbeteringen) is er voldoende formatiecapaciteit. De formatiecapaciteit is niet voldoende voor de structurele, periodieke afstemming met de andere gemeentelijke (basis)registraties. Om de continuïteit van de BAG-werkzaamheden te waarborgen is de vervanging in de BAR-organisatie belegd, bij langdurige afwezigheid kan er gebruik gemaakt worden van een detacheringsbureau.

De conclusie van deze zelfevaluatie is dat de kwaliteit van de BAG-registratie in lijn ligt met de vereisten van het ministerie. Een correcte uitvoer van de wet BAG is geborgd en de tijdigheid, volledigheid en juistheid van de gegevens in de registratie is goed. Er zijn verbeteringsmogelijkheden gesignaleerd: het inrichten van een periodieke controles op de juistheid van de gegevens en om de basisregistraties met elkaar te vergelijken op inconsistenties en fouten. Om de afstemming met de andere gemeentelijke basisregistraties mogelijk te maken dient de gemeente extra capaciteit in te zetten.

2.1 Overzichtsdiagram

Onderdeel	Waarde Albrandswaard	Maximale Score	Gemiddelde score in %
Deelscore Borging Proces	80	80	100,0 %
Deelscore Tijdigheid	40	45	88,9 %
Deelscore Volledigheid	40	40	100,0 %
Deelscore Juistheid	40	40	100,0 %
Puntentotaal BAG lijst	200	**205**	98 %

BAG 2.1 Overzichtsdiagram

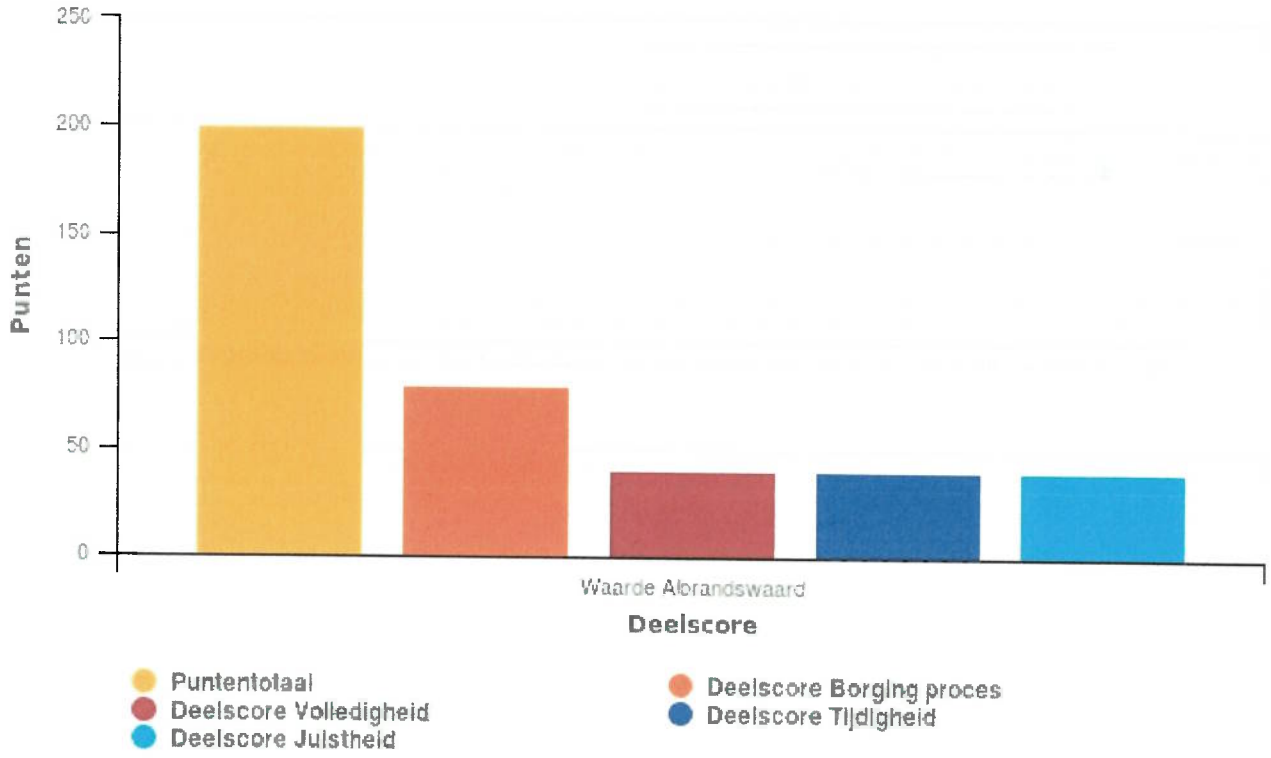

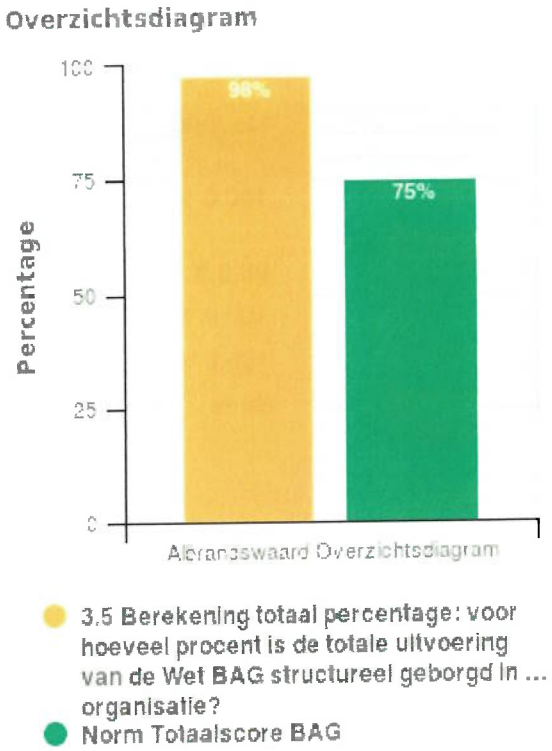

Bovenstaand diagram dient de deelscore en de totaalscore van de bronhouder te reflecteren.

2.2 Verbetermaatregelen

Op basis van de uitgevoerde evaluatie van de BAG heeft ons college besloten de volgende verbetermaatregelen door te voeren:

Welke maatregelen moeten er komend jaar worden uitgevoerd om de kwaliteit van de BAG te verbeteren?	**Verbetermaatregelen**
Verbetermaatregelen ten aanzien van Borging proces	n.v.t.
Verbetermaatregelen ten aanzien van Tijdigheid	n.v.t.
Verbetermaatregelen ten aan zien van Volledigheid	n.v.t.
Verbetermaatregelen ten aanzien van Juistheid	Er vindt binnen de BAR-organisatie nog geen jaarlijkse controle plaats tussen de gemeentelijke (basis)registraties op fouten en inconsistenties. Om aan de vereisten te voldoen dient er een systematiek worden ingericht. Zoals bij de gemeentelijke toelichting over de formatiecapaciteit (normelement 1.1) is beschreven, is hedendaags geen capaciteit beschikbaar voor deze afstemming. Het voorstel is om eenmalig een inhaalslag te maken middels extra capaciteit. De inschatting is dat na deze inhaalslag de periodieke afstemming met de andere (basis)registraties wel uitgevoerd kan worden binnen de huidige formatiecapaciteit.

3. Zelfevaluatie

3.1 Borging processen

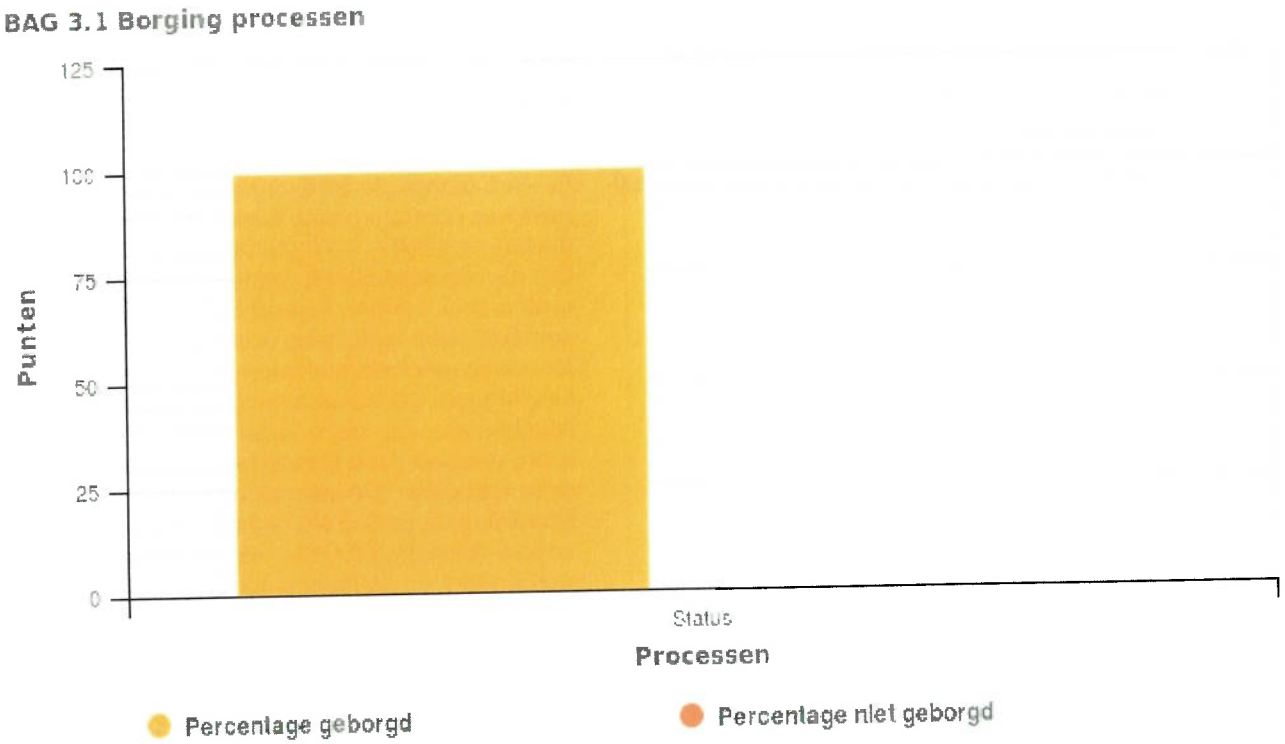

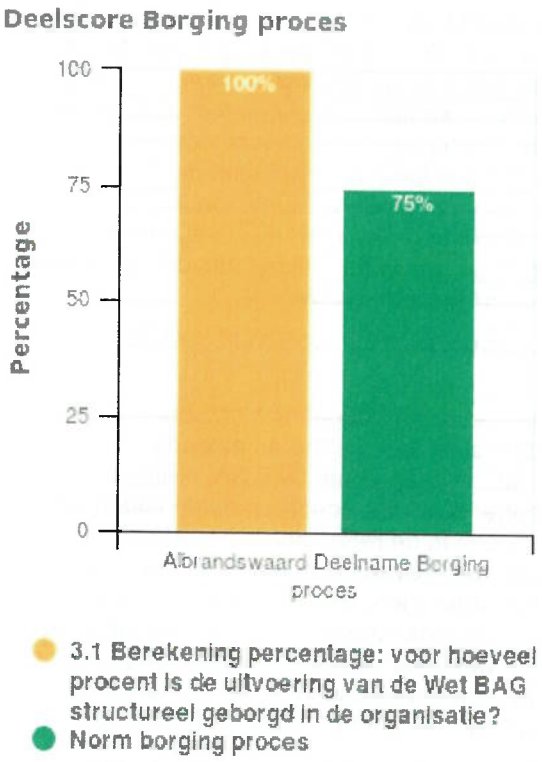

Bovenstaand diagram toont hoe de BAG is geborgd in de organisatie.

Met onderstaande vragen wordt getoetst of de uitvoering van de Wet BAG structureel geborgd is in de organisatie. Dit moet blijken uit de beschikbare formatiecapaciteit, uit een adequate beschrijving van de administratie organisatie, uit bekendheid bij medewerkers met BAG-gerelateerde activiteiten en de bevoegdheid om deze activiteiten uit te voeren, uit het volgens wettelijke regels inmeten van definitieve geometrie en uit het kunnen overleggen van voor de BAG gebruikte brondocumenten.

Is de uitvoering van de Wet BAG structureel geborgd in de organisatie?	**Antwoord**
1. Is de voor het beheer van de BAG toegewezen formatiecapaciteit voldoende voor het waarborgen van de kwaliteit?	Ja: De formatie-capaciteit is voldoende voor het waarborgen van de kwaliteit van de BAG.
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeenten Ridderkerk, Albrandswaard en Barendrecht zijn ambtelijk gefuseerd in de BAR-organisatie. Deze organisatie heeft de werkzaamheden (voorspelbare pieken) van de afdeling BAG geïdentificeerd. Voor het dagelijks beheer van de BAG is er 2,4 fte, verspreid over drie personen, beschikbaar. Dit is genoeg voor het reguliere werk en voldoende voor kwaliteitscontroles. De formatiecapaciteit is niet voldoende voor de structurele, periodieke afstemming met de andere gemeentelijke (basis)registraties.
2. Is de vervanging voor het beheer van de BAG zodanig geregeld dat de kwaliteit van de registratie (inclusief de tijdige verwerking van brondocumenten) is gewaarborgd?	Ja: Bij afwezigheid van een functionaris worden BAG-gerelateerde activiteiten tijdig overgenomen.
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeenten Ridderkerk, Albrandswaard en

	Barendrecht zijn ambtelijk gefuseerd in de BAR-organisatie. De drie medewerkers van de BAG-afdeling (2,4 fte) kunnen elkaar vervangen. De BAG-medewerkers zijn competent, qua kennis en kunde, verder zijn de medewerkers gemandateerd voor alle gemeenten. In het verleden is er gebruik gemaakt van een detacheringsbedrijf. De criteria om gebruik te maken van inhuur zijn niet vastgelegd, wel is het belang van de continuiteit van de BAG intern aanwezig.
3. Zijn de processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BAG beschreven?	Ja: De processen zijn op schrift gesteld
Toelichting op gegeven antwoord:	Het processenhandboek is 1 oktober 2014 goedgekeurd door het hoofd afdeling informatiemanagement. Alle BAG-relevante gebeurtenissen die zouden moeten leiden tot wijzigingen in de registratie zijn vastgelegd in procedures. Tevens is de samenhang met de andere afdelingen, die invloed hebben op de processen, beschreven. Door de dagelijkse uitvoer van de werkzaamheden kan geconcludeerd worden dat deze beschrijvingen de feitelijke uitvoering reflecteren.
4. Worden de beschreven processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BAG nageleefd?	Ja: De processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BAG worden nageleefd.
Toelichting op gegeven antwoord:	Door een goede uitvoering van de processen kan geconcludeerd worden dat de betrokken medewerkers op de hoogte zijn van de processen. Er is bij de betrokken afdelingen voldoende basiskennis om deze goed uit te voeren. Tevens is er sprake van weinig verloop op de afdelingen, waardoor de kennis behouden blijft. Het kennisniveau van zowel de bestaande als nieuwe medewerkers worden middels kennisinteracties op peil gehouden.
5. Worden de processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BAG minimaal één keer per jaar geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Het processenhandboek is 1 oktober 2014 goedgekeurd door het hoofd afdeling informatiemanagement. De BAG-beheerder is verantwoordelijk voor afstemming met de andere (betrokken) afdelingen, dit geschiedt op basis van reguliere overleggen. Tijdens deze overleggen worden de BAG-processen geëvalueerd en het processenhandboek waar nodig geactualiseerd. Het huidige processenhandboek is actueel.
6. Vindt het inmeten van definitieve geometrie plaats met de geometrische kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd?	Ja: Alle definitieve geometrie voor panden is ingewonnen met de geometrische kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd.
Toelichting op gegeven antwoord:	De kwaliteitseisen van de definitieve geometrie maken deel uit van de interne werkinstructie van de afdeling BGT/GEO. Men meet conform de vereiste BGT-kwaliteitseisen in. De gemeente heeft beheersmaatregelen getroffen om de kwaliteit van

	de definitieve geometrie te toetsen; deze wordt vergeleken met de voorlopige geometrie en op basis van kaarten.
7. Beschikt de gemeente over een actueel mandaatbesluit waarin alle relevante taken en bevoegdheden uit de Wet BAG zijn belegd?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Op 17 december 2013 hebben de gemeenten de bevoegdheden gedelegeerd aan de gemeenschappelijke regeling BAR. Door het aanwijsbesluit d.d. 2 januari 2014 zijn de taken gemandateerd aan de aangewezen medewerkers.
8. Is het proces zo ingericht dat elke wijziging van de levenscyclus van een pand of verblijfsobject in het terrein tijdig wordt opgevolgd door een bijbehorende mutatie in de BAG?	Ja: Er worden voldoende beheersmaatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat een wijziging van een levenscyclus in het terrein wordt gevolgd door een bijbehorende mutatie in de BAG.
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeente heeft meerdere processen ingericht om de signalen n.a.v. wijzigingen in de levencyclus te ontvangen; signalisatie landmeter, oplevering definitieve geometrie, respons burgers, signalisatie toezicht en handhaving en terugmeldingen kadaster. Het voornaamste signaal komt voort uit de meldingen van Toezicht & Handhaving. Het verdient de aanbeveling om de wijzigingen in de levensfases adequater te monitoren. Jaarlijks voert de gemeente een mutatiesignalering uit om aan te sluiten bij de feitelijke werkelijkheid.

3.2 Tijdigheid

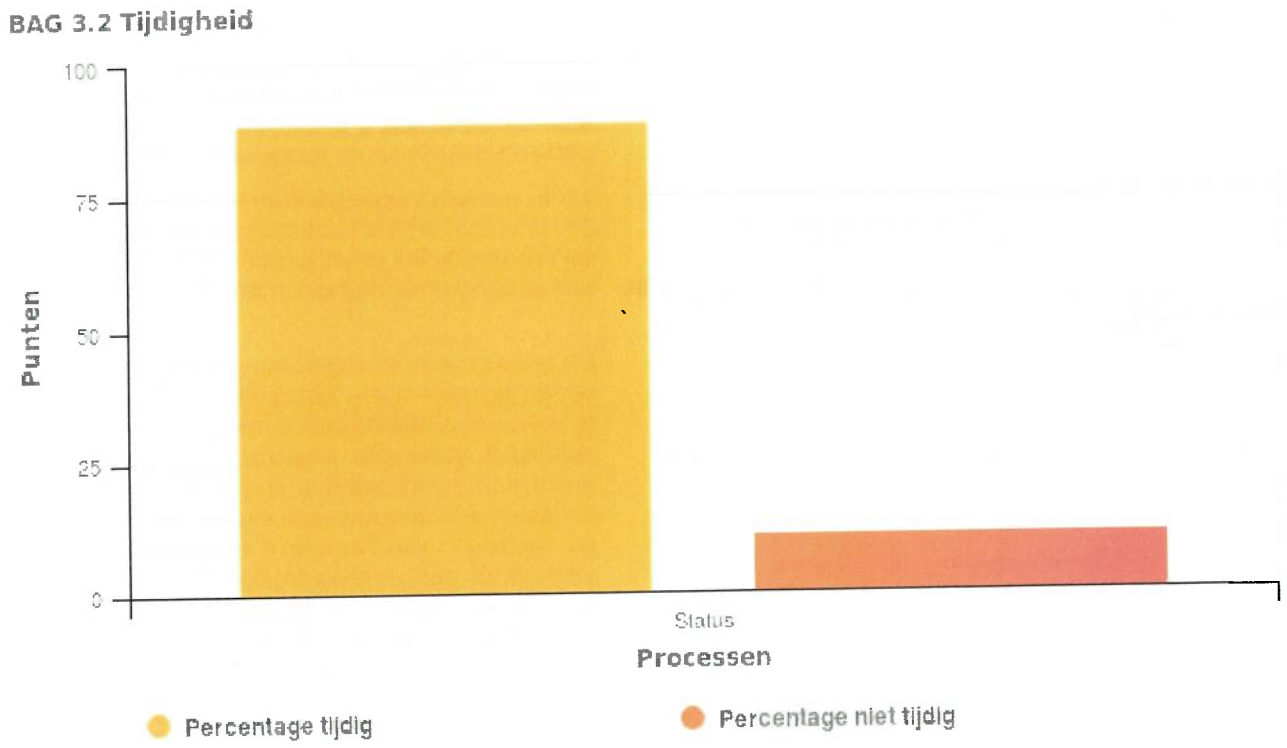

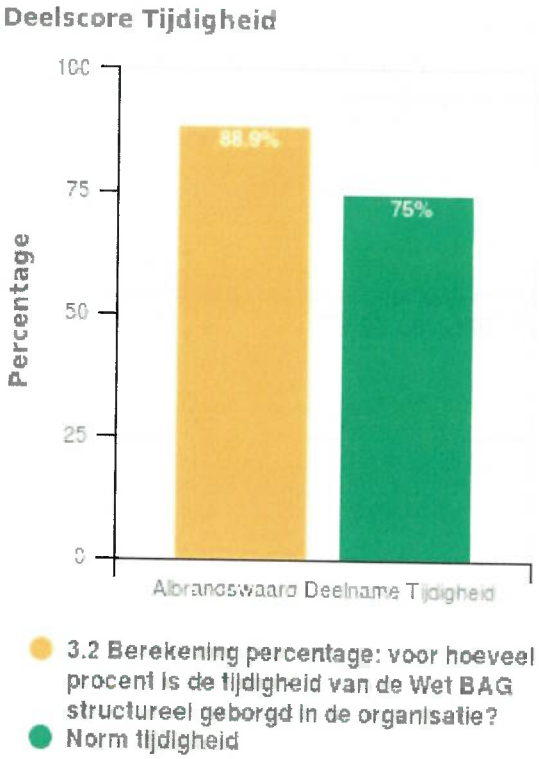

Bovenstaand diagram toont hoe de bronhouder met het toetselement tijdigheid in de organisatie is omgegaan.

In de kwaliteitsmonitor is een trendanalyse opgesteld over de periode van 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018 voorafgaande aan het invullen van de evaluatie voor de verwerking van de brondocumenten in de registratie waarbij de brondocumenten en de bijbehorende mutatiedatum.

Worden mutaties in de BAG binnen de daartoe verplichte termijn doorgevoerd?	**Antwoord**
1. Neem de actualiteit voor het tijdvak 1 juli 2017 t/m 30 juni 2018 zoals deze in de BAG-kwaliteitsmonitor zijn opgenomen in ogenschouw. De toetsing heeft betrekking op de tijdige verwerking van brondocumenten in de registratie waarbij de brondocumentdatum en de bijbehorende mutatiedatum worden vergeleken.	Het actualiteitspercentage ligt alle maanden boven 95%
Toelichting op gegeven antwoord:	Uit de gegevens van het kwaliteitsdashboard (tijdvak juli 2017 t/m juli 2018) blijkt dat de gemeente Albrandswaard 2 maanden onder de 95% tijdigheid scoort, met een gemiddelde van 96,83%.
2. Neem de actualiteit voor het tijdvak 1 juli t/m 30 juni 2018. Is de status van panden zes maanden na het verkrijgen van de status 'pand gereed (niet ingemeten)' veranderd in 'pand gereed' door opname van de definitieve pandgeometrie?	Het actualiteitspercentage ligt in alle maanden boven of op de 98%.
Toelichting op gegeven antwoord:	De percentages zijn niet rechtstreeks in het BAG Kwaliteitsdashboard te vinden. De percentages zijn door ons zelf uitgerekend vanuit het

	Kwaliteitsdashboard.
3. Neem de actualiteit voor het tijdvak 1 juli 2017 t/m 30 juni 2018. Heeft de gemeente in geval van een ontvangen terugmelding of correctieverzoek, na het doen van onderzoek binnen een half jaar een beslissing genomen over het al dan niet wijzigen van de opgenomen gegevens in de registratie?	Het actualiteitspercentage ligt alle maanden boven of op de 98%
Toelichting op gegeven antwoord:	Het actualiteitspercentage ligt in alle maanden boven of op de 98%.

3.3 Volledigheid

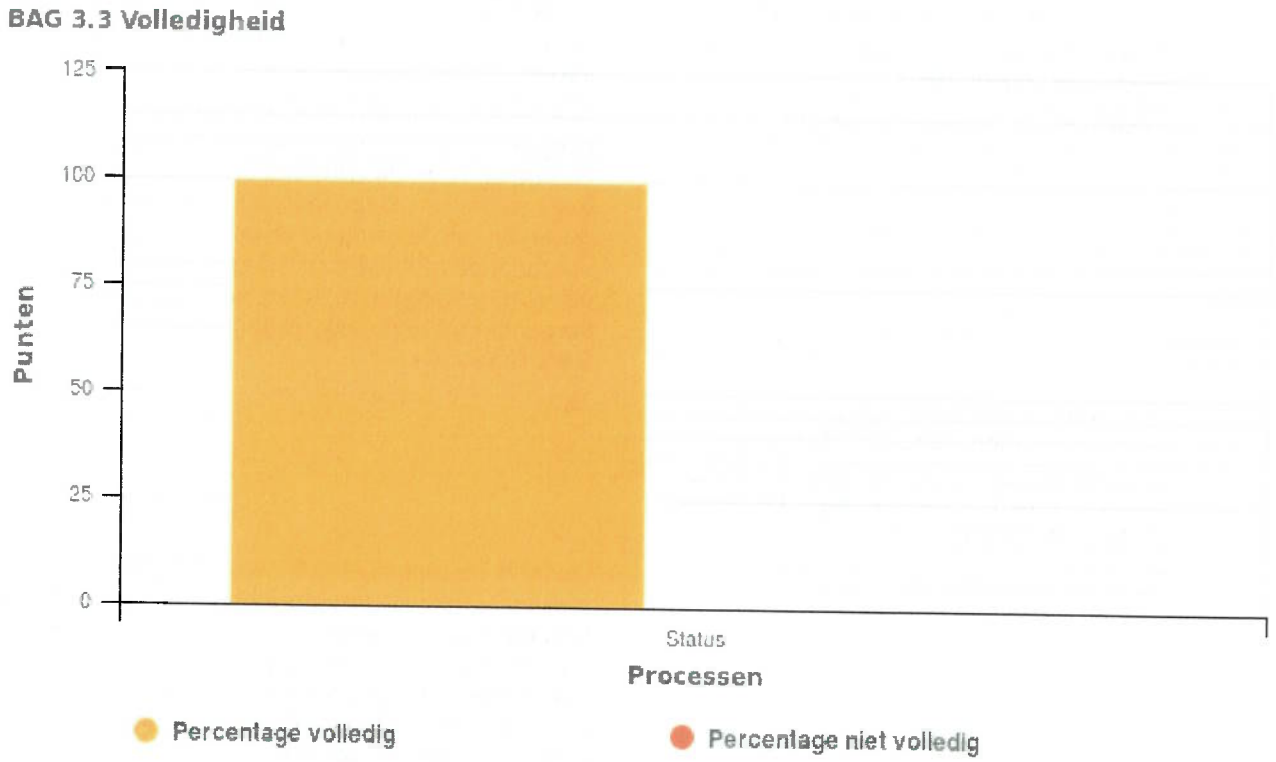

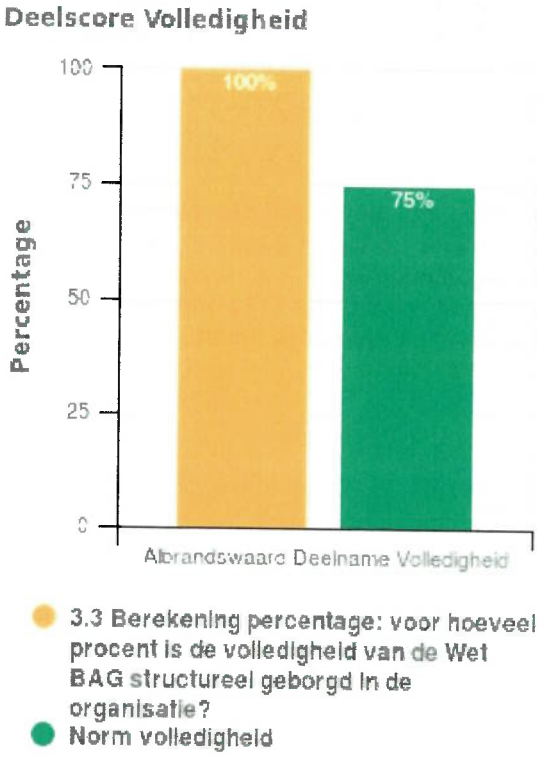

Worden alle objecten, die voldoen aan de objectdefinities en waarvan het bestaan bekend is, in de registratie opgenomen?	Antwoord
1. Worden alle BAG-relevante objecten waarvoor vergunningen zijn verleend in de registratie opgenomen?	Ja: Alle BAG-relevante objecten waarvoor (verbouw)vergunningen zijn verleend, worden verwerkt in de BAG-registratie
Toelichting op gegeven antwoord:	Alle vergunningaanvragen worden via het vergunningsprogramma (Key2vergunningen) voorgelegd aan de BAG-beheerder en getoetst op BAG-relevantie. Deze inrichting is effectief gebleken; uit de terugmeldingen en/of de voorgaande mutatiesignaleringen is gebleken dat alle BAG-relevante objecten, waarvoor een vergunning is verleend, waren opgenomen in de BAG-registratie.
2. Worden alle terugmeldingen behandeld conform de voorschriften? (afhandeling binnen twee werkdagen óf binnen twee werkdagen het attribuut waarover gerede twijfel bestaat in onderzoek zetten)	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	De BAR-organisatie heeft een apart (BAG) e-mailadres voor de terugmeldingen en verschillende terugmeldvoorzieningen via GEOweb, Topdesk en het kadaster. Deze meldingen worden geregistreerd in het zaaksysteem Verseon. Uit de registraties blijkt dat de afhandeling binnen de gestelde termijn plaatsvindt.
3. Wordt het resultaat van het onderzoek dat volgt op de terugmelding gemeld aan degene die de terugmelding heeft gedaan?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Alle terugmeldingen worden na het uitgevoerde onderzoek teruggekoppeld. Deze terugkoppelingen worden vastgelegd in het zaaksysteem Green Valley.
4. Wordt regelmatig gecontroleerd of de registratie volledig is?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Er wordt jaarlijks een mutatiesignalering uitgevoerd op basis van de actuele (jaarlijkse) luchtfoto. De mutatiesignalering wordt uitgevoerd door een extern bedrijf en vindt plaats op basis van de vorige luchtfoto en de BAG-pandenkaart.

3.4 Juistheid

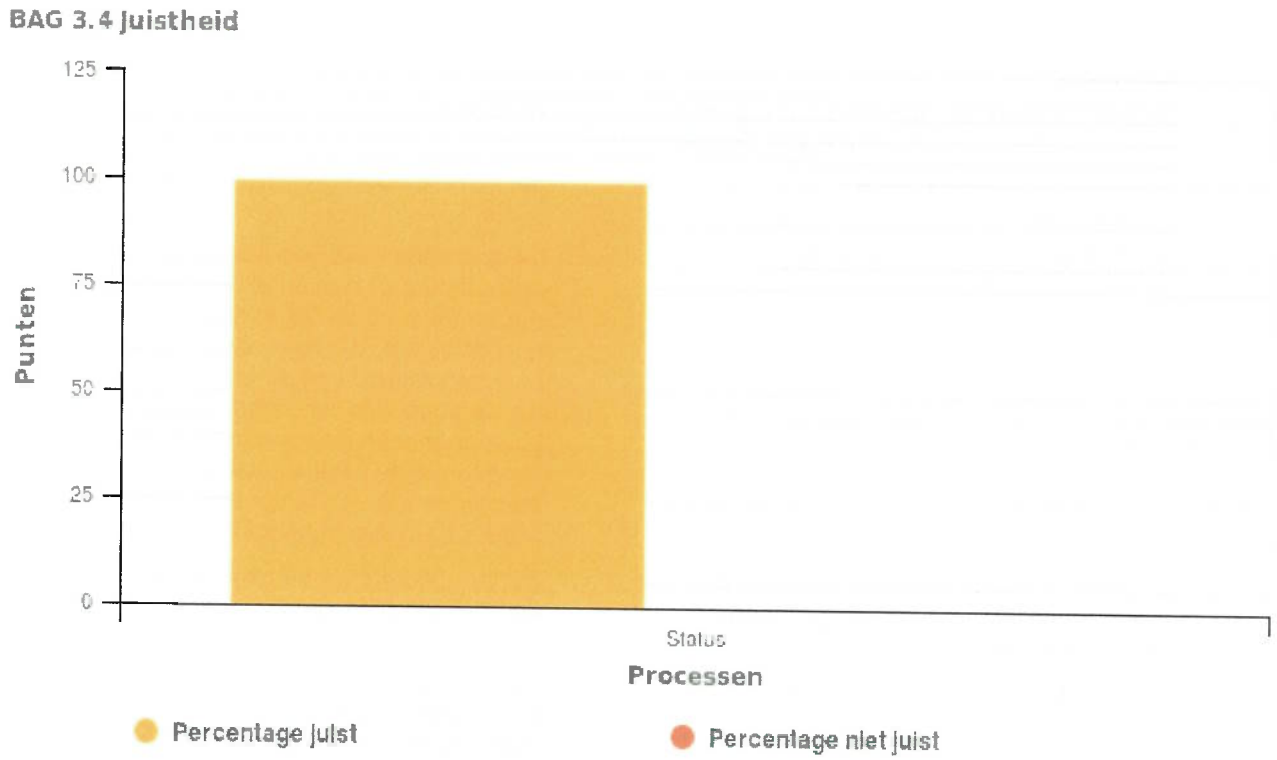

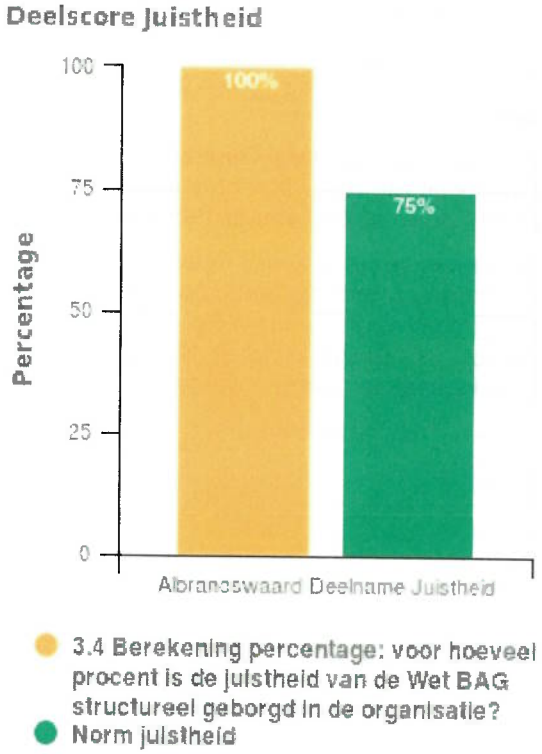

Met onderstaande vragen is getoetst of op reguliere basis kwaliteitsbeheer wordt uitgevoerd over de juistheid van de gegevens. Dit moet blijken uit een periodieke controle naar de juistheid van de objectkenmerken, uit het doornemen en zo nodig corrigeren van uitval in het kwaliteitsdashboard, uit controle en afstemming met andere (basis)registraties, uit een eenduidige relatie tussen register en registratie en uit het opnemen van een wijziging in de levenscyclus van pand of verblijfsobject in de registratie.

Wordt op reguliere basis kwaliteitsbeheer uitgevoerd naar de juistheid van de gegevens?	**Antwoord**
1. Wordt de juistheid van de objectkenmerken regelmatig gecontroleerd?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeenten hebben haar processen zo ingericht dat elke mutatie door dezelfde medewerker op dezelfde dag wordt gecontroleerd. Het lage aantal terugmeldingen over de juistheid van de gegevens bevestigen dat de gegevens kwalitatief op peil zijn. De gemeente heeft geen periodieke controle aangaande de juistheid van de objectkenmerken. De controle op juistheid wordt t.z.t.. intern ingericht.
2. Wordt de uitval die in het kwaliteitsdashboard wordt gesignaleerd maandelijks doorgenomen en indien nodig gecorrigeerd?	Ja: Maandelijks worden signaleren doorgenomen en waar nodig gecorrigeerd.
Toelichting op gegeven antwoord:	De uitval in het kwaliteitsdashboard wordt maandelijks doorgenomen en waar nodig gecorrigeerd. Door deze structurele monitoring en opvolging staat er geen uitval meer open in het kwaliteitsdashboard, welke behandeling behoeft.
3. Is er ten minste eenmaal per jaar controle en afstemming met andere (basis)registraties?	Ja: Minimaal eens per jaar wordt een controle uitgevoerd tussen de BAG en de gemeentelijke basisregistraties op fouten en inconsistenties.
Toelichting op gegeven antwoord:	Dit vindt tussen DDS en BAG geautomatiseerd plaats.
4. Zijn de in de BAG gebruikte brondocumenten terug te vinden in het fysieke en/of digitale archief?	Ja: Alle in de registratie vermelde brondocumenten zijn vindbaar in het fysieke en/of digitale archief van de bronhouder.
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeente heeft haar proces zo ingericht dat alle hardcopy brondocumenten correct worden gearchiveerd. Uit de dagelijkse werkzaamheden blijkt dat de benodigde brondocumenten terug te vinden zijn.

Verantwoordingsrapportage

Datum:2018

Beheer en Bestuur

Basisregistratie Grootschalige Topografie

Bronhouder Albrandswaard

Datum college vaststelling:	02-april-2019

het college van de gemeente Albrandswaard,

de secretaris, de burgemeester,

Hans Cats drs. Hans-Christoph Wagner

Inhoudsopgave

1. Het belang van de Basis Grootschalige Topografie
1.1 Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
1.2 Onderdeel van het stelsel van basisregistraties
1.3 (naam bronhouder) als verantwoordelijk bronhouder BGT

2. Bestuurlijke verantwoording
2.1 Overzichtsdiagram
2.2 Verbetermaatregelen

3. Zelfevaluatie
3.1 Borging processen
3.2 Tijdigheid
3.3 Volledigheid
3.4 Juistheid

1 Het belang van de Basisregistratie Grootschalige Topografie

1.1 Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)

De Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is een gedetailleerde (in vaktaal: grootschalige) digitale kaart van heel Nederland. Daarin worden alle objecten als gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en groen op een eenduidige manier vastgelegd.

Het doel van de BGT is: de hele overheid gebruik laten maken van dezelfde basisgegevens over de grootschalige topografie van Nederland. Als alle overheidspartijen in Nederland werken met dezelfde gegevens, dan zorgt dat voor:

een betere dienstverlening aan burgers en bedrijven, want de gegevens zijn altijd actueel en betrouwbaar;
administratieve lastenverlichting, want het kost bedrijven en burgers minder tijd en minder moeite om gegevens aan te leveren;
een betere samenwerking binnen de overheid, want eenduidige afspraken over gegevens maken eenvoudige uitwisseling mogelijk;
kostenbesparing, want minder fouten, minder inwinnen en minder communicatieproblemen zorgen voor minder kosten.

1.2 Onderdeel van het stelsel van basisregistraties

De BGT is een belangrijk onderdeel van het stelsel van basisregistraties. Basisregistraties maken eenmalig inwinnen en meervoudig gebruik mogelijk. Door de gegevens in de BGT eenduidig op te slaan, zijn ze herbruikbaar voor alle overheidsorganisaties die deze gegevens nodig hebben. Opnieuw inwinnen of intekenen van dezelfde gegevens is dus niet meer nodig.

1.3 Albrandswaard als verantwoordelijk bronhouder BGT

De taken op grond van de Wet BGT worden door de bronhouders in medebewind uitgevoerd. Met deze rapportage legt het dagelijks bestuur over deze uitvoering horizontaal verantwoording af aan het algemeen bestuur.

Deze rapportage wordt hier naast ook gebruikt om verticaal verantwoording af te leggen aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu, als formeel toezichthouder.

2 Bestuurlijke verantwoording

De gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk zijn ambtelijk gefuseerd in de BAR-organisatie. Daar het gevoerde beleid uniform is de zelfevaluatie gezamenlijk uitgevoerd.

Gemeente Albrandswaard scoort 100% op basis van de in de ENSIA gestelde eisen.

De uitvoer van de Wet BGT is goed geborgd in de organisatie. De BGT-processen zijn op een goede manier vormgegeven en vastgelegd. Dit blijkt uit een goede inrichting van de BGT-processen, een geüpdatet processenhandboek en een passend mandaatbesluit. Daarbij worden de BGT-processen conform de opzet uitgevoerd.

De kennis van de betrokken medewerkers is op het gewenste niveau. Om dit niveau te behouden wordt de benodigde BGT-kennis overgedragen tijdens de dagelijkse werkzaamheden. Nieuwe medewerkers verkrijgen de BGT-kennis tijdens het inwerktraject.

Voor de uitvoer van de BGT-gerelateerde werkzaamheden (reguliere werk, kwaliteitscontroles- en verbeteringen) is er voldoende formatiecapaciteit.

In 2018 is de BGT registratie voor het eerst geëvalueerd door middel van het ENSIA protocol. De toen benoemde verbeterpunten, met name op het gebied van de borging van processen en mandatering, en het uitvoeren van deze verbeterpunten hebben geleid tot de huidige score van 100%.

Deze score wil niet zeggen dat er niks meer verbeterd kan worden aan de registratie BGT. Met name de bewustwording van het op tijd melden van mutaties in de buitenruimte door de verschillende bedrijfsonderdelen verdient continu aandacht. In 2019 zal er onder andere gewerkt worden aan het innoveren van de huidige mutatie meldsystemen.

De conclusie van deze zelfevaluatie is dat de kwaliteit van de BGT-registratie in lijn ligt met de vereisten van het ministerie. Een correcte uitvoer van de wet BGT is geborgd en de tijdigheid, volledigheid en juistheid van de gegevens in de registratie is goed

2.1 overzichtsdiagram

In onderstaand diagram valt te zien hoe door de bronhouder over het algemeen wordt gescoord met betrekking tot de verschillende taken rond de BGT op sturings- of governance niveau.

In de rapportage komen de verschillende onderwerpen nog nadrukkelijk aan de orde. Waar relevant worden initiatieven en/of maatregelen aangekondigd.

Onderdeel	Waarde Albrandswaard	Maximale score	Percentages
Deelscore Borging proces	70	70	100,0 %
Deelscore Tijdigheid	20	20	100,0 %
Deelscore Volledigheid	30	30	100,0 %
Deelscore Juistheid	30	30	100,0 %
Puntentotaal BGT lijst	**150**	**150**	100 %

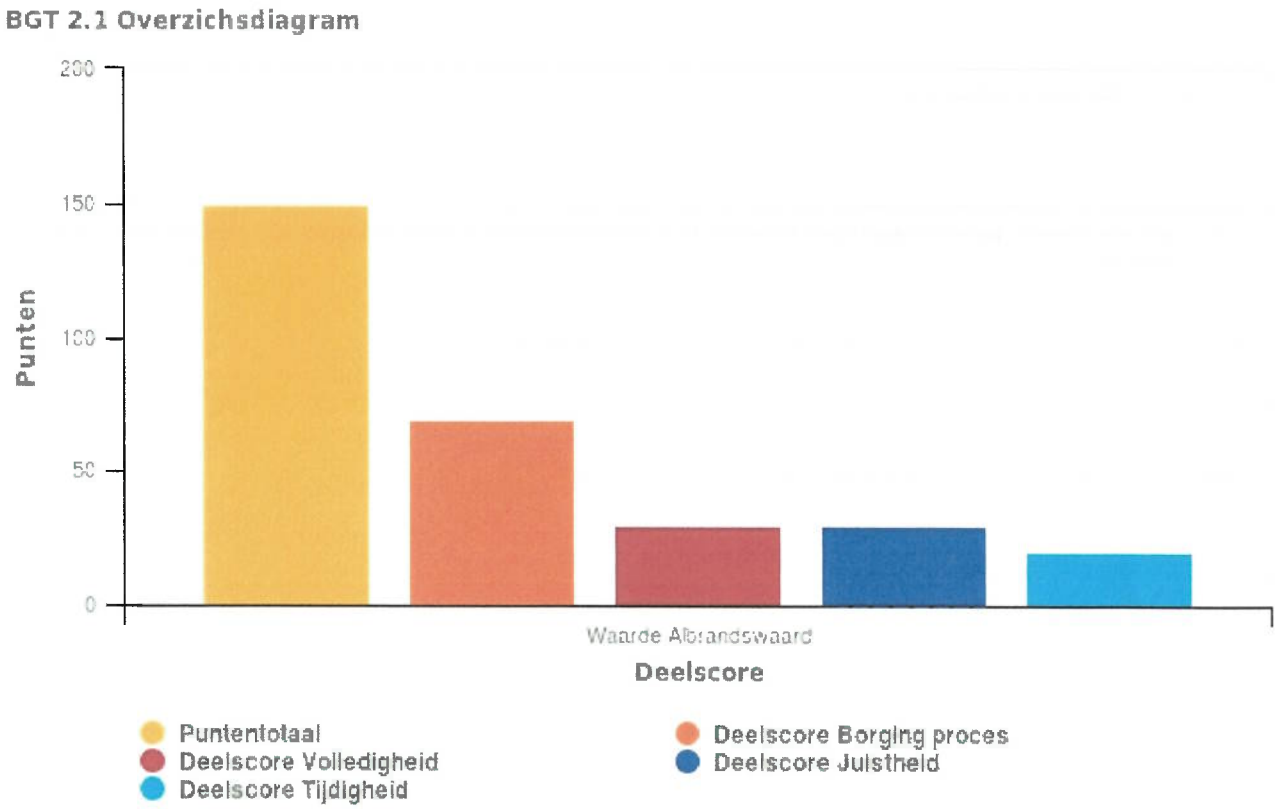

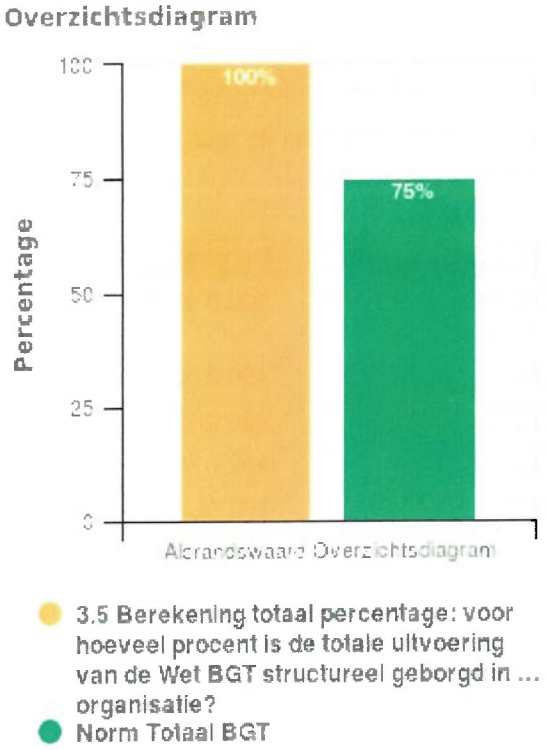

Bovenstaand diagram dient de deelscore en de totaalscore in percentages van de bronhouder te reflecteren.

Op basis van de uitgevoerde evaluatie van de BGT heeft ons college besloten de volgende verbetermaatregelen door te voeren:

Welke maatregelen moeten er komend jaar worden uitgevoerd om de kwaliteit van de BGT te verbeteren?	Verbetermaatregelen
Verbetermaatregelen ten aanzien van Borging proces	Processenhandboeks is opgesteld en vastgesteld
Verbetermaatregelen ten aanzien van Actualiteit	Processenhandboeks is opgesteld en vastgesteld. Controles worden uitgevoerd
Verbetermaatregelen ten aanzien van Volledigheid	Processenhandboeks is opgesteld en vastgesteld. Controles worden uitgevoerd
Verbetermaatregelen ten aanzien van Juistheid	Processenhandboeks is opgesteld en vastgesteld. Controles worden uitgevoerd

3 Zelfevaluatie

3.1 Borging processen

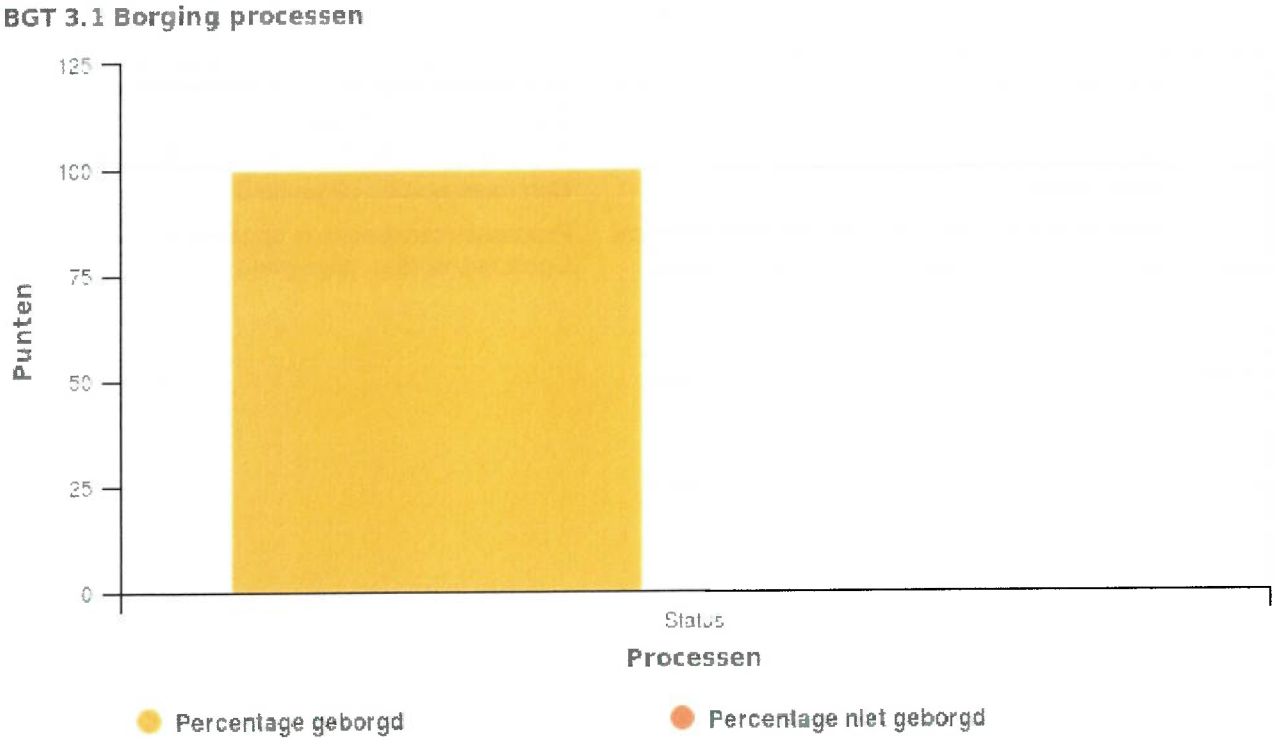

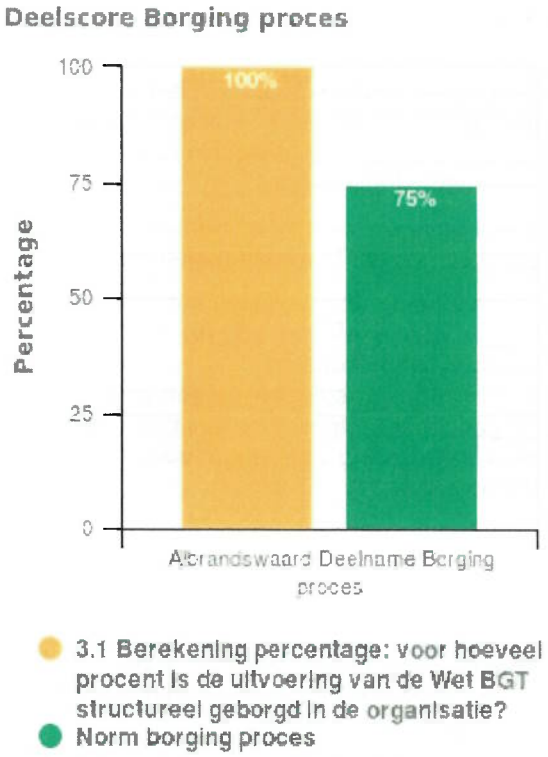

Bovenstaand diagram toont hoe de BGT is geborgd in de organisatie.

Met onderstaande vragen wordt getoetst of de uitvoering van de Wet BGT structureel geborgd is in de organisatie. Dit moet blijken uit de beschikbare formatiecapaciteit, uit een adequate beschrijving van de administratie organisatie, uit bekendheid bij medewerkers met BGT-gerelateerde activiteiten en de bevoegdheid om deze activiteiten uit te voeren, uit het volgens wettelijke regels inmeten van definitieve geometrie en uit het kunnen overleggen van voor de BGT gebruikte bewijsmiddelen.

Is de uitvoering van de Wet BGT structureel geborgd in de organisatie?	**Antwoord**
1. Is de voor het beheer van de BGT toegewezen formatiecapaciteit voldoende voor het waarborgen van de kwaliteit?	Ja: De formatiecapaciteit is voldoende voor het waarborgen van de kwaliteit van de BGT.
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeente voorziet zelf in de bijhouding BGT. Hier is vaste capaciteit voor in dienst. Er is in totaal 4 FTE aanwezig waarvan 0,7 FTE volledig beschikbaar is voor de BGT werkzaamheden. Vervanging en pieken worden gewaarborgd door de totale capaciteit van 4 FTE
2. Is de vervanging voor het beheer van de BGT zodanig geregeld dat de kwaliteit van de registratie is gewaarborgd?	Ja: Bij afwezigheid van een functionaris worden BGT-gerelateerde activiteiten tijdig overgenomen.
Toelichting op gegeven antwoord:	De gemeente voorziet zelf in de bijhouding BGT. Hier is vaste capaciteit voor in dienst. Er is in totaal 4 FTE aanwezig waarvan 0,7 FTE volledig beschikbaar is voor de BGT werkzaamheden. Vervanging en pieken worden gewaarborgd door de totale capaciteit van 4 FTE, .

3. Zijn de processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BGT vastgelegd?	Ja: De processen zijn vastgelegd
Toelichting op gegeven antwoord:	De processen zijn beschreven in het "processenhandboek BGT". Het processen handboek is uniform opgesteld in relatie tot het processenhandboek BAG
4. Worden de processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BGT nageleefd?	Ja: De processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BGT worden nageleefd
Toelichting op gegeven antwoord:	Ja, Bekendheid met processen kan worden verkregen door deelname aan relevante overleggen, workshops en intervisiebijeenkomsten, het volgen van trainingen, door kennisinteracties met collega's en door bestudering van aangeboden studiemateriaal.
5. Worden de processen die invloed hebben op de kwaliteit van de BGT minimaal eenmaal jaarlijks geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Het thema gegevenshuishouding vormt 1 van de 11 thema binnen het informatiebeleidsplan 2017-2020 en de herijking 2018. Dit informatiebeleidsplan wordt actief geëvalueerd en geactualiseerd
6. Wordt de geometrie van BGT objecten ingewonnen en verwerkt met de geldende geometrische nauwkeurigheidseisen?	Ja: Alle geometrie wordt ingewonnen en verwerkt met de geldende geometrische nauwkeurigheidseisen
Toelichting op gegeven antwoord:	We werken volgens de IMGEO 2.1 en de richtlijnen opgenomen in de HTW kadaster
7. Zijn de bevoegdheden en taken van het, in de wet aangewezen, bestuursorgaan overgedragen aan de personen die door de bronhouder met de uitvoering zijn belast?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Het mandaat BGT is beschreven en wordt Q4 vastgesteld.

3.2 Tijdigheid

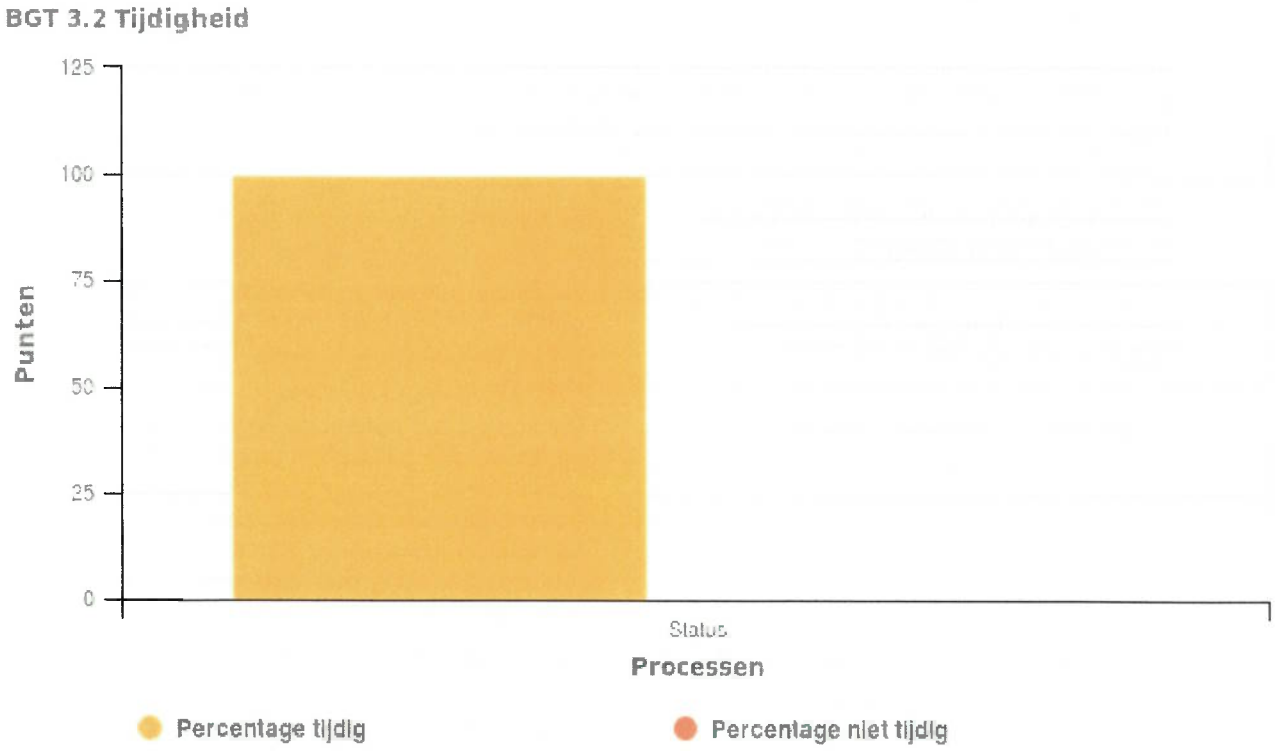

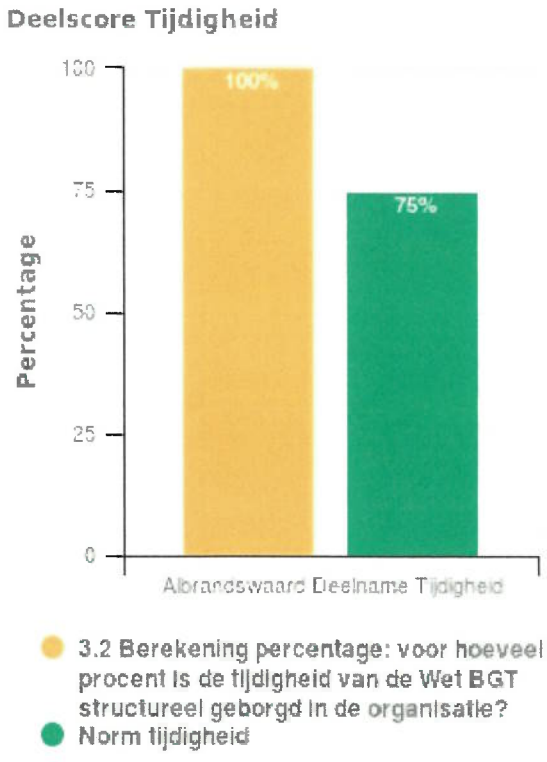

Bovenstaand diagram toont hoe de bronhouder met het toetselement tijdigheid in de organisatie is omgegaan.

In de kwaliteitsmonitor is een trendanalyse opgesteld over de periode van 1 juli 2017 tot en met 30 juni 2018 voorafgaande aan het invullen van de evaluatie voor de verwerking van de mutaties in de registratie met bewijsmiddelen en de bijbehorende mutatiedatum.

Wordt de actualiteit van de BGT in de procesvoering geborgd?	**Antwoord**
1. Wordt elke relevante wijziging in de (fysieke) werkelijkheid tijdig gevolgd door een bijbehorende mutatie in de BGT?	Ja: Er zijn voldoende beheersmaatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat een wijziging tijdig wordt gevolgd door een bijbehorende mutatie in de BGT
Toelichting op gegeven antwoord:	Wij voeren zelf het beheer inclusief de registratie uit. Er worden binnen het proces en de techniek verschillende methode gebruikt voor de waarborging van actualiteit, zoals ge-automatiseerde mutatie signalering en mutatiesignalering door aanleverende afdelingen zoals toezicht en handhaving en vergunningen
2. Worden alle terugmeldingen tijdig afgedaan?	Alle terugmeldingen worden tijdig afgedaan
Toelichting op gegeven antwoord:	Het op tijd signaleren van terugmeldingen wordt gewaarborgd door een werkverdeling tussen meerdere betrokkenen.

3.3 Volledigheid

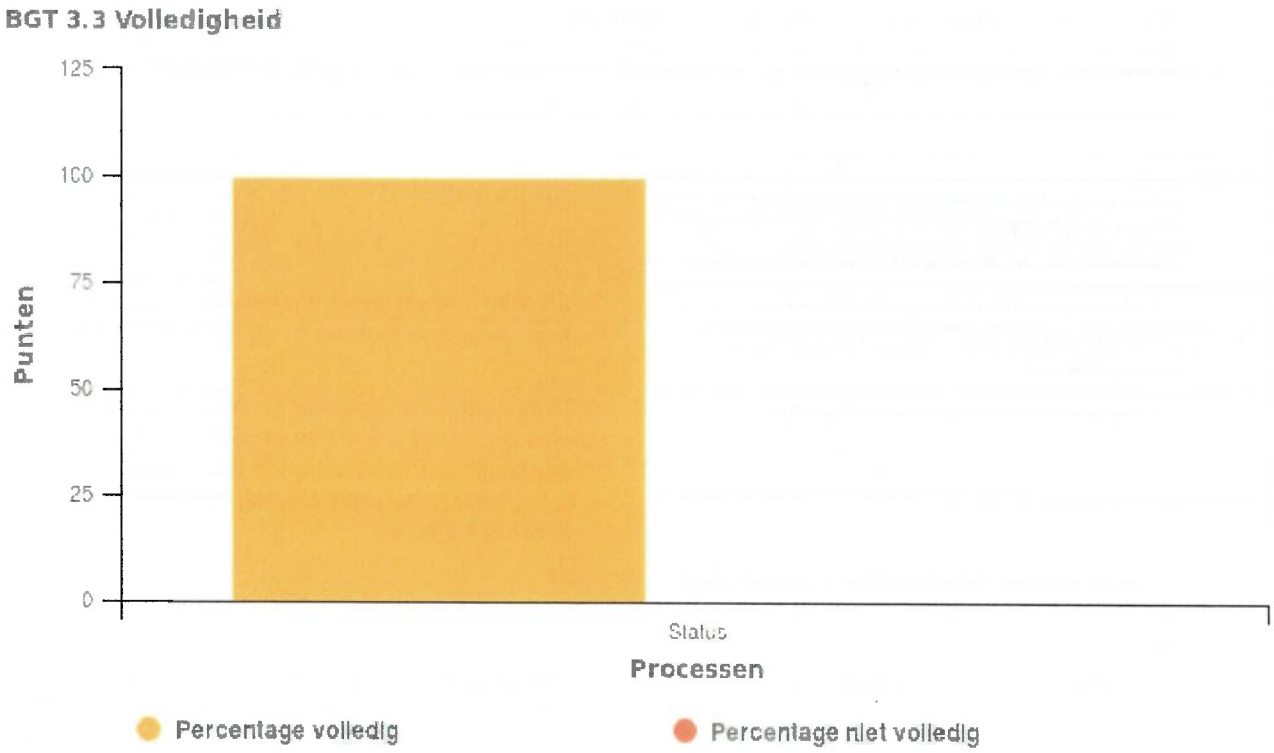

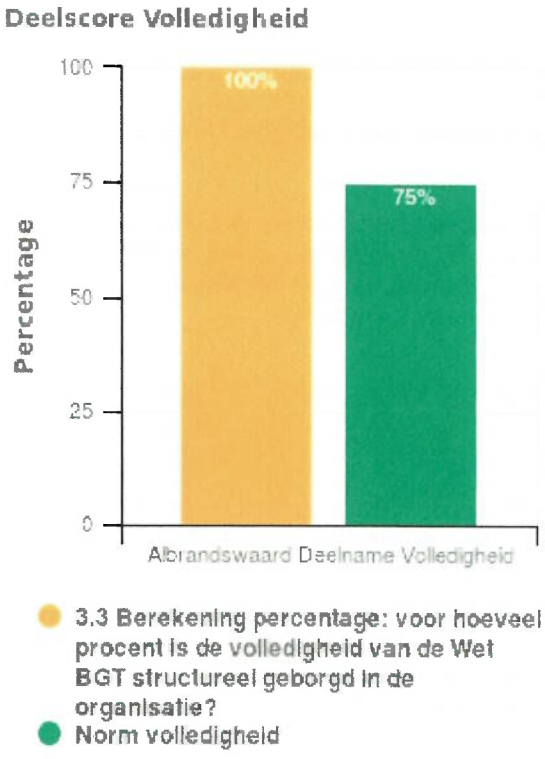

Bovenstaand diagram toont hoe de bronhouder met het toets element volledigheid in de organisatie is omgegaan.

Met onderstaande vragen is getoetst of alle objecten, die voldoen aan de objectdefinities en waarvan het bestaan bekend is, in de registratie worden opgenomen. Dit moet blijken uit het verwerken van BGT-relevante vergunningen c.a. in de registratie, uit een tijdige en correcte afhandeling van terugmeldingen en uit een jaarlijkse controle van de registratie op volledigheid.

Worden alle objecten, die voldoen aan de objectdefinities en waarvan het bestaan bekend is, in de registratie opgenomen?	**Antwoord**
1. Worden alle in de fysieke werkelijkheid voorkomende BGT-objecten in de BGT vastgelegd?	Ja: Alle in de fysieke werkelijkheid voorkomende BGT-objecten worden in de BGT vastgelegd
Toelichting op gegeven antwoord:	Er is in 2017 structureel en projectmatig gewerkt aan de volledigheid van de BGT. Alle in werkelijkheid voorkomende BGT objecten worden bijgehouden, daarbij uitgebreid met IMGEO objecten.
2. Worden alle terugmeldingen behandeld conform de voorschriften? (Hoofdstuk 6 Wet BGT)	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Het gebruik van verbeter de kaart is belegd en binnen de organisatie geconstateerde mutaties worden binnen dit zelfde proces afgehandeld
3. Wordt regelmatig gecontroleerd of de BGT volledig is?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Via aanvullende technieken zoals remote sensing en stereokartering wordt naast het reguliere mutatieproces gecontroleerd op volledigheid

Bovenstaand diagram toont hoe de bronhouder met het toetselement volledigheid in de organisatie is omgegaan.

Met onderstaande vragen is getoetst of alle objecten, die voldoen aan de objectdefinities en waarvan het bestaan bekend is, in de registratie worden opgenomen. Dit moet blijken uit het verwerken van BGT-relevante vergunningen c.a. in de registratie, uit een tijdige en correcte afhandeling van terugmeldingen en uit een jaarlijkse controle van de registratie op volledigheid.

Worden alle objecten, die voldoen aan de objectdefinities en waarvan het bestaan bekend is, in de registratie opgenomen?	**Antwoord**
1. Worden alle in de fysieke werkelijkheid voorkomende BGT-objecten in de BGT vastgelegd?	Ja: Alle in de fysieke werkelijkheid voorkomende BGT-objecten worden in de BGT vastgelegd
Toelichting op gegeven antwoord:	Er is in 2017 structureel en projectmatig gewerkt aan de volledigheid van de BGT. Alle in werkelijkheid voorkomende BGT objecten worden bijgehouden, daarbij uitgebreid met IMGEO objecten.
2. Worden alle terugmeldingen behandeld conform de voorschriften? (Hoofdstuk 6 Wet	Ja

BGT)	
Toelichting op gegeven antwoord:	Het gebruik van verbeter de kaart is belegd en binnen de organisatie geconstateerde mutaties worden binnen dit zelfde proces afgehandeld
3. Wordt regelmatig gecontroleerd of de BGT volledig is?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Via aanvullende technieken zoals remote sensing en stereokartering wordt naast het reguliere mutatieproces gecontroleerd op volledigheid

3.4 Juistheid

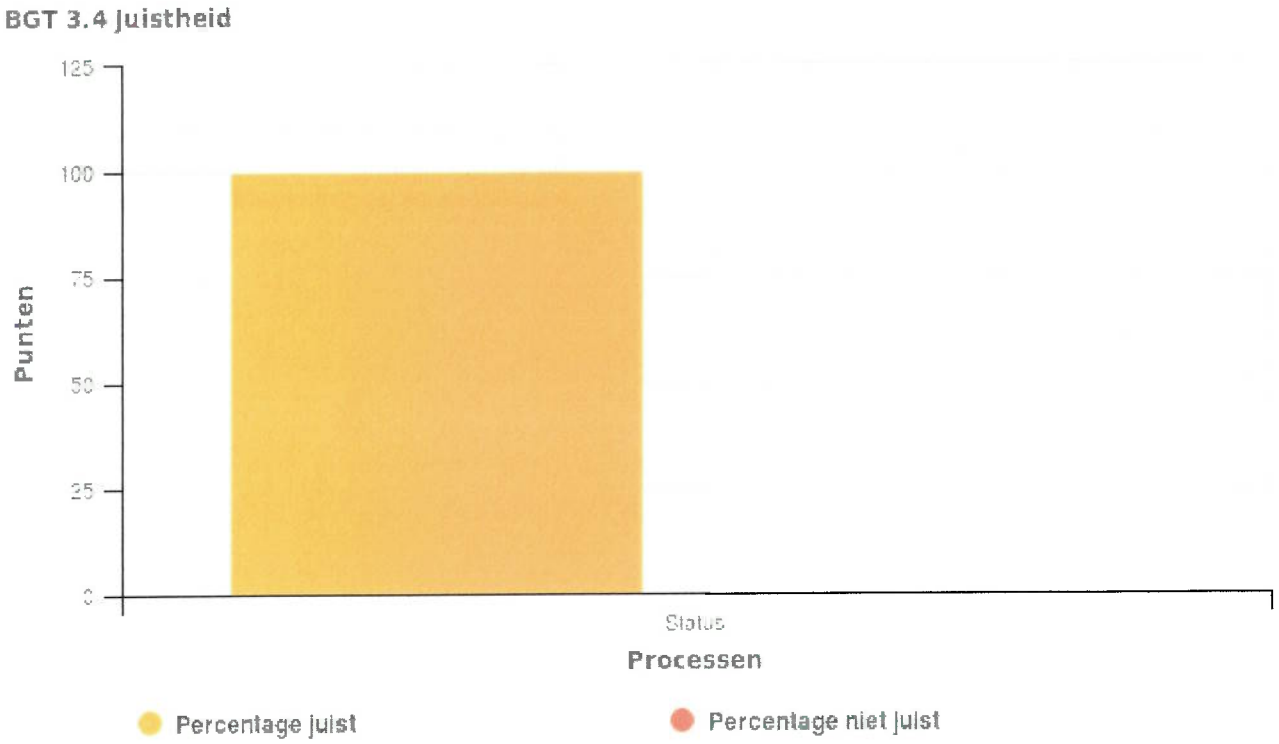

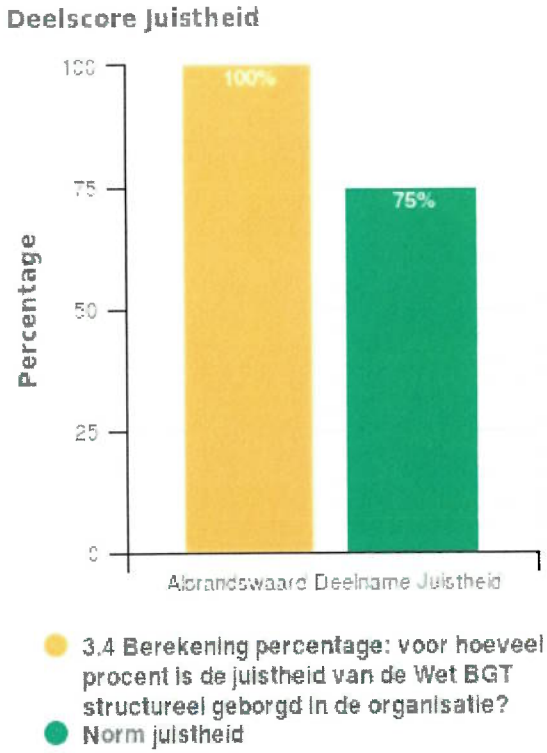

Wordt op reguliere basis kwaliteitsbeheer uitgevoerd naar de juistheid van de gegevens?	Antwoord
1. Worden de objectattributen juist in de BGT vastgelegd?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Alle verplichte attribuut informatie wordt vastgelegd
2. Wordt regelmatig gecontroleerd of de attribuutgegevens in de BGT juist zijn?	Ja
Toelichting op gegeven antwoord:	Vanuit afnemende registraties wordt gecontroleerd of attribuutgegevens juist zijn opgenomen
3. Heeft u de processen in beeld die mutaties veroorzaken en maakt u jaarlijks of tweejaarlijks gebruik van een luchtfoto of andere methodieken om gemiste mutaties toch te signaleren en te verwerken?	Ja: De processen die mutaties veroorzaken zijn in beeld en er wordt jaarlijks of tweejaarlijks gebruik gemaakt van een luchtfoto of andere methodieken om gemiste mutaties alsnog te signaleren en te verwerken.
Toelichting op gegeven antwoord:	Er wordt continu gebruik gemaakt van aanvullende software ter controle op de volledigheid van de registratie. Er wordt gebruik gemaakt van mutatie detectie software

3angles
audit, risk & compliance

3angles B.V.
Communicatieweg 9-3
3641 SG MIJDRECHT

+31(0)85 060 3855
www.3angles.nl
info@3angles.nl

KvK Utrecht 69007144

Gemeente Albrandswaard
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 1000
3160 GA RHOON

Kenmerk: 1904R.AH31
Mijdrecht, 23 april 2019

Onderwerp: Assurance-rapport van de onafhankelijke IT-auditor

1 Ons oordeel

Wij hebben de bijgevoegde collegeverklaring ENSIA 2018 inzake informatiebeveiliging van Suwinet (hierna: collegeverklaring), inclusief de bijlage 2 Suwinet waarnaar in de collegeverklaring wordt verwezen, van gemeente Albrandswaard onderzocht. Naar ons oordeel is bijgevoegde collegeverklaring, inclusief de bijlage 2 Suwinet waarnaar in de collegeverklaring wordt verwezen, van gemeente Albrandswaard, in alle van materieel belang zijnde aspecten, juist.

De collegeverklaring omvat het op 31 december 2018 in opzet en bestaan voldoen van de beheersmaatregelen aan de geselecteerde normen voor Suwinet. Wij benadrukken dat het specifiek geselecteerde normen zijn en daarmee geen uitspraak wordt gedaan over de informatiebeveiliging als geheel.

Benadrukking aangelegenheden

Wij hebben vastgesteld dat de op de uitzonderingen gerichte beheersmaatregelen in verbeterplannen zijn opgenomen, zijn belegd en worden gemonitord. Ons onderzoek heeft zich niet gericht op de juistheid, volledigheid en uitvoering van de verbeterplannen. Deze aanvullende informatie is niet bedoeld om afbreuk te doen aan ons oordeel.

2 De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze assurance-opdracht met betrekking tot de collegeverklaring verricht in overeenstemming met Richtlijn 3000-A (Herzien) 'Assurance-opdrachten door IT-auditors' van NOREA. Deze assurance-opdracht is gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht betreffende de collegeverklaring'.

Voor al onze diensten gelden algemene voorwaarden en condities, waaronder beperking van aansprakelijkheid.
Onze algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 69007144.

Wij hebben de vereisten van het Reglement Gedragscode ('Code of Ethics') van NOREA nageleefd, welke is gebaseerd is op de fundamentele beginselen van integriteit, objectiviteit, deskundigheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag. Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

3 Beperking in gebruik en verspreidingskring

Dit assurance-rapport is bestemd voor gebruikers van de collegeverklaring. De collegeverklaring is opgesteld voor de gemeenteraad en voor het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) die toezien op de veiligheid van Suwinet. Doel van de collegeverklaring is om de gemeenteraad en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) te informeren over het in opzet en bestaan voldoen van de beheersmaatregelen aan de geselecteerde normen voor Suwinet. Ons assurance-rapport is derhalve uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het departement dat toeziet op de veiligheid van Suwinet en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

4 Verantwoordelijkheden van het college van gemeente Albrandswaard

Het college van burgemeester en wethouders van gemeente Albrandswaard is verantwoordelijk voor het opstellen van de collegeverklaring. Voor het inschatten of de risico's van afwijkingen van materieel belang zijn in relatie tot Suwinet, zijn naast de collegeverklaring en dit assurance-rapport ook de interne beheersmaatregelen van de gebruikers van de collegeverklaring relevant. De criteria waarvan bij het maken van deze verklaring gebruik werd gemaakt hielden in dat:

- de risico's die het bereiken van de geselecteerde normen voor Suwinet in gevaar brengen, werden geïdentificeerd; en
- de onderkende interne beheersmaatregelen, indien zij werkzaam zijn zoals beschreven, een redelijke mate van zekerheid zouden verschaffen dat die risico's het bereiken van de vermelde interne beheersdoelstellingen niet zouden verhinderen.

Het college is ook verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van de collegeverklaring mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

3angles

5 Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht betreffende de collegeverklaring

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een assurance-opdracht dat wij daarmee, met een redelijke mate van zekerheid, voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Een redelijke mate van zekerheid wil zeggen dat onze assurance-opdracht is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze assurance-opdracht niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Wij passen het Reglement Kwaliteitsbeheersing NOREA (RKBN) toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsbeheersing inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van de ethische voorschriften, professionele standaarden en andere wet- en regelgeving.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van de collegeverklaring nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze assurance-werkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze assurance-opdracht professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Richtlijn 3000 (Herzien) 'Assurance-opdrachten door IT-auditors' van NOREA.

Onze assurance-opdracht bestond onder andere uit:

- het verkrijgen van kennis omtrent de collegeverklaring en andere omstandigheden rond de opdracht waaronder het verkrijgen van kennis omtrent de interne beheersmaatregelen;
- het op basis van deze kennis inschatten van de risico's dat de collegeverklaring onjuistheden van materieel belang bevat;
- het reageren op de ingeschatte risico's, waaronder het ontwikkelen van een algehele aanpak, en het bepalen van de aard, de tijdsfasering en de omvang van verdere procedures;
- het uitvoeren van verdere procedures die duidelijk zijn gekoppeld aan de gesignaleerde risico's, waarbij gebruik wordt gemaakt van een combinatie van inspectie, waarnemingen ter plaatse en inwinnen van inlichtingen; en
- het evalueren van de toereikendheid van de assurance-informatie zoals opgenomen in de collegeverklaring en bijbehorende bijlage(n).

3angles

Mijdrecht, 23 april 2019
3angles B.V.

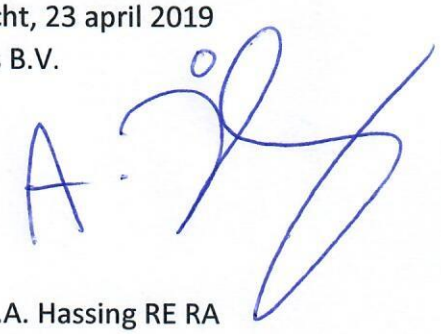

drs. A.J.A. Hassing RE RA
IT-auditor

ENSIA 2018

inzake Informatiebeveiliging Suwinet

Gemeente Albrandswaard

Collegeverklaring Suwinet
Gemeente Albrandswaard

Gemeentelijk kenmerk collegeverklaring Suwinet:	41710
Naam auditfirma:	3angles B.V.
Naam auditor:	Arjan Hassing
Datum: 21 maart 2019	Handtekening auditor of paraaf auditor

Doel en achtergrond verklaring

Het college van burgemeester en wethouders geeft met deze verklaring aan in hoeverre de gemeente Albrandswaard voldoet aan de voor Suwinet geselecteerde informatiebeveiligingsnormen op basis van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) systematiek.

ENSIA ondersteunt de gemeente bij de verantwoording over informatiebeveiliging richting de gemeenteraad en de rijksoverheid. ENSIA gaat uit van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG), alsmede van informatiebeveiligingsnormen vanuit Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Gezamenlijke Elektronische Voorzieningen Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (GeVS/Suwinet).

Naast deze verklaring bestaat ENSIA onder meer uit het uitvoeren van de ENSIA-zelfevaluatie, waarmee de genoemde informatiebeveiligingsnormen zijn getoetst onder verantwoordelijkheid van het management.

Reikwijdte verklaring

Deze verklaring betreft de onderdelen van de ENSIA-systematiek waarover assurance wordt gevraagd van een onafhankelijke IT-auditor. Het is de verantwoordelijkheid van het college dat het proces voor de totstandkoming van deze collegeverklaring met zorg is uitgevoerd. Dit proces borgt dat de strekking van de collegeverklaring een juiste weergave is van de onderzochte domeinen. Voor het jaar 2018 voor gemeente Albrandswaard betreft dit Suwinet. De verklaring omvat het op 31 december 2018 voldoen van de beoogde (opzet) en ingerichte (bestaan) beheersingsmaatregelen aan de geselecteerde normen inzake Suwinet. De collegeverklaring omvat niet het functioneren (werking) van de maatregelen over 2018.

Inzake Suwinet heeft deze collegeverklaring zowel betrekking op de beheersingsmaatregelen van de gemeente als op die van de uitbestede diensten aan de BAR-organisatie en het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW).

Deze collegeverklaring is opgesteld voor de gemeenteraad en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) die toezien op de veiligheid van Suwinet. De verklaring geeft weer in hoeverre de beoogde (opzet) en ingerichte (bestaan) beheersingsmaatregelen voldoen aan de geselecteerde normen inzake Suwinet. In de bij deze verklaring behorende afzonderlijke bijlage Suwinet (bijlage 1 Suwinet met kenmerk 41710) zijn de eventuele afwijkingen van de normen opgenomen. De gemeenteraad en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) die toezien op de veiligheid van Suwinet worden via bij deze collegeverklaring behorende afzonderlijke bijlage voor Suwinet (bijlage 1 Suwinet met kenmerk 41710) geïnformeerd over de afwijkingen van de normen.

Verklaring college

Het college verklaart dat voor Suwinet niet aan alle geselecteerde normen wordt voldaan. De op de uitzonderingen gerichte beheersmaatregelen zijn inmiddels hersteld en zijn per 21 maart 2019 op orde.

Samenvattend beeld

Object	Wordt aan alle geselecteerde normen voldaan?	Zijn de uitzonderingen in een verbeterplan opgenomen en zijn de verbetermaatregelen belegd en worden deze gemonitord?
Suwinet voor SUWI-taken	Ja	Niet van toepassing
Suwinet voor niet-SUWI-taken	Neen	Ja (Verbetermaatregelen werden uitgevoerd en zijn per 21-maart-2019 op orde.)

Albrandswaard, 02-04-2019

Het college van de gemeente Albrandswaard,

de secretaris, de burgemeester,

Hans Cats drs. Hans-Christoph Wagner

Bijlage 2 Gebruik van Suwinet

Gemeentelijk kenmerk Suwinet bijlage:	41710
Naam auditfirma:	3angles B.V.
Naam auditor:	Arjan Hassing
Datum:	Handtekening auditor of paraaf auditor:

Bijlage 2 Gebruik van Suwinet

Deze bijlage is een afzonderlijk onderdeel van de Collegeverklaring ENSIA 2018 van de gemeente Albrandswaard. Deze verklaring heeft betrekking op het op 31 december 2018 in opzet en bestaan voldoen van de beheersingsmaatregelen aan de geselecteerde normen inzake Suwinet (Specifiek Suwinet normenkader Afnemers, versie 1.01 op website BKWI en bijlage 1 van de notitie Verantwoordingsstelsel ENSIA). Deze bijlage is opgesteld voor de gemeenteraad en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Onderwerp van de verklaring is het gebruik van Suwinet. Suwinet wordt in samenwerkingsverbanden gebruikt. Het gebruik van Suwinet door samenwerkingsverbanden valt binnen de reikwijdte van de verklaring.

Gebruik van Suwinet voor SUWI-taken

Voor de volgende taken wordt Suwinet op de volgende plaatsen gebruikt:

Taak	Organisatie
Participatiewet/IOAW/IOAZ	BAR-organisatie

Gebruik van Suwinet voor niet-SUWI-taken

Voor de volgende niet-SUWI-taken wordt Suwinet op de volgende plaatsen gebruikt:

Taak	Organisatie
Hulp aan vroegtijdig schoolverlaters door Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum (RMC)	Niet van toepassing
Loonbeslag door Gemeentelijke Belastingdeurwaarders	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)
Bijhouden BRP door Burgerzaken	BAR-organisatie

Normnaleving

Zoals in de Collegeverklaring vermeld, voldoen de interne beheersmaatregelen inzake Suwinet op 31 december 2018 in opzet en bestaan aan de geselecteerde normen.

SUWI-taak	Organisatie	BIG-nummer en SUWI-nummer	Applicatie
Participatiewet/IOAW/IOAZ (Op grond van art. 64 PW, 44/45 IOAW/IOAZ)	BAR-organisatie		Suwinet-Inkijk

Met uitzondering van de volgende normen voldoen de interne beheersingsmaatregelen voor de niet-SUWI-taken in opzet en bestaan aan alle geselecteerde normen:

<table>
<tr><th>Niet-SUWI-taak</th><th>Organisatie</th><th>BIG-nummer en SUWI-nummer</th><th>Applicatie</th></tr>
<tr><td>Loonbeslag door Gemeentelijke Belastingdeurwaarders (Op grond van artikel 475g, vierde lid van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (Rv) en artikel 5.9, derde lid van het Besluit SUWI);</td><td>Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)</td><td></td><td>Suwinet-Inkijk</td></tr>
<tr><td>Bijhouden BRP door Burgerzaken (Artikel 3.3 van de Regeling SUWI).</td><td>BAR-organisatie</td><td><table><tr><th>BIG nummer</th><th>SUWI nummer</th></tr><tr><td>6.1.3.A
10.1.3.B
10.1.3.C</td><td>B.05</td></tr><tr><td>11.2.1.A
11.2.1.B</td><td>U.02</td></tr><tr><td>11.2.4.A</td><td>C.04</td></tr><tr><td>10.10.2.A</td><td>C.06</td></tr></table></td><td>Suwinet-Inkijk</td></tr>
</table>

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019/2020

VNG Realisatie

Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019/2020

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

De IBD heeft het *Dreigingsbeeld 2019/2020* opgesteld op basis van een analyse van incidentrapportages van gemeenten, meldingen aan de IBD en een analyse van andere bronnen, zoals het *Cybersecuritybeeld Nederland* (CBSN). Daarnaast zijn er interviews afgenomen bij gemeenten, de *Computer Emergency Responce Teams* (CERT's) van andere organisaties en enkele leveranciers van gemeentelijke ICT-diensten.

Het *Dreigingsbeeld informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten* verschijnt vanaf nu iedere twee jaar.

Informatiebeveiliging = risicomanagement

Het dreigingsbeeld 2019/2020 biedt een handvat om de informatiebeveiliging verder te verbeteren en daarmee de digitale weerbaarheid van uw gemeente verhogen. Het IBD geeft u inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen, en adviseert over de prioriteiten voor de komende jaren.

Informatiebeveiliging gaat verder dan ICT alleen. Beveiliging van gegevens en systemen is een zaak van uw hele organisatie. Het gaat om de mensen in uw organisatie, om de manier waarop zij met risico's omgaan. Het gaat om het inrichten van processen en procedures, om kennis en bewustzijn. En in de laatste plaats pas om techniek. Of de dreiging nu komt van een onbewuste medewerker, een criminele organisatie of een stroomstoring: de technische en organisatorische maatregelen om schade te voorkomen, te beperken en te vermijden zijn hetzelfde. Risicomanagement is de basis van een goede informatiebeveiliging.

De risico's van een slechte informatiebeveiliging zijn talrijk: privacyschendingen door een datalek, economische schade door het uitlekken van vertrouwelijke plannen, fysieke schade door storingen in systemen in de openbare ruimte. En de rijksoverheid noemt in het CSBN informatiediefstal door criminele organisaties, vertaald naar gemeenten betekent dit ondermijning van gemeentelijke processen.

Gemeentelijke bestuurders zijn verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging van de gemeente. Zij bepalen hoeveel risico de gemeente wil lopen. De lijnmanager is verantwoordelijk voor de inrichting van processen en systemen zodat de risico's teruggebracht worden tot een acceptabel niveau.

Inwoners en ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn, dat de informatie die de gemeente uitwisselt met andere overheden betrouwbaar is en dat de gemeente zorgt voor een veilige leefomgeving. Betrouwbare informatie is de belangrijkste grondstof voor een gemeente om haar werk goed te kunnen doen. Hiervoor is informatiebeveiliging een randvoorwaarde.

Risico's en prioriteiten

Risico's 2019–2020

Imagoprobleem informatiebeveiliging

Laag op de politieke agenda, weinig bewustzijn en onvoldoende budget.

› *pag. 10*

Risico's niet integraal in beeld

De risico's die wel in beeld zijn, krijgen bovenmatig veel aandacht

› *pag. 11*

Basis niet op orde

Simpele routine-aanvallen zijn vaak succesvol

› *pag. 12*

Te weinig mensen

Te veel werk, en te weinig gekwalificeerde specialisten

› *pag. 12*

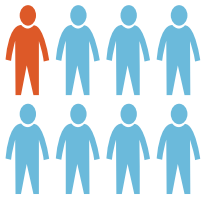

Complexiteit neemt toe

Gemeenten zien kansen van innovatie, maar niet de risico's

› *pag. 13*

Prioriteiten 2019–2020

Informatiebeveiliging op de agenda

Zorg ervoor dat informatie-beveiliging aandacht krijgt.

› *pag. 16*

De basis op orde

Verhoog de digitale weer-baarheid van uw gemeente.

› *pag. 17*

Versterk de menselijke schakel

Bewuste medewerkers zijn de beste beveiligings-maatregel.

› *pag. 18*

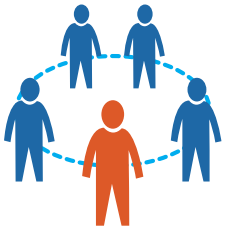

Versterk de CISO

Stel de CISO in staat om u optimaal te kunnen adviseren.

› *pag. 18*

Inzicht in nieuwe technologieën

Pas *security- & privacy-by-design*-principes toe.

› *pag. 19*

Incidenten oktober 2017–juli 2018

Soort

Beschikbaarheid

Sabotage **3**

DOS/DDOS **10**

Fraude

Illegaal naamgebruik **6**

Onrechtmatig gebruik resources **8**

Informatiebeveiliging

Ongeauthenticeerde modificatie **7**

Ongeauthenticeerde toegang **70**

Malafide materiaal

Copyright **1**

Kinderporno, rascisme, oproep tot haat **2**

Spam **10**

Malware

Command & Control server **5**

Distributie **2**

Infectie **4**

Poging tot binnendringen

Inlogpoging **1**

Misbruik kwetsbaarheid **8**

Succesvolle inbraak

Compromitatie van account **16**

Exploitatie kwetsbaarheid **35**

Verzamelen van informatie

Phishing **27**

Scannen **16**

Sniffen **2**

Incidenten oktober 2017–juli 2018

Door wie

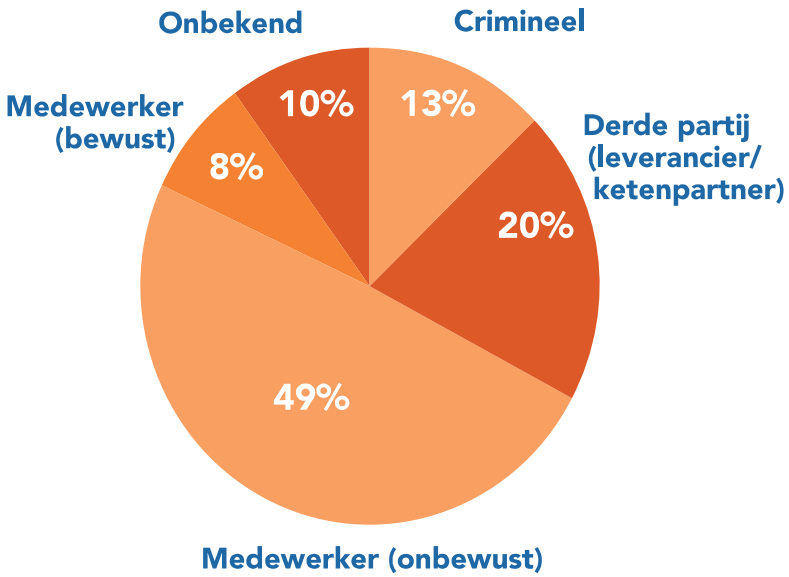

Impact

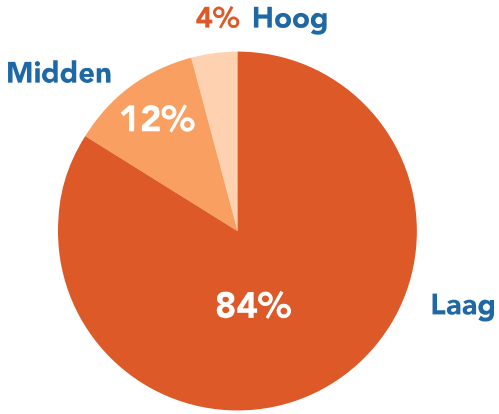

Totaal

Totaal aantal incidenten 429

Incident melden bij de IBD

De IBD telt incidenten op basis van meldingen en informatie uit incident-rapportages van gemeenten. In totaal zijn er in deze periode 429 geteld. Is er een informatiebeveiligingsincident in uw gemeente? Meld dit dan bij het IBD via www.informatiebeveiligingsdienst.nl. Zo helpt u ons een volledig beeld te krijgen, ook van de incidenten waarbij geen onder-steuning van de IBD nodig is.

Risico's

De belangrijkste risico's voor de gemeentelijke informatieveiligheid zijn:

1. Informatiebeveiliging kampt met imagoprobleem;
2. Inzicht in risico's is niet integraal;
3. Aanvallen succesvol door ontbreken basismaatregelen;
4. Te veel werk voor te weinig mensen;
5. De complexiteit neemt toe.

1. Informatiebeveiliging kampt met een imagoprobleem

De IBD analyseerde 331 recente coalitieakkoorden van gemeenten. Hieruit blijkt dat beveiliging van informatie niet op de politieke agenda's staat. Alles wat direct en zichtbaar bijdraagt aan de dienstverlening aan inwoners en ondernemers kan rekenen op veel belangstelling vanuit politiek, bestuur en management. Maar informatiebeveiliging heeft niet het imago direct bij te dragen aan dienstverlening. Het wordt gezien als bijzaak, en soms zelfs als drempel of last. Informatiebeveiliging en privacy worden vaak pas in een laat stadium betrokken, terwijl de gevolgen van incidenten juist ook voor de bedrijfsvoering van uw gemeente groot kunnen zijn. Incidenten kunnen ervoor zorgen dat een gemeente tijdelijk niet in staat is om inwoners en ondernemers van dienst te zijn.

Het gevolg van het negatieve imago is dat er vaak geen of onvoldoende budget is gereserveerd voor informatieveiligheid. En als het er is, zit het verstopt in het ICT-budget. Dit heeft als risico dat het geld naar andere prioriteiten gaat. Zonder vast budget voelen lijnmanagers de verantwoordelijkheid voor de beveiliging van hun dienst of product onvoldoende. Informatiebeveiliging komt in de verantwoording over output en financiën niet aan de orde. Lijnmanagers sturen op output en financiën, niet op het managen van risico's in de informatiebeveiliging.

2. Inzicht in risico's is nog onvoldoende integraal

Informatiebeveiliging gaat over beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en informatiesystemen. Gemeenten geven aan dat zij in veel gevallen onvoldoende zicht hebben op risico's die dit in gevaar brengen. Risico's binnen én buiten de gemeentelijke organisatie, bijvoorbeeld bij leveranciers of in samenwerkingsverbanden.

Gemeenten zijn kwetsbaar voor cybersecurity-incidenten. Uit de interviews blijkt dat gemeenten zich het meeste zorgen maken over de bescherming van persoonsgegevens en verstoring van de ICT-systemen. Er zijn daarnaast ook processen die kwetsbaar zijn voor beïnvloeding van buitenaf. Bijvoorbeeld verkiezingen, maar ook vergunningsprocessen en processen in het domein van werk en inkomen.

Gemeenten hebben niet eenduidig vastgelegd welke systemen, informatie en processen beschermd moeten worden. Informatie over incidenten en maatregelen is wel beschikbaar, maar verspreid door de hele organisatie. Gemeenten zijn daarnaast vaak afhankelijk van externe leveranciers voor ICT-voorzieningen en de beveiliging daarvan. Ook werken gemeenten veel samen in Gemeenschappelijke Regelingen, dit maakt het naleven van een uniforme werkwijze rondom informatieveiligheid en privacy erg complex.

Onvoldoende zicht op de risico's zorgt er daarnaast voor dat de risico's die wel in beeld zijn bovenmatig veel aandacht krijgen.

3. Aanvallers blijven succesvol door ontbreken basismaatregelen

Aanvallers hebben vaak niet meer nodig dan een niet bijgewerkt stukje software of een klik op een phishingmail om toegang te krijgen tot systemen. Gemeenten kunnen veel voorkomende incidenten voorkomen met behulp van enkele essentiële basismaatregelen. Zij hebben hier nog stappen in te zetten, met name op het gebied van basisbeveiligingsprocessen, basis ICT-processen en bewustwording.

Uit de interviews en incidentrapportages blijkt dat gemeenten nog niet weerbaar genoeg zijn. Basisprocessen zoals omgaan met incidenten, het bijwerken van hard- en software, het bijhouden van overzicht in de ICT-huishouding en het bijhouden van wijzigingen hierin (incidentmanagement, patchmanagement, configuratiemanagement en changemanagement) zijn nog niet goed genoeg op orde. Het ontbreekt vaak aan inzicht in eerdere incidenten, en de kosten van incidenten en verstoringen. Ook weet niet iedereen in de organisatie wat er voor nodig is om apparatuur en software up-to-date te houden.

Optimale digitale veiligheid is noodzakelijk voor het functioneren van de steeds intensiever gedigitaliseerde gemeente. Basismaatregelen bieden een robuuste barrière tegen digitale dreigingen.

4. Te veel werk voor te weinig mensen

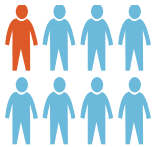

Overheid en bedrijfsleven putten uit dezelfde groep informatiebeveiligingsprofessionals. Maar gemeenten kunnen de salarissen die de markt betaalt nauwelijks evenaren. Er ontstaan problemen wanneer ervaren medewerkers de organisatie verlaten en er nieuwe moeten worden aangenomen. Er zijn te weinig mensen, en er is te veel werk. Informatiebeveiligingsprofessionals bij gemeenten besteden relatief veel tijd aan verantwoording in zelfassessments en audits. Dit gaat ten koste van de tijd die zij kunnen steken in de informatiebeveiliging.

Informatiebeveiliging draait om risicomanagement. Het doen van onderzoeken maakt hier principieel deel van uit. Inherent daaraan is structureel gelegenheid nodig voor onderzoek en advies ten aanzien van digitale risico's. In de praktijk verdwijnt risicomanagement naar de achtergrond omdat de waan van de dag regeert. Men werkt incidentgedreven en is verder druk met de opvolging van audits en zelfassessments.

5. Complexiteit neemt toe

De digitale weerbaarheid van gemeenten staat onder druk door een toenemende complexiteit en connectiviteit in het ICT-landschap, nieuwe ontwikkelingen en door te weinig aandacht voor digitale veiligheid bij experimenten en innovatieve projecten.

Onderwerpen als Internet of Things (IoT), smart cities, big data, kunstmatige intelligentie (AI) en blockchain worden vaak opgepakt door domeinspecialisten. Zij zien vooral de voordelen van de nieuwe ontwikkelingen voor inwoners en ondernemers. Zaken als beheer, informatiebeveiliging en privacy worden gezien als beperkend voor de innovatie. Er is te weinig aandacht voor digitale veiligheid bij experimenten en innovatieve projecten. Hiermee ontstaat een schaduw-ICT, die los van de andere informatievoorziening bestaat. Dit vraagt om een multidisciplinaire aanpak met verschillende expertises. Dat begint bij het vaststellen van verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

Trends en ontwikkelingen

De belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de gemeentelijke informatieveiligheid zijn:

1. Aandacht voor privacy;
2. Baseline Informatiebeveiliging Overheid;
3. *Internet of things (IoT)*en *smart society*;
4. Kunstmatige intelligentie *(AI)*;
5. *Common Ground*.

1. Aandacht voor privacy door AVG

De invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) heeft voor een boost gezorgd in de aandacht voor de bescherming van persoonsgegevens. Een positieve ontwikkeling, want privacy is hierdoor een blijvend aandachtspunt voor gemeenten. Dit helpt de informatieveiligheid te vergroten.

2. Van BIG naar BIO

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) wordt het nieuwe normenkader voor alle overheden. Deze vervangt de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). De huidige baselines van gemeenten, provincies, waterschappen en het rijk zijn allemaal nog gebaseerd op de NEN/ISO normen uit 2005 en lopen achter op de nieuwe normen uit 2013. Een gezamenlijk kader voorkomt dat alle overheidslagen voor zichzelf een nieuwe baseline moeten opstellen. De BIO wordt gezamenlijk beheerd, onder regie van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

3. *Internet of things* en *smart society*

Smart society-projecten dragen bij aan het vergroten van de leefbaarheid en veiligheid binnen de gemeente. Voorheen 'domme' objecten, worden slim (*IoT*) en maken het besturen van de stad makkelijker. Bijvoorbeeld prullenbakken die zelf aangeven dat ze vol zitten, of parkeerplaatsen die zelf aangeven dat ze vrij zijn. Maar dit zet ook de informatieveiligheid verder onder druk. De IoT-apparatuur en -software die gemeenten hiervoor inzetten, zorgt voor meer risico's en kwetsbaarheden. Zeker als ook de scheiding tussen gemeentelijke ICT en IoT niet goed wordt geregeld, een verouderd cameraysteem in het gemeentelijke netwerk kan dan de entree zijn tot gegevens en systemen van de gemeente.

4. Kunstmatige intelligentie

Kunstmatige intelligentie of *artificial intelligence (AI)* biedt kansen voor gemeenten. AI kan gemeenten helpen om beter inzicht te krijgen in hun processen en gegevens, en daarmee zorgen voor een betere dienstverlening voor inwoners en ondernemers. Het is ook een beveiligingstool van de toekomst. Met AI kunnen betere veiligheidsanalyses worden gedaan van allerlei systeem- en netwerkinformatie. Hiermee hebben gemeenten sneller inzicht in mogelijke incidenten of inbraakpogingen. De technologie is echter nog erg onvolwassen en vormt daarmee een risico voor de bedrijfsvoering. Hackers kunnen dit in de toekomst gebruiken om in te breken op gemeentelijke systemen.

5. *Common Ground*

Met *Common Ground* wordt een grote stap gezet in de richting van een open, transparante overheid waarbinnen gegevens sneller en veiliger kunnen worden uitgewisseld, zowel intern als extern. *Common Ground* is een beweging waarin gemeenten werken aan een stapsgewijze modernisering van de ICT-infrastructuur. Naast aandacht voor privacy is er vanaf het begin ook veel aandacht voor informatieveiligheid.

Prioriteiten 2019/2020

Om de belangrijkste risico's te beheersen is een combinatie van technische en organisatorische maatregelen noodzakelijk. De IBD adviseert gemeenten voor 2019/2020 de volgende prioriteiten te stellen:

1. Zet informatiebeveiliging op de agenda van het college en zorg dat lijnmanagers verantwoordelijkheid kunnen nemen

Betrouwbare informatievoorziening is een randvoorwaarde voor de gemeente. Om dit te bereiken moet de top van de organisatie doordrongen zijn van het belang van informatiebeveiliging en een voorbeeldfunctie innemen. Alleen dan ontstaat er een cultuur waarbij voldoende aandacht is voor informatiebeveiliging.

Vaak denkt men dat de *Chief Information Security Officer* (CISO) verantwoordelijk is voor alle beveiligingsvraagstukken binnen de gemeente. Terwijl dit de taak is van proces-eigenaren of lijnmanagers. Lijnmanagers moeten weten wat het belang is van de processen waar zij verantwoordelijk voor zijn en daarnaast de risico's en bijbehorende beveiligingsmaatregelen kennen die verbonden zijn aan hun informatiesystemen. Hiervoor kunnen de lijnmanagers de baselinetoets uit de BIG uitvoeren en meer betrokken zijn bij strategisch risicomanagement.

Informatiebeveiliging is niet alleen een ICT-probleem. De budgetten voor informatiebeveiliging moeten inzichtelijk worden gemaakt per proces en systeem. Als de basis beheerprocessen en maatregelen op orde zijn, kan er een kosten-batenanalyse gemaakt worden van informatiebeveiliging. Blijf aandacht houden voor informatieveiligheid en privacy en zorg voor een cultuur waarin lijnmanagers worden aangesproken op het leveren van betrouwbare dienstverlening aan de burger.

Acties

- Benut de kansen van de AVG. Het onderwerp heeft nu volop de aandacht;
- Laat u periodiek bijpraten door uw CISO. Ga het gesprek aan en stuur actief op informatiebeveiliging;
- Betrek en informeer stakeholders door transparant via de *Planning & Control-cyclus* te rapporteren over informatieveiligheid;
- Richt een proces van risicomanagement in, beleg de verantwoordelijkheden en zorg dat lijnmanagers risicogestuurd hun werk kunnen doen;
- Elke lijnmanager moet zijn of haar risico's in beeld hebben en hiervoor een passend beveiligingsplan opstellen en actueel houden.

2. Breng de basis op orde

Gemeenten hebben een belangrijke rol in het leveren van betrouwbare dienstverlening. Betrouwbare informatie is de belangrijkste grondstof voor het werk van Nederlandse gemeenten, hiervoor is informatieveiligheid een randvoorwaarde. Basale beveiligingsprocessen en maatregelen zijn belangrijk om de digitale weerbaarheid van de gemeente te verhogen. De IBD helpt gemeenten bij het verhogen van de digitale weerbaarheid.

Acties

- Zorg ervoor dat de basisprocessen en maatregelen rondom beveiliging en beheer op orde zijn en beleg de processen bij de juiste verantwoordelijke;
- Laat de CISO regelmatig rapporteren over effectiviteit van deze processen aan het hogere management en het college (de bestuurlijke portefeuillehouder);
- Laat u (op tijd) adviseren door de CISO;
- Reserveer structueel budget voor informatieveiligheid;
- Deel uw beveiligingsincidenten en uw incidentrapportages met de IBD zodat de andere gemeenten hier ook van kunnen leren.

3. Versterk de menselijke schakel

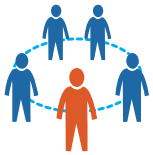

De meeste incidenten worden nog steeds veroorzaakt door menselijk handelen. Dat beeld is ongewijzigd ten opzichte van het vorige Dreigingsbeeld. De medewerkers zijn zich onvoldoende bewust van de gevolgen van kleine menselijke fouten.

Het is verleidelijk om met technologie te proberen om alle gebruikergerelateerde beveiligingsincidenten terug te dringen. Maar technologie alleen is niet de oplossing. Informatiebeveiliging begint bij de bewuste medewerker.

Zorg er daarom voor dat er voldoende en regelmatige aandacht is voor bewustwording van de medewerkers. Bewuste medewerkers zijn uw belangrijkste verdedigingslinie tegen informatiebeveiligingsincidenten. Geef medewerkers de mogelijkheden om veilig te werken en zich bewust te worden van de risico's. Bestuurders moeten de medewerkers ervan doordringen dat informatiebeveiliging van iedereen is. Zij hebben een voorbeeldfunctie.

Acties

- Blijf zorgen voor bewustwording en training, herhaal deze en meet de resultaten;
- Zorg ook voor het verhogen van het kennisniveau van de technisch- en functioneel beheerders;
- Zorg ervoor dat medewerkers veilig kunnen handelen door het ter beschikking stellen van veilige tools en veilige bestandsuitwisseling.

4. Versterk de positie van de CISO

De CISO heeft een sleutelpositie binnen de gemeente om informatiebeveiliging te laten slagen. Een CISO moet zijn tijd verdelen tussen plannen, ondersteunen, controleren en bijsturen. Hiermee kan hij of zij op de juiste manier de juiste informatie beschikbaar stellen aan de de top van de gemeente. Een CISO moet de ruimte en de middelen krijgen en investeren in kennis en kunde om de gemeente weerbaarder te maken tegen huidige en toekomstige digitale dreigingen.

Acties

- Investeer in de CISO;
- Postitioneer de CISO strategisch en onafhankelijk binnen de gemeente;
- Geef de CISO de ruimte, mandaat en middelen om zijn of haar taak goed te kunnen uitvoeren.

5. Verbeter het inzicht in de risico's van nieuwe technologieën

Er komen technologische veranderingen op de gemeente af. Deze zorgen voor nieuwe kwetsbaarheden en risico's. Maak de juiste mensen verantwoordelijk voor deze ontwikkelingen en betrek vanaf het beginstadium de CISO en de verantwoordelijke lijnmanagers. Zo krijgt u vroegtijdig inzicht in kwetsbaarheden en risico's en kan hier direct op worden ingespeeld. Technologische ontwikkelingen raken de gehele gemeente.

Acties

- Nieuwe technologieën vereisen een gedegen aanpak om tijdig kwetsbaarheden en risico's te onderkennen;
- Doe in een vroeg stadium een impactanalyse (gegevensbeschermingseffectbeoordeling of DPIA);
- Pas *security- en privacy-by-design*-principes toe;
- Betrek de CISO, de FG en de verantwoordelijke lijnmanagers in een vroeg stadium;
- Gebruik audits als middel om de status van informatiebeveiliging te onderzoeken en deel de bevindingen met het MT;
- Controleer naast opzet en bestaan ook de werking van informatiebeveiligingsprocessen en stuur op resilience (veerkracht).

Colofon

Informatiebeveiligingsdienst (IBD)
Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
www.informatiebeveiligingsdienst.nl
info@IBDGemeenten.nl
070 373 80 11

Copyright

© 2018 Informatiebeveiligingsdienst (IBD) Alle rechten voorbehouden.
Verveelvoudiging, verspreiding en gebruik van deze uitgave is met bronvermelding toegestaan voor alle gemeenten en overheidsorganisaties.

Met dank aan

De gemeenten die hebben bijgedragen aan het vervaardigen van dit product.

Over de IBD

De IBD is een gezamenlijk initiatief van alle Nederlandse Gemeenten.
De IBD is de sectorale CERT / CSIRT voor alle Nederlandse gemeenten en richt zich op (incident)ondersteuning op het gebied van informatiebeveiliging. De IBD is voor gemeenten het schakelpunt met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). De IBD beheert de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en geeft regelmatig kennisproducten uit. Daarnaast faciliteert de IBD kennisdeling tussen gemeenten onderling, met andere overheidslagen, met vitale sectoren en met leveranciers. Alle Nederlandse gemeenten kunnen gebruik maken van de producten en de generieke dienstverlening van de IBD.

De IBD is ondergebracht bij VNG Realisatie.

Ontwerp

Grafisch ontwerp en infographics: *Simpel is slim/Coform*

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

VNG Realisatie

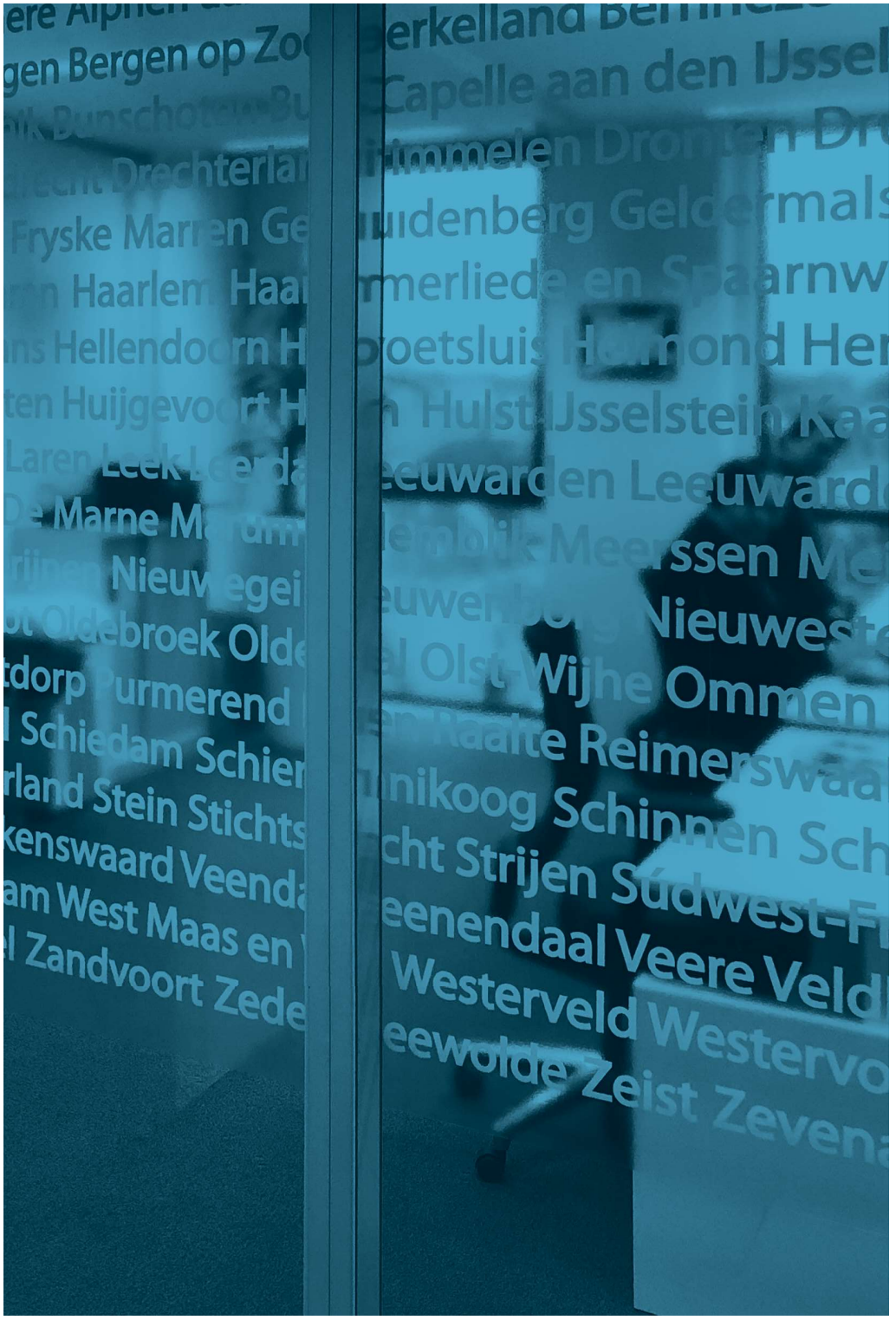

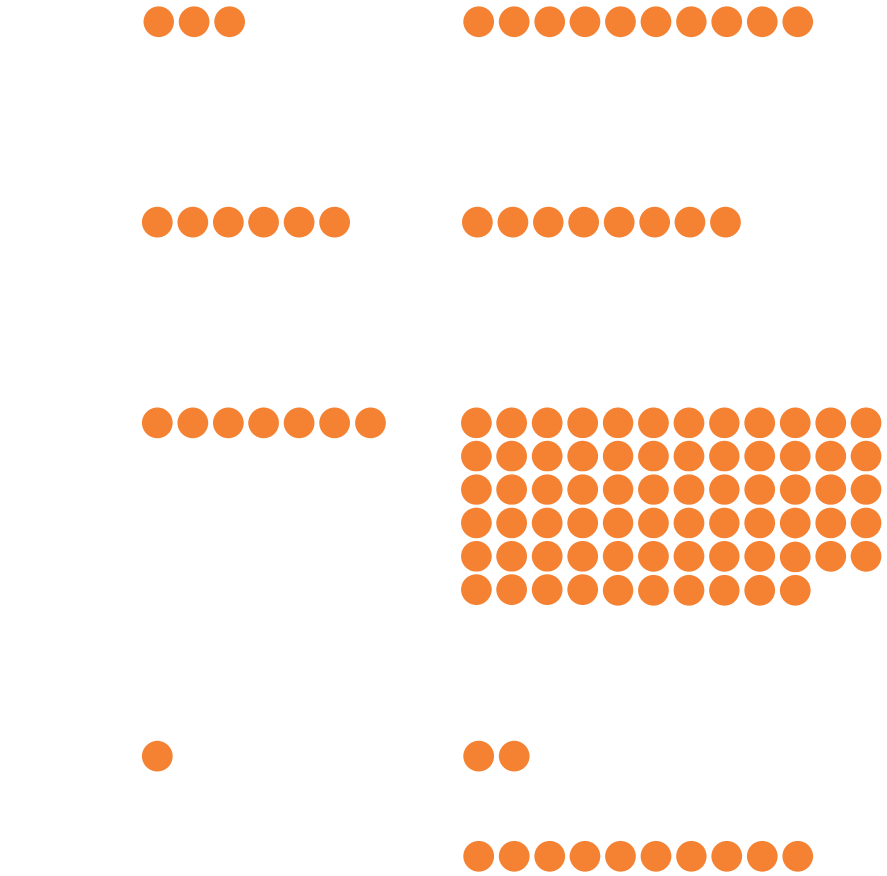

INFORMATIE BEVEILIGINGS DIENST

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
070 373 80 11
info@IBDGemeenten.nl

Gemeente Albrandswaard

JAARSTUKKEN

2018

Versie 1 mei 2019

VOORWOORD

Voor u ligt de jaarrekening van 2018. Een jaar waarin er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest en na een intensieve periode van onderhandelen een nieuw college is aangetreden. Een college van VVD-Leefbaar Albrandswaard-Stem Lokaal-CDA. Dit college legt met deze jaarrekening verantwoording af over het gevoerde beleid door twee colleges. In de eerste twee hoofdstukken nemen wij u in het kort mee in de realisatie op hoofdlijnen.

In het derde hoofdstuk gaan we in op de details van de afzonderlijke vijf programma's waarbij per programmaonderdeel de volgende vragen worden beantwoord:
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben wij daarvoor gedaan?
- Wat is er klaar?
- Wat is er gerealiseerd?
- Wat heeft het gekost?

In hoofdstuk 4 zijn de paragrafen opgenomen. Ze geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken. Het gaat met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's. De paragrafen geven de raad de juiste en integrale informatie. Zo kan de raad zijn kader stellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waarmaken. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn financiële kengetallen opgenomen. In de paragraaf Bedrijfsvoering beperken wij ons tot de hoofdlijnen omdat meer informatie hierover is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarrekening 2018 van de BAR-organisatie.

Hoofdstuk 5 bevat de jaarrekening 2018. Deze jaarrekening bestaat uit de balans met toelichting, de staat van baten en lasten en een aantal bijlagen.

De besluitvorming over de jaarstukken 2018 is geagendeerd voor de raadsvergadering van 8 juli 2019.

Albrandswaard, 7 mei 2019.
Burgemeester en wethouders van Albrandswaard,

Hans Cats	Hans-Christoph Wagner
secretaris	burgemeester

INHOUDSOPGAVE

1 ALGEMEEN....7

BELANGRIJKE RESULTATEN IN 2018....8

2REKENING IN ÉÉN OOGOPSLAG....15

3 PROGRAMMA'S....19

PROGRAMMA 1 – OPENBARE ORDE & VEILIGHEID & ALGEMEEN BESTUUR....21

1.1 OPENBARE ORDE & VEILIGHEID....21

1.2 ALGEMEEN BESTUUR....24

PROGRAMMA 2 – RUIMTELIJKE ORDENING, WONEN & ECONOMIE....28

2.1 RUIMTELIJKE ORDENING....28

2.2 WONEN....30

2.3 ECONOMIE....31

PROGRAMMA 3 – BUITENRUIMTE....34

3.1 BUITENRUIMTE....35

3.1 KUNST & CULTUUR....37

3.2 MAATSCHAPPELIJK VASTGOED....37

PROGRAMMA 4 – FINANCIËN....40

4.1 FINANCIËN....40

PROGRAMMA 5 – EDUCATIE....43

5.1 EDUCATIE....43

PROGRAMMA 6 – SPORT....46

6.1 SPORT....46

PROGRAMMA 7 – SOCIAAL DOMEIN....49

7.1 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING....49

7.2 KWETSBARE GROEPEN....50

7.3 PARTICIPATIEWET....50

7.4 JEUGDZORG....50

7.1 ZORG & WELZIJN....50

7.2 WIJKTEAMS 50
NIET IN VOORGAANDE PROGRAMMA'S VERANTWOORDE BATEN EN LASTEN....54
1 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN....54
2 OVERHEAD....57
3 VENNOOTSCHAPSBELASTING (VPB)....58
4 ONVOORZIEN....58
4 PARAGRAFEN....60
PARAGRAAF 1 – LOKALE HEFFINGEN....62
PARAGRAAF 2 – WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING....67
PARAGRAAF 3 – ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN....78
PARAGRAAF 4 – FINANCIERING....87
PARAGRAAF 5 – BEDRIJFSVOERING....92
PARAGRAAF 5 – BEDRIJFSVOERING ONDERDEEL ENSIA....95
PARAGRAAF 6 – VERBONDEN PARTIJEN....98
PARAGRAAF 7 – GRONDBELEID....109
5 JAARREKENING....115
1 – BALANS....116
2 – GRONDSLAGEN....118
3 - TOELICHTING OP DE BALANS....123
4 – OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN....136
5 – INCIDENTELE BATEN EN LASTEN....148
6 - WNT-VERANTWOORDING 2018 GEMEENTE ALBRANDSWAARD....153
7 – RECHTMATIGHEID....155
8 – TAAKVELDEN....157
9 – SISA-VERANTWOORDING....159
BIJLAGEN....161
BIJLAGE 1 – STAAT VAN DE GEMEENTE....163
BIJLAGE 2 - GEWAARBORGDE GELDLENINGEN....164
BIJLAGE 3 – GEGARANDEERDE GELDLENINGEN....165
BIJLAGE 4 – MUTATIES RESERVES....166

BIJLAGE 5 – TOELICHTING RESERVES.....167

BIJLAGE 6 – TOELICHTING VOORZIENINGEN 176

BIJLAGE 7 – STAAT VAN KREDIETEN.....180

BIJLAGE 8 – AFGERONDE SPEERPUNTEN.....183

1 ALGEMEEN

Belangrijke resultaten in 2018

- **Kinderburgemeester**

In 2018 kreeg Albrandswaard de eerste kinderburgemeester. Onze kinderburgemeester is een verbinder die kinderen en gemeente dichter bij elkaar brengt en kinderen een duidelijker stem geeft in onze gemeente.

- **Rekenkameronderzoek gemeentelijk veiligheidsbeleid**

De rekenkamercommissie Albrandswaard heeft in 2018 onderzoek gedaan naar het gemeentelijk veiligheidsbeleid. Eind van het jaar zijn de resultaten en conclusies aan uw raad gepresenteerd samen met de bestuurlijke reactie van ons college.

- **BAR-samenwerking**

Onder het voorzitterschap van Albrandswaard zijn in 2018 stappen gezet om te komen tot een sterkere bestuurlijke samenwerking tussen de drie gemeenten bij regionale vraagstukken.

- **Huis van Albrandswaard**

Nadat eind 2017 duidelijk werd dat de medici de beoogde samenwerking niet willen voortzetten is in 2018 gezocht naar een maatschappelijke partner die wil participeren in de ontwikkeling aan de Stationsstraat. Wij zijn blij dat de Stichting Welzijn Albrandswaard kansen ziet in de samenwerking op deze locatie met een meerwaarde voor ontmoeting en contact met onze inwoners.
In december werden de resultaten van de aanbesteding bekend en deze vielen tegen. Wij hebben dan ook besloten om de voorlopige gunning uit te stellen.

- **Afvalbeleid**

Ook Albrandswaard staat voor de uitdaging om de landelijke doelstellingen Van Afval Naar Grondstof (VANG) te halen. 2018 stond dan ook in het teken van de voorbereidingen voor het opstellen van het Beleidsplan Afval en Grondstoffen 2019-2023. Er zijn vier scenario's ontwikkeld waarvan er een aan uw raad is gepresenteerd als onze voorkeursvariant. In 2019 wordt hierover een definitief besluit genomen.

- **Buijtenland van Rhoon**

In juli 2018 is op basis van en verkenningen van oud-minister Cees Veerman en een commissie van drie kwartiermakers, na intensief overleg tussen lokale agrariërs, recreatieondernemers, Vereniging de Carnissegrienden, provincie, waterschap en gemeente, de Gebiedscoöperatie Buijtenland van Rhoon opgericht. Tegelijk heeft de coöperatie het Streefbeeld voor het Buijtenland van Rhoon gepubliceerd, als koersdocument voor de gebiedsontwikkeling van het Buijtenland, waar de gebiedscoöperatie met provinciale instemming en ondersteuning en in samenwerking met de gemeente zich de komende jaren op zal richten.

- **Transitie Natuur en recreatieschap IJsselmonde**

Begin 2018 hebben wij ingestemd met de intentieovereenkomst NRIJ. Dit gaf ons de mogelijkheid om een onderbouwde keuze te maken tussen wel of niet uittreden uit deze gemeenschappelijke regeling. Na het zomerreces heeft Albrandswaard de keuze gemaakt om niet uit te treden en de periode tot en met 2022 te gebruiken voor het goed vormgeven van de transitie van het NRIJ.

- **Wonen**

Het jaar 2018 heeft in het teken gestaan van nieuwe regionale woningmarktafspraken over de periode tot 2030. Het regioakkoord is op 30 januari 2019 ondertekend door 14 gemeenten, 19 corporaties en

de provincie Zuid-Holland. In het akkoord is opgenomen dat Albrandswaard binnen de eigen mogelijkheden bijdraagt aan de grote (regionale) woningbouwopgave. Verder is eind 2018 met WBV Poortugaal een intentieovereenkomst gesloten over de aanpak van de Schutskooiwijk en de relatie tot woningbouw in Poortugaal-west. Tot slot hebben wij prestatieafspraken met de voor Albrandswaard werkzame corporaties en hun huurdersvertegenwoordigingen afgesloten voor de jaren 2019 en 2020 en hebben wij op een klein aantal na alle vergunninghouders kunnen huisvesten.

- **Omgevingsvisie**

In de zomer van 2018 is de bestuursopdracht vastgesteld met als belangrijkste punten:

- Het maken van een adequate beschrijving van de huidige fysieke leefomgeving van Albrandswaard;
- Het uitwerken van een participatie aanpak;
- Het vaststellen van integrale toekomstscenario's met doelstellingen voor de lange termijn.

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn in 2018 de thema's voor de toekomst voor het eerst verkend. De grootste maatschappelijke toekomstvraagstukken zijn benoemd, zoals wonen, energietransitie en mobiliteit. In 2019 vindt een verdere verdieping van thema's plaats, die moet leiden tot de vaststelling van toekomstscenario's.

- **Energietransitie**

"Klimaatakkoord, CO2-uitstootreductie, energiestrategie, transitieplan, energiepotentieel " etc. etc. Allemaal termen die 2018 domineerden als het gaat om de opgave met betrekking tot het realiseren van de doelstellingen die op de klimaattoppen zijn beschreven. Voor Albrandswaard betekent dit dat in 2018 vol is ingezet op de samenwerking met anderen om de gewenste bijdrage te leveren. In februari is samen met 22 andere gemeenten, 4 waterschappen en de provincie Zuid-Holland de Regionale Energie Strategie (RES) getekend. De rest van 2018 is gebruikt voor de inrichting van het proces en de organisatie. Vanaf dat moment gaan wij samen met uw raad, onze inwoners en betrokken partijen concreet handen en voeten geven aan de uitvoering van de RES.

- **Sociaal domein**

2018 stond voor wat betreft het sociaal domein in het teken van de transformatie en doorontwikkeling. Hiervoor zijn door college en raad belangrijke uitganspunten geformuleerd zoals integraal en gebiedsgericht werken en versterken van preventie. Ook wordt ingezet op de beweging van zware regionale naar lichte lokale zorg.

Hoofdlijnen financieel resultaat

Financieel resultaat 2018

Om duiding te geven aan het resultaat van de jaarrekening 2018 zullen wij u op hoofdlijnen meenemen in de opbouw van het resultaat en financiële ontwikkelingen in 2018. In het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L) staat op een gedetailleerd niveau toegelicht wat de financiële afwijkingen zijn ten opzichte van de begroting 2018 na de laatste wijziging.
Na de 2e tussenrapportage 2018 was de verwachting dat we een budgettair resultaat van afgerond -/- € 104.900 zouden realiseren. Een aantal ontwikkelingen heeft ertoe geleid dat het uiteindelijke resultaat over 2018 uitkomt op **€ 796.500**. Dit is het saldo van de uitputting op onze exploitatiebudgetten en de werkelijke inzet van (bestemmings)reserves in 2018.

In onderstaande tabel worden de afwijkingen van boven de € 50.000 uiteengezet en de afwijkingen die relevant zijn voor de voorstellen voor resultaatbestemming.

	Financiële ontwikkelingen	bedrag	waarvan struct.	programma
	Verwacht resultaat na 2e tussenrapportage 2018	-104.900		
	Begrotingswijziging MPO	62.200		
	Gecorrigeerd resultaat	***-42.700***		
	Grote financiële afwijkingen in exploitatie na laatste wijziging:	***855.200***		
	Bestuur	-60.100		programma 1
	Bedrijfsvoering (BAR-organisatie)	368.600		programma 1
	Regionale samenwerking	46.800	30.000	programma 1
	Bestemmingsplannen	65.600		programma 2
c.	Project Rabobankstrip	96.400		programma 2
b.	Digitalisering bouwdossiers	62.500		programma 2
	Winstnemingen grondexploitaties	477.500		programma 2
	WABO-vergunningen	226.500		programma 2
a.	Ophogen verliesvoorzieningen grondexploitaties	-258.100		programma 2
	Straatreiniging	-139.000		programma 3
	Openbaar groen	-114.000	-65.000	programma 3
	Riolering	79.900		programma 3
	Gemeentewerf	51.700	26.800	programma 3
	Stelposten (niet gerealiseerde taakstellingen)	-209.400		programma 4
	Campus Portland Sportzaal	-40.200	-23.100	programma 5
d.	Tekort op sociaal domein/onttrekking aan reserve	-68.400		programma 7
	Bijdrage BAR Overhead	447.500		overzicht
	Baten OZB niet woningen	102.900		overzicht
	Deelnemingen Nutsbedrijven	-62.000	-72.000	overzicht
	Algemene uitkering	-382.400		overzicht
	Vennootschapsbelasting (minder lasten dan geraamd)	50.700		overzicht
	Over- en onderschrijdingen < € 50.000	112.200		diversen
	Budgettair resultaat 2018	***812.500***	***-103.300***	
	Verschillen in mutaties reserves en voorzieningen	***-16.000***		
	Op peil brengen Vrije reserve (lagere behoefte dan begroot)	195.900		programma 2
a.	Op peil brengen verliesvoorziening t.l.v. Vrije reserve	258.100		programma 2
c.	Lagere onttrekking algemene reserve i.v.m. Rabobankstrip	-96.400		programma 2
	Lagere onttrekking reserve Sociaal Deelfonds (versterking bedrijfsvoering)	-359.400		programma 1
d.	Onttrekking aan reserve Sociaal Deelfonds saldo product	68.400		programma 7
	Overige mutaties	-82.600		diversen
	Werkelijk resultaat 2018	***796.500***		***Positief***

	Voorstel resultaatbestemming	Bedrag		Dekking
	Overheveling budget			
	Fundament maatschappij (bijdrage BAR)	-370.400		dekking SD
	Verruiming sportvrijstelling (bijdrage BAR)	-16.700		
	Resultaat gerichte inkoop jeugdzorg (bijdrage BAR)	-17.700		dekking SD
	Implementatie omgevingswet (bijdrage BAR)	-14.300		dekking AR
	Digitaliseren APV-proces (bijdrage BAR)	-8.200		
b.	Digitaliseren bouwdossiers	-62.500		
	Energietransitie	-12.900		
c.	Project Rabobankstrip lasten 2019	-21.500		dekking AR
	Mutaties reserves			
	Onttr res Strategisch Verbinden ter dekking van uitgaven wegcategorisering	26.700		
	Totaal voorstellen resultaatbestemming	***-497.500***		***negatief***

-/- is een nadeel

AR = Algemene reserve en SD = reserve Sociaal Deelfonds

Budgettair resultaat
Het budgettair resultaat geeft weer in welke mate de exploitatiebudgetten per programma zijn benut. Het programma “overzicht” betreft de verantwoording van algemene baten en lasten ter ondersteuning van de uitvoering van alle programma’s (nader toegelicht in hoofdstuk ‘Niet in voorgaande programma’s verantwoorde baten en lasten’). Na de laatste wijziging van het begrotingssaldo zien wij een groot positief budgettair resultaat ontstaan. Hoofdzakelijk komt dit door incidentele financiële meevallers op (posten > € 150.000):

- lagere bijdrage aan de GR BAR-organisatie
- hogere opbrengsten vanuit de WABO-leges;
- winstnemingen grondexploitaties;

Er zijn ook financiële tegenvallers. Dit betreft vooral:

- lagere algemene uitkering;
- nadelen openbaar domein.

Ten opzicht van voorgaande jaren is het overzicht Financiële ontwikkelingen iets aangepast. Met ingang van dit jaar zijn de structurele verschillen t.o.v. van de begroting meegenomen in het overzicht en worden niet meer in een afzonderlijk overzicht verantwoord.

Werkelijk resultaat
Om het werkelijke resultaat te bepalen kijken wij ook naar de afwijkingen in de mutaties van reserves (stortingen en onttrekkingen). Voor de mutaties van reserves gelden spelregels die vastgelegd zijn in raadsbesluiten. Zo geldt voor de reserve Ontwikkelingsprojecten vrije reserve de spelregel dat de aanvulling van verliesvoorzieningen van het grondbedrijf (€ 258.100) wordt verrekend met deze bestemmingsreserve.
Ook liggen er raadsbesluiten om de kosten van projecten te dekken vanuit reserves. Voor een aantal projecten geldt dat deze niet of deels zijn uitgevoerd in 2018. De beschikbare middelen worden dan uiteraard niet, of maar deels uit de reserve gehaald.

Per saldo zien we dat er ongeveer € 16.000 meer vanuit onze reserves ten gunste komt van het resultaat 2018 dan we hadden verwacht. Dat resulteert in een werkelijk resultaat van **€ 796.500** dat ten gunste komt van de Algemene Reserve (AR).

Voorstellen resultaatbestemming jaarrekening 2018
Ieder jaar wordt bij het aanbieden van de jaarrekening voorgesteld restantbudget voor projecten over te hevelen naar het volgende jaar. Wanneer dit niet gedaan wordt, komt de uitvoering van het project in gevaar omdat in het volgende jaar geen budget beschikbaar is. In totaal stellen wij voor een bedrag van € 497.500 beschikbaar te stellen voor doorgeschoven projecten/prestaties. Dit bedrag bestaat uit:

- € 370.400 voor Fundament maatschappij. De voornaamste reden dat het budget niet volledig is benut, is dat de besluitvorming later heeft plaatsgevonden dan aanvankelijk gedacht. De verkiezingen waren de oorzaak dat de besluitvorming in de gemeenteraden vertraging heeft opgelopen. Hierdoor is ook later overgegaan tot uitvoering. Het beleid dat is gehanteerd, is gestoeld op: “Eerst een goed plan, daarna de uitgaven”. In 2018 is aandacht besteed aan het goede plan en de basis die nodig is om de transformatie van het Sociaal Domein te bewerkstelligen. Het merendeel van de daadwerkelijke transformatie vindt plaats in 2019.

  De grootste veroorzaker van het overschot, is het onderdeel “bedrijfsvoering”. Daarbij kan gedacht worden aan verschoven taken, procesinrichting/-optimalisatie en het opzetten van

interne controle. Daarvoor zijn in 2018 met name vooral voorbereidende werkzaamheden getroffen die in 2019 verder worden uitgevoerd. Tevens zijn er voor de Wmo en Participatie aannames gedaan over de aanvragen en workload, gekoppeld aan de verwachte periode van een heel jaar. Ook dit heeft te maken met de latere start.
Voor het realiseren van de doelstellingen uit het oorspronkelijke plan, zijn de middelen die resteren in 2018 - als aanvulling op de reeds beschikbare middelen 2019 - volledig nodig in 2019.

- € 16.700 voor de verruiming sportvrijstelling. In de 1e Tussenrapportage 2018 is door de 3 gemeenten geld beschikbaar gesteld om het btw-nadeel in kaart te brengen als gevolg van de verruiming van de btw-sportvrijstelling per 1 januari 2019. Het Ministerie van VWS heeft de deadline voor het aanvragen van compensatie verschoven van 30 november 2018 naar 30 april 2019 omdat de subsidieregeling nog onvoldoende was uitgewerkt. In het eerste kwartaal 2019 zullen nadere toelichtingen door VWS worden geleverd. Hierdoor verschuift een deel van de (externe) werkzaamheden om een juiste en optimale subsidieaanvraag te kunnen indienen naar maart en april 2019. Het door te schuiven bedrag is bestemd voor werkzaamheden die in 2019 moeten plaats vinden met de nieuwe, verduidelijkte regelgeving.
- € 17.700 voor het project Resultaat gerichte inkoop Jeugdzorg. Het project resultaatgerichte bekostiging is in 2018 nog niet afgerond. Dit heeft ermee te maken dat veel trajecten via zorg continuïteit nog doorliepen in 2018 (via de productgerichte bekostiging) waardoor de gevolgen en veranderingen van deze nieuwe bekostiging nog volop merkbaar zullen zijn in 2019.
  Deze nieuwe manier van inkopen zorgt voor een extra belasting van de wijkteams die al een hoge werkdruk kennen. Om deze reden is extra administratieve ondersteuning ingezet, die we willen laten doorlopen in 2019.
- € 14.300 voor de implementatie van de omgevingswet. In 2017 heeft de Tweede Kamer besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet uit te stellen naar 1 januari 2021. De oorspronkelijke datum werd daarmee 1,5 jaar verschoven. Hierdoor werd ook de planning van het Programma Omgevingswet gewijzigd. Voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn de gemeenten afhankelijk van de ontwikkeling en oplevering van de landelijke voorziening. In 2018 is een deel van het gereserveerde budget onbenut gebleven in afwachting van die landelijke ontwikkelingen.
- € 8.200 voor het digitaliseren APV-proces. In 2018 is hiermee begonnen maar door technische problemen zijn in het proces niet alle stappen gezet, waardoor het project doorloopt in 2019.
- € 62.500 voor de digitalisering bouwdossiers. In 2018 is een aanbestedingstraject gestart om de digitalisering van de bouwdossiers uit te gaan voeren. Tijdens de aanbesteding is gebleken dat de kosten fors hoger waren dan begroot. Besloten is de aanbesteding te annuleren en een nieuw traject te starten waarin de verschillende onderdelen van dit project (schonen, scannen, opslaan en ontsluiten) separaat worden onderzocht op uitvoerbaarheid, alternatieven, kwaliteit en prijs. Ook wordt bekeken of onderdelen binnen de BAR-organisatie kunnen worden uitgevoerd en hoe dit past in de planning van de overige taken. Het doel is om op deze wijze de digitaliseringsslag alsnog binnen het geplande budget uit te voeren.
- € 12.900 energietransitie. Zoals in de agenda van de samenleving is opgenomen richten we ons de komende jaren op het vergroten van kennis en de bewustwording van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties omtrent het thema duurzaamheid. Hiertoe behoort het bewust maken van de particuliere woningeigenaren om woningen te verduurzamen. De uitvoering hiervan is gestart nadat er financiële middelen beschikbaar zijn gesteld in november 2018. Ten gevolge hiervan loopt de uitvoering nog door in 2019. De uitvoering loopt door in 2019 om partners te betrekken en te faciliteren om duurzame investeringen te doen.

- € 21.500 voor het project Rabobankstrip. De verwachting is dat de bouw duurt tot 1e kwartaal 2019. Voor 2019 is bij benadering een bedrag van € 21.500 nodig voor onder andere plankosten algemeen en direct-toezicht woonrijp maken.

Daarnaast stellen wij voor de hogere lasten ten behoeve van de wegcategorisering te dekken door een onttrekking aan de reserve Strategisch verbinden.

2 REKENING IN ÉÉN OOGOPSLAG

Baten per programma

baten	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	-813.700	-1.153.750	-1.171.973	18.223	V
Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	-11.038.900	-11.927.700	-8.243.991	-3.683.709	N
Buitenruimte	-6.173.000	-6.690.400	-6.744.699	54.299	V
Financiën	-267.300	-465.300	-517.385	52.085	V
Educatie	-157.200	-246.200	-246.851	651	V
Sport	-155.600	-149.100	-335.091	185.991	V
Sociaal Domein	-4.881.500	-5.647.900	-5.764.902	117.002	V
Totaal programma's	**-23.487.200**	**-26.280.350**	**-23.024.891**	**-3.255.459**	**N**
Algemene dekkingsmiddelen	-32.428.000	-33.117.900	-32.795.511	-322.389	N
Overhead	0	-13.750	-86.602	72.852	V
Vpb	0	0	0	0	-
Onvoorzien	0	0	0	0	-
Totaal niet uit de programma's blijkende baten	**-32.428.000**	**-33.131.650**	**-32.882.113**	**-249.537**	**N**
Totaal baten	**-55.915.200**	**-59.412.000**	**-55.907.004**	**-3.504.996**	**N**

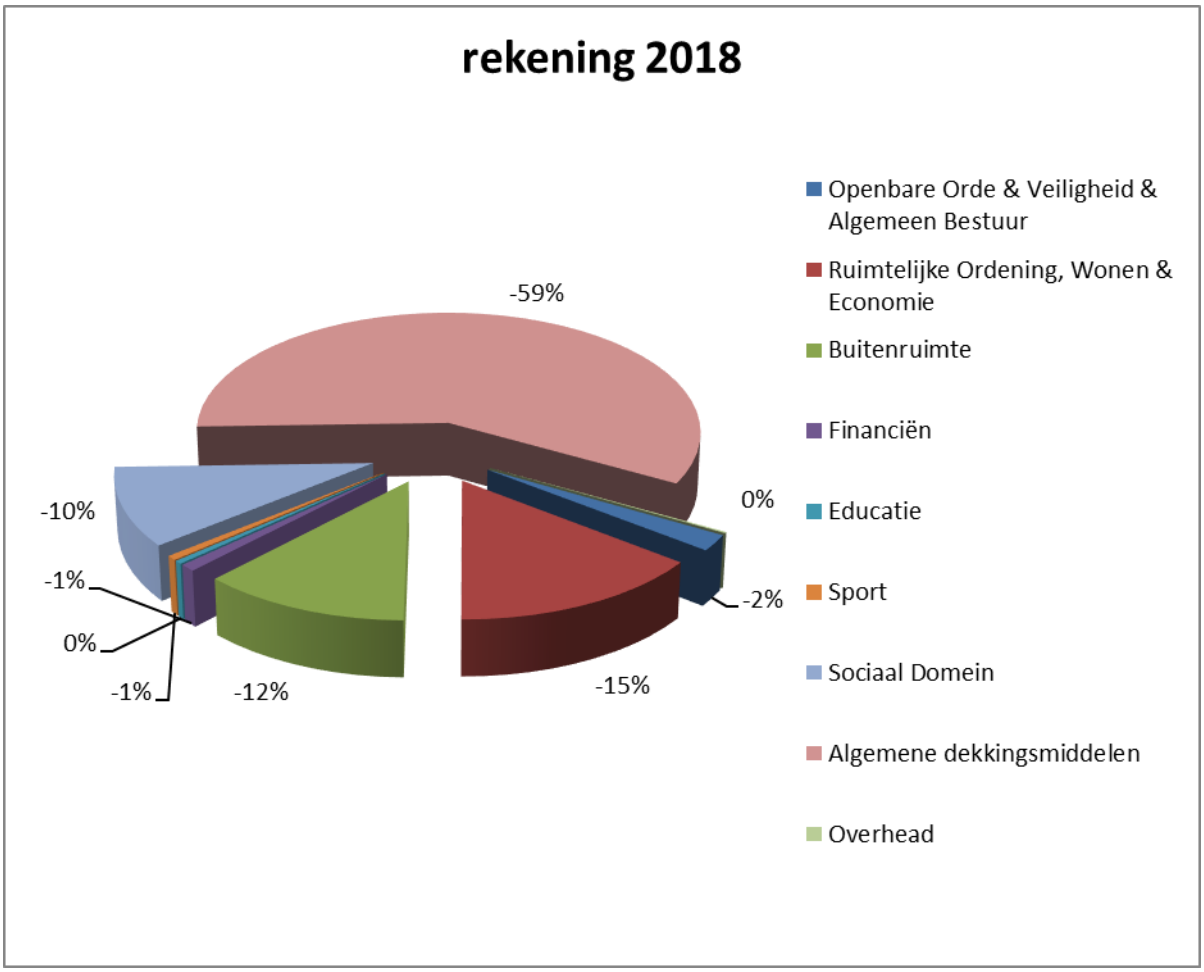

Lasten per programma

lasten	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	4.163.032	5.393.550	5.891.540	-497.990	N
Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	12.124.631	12.293.200	7.569.258	4.723.942	V
Buitenruimte	12.134.178	13.040.200	12.913.245	126.955	V
Financiën	497.400	160.400	421.662	-261.262	N
Educatie	2.240.705	2.528.900	2.544.320	-15.420	N
Sport	1.199.330	1.272.300	1.516.685	-244.385	N
Sociaal Domein	17.304.929	17.601.100	17.647.904	-46.804	V
Totaal programma's	**49.664.205**	**52.289.650**	**48.504.615**	**3.785.035**	**V**
Algemene dekkingsmiddelen	205.846	166.900	136.895	30.005	V
Overhead	5.781.600	6.881.150	6.463.050	418.100	V
Vpb	56.550	57.000	5.981	51.019	V
Onvoorzien	75.000	60.000	0	60.000	V
Totaal niet uit de programma's blijkende lasten	**6.118.995**	**7.165.050**	**6.605.926**	**559.124**	**V**
Totaal lasten	**55.783.200**	**59.454.700**	**55.110.542**	**4.344.158**	**V**

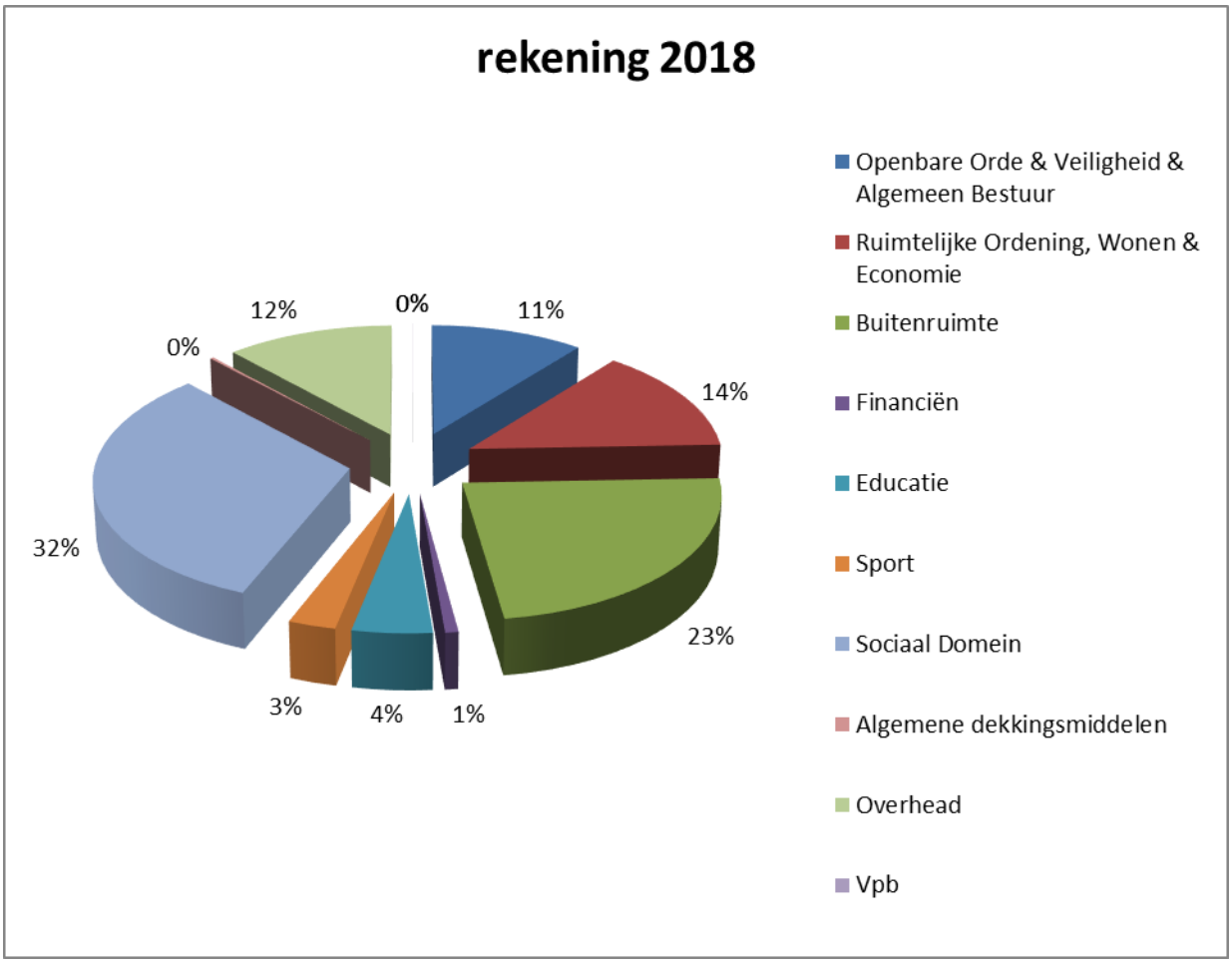

3 PROGRAMMA'S

PROGRAMMA 1 – OPENBARE ORDE & VEILIGHEID & ALGEMEEN BESTUUR

Albrandswaard is en blijft zelfstandig. Om dit te bereiken is samenwerking belangrijk en cruciaal. Samenwerken doen wij niet alleen met inwoners, bedrijven en instellingen maar ook met onze buurgemeenten en andere overheden. Met deze partners gaan we er ook voor zorgen dat regelgeving tot een minimum beperkt blijft en Albrandswaard een veilige gemeente blijft. Om deze doelstelling te realiseren is het nieuwe integraalveiligheidsbeleid 2017-2020 vastgesteld met veiligheidsthema's die van belang zijn voor een veilig en leefbaar Albrandswaard. Dit beleidsstuk kunt u vinden op www.albrandswaard.nl.

1.1 Openbare Orde & Veiligheid

Missie

Met inwoners, bedrijven en instellingen willen wij een veilige woon- en leefomgeving realiseren. Het beleid op dit terrein bedenken we met hen en voeren we samen uit. We ondersteunen inwoners en ondernemers bij de realisatie van initiatieven en stimuleren zelforganisatie. Samen gaan we voor een veilig Albrandswaard.

Integraal veiligheidsbeleid

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

Inbraken & diefstallen

Wat willen we bereiken? **Minder woning- en autoinbraken, autodiefstallen en straatroven in Albrandswaard. Bewustwording stimuleren van inwoners voor de eigen invloed op veiligheid.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Stimuleren van initiatieven en het gebruik van communicatiemiddelen om (vroeg)signalering en preventie in de wijken te vergroten).	gerealiseerd	Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen 15% minder per 1.000 inwoners t.o.v. 2016. Bewustwording creëren bij inwoners op het gebied van (sociale) veiligheid. Bewoners in staat stellen om zelf een bijdrage te leveren aan de veiligheid van de wijk.	Binnen begroting

1b.	Inzetten op hotspots.	4e kwartaal 2018	Woninginbraak 15% minder per 1.000 inwoners t.o.v. 2016. Straatroof/overval 15% minder per 1.000 inwoners t.o.v 2016. Percentage t.o.v. 2012. Middels particuliere beveiliging, acties op straat en communicatie de veiligheidsbeleving positief beïnvloeden. Ook als er sprake is van diefstal van- en uit voertuigen.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

1a. **<u>Stimuleren van initiatieven</u>**

In 2018 zijn verschillende bewonersinitiatieven uitgevoerd. We noemen:
- WhatsApp-groepen: Dit initiatief wordt door de gemeente gefaciliteerd met WhatsApp-borden in de wijk, WhatspApp-stickers en een communicatietraject.

- Buurtpreventieteam Rhoon-Noord: De zichtbaarheid en actieve bijdrage (signaleringsfunctie) van deze teams hebben een positief effect op het veiligheidsgevoel van inwoners.

- Buurt Bestuurt: Inwoners, politie en boa's bespreken de actuele veiligheidsproblemen in de wijken.

- Buurtnetwerk Poortugaal: De focus binnen deze groep ligt op het verbinden en het oppakken van actuele onderwerpen in Poortugaal.

- Wijkschouw: In de drie dorpskernen zijn ook dit jaar wijkschouwen georganiseerd om onregelmatigheden te signaleren waarbij professionals en inwoners in samenwerking passende oplossingen zoeken.

- BuurTent: Het doel van de BuurTent is onder andere het creëren van bewustwording van inbraakrisico's en het creëren van extra alertheid.

<u>Op diverse manieren hebben wij in 2018 gecommuniceerd over veiligheid en veiligheidsbeleving, onder andere door:</u>

Digitale nieuwsbrieven.

Burgernet.

Zomeroffensief.

Donkere Dagen Offensief (DDO).

Op social media (Facebook en Twitter van gemeente Albrandswaard en Wijkregie Albrandswaard) is er frequent gecommuniceerd over veiligheidsthema's om (vroeg)signalering en preventie in de wijken te vergroten.

1b. Indien er sprake was van een 'hotspot', hebben we vanuit de gemeente (in samenwerking met de veiligheidspartners) ingezet:
- Particulieren beveiliging (in overleg met de politie).

- Mobiele Camera Unit (in overleg met de politie).

- BuurTent-actie: Waar inwoners hun vragen kunnen stellen (bijv. in het kader van inbraakpreventie).

- Besmettingsbrief: onder de inwoners van een straat of buurt waar een woninginbraak heeft plaatsgevonden is een brief verspreid om mensen bewust te maken van inbraakrisico's en ze te bewegen preventiemaatregelen te nemen.

- Wijkschouw: in samenwerking met de politie, woningbouwvereniging en bewoners zijn de aandachtlocaties in de wijken bekeken met oog op passende oplossingen.

Alcohol & Drugs

Wat willen we bereiken? **Een afname van het alcohol- en drugsgebruik in Albrandswaard.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
2d.	Bewustwording creëren over de gevaren van overmatig alcohol- & drugsgebruik.	Continu	Acceptatie ouders van alcohol drinken bij kinderen daalt naar 5% t.o.v. 2016. Het informeren van jongeren en ouders over de gevaren van alcohol- en drugsgebruik middels bijeenkomsten en gerichte acties/activiteiten.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

2d. In 2018 is de samenwerking met Stichting Welzijn Albrandswaard (SWA) voortgezet.

In het eerste kwartaal van het jaar is SWA aanwezig geweest bij de scholenmarkt. Ook zijn de gemaakte afspraken (in 2017) met sportverenigingen en andere instellingen/bewoners voortgezet.

SWA heeft verschillende thema's op het gebied van alcohol- en drugspreventie voorbereid om maatgericht acties uit te voeren (met oog op de doelgroepen).

In elk kwartaal zijn acties (zoals Chillzone) georganiseerd op de ontmoetingsplekken om zo veel mogelijk jongeren aan te spreken op het gebruik van alcohol en drugs.

Tijdens evenementen en/of bij (reguliere) activiteiten heeft het jongerenwerk interactieve spelletjes uitgevoerd om de gevolgen van overmatig gebruik van alcohol- en drugs bespreekbaar/voelbaar te maken voor de jeugd/jongeren (denk bijv. aan spelletjes met 'alcoholbrillen').

Ook heeft SWA in samenwerking met verschillende partners een themadag alcohol- en drugspreventie georganiseerd. Tijdens deze dag (in de Week van de Veiligheid) zijn verschillende activiteiten georganiseerd voor zowel jongeren als ouders/verzorgers. De focus lag op het creëren van bewustwording over de gevolgen van overmatig alcohol- en drugsgebruik.

Daarnaast zijn er verschillende gesprekken gevoerd met scholen en (sport-) verenigingen om na te gaan of er behoefte is aan advies/actie.

Aan de hand van de kennis, ervaring en behoefte wordt een (interactief) programma i.h.k.v. alcohol- en drugspreventie gemaakt voor het jaar 2019.

(Veiligheids)participatie

Wat willen we bereiken? **Optimaal functionerende buurtpreventieteams, buurt bestuurt comités, en andere bewonersinitiatieven.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
3a.	Optimaliseren van de samenwerking tussen politie, boa's, jongerenwerk, buurt bestuurt comités en buurtpreventieteams.	Continu	Inwoners die zich weleens onveilig voelen (percentage) daling van 23,5% naar 18% t.o.v. 2016. Overlast groepen jongeren (% bewoners dat aangeeft dat dit vaak/soms voorkomt) daling van 10,9% naar 9%. Veiligheidsgevoel in het onderzoek stijging van een 7,6 naar een 7,7 in 2016. De focus bij (veiligheids)-participatie ligt met name bij het behouden van 'korte lijntjes', integraal handelen en het vergroten van het veiligheidsgevoel.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
3a.	Om de samenwerking tussen de politie, boa's, jongerenwerk, buurt bestuurt comités en buurtpreventieteams te optimaliseren zijn de volgende overleggen (op reguliere basis) door de gemeente gevoerd: - Werkgroep sociale veiligheid. - Werkgroep jeugdoverlast. - Overleg Actieplan Veilig. Ook worden weer de actieve bewonersgroepen gefaciliteerd, zoals buurtpreventieteam, buurtnetwerk en Wijkforum Plan Landweg. De focus ligt weer op het verbinden en efficiënt oppakken van problemen/kansen in de wijk.			

Sluitende aanpak

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

Senioren en veiligheid

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

1.2 Algemeen Bestuur

Missie

Iedere inwoner en partner levert op basis van zijn of haar mogelijkheden een bijdrage aan de vitaliteit van de Albrandswaardse samenleving. Initiatieven van onze inwoners stimuleren en faciliteren wij maximaal. Wij zijn een integer bestuur en leggen op transparante wijze verantwoording af over de genomen besluiten. De kwaliteit van de voorstellen wordt op een hoger plan gebracht ter verbetering van het debat in college en raad.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken? **Hoogwaardige dienstverlening voor onze inwoners, bedrijven en instellingen door zoveel mogelijk producten digitaal aan te bieden en af te handelen. Wij combineren dit met een persoonlijke en herkenbare dienstverlening aan een balie of "aan huis". Onze gemeente is goed bereikbaar op verschillende manieren (telefonisch, balie, digitaal via website, gemeente-app en social media). Wij maken het initiatiefnemers die zich inzetten voor de lokale samenleving zo makkelijk mogelijk door kritisch te kijken naar lokale en landelijke wet- en regelgeving**			
Wat gaan we doen	Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1d. Kritisch kijken naar eigen regels. We stellen de vrager centraal en niet het systeem bij initiatieven van inwoners.	Continu	Zoveel mogelijk bewonersinitiatieven mogelijk maken door onnodige regelgeving te schrappen. Eén aanspreekpunt vanuit de gemeente voor initiatiefnemers.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.			
1d. In 2018 hebben we verder ingezet op de drie thema's die eerder zijn benoemd. Deze drie thema's zijn: - Mogelijkheden binnen de werkzaamheden wijkteam. Tijdens de doorontwikkeling van de wijkteams is binnen de leidende principes extra aandacht besteed aan het zoeken naar de ruimte binnen de bestaande regels. - Ruimte 'betaald' vrijwilligerswerk voor uitkeringsgerechtigden. Voor uitkeringsgerechtigden is actief gezocht naar de ruimte die er is voor 'betaald' vrijwilligerswerk. In overleg met Randstad is ruimte gevonden om via een vergoeding uitkeringsgerechtigden te laten werken met behoud van hun uitkering. - Significante afname van verkeersborden in de gemeente Begin 2018 is een vervolg gegeven aan het in 2017 gestarte proces om het huidige bestand verkeersborden te reduceren.			

Communicatie

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Diefstallen uit woning	2017	3	2,3	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
2. Vernielingen	2017	4,9	4,8	Aantal per 1.000 inwoners	Politie
3. Verwijzingen Halt	2017	56	115	Aantal per 10.000 12 - 17 jarigen	Bureau Halt
4. Winkeldiefstallen	2017	0,2	1,0	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
5. Geweldsmisdrijven	2017	5,6	3,7	Aantal per 1.000 inwoners	Politie

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

1. Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
2. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
3. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

4. Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
5. Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Kerngegevens

Bestuurlijke structuur	Raadsleden	Wethouders
Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)	5	1 (0,85 fte)
Echt voor Albrandswaard (EVA)	4	-
Stem Lokaal	3	1 (0,85 fte)
Leefbaar Albrandswaard	3	1 (0,85 fte)
Christen Democratisch Appel (CDA)	2	1 (0,85 fte)
Partij van de Arbeid (PvdA)	1	-
Nieuwe Albrandswaardse partij (NAP)	1	-
Christen Unie/Staatkundig Gereformeerde Partij (CU/SGP)	1	-
GroenLinks	1	-
Totaal	21	4 (3,4 fte)

Wat heeft het gekost?

Programma Openbare orde & Veiligheid & Algemeen bestuur	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
1.1 Openbare orde & Veiligheid	1.663.434	1.710.500	1.692.689	17.811	
1.2 Algemeen bestuur	2.499.598	3.683.050	4.198.851	-515.801	
Totaal lasten	*4.163.032*	*5.393.550*	*5.891.540*	*-497.990*	N
Baten					
1.1 Openbare orde & Veiligheid	-80.400	-80.400	-88.434	8.034	
1.2 Algemeen bestuur	-539.200	-502.350	-924.326	421.976	
Totaal baten	*-619.600*	*-582.750*	*-1.012.760*	*430.010*	V
Saldo baten en lasten	**3.543.432**	**4.810.800**	**4.878.780**	-67.980	N
Toevoeging reserve	0	0	0	0	
Onttrekking reserve	-194.100	-571.000	-159.213	-411.787	
Mutaties reserves	*-194.100*	*-571.000*	*-159.213*	*-411.787*	N
Totaal programma 1	**3.349.332**	**4.239.800**	**4.719.567**	**-479.767**	**N**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 0.1 Bestuur

Bestuur -/- € 60.058 (overschrijding) incidenteel
Griffie -/- € 29.800 (overschrijding) incidenteel
Bijdrage BAR (uren) € 368.628 (onderschrijding) incidenteel
Regionale samenwerking € 46.834 (onderschrijding) waarvan € 30.000 structureel

Taakveld 010 Mutaties reserves

Mutatie reserves -/- € 411.787 incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

PROGRAMMA 2 – RUIMTELIJKE ORDENING, WONEN & ECONOMIE

Ondernemers, bewoners, publiek en maatschappelijke instellingen maken de samenleving van Albrandswaard. Wij willen hen optimale condities bieden voor ondernemen, ontspannen, ontmoeten en ontwikkelen. Ingezet wordt op kwaliteit van werken, wonen, recreëren en voorzieningen, in onderlinge samenhang. Centraal staat de vitaliteit van de samenleving in kleinschalige dorpskernen en een landelijke omgeving.

Kwaliteit is kwetsbaar, en de gebruiksdruk op de schaarse ruimte is groot. De gemeente bewaakt de kwaliteit en regisseert het ruimtegebruik. Ontwikkelingsplannen en bestemmingsplannen geven richting samen met de Toekomstvisie en structuurvisie. Investeringen in infrastructuur en publieke voorzieningen geven body. Initiatiefnemers en gebruikers geven smaak en karakter. Samen maken we Albrandswaard.

Missie

De gemeente zet bij ruimtelijke ontwikkelingen in op behoud en versterking bestaande kwaliteiten. Wij spelen snel in op woningmarktontwikkelingen. Dit betreft het dorpse kleinschalige karakter van de kernen en de karakteristieken van het landschap. We streven naar een eigentijdse optimale samenhang tussen werken, wonen en recreëren die voorziet in lokale zowel als regionale behoeften.

2.1 Ruimtelijke ordening

Revitaliseren centrum Poortugaal

Wat willen we bereiken? **Een aantrekkelijk, levendig en goed functionerend centrumgebied in Poortugaal. Behoud van trekkers in combinatie met het vasthouden/invullen van de kleine speciaalzaken en ambachtelijke bedrijven.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Ontwikkelen van de locatie Emmastraat-Waalstraat, Poortugaal (voormalige locatie Rabobank).	4e kwartaal 2018	Een onherroepelijk bestemmingsplan voor de realisatie van 25 appartementen en 1.200 m2 flexibele plint ter versterking van het centrumgebied als geheel.	Grondexploitatie

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.
1a. De realisatie van 26 appartementen, een gezondheidscentrum (zo mogelijk incl. apotheek) en circa 800 m2 (commerciële) ruimte in de plint is gericht op versterking van het centrumgebied. De haalbaarheid van een gezondheidscentrum is duidelijk, alleen nog niet voor de vestiging van een apotheek. De apotheek zou ongeveer een kwart van de plint in beslag nemen, naast de 800 m² ruimte voor detailhandel en horeca. Het plan wordt binnen de gestelde kaders ontwikkeld. Het gaat hier om de nota van uitgangspunten, die in september 2015 door de raad is vastgesteld. Op basis van deze nota is het plan aanbesteed en is een stedenbouwkundig plan opgesteld. De realisatieovereenkomst is getekend en de bestemmingsplanprocedure is gestart.

Buitengebied

Wat willen we bereiken? **Een duurzaam functionerend en aantrekkelijk buitengebied dat bijdraagt aan het leef- en vestigingsklimaat van Albrandswaard en de regio, en ruimte biedt aan agrarische bedrijvigheid, natuur, recreatie en zorg.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
3a.	Faciliteren van innovatieve samenhang van agrarische productie, recreatie, zorg, educatie en natuurbeheer in het Buijtenland van Rhoon en Kijvelanden	4e kwartaal 2018	Een qua inrichting, gebruik, beheer en exploitatie vitaal Buijtenland van Rhoon en polder Kijvelanden, met commerciële agrarische bedrijvigheid	Binnen begroting
3b.	Het opstellen van een visie voor de Rand van Rhoon.	4e kwartaal 2018	Een toekomstbestendig kader dat aansluit op de ontwikkelingen van het Buijtenland, Essendael, de toekomst van sportpark De Omloop en de uitkomsten van de studie voor het realiseren van (extra) sociale woningbouw.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.
3a. Het streefbeeld van de gebiedscoöperatie heeft instemming gekregen van de provincie. De coöperatie zal nu ook de gemeenteraad verzoeken daar met nieuw planologisch beleid (o.a. de omgevingsvisie) op aan te sluiten. Aan no-regret maatregelen/initiatieven in het buitengebied kan op verzoek van derden gemeentelijk medewerking worden verleend. Dit wordt voorlopig en voor zover nodig ad hoc afgestemd met de coöperatie.
3b. In 2018 is beoordeeld wat er nodig is om de visie op de Rand van Rhoon verder vorm te geven. Dit heeft geleid tot een voorstel om bij het opstellen van de visie op de Rand van Rhoon tenminste één scenario uit te werken dat uitgaat van de inpassing van een sportpark.

Grondbedrijf/marktinitiatieven

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

Omgevingswet

Wat willen we bereiken? **Het soepel en tijdig invoeren van de bestuurlijke en ambtelijke toepassing van de omgevingswet met de bijbehorende begrippen, instrumenten en procedures.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
5a.	We werken op bestuurlijk en ambtelijk niveau aan de noodzakelijke inhoudelijke kennis rondom invoering Omgevingswet.	4e kwartaal 2018	Een voor burgers, bestuur en ambtenaren geruisloze overgang naar integraal beleid.	Binnen begroting
5b.	Voor zover noodzakelijk en mogelijk wordt vervanging van oude instrumenten, procedures en documenten door nieuwe voorbereid.	4e kwartaal 2018	Eenvoudige afhandeling en integrale afweging en toetsing.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
5a. 5b.	Hoewel de inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld, bleef het voor Albrandswaard ook in 2018 van belang tijdig stappen te zetten ter voorbereiding op het vaststellen van een omgevingsvisie. Het college heeft daarom op 10 juli 2018 een bestuursopdracht vastgesteld. Op 19 november 2018 heeft u samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen voor het eerst de thema's voor de toekomst verkend.			

2.2 Wonen

Wonen

Wat willen we bereiken? **Een woningvoorraad die aansluit bij de (lokale) behoefte.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1b	Wij faciliteren onze maatschappelijke partners bij het realiseren van huisvesting voor vergunninghouders.	4e kwartaal 2018	Taakstelling Rijk van de komende jaren versneld realiseren.	Volgt via een separaat raadsvoorstel
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1b.	De plaatsing van vergunninghouders heeft voor 2018 steeds op schema gelegen. Uiteindelijk zijn in 2018 32 vergunninghouders van huisvesting voorzien. Daarmee is de taakstelling van de provincie op 3 personen na gehaald.			

2.3 Economie

Economie en bedrijvigheid

Wat willen we bereiken? **Vergroten van de waarde van het vastgoed, verdiencapaciteit, arbeidsplaatsen, economische spin-off en het consolideren van gunstige randvoorwaarden voor het lokaal economisch klimaat. Ook het bevorderen van een bovenregionaal economisch klimaat.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Revitalisering Overhoeken I en II en Binnenbaan.	2e kwartaal 2018	In het onderzoek waarderen ondernemers het bedrijventerrein met minimaal een 7.	Grondexploitatie
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1a. Met behulp van subsidie van de voormalige stadsregio in combinatie met bestaande onderhoudsbudgetten wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van het bedrijventerrein door verbetering van de ontsluiting, de inrichting van de openbare ruimte inclusief herstructurering van parkeerruimte en het groen.				

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Functiemenging	2017	51,7	49,4	%	LISA
2. Vestigingen (van bedrijven)	2017	88,4	115,1	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	LISA
3. Nieuwbouw woningen	2016	6,4	6,6	Aantal per 1.000 woningen	ABF
4. Demografische druk	2018	71	77,4	%	CBS

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

1. De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
2. Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
3. Het aantal nieuwbouwwoningen.
4. De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 64 jaar.

Wat heeft het gekost?

Programma Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
2.1 Ruimtelijke ordening	10.957.522	11.461.800	6.925.462	4.536.338	
2.2 Wonen	337.500	443.100	366.339	76.761	
2.3 Economie	102.009	112.300	120.233	-7.933	
Totaal lasten	*11.397.031*	*12.017.200*	*7.412.034*	*4.605.166*	V
Baten					
2.1 Ruimtelijke ordening	-10.646.700	-11.229.300	-7.139.794	-4.089.506	
2.2 Wonen	-379.800	-529.800	-742.436	212.636	
2.3 Economie	-12.400	-37.400	-21.914	-15.486	
Totaal baten	*-11.038.900*	*-11.796.500*	*-7.904.143*	*-3.892.357*	N
Saldo baten en lasten	**358.131**	**220.700**	**-492.109**	**712.809**	V
Toevoeging reserve	727.600	276.000	157.224	118.776	
Onttrekking reserve	0	-131.200	-339.847	208.647	
Mutaties reserves	*727.600*	*144.800*	*-182.623*	*327.423*	V
Totaal programma 2	**1.085.731**	**365.500**	**-674.732**	**1.040.232**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
Overige gebouwen € 45.767 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Sociaal cultureel centrum de Brinkhoeve + huisvesting -/- € 45.929 (overschrijding) incidenteel

Taakveld 8.1 Ruimtelijke Ordening
Bestemmingsplannen € 65.559 (onderschrijding) incidenteel
Uitbreidingsplannen -/- € 41.125 (overschrijding) incidenteel
Rabobankstrip € 96.426 (onderschrijding) incidenteel
MI Stationsstraat 49-59 € 30.135 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 8.2 Grondexploitaties
Grex Overhoeken III € 409.388 (onderschrijding) incidenteel
Grex Plan Spui -/- € 228.681 (overschrijding) incidenteel
Grex Polder Albrandswaard -/- € 66.965 (overschrijding) incidenteel
Grex Portland € 115.114 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 8.3 Wonen en Bouwen
Bouw en woningtoezicht € 62.500 (onderschrijding) incidenteel
WABO-vergunningen (baten) € 226.539 (overschrijding) incidenteel

Taakveld 0.10 Mutaties reserves
Mutaties reserves € 327.423 incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

PROGRAMMA 3 – BUITENRUIMTE

Onze inwoners, van jong tot oud, maken dagelijks gebruik van de openbare ruimte. De openbare ruimte is een kostbaar bezit. Hier zijn wij trots op en we gaan hier duurzaam en verantwoord mee om. Voor onze inwoners, forenzen, recreanten en bezoekers moet Albrandswaard een plezierige ontmoetingsplek zijn.
De identiteit en bereikbaarheid van onze dorpen en wijken willen we versterken. Aanwezige voorzieningen op het gebied van verkeer, vervoer en mobiliteit zijn randvoorwaarden voor een veilig gebruik van de buitenruimte. Door meer en meer samen te werken ontstaan kansen die bijdragen aan het versterken van het fundament van de Albrandswaardse gemeenschap.
Verhogen van de burgertevredenheid, ook over de buitenruimte, staat bij ons voorop. Het experimenteren op het gebied van burgerparticipatie in de buitenruimte vraagt, gelet op het innovatieve karakter van de aanpakken, soms om zeer specifiek maatwerk bij het selecteren van professionele partners. Wij blijven hier continue aandacht aanbesteden.

Missie

De gemeente streeft een kwalitatief hoge en duurzaam openbare ruimte na, waarbij aandacht is voor veiligheid en leefbaarheid die wij samen met onze inwoners realiseren.

3.1 Buitenruimte

Duurzaamheid en milieu

Wat willen we bereiken? **Het verhogen van een duurzame leef- en gedragsstijl bij gemeente, bedrijven, corporaties en burgers. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld door slim om te gaan met energie(winning), grondstoffen, water en voedsel, circulaire economie. Door hier slim mee om te gaan willen we nieuwe en extra waarde genereren.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1c.	Duurzame innovatieve afvalinzamelingsvormen onderzoeken en uitvoeren.	1e kwartaal 2018 3e kwartaal 2018	Een duurzame afvalscheiding van 75% in 2020. 2 projecten/Quick wins in uitvoering.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

1c. In 2018 hebben wij de NV BAR Afvalbeheer opdracht gegeven om te komen met een integraal grondstoffenbeleid waarmee Albrandswaard de VANG-doelstelling in 2020 haalt. De uitwerking hiervan heeft plaats gevonden en eind 2018 is de raad geïnformeerd over de 2 mogelijke scenario's die overblijven en die de VANG doelstelling dichterbij brengt. In navolging daarop ontvangt de raad in het eerste kwartaal van 2019 het beleidsplan afval en grondstoffen.

Openbare ruimte

Wat willen we bereiken? **Wij willen een openbare ruimte die aansluit bij het hoogwaardig woonmilieu en landschap waarin slim wordt omgegaan met energie, grondstoffen en water:** **- Integraal beheer en onderhoud met als kader de belevingswaarde van de openbare ruimte voor onze inwoners vergroten.** **- Inwoners intensiever betrekken bij het beheer en inrichting van de openbare ruimte** **- Sociaal veilige straten, pleinen en (fiets-)paden** **- Wijk- en resultaatsgericht werken** **- Verbeteren verkeersveiligheid**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
2a.	Verkeersveiligheid verbeteren: - verkeersveiligheid en verkeersgedrag rondom scholen verbeteren met betrokken partijen. - verkeersborden bestand opschonen - evaluatie GVVP - optimaliseren van bestaande fietsroutes	 1e kwartaal 2018 afgerond 1e kwartaal 2018 doorlopend	Vergroten verkeersveiligheid. Met minimaal 2 scholen de verkeersveiligheid en gedrag rondom scholen verbeteren. 10% minder verkeersborden binnen bebouwde kom.	Binnen begroting

2b.	4 projecten waar onderhoud wordt uitgevoerd op basis van de belevingswaarde. - onderhoud wijk Valkensteyn - watergangen Portland - vergroenen van het centrum Poortugaal - park Rhoon (Jan Cornelispolder)	4e kwartaal 2017	Een openbare ruimte die voldoet aan de belevingswaarde van de betreffende bewoners.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

2a. Het speerpunt is afgerond maar blijft permanente aandacht houden bij de verkeerskundigen. Voor verbetering van de verkeersveiligheid zijn in 2018 de onderstaande punten gerealiseerd:

- Bij de campus in Portland zijn aan de hand van een uitgevoerde verkeersanalyse en overleg met de scholen en schoolomgeving maatregelen doorgevoerd om de verkeersveiligheid van en naar school toe te verbeteren.

- Rondom de Don Boscoschool zijn aanvullende maatregelen genomen om het parkeren tijdens halen en brengen van de kinderen veiliger te maken. Hiertoe is de parkeerplaats achter de school vergroot en zijn kleine aanvullende verkeersmaatregelen genomen om de verkeersdoorstroming te verbeteren.

- Om de veiligheid voor fietsers te verbeteren zijn de laatste 2 rotondes bij de Rivierweg en Nijverheidsweg in de voorrang gebracht voor fietsers. Hierdoor geldt nu dat op alle rotondes binnen de bebouwde kom de fietsers in de voorrang zitten.

- Via een online enquête is het GVVP met bewoners geëvalueerd. Dit heeft veel inzichten opgeleverd die de komen jaren meegenomen worden bij het verder verbeter van de verkeersveiligheid.

2b. Onderstaand een overzicht van de projecten en de belangrijkste conclusies en resultaten:

- Groenonderhoud wijk Valkesteyn: De wijk is een fijne plek om te wonen, verkeersveilig en met weinig overlast. Als gevolg van de enquête is in samenwerking met bewoners een aantal slechte plantvakken het afgelopen jaar opgeknapt. Bewoners zijn tevreden met dit resultaat.

- Watergangen Portland: Bewoners waarderen de natuurlijke en waterrijke woonomgeving en de mogelijkheid tot wandelen, fietsen en varen. Het schort aan plekken waar de waterkant toegankelijk is; de kwaliteit van het water, met veel waterplanten, wordt als storend ervaren. Als vervolg hebben 10 bewoners aangegeven actief betrokken te willen worden bij het opstellen van een beheerplan voor het water in Portland. In 2 avonden hebben zij input geleverd en kunnen reageren op het beheerplan. Het beheerplan vormt nu de basis voor het in 2019 aan te besteden onderhoudsbestek. Ook hierbij worden de 10 bewoners betrokken.

- Beleving centrum Poortugaal: Het historische karakter en de mogelijkheid om de dagelijkse boodschappen te doen wordt erg gewaardeerd. Er is een gemis aan levendigheid en aan de kleine winkeltjes van vroeger. Een aantal kruispunten wordt als onveilig beleefd. Dit is onderzocht en waar mogelijk aangepakt.

- Kwaliteit Park Rhoon: De uitgevoerde enquête heeft inzicht gegeven in sterke en zwakke kanten van het park. Er is veel betrokkenheid bij bewoners, maar het onderhoud laat te wensen over. In 2018 is begonnen om in samenspraak met omwonenden en gebruikers te werken aan een nieuw ontwerp. Ambtelijk wordt er gewerkt aan een nieuw ontwerp met als basis de opgehaalde resultaten vanuit de enquête en de 3 gehouden bewonersavonden.

Wijkregie

Wat willen we bereiken? **Sociale samenhang, participatie, burgerkracht en veiligheid stimuleren en versterken.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
3a.	Wijkregie levert een bijdrage aan interactief beleid op alle beleidsterreinen.	4e kwartaal 2018	Verbeteren van de directe leefomgeving, - Groener - Toegankelijker - Veiliger - Zelfbeheer - Sociale cohesie	Binnen begroting

3a. In 2018 zijn verschillende themabijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met verschillende beleidsterreinen. Hier zijn ervaringen en voortgang van verschillende initiatieven en projecten besproken. (o.a. Albrandswaard in Actie, Buurt bestuurt, buurtnetwerk, overheidsparticipatie).

In samenwerking met de verschillende beleidsterreinen en intensieve promotie zijn verschillende activiteiten gefaciliteerd. Zo zijn tijdens landelijke thema dagen/weken, Opschoondag, Buitenspeeldag, week tegen eenzaamheid en de week van de veiligheid de wijkregisseurs op de achtergrond actief geweest als coördinator voor de integrale aanpak.

In 2019 wordt blijvend ingezet aan het verstevigen van de directe lijn met de inwoners van Albrandswaard. Het faciliteren van bewonersinitiatieven, het uitbreiden van netwerken, het ophalen van input bij inwoners/partners voor beleid(-sprocessen) en het informeren van betrokkenen.

Voor evenementen blijft de focus op het faciliteren van evenementenorganisatoren bij het vergunningsproces met als doel om het proces zo makkelijk en klantvriendelijk mogelijk te laten verlopen.

3.1 Kunst & Cultuur

Cultuur

Speerpunten zijn in voorgaande jaren afgerond.

3.2 Maatschappelijk vastgoed

Maatschappelijk vastgoed

Wat willen we bereiken? **Het maatschappelijk vastgoed draagt bij aan de beleidsdoelstellingen op het gebied van participatie, sport, cultuur, welzijn en educatie. Het vastgoed is kwalitatief op orde.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Opstellen van een strategische visie op het gebruik en bezit van maatschappelijk vastgoed.	1e kwartaal 2018	Functiebepaling van maatschappelijk vastgoed.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

1a. Wij kennen (nog) geen afwegingskader waarmee keuzes gemaakt kunnen worden met betrekking tot de vraag: welke organisaties tegen welke voorwaarden gebruik mogen maken van het maatschappelijk vastgoed van de gemeente.

De Strategische Visie Maatschappelijk Vastgoed gaat hiervoor een kader bieden.

De notitie is onlangs afgerond en is ter beeldvormende bespreking naar de gemeenteraad gebracht. Daaruit bleek dat er draagvlak is voor de uitgangspunten. Nu wordt verder gewerkt aan de uitvoering.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Fijn huishoudelijk restafval	2017	208	149	kg/inwoner	CBS
2. Hernieuwbare elektriciteit	2017	2,1	Geen data	%	RWS

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

1. Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
2. Hernieuwde elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Wat heeft het gekost?

Programma Buitenruimte	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
3.1 Buitenruimte	11.992.517	12.715.300	12.608.755	106.545	
3.2 Kunst & cultuur	136.761	140.000	119.590	20.410	
3.3 Maatschappelijk vastgoed					
Totaal lasten	*12.129.278*	*12.855.300*	*12.728.345*	*126.955*	V
Baten					
3.1 Buitenruimte	-6.137.800	-6.453.500	-6.510.257	56.757	
3.2 Kunst & cultuur	-15.900	-15.900	-13.442	-2.458	
3.3 Maatschappelijk vastgoed					
Totaal baten	*-6.153.700*	*-6.469.400*	*-6.523.699*	*54.299*	V
Saldo baten en lasten	**5.975.578**	**6.385.900**	**6.204.647**	**181.253**	V
Toevoeging reserve	4.900	184.900	184.900	0	
Onttrekking reserve	-19.300	-221.000	-221.000	0	
Mutaties reserves	*-14.400*	*-36.100*	*-36.100*	*0*	-
Totaal programma 3	**5.961.178**	**6.349.800**	**6.168.547**	**181.253**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water

Planmatige onderhoud wegen -/- € 37.845 (overschrijding) Incidenteel
Straatreiniging -/- € 139.026 (overschrijding) deze voorlopig als incidenteel aangemerkt, zie ook taakveld 5.7
Wijziging wegcategorisering -/- € 29.696 (overschrijding) incidenteel
Planmatig onderhoud openbare verlichting € 34.740 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 5.7 Openbaar groen en openlucht recreatie

Openbaar groen dagelijks -/- € 113.993 (overschrijding) waarvan € 65.000 structureel
Speelvoorzieningen planmatig € 47.043 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 7.2 Riolering

Riolering planmatig onderhoud -/- € 132.726 (overschrijding) incidenteel (zie ook hieronder dagelijks onderhoud)
Riolering dagelijks onderhoud € 157.262 (onderschrijding) incidenteel (zie ook hierboven planmatig onderhoud)
Hoofdrioolgemaal Poortugaal € 28.370 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 7.3 Afval

Planning reiniging & afval € 154.684 (onderschrijding) incidenteel
Inzameling huishoudelijk afval -/- € 35.311 (overschrijding) incidenteel
Afval-brengstation/aanbiedstation -/- € 99.073 (overschrijding) incidenteel
Gemeentewerf Albrandswaard € 51.703 (onderschrijding) waarvan € 26.800 structureel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

PROGRAMMA 4 – FINANCIËN

De financiële positie en P&C cyclus staan in dit programma centraal. De begroting brengt de politieke speerpunten in beeld en verschaft inzicht in inkomsten- en uitgavenstromen. In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de voortgang van het gevoerde beleid en financiële ontwikkelingen.

4.1 Financiën

Missie

Een evenwichtige planning & controlcyclus is de basis van solide en betrouwbaar gemeentelijk (financieel) beleid. Een structureel en reëel sluitende begroting is het uitgangspunt van dit college. Wij streven er naar de gemeentelijke belastingen voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden en heffingen te gebruiken voor de doelen waarvoor ze worden geheven.

Financieel beleid

Speerpunt is in voorgaande jaren voltooid.

Lokale lasten

Wat willen we bereiken? **Lastenverlichting voor onze inwoners en ondernemers op basis van nieuw en innovatief beleid is de inzet in de komende periode.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
2c.	De hoogte van de afvalstoffen-heffing verlagen.	4e kwartaal 2018	Door innovatieve maatregelen in de uitvoering en reëlere ramingen binnen de NV BAR gaan de tarieven ten opzichte van 2016 omlaag.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
2c.	Bij het opstellen van de begroting 2019 blijkt dat wij structureel geld uit de voorziening Afvalstoffenheffing moeten halen om bij een gelijkblijvend tarief de kosten van de verwerking- en inzameling van het huishoudelijk afval 100% te dekken. Dit betekent dat de voorziening, over meerdere jaren bezien, nu al financieel leegloopt. Daarnaast is in het laatste kwartaal van 2018 een integraal nieuw beleidsplan ontwikkeld dat het college ter besluitvorming voorlegt aan de gemeenteraad. De maatregelen en investeringen daaruit moeten in eerste instantie uit dezelfde (leeglopende) voorziening bekostigd worden. Een verlaging van de tariefstelling voor 2019 en/of 2020 is voorlopig dan ook niet reëel.			

Risicobeheersing

Wat willen we bereiken? **Een integrale en effectieve benadering van control en consolideren van onze financiële positie waarbij het verlagen van de belastingdruk voor inwoners en ondernemers het uitgangspunt is.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
3a.	Weerstandsvermogen minimaal op voldoend houden.	4e kwartaal 2018	Weerstandscategorie “voldoende” met een bijbehorende ratio van 1,0 -1,5 in 2016 en verdere jaren	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
3a.	Ons weerstandsvermogen (beschikbare/benodigde weerstandsvermogen) wordt bepaald door een simulatie van alle geïnventariseerde risico's waaruit een bedrag komt dat minimaal nodig is om alle gevolgen te kunnen opvangen als gemeente. Minimale grens is gesteld op ruim voldoende (Ratio 1,5). Hier voldoet onze gemeente met een ratio van boven de 2 ruim aan. Er waren geen grote uitnamen uit de reserves begroot voor 2018 en er zijn dit jaar geen grote tegenvallers geweest. De ratio is dan ook op niveau gebleven.			

Kerngegevens

Financiële structuur	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na wijziging	Jaarrekening 2018
Omvang totale begroting/exploitatieomzet	€ 53.069.037	€ 59.454.700	€ 55.110.542
(Begrotings)resultaat	-€ 67.155	-€ 42.700	€ 796.463
Omvang algemene uitkering	€ 24.276.009	€ 25.949.000	€ 25.492.474
Investeringen	€ 3.173.976	€ 11.969.211	€ 7.091.278
Algemene reserve	€ 8.318.040	€ 7.943.800	€ 8.153.210
Beklemde reserves en bestemmingsreserve	€ 10.181.395	€ 9.819.700	€ 9.269.813
Weerstandscapaciteit	€ 12.015.076	€ 11.414.600	€ 11.202.364
Voorzieningen	€ 9.694.231	€ 9.106.600	€ 10.443.341

Wat heeft het gekost?

Programma Financiën	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
4.1 Financiën	449.800	-59.200	202.062	-261.262	
Totaal lasten	*449.800*	*-59.200*	*202.062*	*-261.262*	N
Baten					
4.1 Financiën	0	-26.000	-78.162	52.162	
Totaal baten	*0*	*-26.000*	*-78.162*	*52.162*	V
Saldo baten en lasten	**449.800**	**-85.200**	**123.900**	**-209.100**	N
Toevoeging reserve	47.600	219.600	219.600	0	
Onttrekking reserve	-267.300	-439.300	-439.223	-77	
Mutaties reserves	*-219.700*	*-219.700*	*-219.623*	*-77*	N
Totaal programma 4	**230.100**	**-304.900**	**-95.723**	**-209.177**	**N**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Stelposten -/- € 209.400 (overschrijding) incidenteel

Dubieuze Debiteuren -/- € 40.586 (overschrijding) incidenteel

Afwikkelingsverschillen € 27.354 (onderschrijding) incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

PROGRAMMA 5 – EDUCATIE

In het programma Educatie staat het ‘leven lang leren’ centraal. We ontplooien, ontmoeten, ondersteunen en ontspannen. Het maatschappelijk middenveld is sterk ontwikkeld en een actieve partner bij het behalen van de doelen. Samenwerking in deze keten is bijzonder belangrijk voor de ontwikkeling van het jonge kind en voor de ondersteuning van volwassenen waar extra aandacht nodig is. Taalondersteuning en educatie van mensen met een beperking hebben onze aandacht. Iedereen kan, met hulp of vangnet, een bijdrage leveren aan een prettige leefomgeving.

Missie

Een eventuele taalachterstand, het opleidingsniveau van de ouders of een laag gezinsinkomen mag geen belemmering zijn voor de ontwikkeling van kinderen, jongeren en volwassen. Wij willen dat zij de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooien.

5.1 Educatie

Educatie

Wat willen we bereiken? **Kinderen, jongeren en volwassenen krijgen, waarbij het onderwijs niet helemaal vanzelfsprekend goed verloopt, passend onderwijs, zodat zij zich optimaal en naar vermogen kunnen ontwikkelen.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1b.	Aanbestedingscriteria opstellen voor het leerlingenvervoer.	4e kwartaal 2017	Kwalitatief hoogwaardig leerlingenvervoer voor Albrandswaardse leerlingen, waarbij ouders zelf de regie houden.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1b.	Leerlingenvervoer valt onder het zogenaamde doelgroepenvervoer. Eind 2018 heeft het college (en ook de colleges van Barendrecht en Ridderkerk) besloten om voor het doelgroepenvervoer een zogenaamde Regiecentrale in te zetten. Via raadsinformatiebrief 1341623 bent u hierover geinformeerd. Middels een Regiecentrale wordt de planning van de uitvoering gescheiden. Om te komen tot deze werkwijze van een Regiecentrale moeten twee aanbestedingen worden doorlopen. Een aanbesteding voor de Regiecentrale en een aanbesteding voor het vervoer. De aanbesteding van de Regiecentrale is gestart en wordt binnenkort afgerond.			

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Absoluut verzuim	2017	2,81	1,2	Aantal per 1.000 inwoners 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado
2. Relatief verzuim	2017	26,71	23,5	Aantal per 1.000 inwoners 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado
3. Voortijdig schoolverlaters totaal (VO + MBO)	2016	1,1	1,5	%	DUO/Ingrado

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

1. Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.
De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017".
2. Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.
De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017".
3. Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2017/2018"

Wat heeft het gekost?

Programma Educatie	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
5.1 Educatie	2.240.705	2.528.900	2.544.320	-15.420	
Totaal lasten	*2.240.705*	*2.528.900*	*2.544.320*	*-15.420*	N
Baten					
5.1 Educatie	-140.500	-155.500	-156.151	651	
Totaal baten	*-140.500*	*-155.500*	*-156.151*	*651*	V
Saldo baten en lasten	**2.100.205**	**2.373.400**	**2.388.170**	**-14.770**	N
Toevoeging reserve	0	0	0	0	
Onttrekking reserve	-16.700	-90.700	-90.700	0	
Mutaties reserves	*-16.700*	*-90.700*	*-90.700*	*0*	-
Totaal programma 5	**2.083.505**	**2.282.700**	**2.297.470**	**-14.770**	**N**

Analyse financiële afwijkingen

Volgens de financiële verordening worden verschillen groter of gelijk aan € 25.000 toegelicht. De over- cq onderschrijdingen op de verschillende taakvelden van dit programma zijn < € 25.000.

PROGRAMMA 6 – SPORT

In dit programma gaat het om Ontmoeten en Ontspannen. Albrandswaard is een open gemeente, rijk aan sportverenigingen en met veel ruimte voor zowel de individuele sporter als de teamsporters. Wij koesteren onze sportverenigingen, omdat zij saamhorigheid brengen en een laagdrempelige ontmoetingsplek zijn voor veel mensen. Sport bevordert ook de algemene gezondheid en draagt bij aan een goede ontwikkeling van jeugdigen. Om dit te kunnen bewerkstelligen zijn goed geoutilleerde sportverenigingen van groot belang. Zij verdienen aandacht en ondersteuning van de gemeente, waarbij wederkerigheid een uitgangspunt is. Samenwerken is het sleutelwoord!

Missie

Sportverenigingen vervullen een belangrijke functie is de Albrandswaardse samenleving, zij zijn het cement van de maatschappij. Wij faciliteren en ondersteunen hen bij de uitvoering van hun verenigingsleven, waarbij wederkerigheid voorop staat.

6.1 Sport

Sport

Wat willen we bereiken? **Het versterken en vergroten, gebruikmakend van de wederkerigheidsgedachte, van de maatschappelijke functie van het verenigingsleven waarbij onze inwoners beschikken over toekomstbestendige en multifunctionele faciliteiten.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	De beleidsnotitie “Albrandswaard in beweging” ontwikkelen met daar in: - verdeling verantwoordelijkheden - ‘wederkerigheids-principe’. - aanbevelingen Rekenkamer-rapport - aanbevelingen ISA rapport	1e kwartaal 2018	Een actuele Sportbeleidsnotitie waarbij op een doelmatige en rechtvaardige manier om wordt gegaan met de beschikbare middelen en faciliteiten. Verenigingen die steun ontvangen van de gemeenschap leveren een “prestatie” aan die gemeenschap terug.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1a.	Met de notitie 'Blije gezichten' als basis gaan we nu verder met de uitvoeringsagenda. Daarbij houden wij ook rekening met de uitgangspunten van het Nationale Sportakkoord welke onlangs is ondertekend en nu ter besluitvorming in de Tweede Kamer ligt. Net als bij het eerste traject, werken wij samen met de verenigingen.			

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Niet-sporters	2016	49,9	49,1	%	zie onder**)

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

**) Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM

1. Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Wat heeft het gekost?

Programma Sport	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
6.1 Sport	1.199.330	1.272.300	1.516.685	-244.385	
Totaal lasten	*1.199.330*	*1.272.300*	*1.516.685*	*-244.385*	N
Baten					
6.1 Sport	-155.600	-149.100	-335.091	185.991	
Totaal baten	*-155.600*	*-149.100*	*-335.091*	*185.991*	V
Saldo baten en lasten	**1.043.730**	**1.123.200**	**1.181.595**	**-58.395**	N
Toevoeging reserve	0	0	0	0	
Onttrekking reserve	0	0	0	0	
Mutaties reserves	*0*	*0*	*0*	*0*	-
Totaal programma 6	**1.043.730**	**1.123.200**	**1.181.595**	**-58.395**	**N**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Campus Portland Sportzaal -/- € 40.208 (overschrijding) waarvan € 23.100 structureel

Exploitatie zwembad -/- € 17.919 (overschrijding) incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

PROGRAMMA 7 – SOCIAAL DOMEIN

Albrandswaard is een kleine gemeente met sterke gemeenschappen. In Albrandswaard kijken we nog naar elkaar om en is er altijd ruimte voor verfrissende innovatieve ideeën en initiatieven van inwoners die ten goede komen aan de gemeenschap. Samen bouwen we aan een nieuw zorgstelsel. We willen de menselijke maat weer terug in de zorg en de zorg weer terug in de wijk.
Veel aandacht geven wij aan de monitoring, evaluatie en bijsturing van de invoering van de nieuwe zorgtaken. De bewaking van ieders privacy heeft daarbij topprioriteit.

Meedoen in de lokale samenleving is voor alle inwoners belangrijk. Juist ook voor mensen die inkomensondersteuning nodig hebben. Eigen kracht, zelfredzaamheid en keuzevrijheid voor werkzoekenden zijn belangrijke kernwoorden bij het invullen van beleid. Deelnemen en dienstbaar zijn aan de samenleving zien wij als een middel om dichterbij betaald werk te komen, of een zinvolle tijdsbesteding te hebben. Een bureaucratisch systeem van begeleiden, dwingen, controleren en straffen willen wij niet. Wij bieden ruimte voor eigen initiatieven. Mensen die fraude plegen verliezen hun recht.

Ook over het sociale domein is in onze lokale samenleving veel kennis aanwezig. Wij willen die kennis graag benutten. Bijvoorbeeld door met inwoners, bedrijven/werkgevers, adviesorganen etc. een denktank op te richten om maatwerk te bedenken voor lokale werkzoekenden, zowel voor hen die een uitkering hebben als voor de **n**iet **u**itkerings **g**erechtigden (nuggers).

Missie

De leefwereld van degene, die ondersteuning nodig heeft staat centraal. Wij gaan uit van de menselijke maat en van ondersteuning/zorg in de wijk.

7.1 Maatschappelijke ondersteuning

Maatschappelijke ondersteuning

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

7.2 Kwetsbare groepen

Vergunninghouders

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

7.3 Participatiewet

Werk

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

7.4 Jeugdzorg

Jeugdzorg

Wat willen we bereiken? **We willen een veilige, goede en bereikbare zorg voor elk jeugdige die hierop aangewezen is, waarop we inzetten op een zo licht mogelijke zorg als dat kan en zware zorg en ondersteuning waar dat nodig is. Uitgangspunt hierbij is: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Vergroten van de lokale inkoop van zorg ten koste van de gespecialiseerde zorg.	continu	Verschuiven van zware jeugdzorg naar lokaal ingekochte lichtere zorg en ondersteuning.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1a. Via de rapportages vanuit het sociaal domein is een voorzichtige verschuiving zichtbaar van de Regionale & Landelijke voorzieningen (via GRJR) richting de lokale maatwerk voorzieningen en het wijkteam. In 2018 bent u via verschillende raadsinformatiebrieven (1350838, 1348770) geinformeerd over de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein en binnen de Jeugdzorg. Ook heeft een presentatie plaatsgevonden over de relevante beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein. Via voortgangsrapportages blijven wij u, ook in 2019, actief informeren over lokale- en regionale ontwikkelingen.				

7.1 Zorg & Welzijn

Zorg & Welzijn

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

7.2 Wijkteams

Wijkteams

Speerpunten zijn in voorgaande jaren voltooid.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Banen	2017	585,8	569,6	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 –74 jaar	LISA
2. Jongeren met een delict voor de rechter	2015	0,65	1,06	%	Verwey Jonker Instituut
3. Kinderen in armoede	2015	2,97	4,3	%	Verwey Jonker Instituut
4. Netto arbeidsparticipatie	2017	71	67,4	%	CBS
5. Jeugdwerkloosheid	2015	1,06	1,21	%	Verwey Jonker Instituut
6. Personen met een bijstandsuitkering	1e hj 2018	23	26,2	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	CBS
7. Aantal re-integratievoorzieningen	1e hj 2018	22,2	22,3	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 74 jaar	CBS
8. Jongeren met jeugdhulp	1e hj 2018	6,4	8,9	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
9. Jongeren met jeugdbescherming	1e hj 2018	0,4	1	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
10. Jongeren met jeugdreclassering	1e hj 2018	0,3	0,3	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
11. Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	1e hj 2018	47	52	Aantal per 1.000 inwoners	CBS

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

1. Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 74 jaar.
2. Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
3. Het gaat hierbij om minderjarige kinderen waarvan de ouder(s)/verzorger(s) een bijstandsuitkering ontvangen en kinderen die zelf een bijstandsuitkering ontvangen.
4. Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
5. Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
6. Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
7. Het aantal reintegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar
8. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. Het gaat hier om het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
9. Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.
In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.
10. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
11. Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Kerngegevens

Sociale structuur	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Jaarrekening 2018
Aantal inwoners	25.105	25.185	25.295
Aantal inwoners tot 20 jaar	6.486	6.241	6.187
Aantal inwoners 65 jaar en ouder	4.122	4.176	4.337
Aantal bijstandsgerechtigden	413	396	385

Wat heeft het gekost?

Programma Sociaal domein	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten					
7.1 Maatschappelijke ondersteuning	3.197.400	3.093.100	3.027.754	65.346	
7.2 Kwetsbare groepen	224.200	224.200	233.452	-9.252	
7.3 Participatiewet	6.333.800	6.267.100	5.849.929	417.171	
7.4 Jeugdzorg	3.900.300	4.134.300	4.577.038	-442.738	
7.5 Zorg & welzijn	556.900	553.700	512.844	40.856	
7.6 Wijkteams	1.101.900	1.241.900	1.289.921	-48.021	
Bijdrage BAR naar taakvelden	1.990.429	2.042.400	1.920.501	121.899	
Totaal lasten	*17.304.929*	*17.556.700*	*17.411.438*	*145.262*	V
Baten					
7.1 Maatschappelijke ondersteuning	-192.000	-227.000	-182.415	-44.585	
7.2 Kwetsbare groepen	0	0	0	0	
7.3 Participatiewet	-4.487.000	-4.831.400	-4.686.607	-144.793	
7.4 Jeugdzorg	0	0	-3.300	3.300	
7.5 Zorg & welzijn	-202.500	-287.500	-330.118	42.618	
7.6 Wijkteams	0	0	0	0	
Totaal baten	*-4.881.500*	*-5.345.900*	*-5.202.439*	*-143.461*	N
Saldo baten en lasten	**12.423.429**	**12.210.800**	**12.208.999**	**1.801**	V
Toevoeging reserve	0	44.400	236.466	-192.066	
Onttrekking reserve	0	-302.000	-562.463	260.463	
Mutaties reserves	*0*	*-257.600*	*-325.997*	*68.397*	V
Totaal programma 7	**12.423.429**	**11.953.200**	**11.883.002**	**70.198**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

<u>Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie</u>
Wmo Algemene voorzieningen € 33.776 (onderschrijding) incidenteel
Wmo Uitvoering € 58.768 (onderschrijding) incidenteel

<u>Taakveld 6.2 Wijkteams</u>
Lokaal preventief Jeugd € 32.872 (onderschrijding) incidenteel

<u>Taakveld 6.3 Inkomensregelingen</u>
Wet BUIG € 109.846 (onderschrijding) incidenteel
Minimabeleid € 49.031 (onderschrijding) incidenteel

<u>Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+</u>
Wmo Huishoudelijke verzorging PGB € 46.658 (onderschrijding) incidenteel
Wmo begeleiding en overige in natura -/- € 144.872 (overschrijding) incidenteel
Wmo Eigen bijdrage -/- € 66.829 (onderschrijding inkomsten) incidenteel
Wmo Begeleiding en overige PGB € 76.817 (onderschrijding) incidenteel
Wmo Huishoudelijke verzorging ZIN -/- € 56.936 (overschrijding) incidenteel
Schuldhulpverlening € 64.214 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
Lokale jeugdhulp -/- € 236.935 (overschrijding) incidenteel
Specialistische jeugdvoorzieningen in natura -/- € 244.939 (overschrijding) incidenteel

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
Lokale zorgtrajecten € 42.963 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 7.1 Volksgezondheid
Volksgezondheid € 36.439 (onderschrijding) incidenteel
Zorgcomplex Portland € 32.319 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 0.10 Mutaties reserves
Mutatie reserve € 68.397 incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

NIET IN VOORGAANDE PROGRAMMA'S VERANTWOORDE BATEN EN LASTEN

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (het BBV) gewijzigd. Een van de wijziging betreft het verantwoorden van algemene baten en lasten in de begroting en jaarrekening.
Baten en lasten die direct verbandhouden met activiteiten die gericht zijn op de externe klant, worden verantwoord in de programma's. Dus alleen de baten en lasten die betrekking hebben op het primaire proces worden in de programma's opgenomen. Baten en lasten die hier niet onder vallen, worden buiten de programma's gehouden. Het gaat hierbij om overheadkosten, algemene dekkingsmiddelen, Vennootschapsbelasting en onvoorzien.
Zo komt er meer inzicht in de omvang van de baten en lasten van het primaire proces in het algemeen en de overhead in het bijzonder.

1 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen relatie hebben met een bepaalde activiteit.
Onder de algemene dekkingsmiddelen vallen de taakvelden 0.5 Treasury, 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB niet-woningen, 0.64 Belasting overig en 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator	Periode	Albrands-waard	Klasse *)	Eenheid	Bron
1. Gemiddelde WOZ waarde	2018	266	244	Duizend euro	CBS
2. Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2018	752	660	In euro's	COELO
3. Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2018	878	734	In euro's	COELO

Waar staat je gemeente d.d. 21 februari 2019

*) stedelijkheidsklasse 25.000 - 50.000 inwoners

1. De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
2. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
3. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Wat heeft het gekost?

algemene dekkingsmiddelen	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten	205.846	161.900	131.895	30.005	
Baten	-32.428.000	-33.117.900	-32.795.511	-322.389	
Saldo baten en lasten	**-32.222.154**	**-32.956.000**	**-32.663.616**	**-292.384**	N
Toevoeging reserve	0	5.000	5.000	0	
Onttrekking reserve	0	0	0	0	-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-32.222.154**	**-32.951.000**	**-32.658.616**	**-292.384**	**N**

De bedragen zijn als volgt samengesteld:

Algemene dekkingsmiddelen	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lokale heffingen	190.646	191.900	187.546	4.354	V
Algemene uitkering	0	0	0	0	-
Dividend	15.200	24.300	24.311	-11	N
Saldo financieringsfunctie	0	-54.300	-79.961	25.661	V
Saldo lasten	**205.846**	**161.900**	**131.895**	**30.005**	V
Lokale heffingen	-6.220.000	-6.520.000	-6.628.418	108.418	V
Algemene uitkering	-25.392.000	-25.949.000	-25.566.627	-382.373	N
Dividend	-629.500	-629.500	-576.406	-53.094	N
Saldo financieringsfunctie	-186.500	-19.400	-24.061	4.661	V
Saldo baten	**-32.428.000**	**-33.117.900**	**-32.795.511**	**-322.389**	N
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-32.222.154**	**-32.956.000**	**-32.663.616**	**-292.384**	**N**

Lokale heffingen

De gemeente kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen.

Lokale heffingen	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten heffing en invord.gem.belastingen	180.200	180.200	176.555	3.645	V
Bijdrage BAR	10.446	11.700	10.991	709	V
Saldo lasten	**190.646**	**191.900**	**187.546**	**4.354**	V
OZB woningen	-3.881.500	-3.841.500	-3.846.989	5.489	V
OZB niet-woningen	-2.338.500	-2.678.500	-2.781.429	102.929	V
Saldo baten	**-6.220.000**	**-6.520.000**	**-6.628.418**	**108.418**	V
Totaal lokale heffingen	**-6.029.354**	**-6.328.100**	**-6.440.872**	**112.772**	**V**

Onder de post Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen wordt de bijdrage aan de SVHW verantwoord. De bijdrage BAR betreft de doorberekening van de bijdrage aan het taakveld 0.61 OZB woningen.

Algemene uitkering

De verantwoorde algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie (decembercirculaire).

Algemene Uitkering	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Algemene uitkering	0	0	0	0	-
Saldo lasten	**0**	**0**	**0**	0	-
Algemene uitkering	-25.392.000	-25.949.000	-25.566.627	-382.373	N
Saldo baten	**-25.392.000**	**-25.949.000**	**-25.566.627**	**-382.373**	N
Totaal algemene uitkering	**-25.392.000**	**-25.949.000**	**-25.566.627**	**-382.373**	**N**

Dividend

Verantwoord zijn de volgende dividenden:

Dividend	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Eneco	100	200	172	28	V
Stedin	0		0	0	-
Evides	9.000	14.400	14.424	-24	N
BNG	6.100	9.700	9.714	-14	N
Saldo lasten	**15.200**	**24.300**	**24.311**	**-11**	N
Eneco	-260.000	-260.000	-259.800	-200	N
Stedin	-160.000	-160.000	-117.454	-42.546	N
Evides	-209.500	-209.500	-190.272	-19.228	N
BNG	0	0	-8.880	8.880	V
Saldo baten	**-629.500**	**-629.500**	**-576.406**	**-53.094**	N
Totaal dividend	**-614.300**	**-605.200**	**-552.095**	**-53.105**	**N**

Zie de toelichting bij het onderdeel Saldo financieringsfunctie. Aandelen behoren tot de vaste activa. De lasten in bovenstaand overzicht betreft de doorberekende rente via het renteomslag%.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de betaalde rente en de ontvangen rente wordt door middel van het renteomslag% via de kapitaallasten doorberekend aan de taakvelden. Deze doorberekening is gebaseerd op de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari 2018 x renteomslag%. Het renteomslag% wordt berekend bij het opstellen van de begroting, waarbij uitgegaan wordt van de geraamde boekwaarde van de vaste activa en de geraamde rente. Het saldo financieringsfunctie betreft het verschil tussen rentelasten van de geldleningen OG (verminderd met de eventueel ontvangen rente) en de doorbelaste rentelasten naar de taakvelden.

Saldo financieringsfunctie	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Financiering	0	1.064.400	1.069.714	-5.314	N
Toerekenen rente vanuit de activa	0	-883.500	-886.060	2.560	V
Toerekenen rente overig	0	-235.200	-279.513	44.313	V
Verzekeringen	0	0	15.898	-15.898	N
Saldo lasten	**0**	**-54.300**	**-79.961**	**25.661**	V
Financiering	-167.100	-19.400	-24.061	4.661	V
Toerekenen rente vanuit de activa	0	0	0	0	-
Toerekenen rente overig	0	0	0	0	-
Verzekeringen	0	0	0	0	-
Geldleningen langer dan 1 jaar	-19.400	0	0	0	-
Saldo baten	**-186.500**	**-19.400**	**-24.061**	**4.661**	V
Totaal saldo financieringsfunctie	**-186.500**	**-73.700**	**-104.022**	**30.322**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 0.5 Treasury

Deelnemingen nutsvoorzieningen -/- € 61.974 (inkomsten onderschrijding) waarvan € 72.000 structureel
Toerekenen rente overig € 44.313 (onderschrijding) incidenteel

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen

Baten OZB niet-woningen € 102.929 (overschrijding inkomsten) incidenteel

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
Algemene uitkering -/- € 382.373 (inkomsten onderschrijding) incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

2 Overhead

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (BBV artikel 1 lid 2). In de notitie Overhead van de commissie BBV is aangegeven welke baten en lasten verantwoord worden onder overheadkosten.
In het kort komt het erop neer dat de volgende uitgangspunten gehanteerd worden.
- Directe kosten worden zoveel mogelijk direct toerekenen aan de desbetreffende taakvelden en programma's.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead.
- Sturende taken vervult door hiërarchische leidinggevende behoren tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

De baten en lasten voor overhead zijn verantwoord op het taakveld 0.4 Overhead.

Wat heeft het gekost?

overhead	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten	5.781.600	6.881.150	6.463.050	418.100	
Baten	0	-13.750	-86.602	72.852	
Saldo baten en lasten	**5.781.600**	**6.867.400**	**6.376.448**	**490.952**	V
Toevoeging reserve					
Onttrekking reserve					
Totaal overhead	**5.781.600**	**6.867.400**	**6.376.448**	**490.952**	**V**

De bedragen zijn als volgt samengesteld:

overhead	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Bestuursondersteuning	268.500	268.600	225.819	42.781	V
Communicatie en voorlichting	59.600	59.600	38.799	20.801	V
Juridische zaken	21.100	21.100	53.787	-32.687	N
Overhead vanuit de BAR	5.432.400	6.180.200	5.732.728	447.472	V
Doorbelasting kosten gemeentehuis	0	351.650	411.918	-60.268	N
Saldo lasten	**5.781.600**	**6.881.150**	**6.463.050**	**418.100**	V
Doorbelasting kosten gemeentehuis	0	-13.750	-86.602	72.852	V
Saldo baten	**0**	**-13.750**	**-86.602**	**72.852**	V
Totaal overhead	**5.781.600**	**6.867.400**	**6.376.448**	**490.952**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreffen de volgende taakvelden.

Taakveld 0.4 Overhead
Juridische zaken -/- € 32.687 (overschrijding) incidenteel
Bestuursondersteuning € 42.781 (onderschrijding) incidenteel
Bijdrage aan de BAR (overhead) € 447.472 (onderschrijding) incidenteel

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

3 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Vanaf 2016 moeten gemeenten en gemeenschappelijke regelingen vennootschapsbelasting (Vpb) betalen over de winst die met ondernemingsactiviteiten wordt behaald. De Vpb moet jaarlijks worden bepaald op basis van de fiscale grondslag. Hierin zijn standpunten van de belastingdienst betreffende het wel of niet in aanmerking mogen nemen van baten en lasten voor de fiscale winstbepaling van groot belang.

De definitieve aangifte vennootschapsbelasting over het jaar 2016 ligt ter afhandeling bij de Belastingdienst. De definitieve aangifte 2017 zal voor 1 mei 2019 worden verstuurd. De Vpb-positie over het jaar 2018 is eind maart 2019 bekend. In de loop van 2019 zal de definitieve aangifte 2018 kunnen worden opgesteld. De uiterste inleverdatum hiervoor is 1 mei 2020.

De Belastingdienst heeft nog geen definitieve aanslag (2016) opgelegd. Hier kunnen nog correcties uit voortvloeien.

De Vpb is verantwoord onder het taakveld 0.9.

Wat heeft het gekost?

Vpb	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten	56.550	57.000	5.981	51.019	
Baten	0	0	0	0	
Saldo baten en lasten	**56.550**	**57.000**	**5.981**	**51.019**	V
Toevoeging reserve					
Onttrekking reserve					
totaal Vpb	**56.550**	**57.000**	**5.981**	**51.019**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

De over- en onderschrijding > € 25.000 betreft het volgende taakveld.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting
Heffing Vennootschapsbelasting (Vpb) € 50.700 (incidenteel)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van baten en lasten (overzicht B&L).

4 Onvoorzien

In de begroting is een bedrag opgenomen voor onvoorziene lasten. Er is sprake van onvoorziene lasten wanneer deze onvoorzienbaar, onontkoombaar en onvermijdbaar zijn. Deze post is niet bedoeld om overschrijdingen op bestaande budgetten te dekken.

In de primaire begroting 2018 is een bedrag van € 75.000 opgenomen. Dit bedrag is voor € 15.000 verlaagd ter dekking van de huur Hofhoek 5, zie 2e tussenrapportage 2018.

Wat heeft het gekost?

Onvoorzien	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten	75.000	60.000	0	60.000	
Baten	0	0	0	0	
Saldo baten en lasten	**75.000**	**60.000**	**0**	**60.000**	V
Toevoeging reserve					
Onttrekking reserve					
totaal onvoorzien	**75.000**	**60.000**	**0**	**60.000**	**V**

4 PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1 – LOKALE HEFFINGEN

U leest in deze paragraaf informatie over het gevoerde beleid en de gerealiseerde opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het betreft zowel heffingen waarvan de bestedingen gebonden zijn (afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en lijkbezorgingsrechtenrechten) als heffingen waarvan de bestedingen ongebonden zijn (onroerende zaakbelastingen). Bij een onder- of overschrijding van meer dan € 25.000 wordt er een toelichting op gegeven.

Beleidskaders

Uitgangspunt bij het bepalen van de gewenste opbrengst van de gemeentelijke belastingen in 2018 is een stijging ten opzichte van 2017 met een percentage van 3%. Daarnaast is als uitgangspunt opgenomen om lastenverlichting voor inwoners en bedrijven in de periode 2016-2018 te realiseren.

In de programmabegroting 2018 zijn kostenonderbouwingen voor de tarieven opgenomen. Deze kostenonderbouwingen geven inzicht in de berekening van tarieven van de gebonden heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn. Hieruit blijkt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.
De woonlasten bestaan uit de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De tarieven 2018 van deze belastingen zijn ten opzichte van de tarieven 2017 conform de besluitvorming van de gemeenteraad in december 2017 als volgt aangepast:

Heffing	**Tariefwijziging 2018**
Onroerende zaakbelasting	0,00%
Rioolheffing	1,4%
Afvalstoffenheffing	0,00%

Overzicht geraamde en gerealiseerde belastingen en heffingen

Hierna treft u een totaal overzicht aan van de geraamde en gerealiseerde opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en de gebonden heffingen.

Ongebonden heffingen	**Realisatie 2017**	**Begroting 2018**		**Realisatie 2018**	**Afwijking**	**V/N**
		primair	**na wijziging**			
Financiering/algemene dekkingsmiddelen						
Onroerende zaakbelasting	6.272.350	6.220.000	6.520.000	6.628.418	108.418	V
Gebonden heffingen	**Realisatie 2017**	**Begroting 2018**		**Realisatie 2018**	**Afwijking**	**V/N**
		primair	**na wijziging**			
Afvalstoffenheffing	2.284.780	2.286.100	2.286.100	2.301.180	15.080	V
Rioolheffing	2.812.620	2.893.700	2.893.700	2.882.320	-11.380	N
Lijkbezorgingsrechten	221.770	264.400	264.400	248.420	-15.980	N
Leges Burgerzaken *	332.670	538.600	485.800	482.600	-3.200	N
Leges Omgevingsvergunning & APV	700.000	356.400	520.200	754.610	234.410	V

* *In voorgaande jaarrekeningen is uitgegaan van netto bedragen bij Leges Burgerzaken (opbrengsten minus rijksafdrachten). Vanaf 2018 is in deze paragraaf gerekend met de bruto bedragen, zoals ook vermeld in de begroting. Dit in verband met consistentie, dat de jaarrekening de begroting volgt.*

Toelichting

Onroerend zaakbelasting

Minder WOZ-bezwaren hebben geleid tot minder teruggave aan onroerende zaakbelastingen dan in de begroting is geraamd. Hogere totale WOZ-waarden dan is geraamd bij de begroting zorgen tevens voor een incidentele extra opbrengst onroerende zaakbelastingen.

Leges Omgevingsvergunningen & APV

De legesopbrengsten zijn sterk afhankelijk van bouwplannen met hoge bouwkosten. In 2018 zijn grote bouwplannen ontvangen, die niet bekend waren bij de begrotingsraming. Voorbeeld hiervan is de bouwen van een nieuwe kliniek voor de langdurige zorg, gelegen aan Albrandswaardsedijk 74r te Poortugaal door Antes Zorg en de renovatie van 156 huurwoningen gelegen aan Mezenstraat e.o. te Rhoon door de woningbouwvereniging.

Kostendekking

De mate van kostendekking ziet als volgt uit:

Kostendekkendheid gebonden heffingen	Rekening 2018		Dekking
	Lasten	Baten	
Afvalstoffenheffing	2.301.180	2.301.180	100%
Rioolheffing	2.882.320	2.882.320	100%
Lijkbezorgingsrechten	515.700	248.420	48%
Leges Burgerzaken	690.000	482.600	70%
Leges Omgevingsvergunning & APV	694.450	754.610	109%
Totaal	7.083.650	6.667.130	

Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Indien de belastingplichtige niet, of slechts met veel moeite, de aanslag kan betalen, kan deze onder wettelijk vastgestelde voorwaarden in aanmerking komen voor geheel of gedeeltelijke kwijtschelding. De behandeling van kwijtscheldingen lopen via het SVHW.

In onderstaand overzicht is een vergelijking gemaakt tussen de geraamde en de gerealiseerde kwijtschelding gemeentelijke belastingen ten opzichte van 2017.

Kwijtschelding lokale heffingen	Realisatie 2017	Kwijtscheldingen 2018		Afwijking	V/N
		Begroot 2018	realisatie 2018		
Onroerende-zaakbelasting	1.540	0	2.300	2.300	N
Rioolheffing	103.550	112.200	99.950	12.250	V
Afvalstoffenheffing	93.320	96.700	88.980	7.720	V

Hieronder is een overzicht van het aantal kwijtscheldingsverzoeken die in 2018 zijn binnengekomen en afgehandeld.

Overzicht verzoeken kwijtschelding

	2017	2018
Totaal	552	518
Gehonoreerd	465	443
Afgewezen	87	75

Lokale woonlasten

Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) van de Rijksuniversiteit van Groningen vergelijkt onder meer de lokale lasten. Het Coelo brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit, met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland. De bron van de hierna volgende grafieken is de 'Atlas van lokale lasten 2018'.

In deze rekening is een vergelijking gemaakt tussen de lokale lastendruk van de gemeente Albrandswaard met die de overige BAR-gemeenten en in omvang qua inwoners vergelijkbare gemeenten. Daarnaast wordt een vergelijking gemaakt met gemeenten met de laagste en de hoogste woonlasten.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende situaties:
A. Woonlasten van huishoudens met een koopwoning (eigenaar bewoner)

- Eenpersoonshuishouden en meerpersoonshuishouden met een koopwoning

B. Woonlasten van huishoudens met een huurwoning (huurder bewoner)

- Eenpersoonshuishouden en meerpersoonshuishouden met een huurwoning

Vergelijkende grafieken

(1) Vergelijking binnen de BAR-gemeenten en met qua inwonerstal vergelijkbare gemeenten
Een vergelijking met de woonlasten van de omliggende gemeenten laat het Coelo het volgende zien:

A. Woonlasten van huishoudens met een koopwoning (eigenaar bewoner)

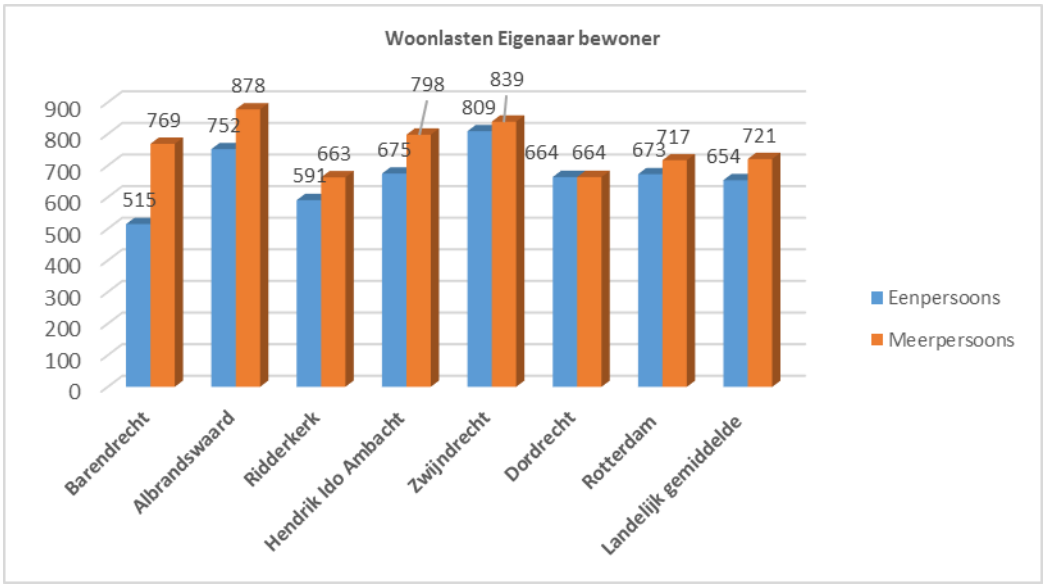

B. Woonlasten van huishoudens met een huurwoning (huurder bewoner)

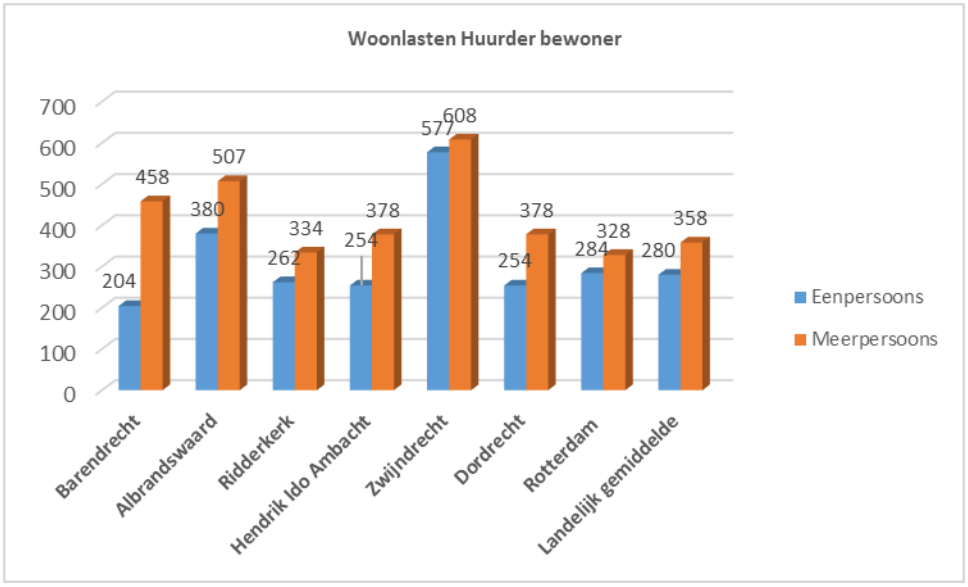

(2) <u>Landelijke woonlastenvergelijking met laagste en hoogste woonlasten</u>
In deze vergelijking is zowel de gemeente met de laagste woonlasten als de gemeente met de hoogste woonlasten opgenomen. De volgende grafiek laat dit zien.

A. Woonlasten van huishoudens met een koopwoning (eigenaar bewoner)

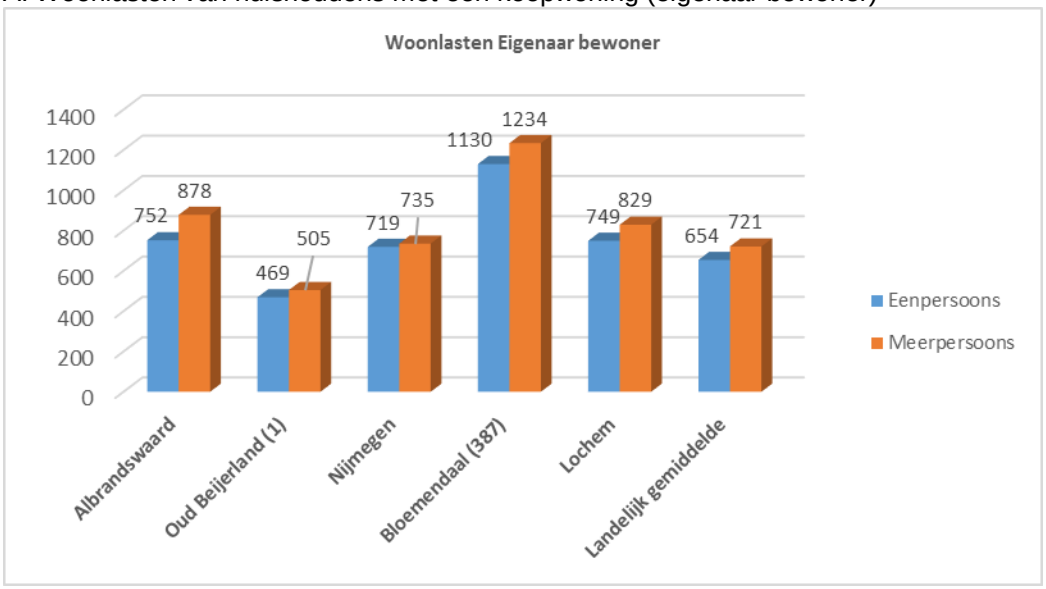

B. Woonlasten van huishoudens met een huurwoning (huurder bewoner)

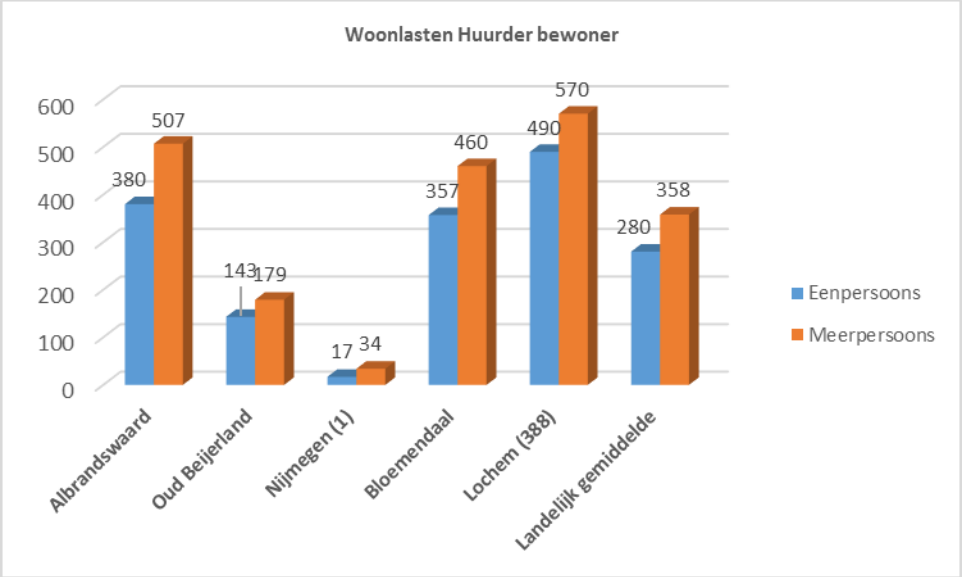

PARAGRAAF 2 – WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Aanleiding en achtergrond

De Gemeente Albrandswaard voert actief beleid op de beheersing van de risico's die de gemeente loopt. Door een scherp inzicht in de actuele risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Ook wordt gekeken naar de maatregelen die worden getroffen om de risico's af te dekken. Voor de risico's waarvoor geen maatregelen getroffen kunnen worden, bijvoorbeeld omdat het verzekeren ervan te duur zou zijn, wordt ingeschat welke buffer noodzakelijk is. Deze buffer is het weerstandsvermogen.

In deze paragraaf wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente herijking/inventarisatie van risico's en maatregelen. Op basis van de geïnventariseerde risico's en de beschikbare financiële middelen (weerstandscapaciteit) is het weerstandvermogen berekend.

Risicoprofiel concern Albrandswaard

Om de risico's van Gemeente Albrandswaard in kaart te brengen is in samenwerking met het regieteam Albrandswaard en de GR BAR-organisatie een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld.
Omdat binnen de GR BAR-organisatie het grootste deel van de producten en diensten wordt geleverd voor de drie gemeenten en de GR BAR-organisatie geen algemene reserve kent, dient de benodigde weerstandscapaciteit middels de afgesproken verdeelsleutel opgevangen te worden door de deelnemende BAR gemeenten. In de gemeentelijke top 10 ziet u de verzameling aan BAR risico's terug als één geconsolideerd risico. Alle risico's worden 2 maal per jaar herijkt en er wordt continu geanticipeerd op nieuwe risico's.

Alle onzekerheden dan wel risico's die niet in de begroting (kunnen) worden opgenomen worden vanaf het moment dat zij kwantificeerbaar zijn opgenomen in het risicoprofiel.

Actuele ontwikkelingen

GR BAR organisatie.
De ontwikkeling van de BAR-organisatie als uitvoeringsorganisatie is qua risicoprofiel stabieler geworden en het totale risico van de BAR-Organisatie neemt in de tweede helft van 2018 zelfs iets af. Afgelopen periode is er door nieuwe taken en nieuwe wetgeving lang sprake geweest van een negatieve trend waarin met name onzekerheid door onbekendheid een belangrijke rol speelde. Inmiddels is over de hele breedte sprake van toename in de beheersbaarheid op de meest risicovolle processen en veranderingen. De BAR-Organisatie is een fase van gerichte doorontwikkeling ingegaan waarbij risicogerichte verbeterslagen worden gemaakt. We zien de resultaten hiervan merkbaar terug in de scherpere inschatting van de risico's in het domein Maatschappij.

ICT, informatiebeveiliging, privacybescherming.
Voor de risico's op het gebied van informatiebeveiliging, privacybescherming en de beheersing van het ICT gerelateerde risico's vormt de doorontwikkeling van de BAR-Organisatie een belangrijke verzameling van maatregelen. In de hele breedte worden stap voor stap de onzekerheden van nieuwe en of veranderende wet en regelgeving gemitigeerd. Om de beveiliging van informatie en de wijze waar op wordt omgegaan met gevoelige gegevens op professionele wijze op te pakken, zijn en worden de vereiste stappen gemaakt. Risico's op sancties (bijvoorbeeld datalekken) die kunnen worden opgelegd door verwijtbaar handelen zijn hiermee sterk afgenomen in omvang. Op het gebied van de ICT beveiliging en data protectie zijn de strenge eisen nageleefd. De risico's op dit gebied blijven in lijn met

het landelijke beeld stevig. De organisatie brede awareness op het gebied van informatiebeveiliging en privacybescherming is en blijft een belangrijk aandachtspunt. De regels en eisen omtrent gegevensbescherming gaan vrij ver en sluiten vaak niet aan bij de praktische manier van werken die we wensen.

Maatschappij, decentralisaties.
Het domein Maatschappij speelt een belangrijke rol in de bewegingen binnen het risicoprofiel. In de periode 2014-2018 is vorm gegeven aan het inrichten en het uitvoering geven aan de nieuwe taken die vanuit de decentralisaties op de gemeenten afkwamen. Aanvankelijk was er, zoals bij alle grote transities, sprake van een hoog risico. Inmiddels neemt de grip binnen het domein toe en daarmee neemt het risico af. Investeringen in de bedrijfsvoering/administratieve organisatie (fundament) dragen in belangrijke mate bij aan de ingezette positieve trend. Het landelijke beeld uit tussentijdse evaluaties laat zien dat de hele 3D transitie op diverse vlakken zeker nog tot 2021 doorloopt. Veel gemeenten moeten intussen stevig uit eigen budget bijpassen.

In onderstaand overzicht staan de 10 belangrijkste (geconsolideerde) risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico nr.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R532	Risico's taakuitvoering GR-BAR.	Geld - (Tijdelijk)extra (frictie)kosten/uren/ inhuur personeel.	Risicobewust handelen binnen BAR.	100% (BAR)	max.€ 698.147	30.02%
R1444	Bijdrage aan het ondergronds brengen van hoogspanningsleiding/ elektriciteitskabels conform Rijksregeling.	Geld – Maximale bijdrage van de gemeente is € 900.000	Geen.	70%	Max. € 900.000	19.06%
R1401	3D risico Albrandswaard in GR-BAR.	Geld - Opgenomen risico's 3D's in GR-BAR.	Continue sturing op processen.	100% (BAR)	max.€ 850.000	18.31%
R1440	Risico invoering wet meldplicht datalekken, regelgeving AVG.	Geld - financieel, juridische aansprakelijkheid.	Goede implementatie Wetgeving.	30%	max.€ 1.000.000	6.49%
R501	Algemene Uitkering gemeentefonds wordt lopende het begrotingsjaar lager i.c.m. koppeling rijksuitgaven en aanvullende kortingen.	Geld - Indien Rijksbezuinigingen niet gehaald worden, levert de koppeling minder op en komen er aanvullende kortingen.	Projectstructuur en proces.	50%	max.€ 500.000	5.37%
R1442	Oplopende kosten in (wegen)bouwsector door stijgende conjunctuur(schaarste).	Geld.	Rekening houden met onvoorziene extra kosten bij ramingen en offertes.	50%	Max. € 250.000	2.69%
R1441	Reserve grondbedrijf (MPO) is niet toereikend.	Geld - Bijstorting uit Algemene reserve door tekort in exploitatiejaar.	Sturing m.b.v. MPO-t.	10%	max.€ 1.000.000	2.14%
R1226	De gemeente moet een deel van de	Geld - onvoorziene uitgaven.	Gedegen (voor) onderzoek.	30%	max.€ 250.000	1.63%

	(grond)saneringskosten zelf dragen van bekende en onbekende saneringen.					
R1240	Aangesproken worden voor garantstellingen.	Tijd - Ambtelijke inzet in uren; Geld - Faillissementen instellingen/verenigingen etc, waarvoor de gemeente Albrandswaard garant staat.	Tijdige signalering (rapportages) en sturing (overleg met betrokken partijen).	30%	max.€ 250.000	1.62%
R519	Aftreden wethouder(s) en/of (tussentijdse) collegewisseling.	Geld – (langdurige wachtgeldverplichting.	Geen.	30%	Max. € 250.000	1.61%

Totaal grote risico's: € 6.833.147
Overige risico's: € 1.225.000
Totaal alle risico's: € 8.058.147

Het overzicht toont risico's die incidenteel schade op kunnen leveren met daarbij het maximale financiële gevolg. De onderstaande tabel geeft aan hoe groot de kans is in lengte van tijd.

Kwantiteit	Referentiebeelden	Kans klasse	Toelichting kansklasse
10%	< 0 of 1 keer per 10 jaar	1	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat deze zich in de komende jaren voordoen.
30%	1 keer per 5-10 jaar	2	Deze klasse hanteren we voor risico's waarvan het niet waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar voordoen.
50%	1 keer per 2-5 jaar	3	Deze klasse hanteren we voor risico's die zich in het komende jaar wel maar ook niet kunnen voordoen.
70%	1 keer per 1-2 jaar	4	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar zullen voordoen.
90%	1 keer per jaar of >	5	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar gaan voordoen.

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is omdat de risico's nooit allemaal tegelijk en in hun maximale omvang zullen optreden.

Onderstaande figuur en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

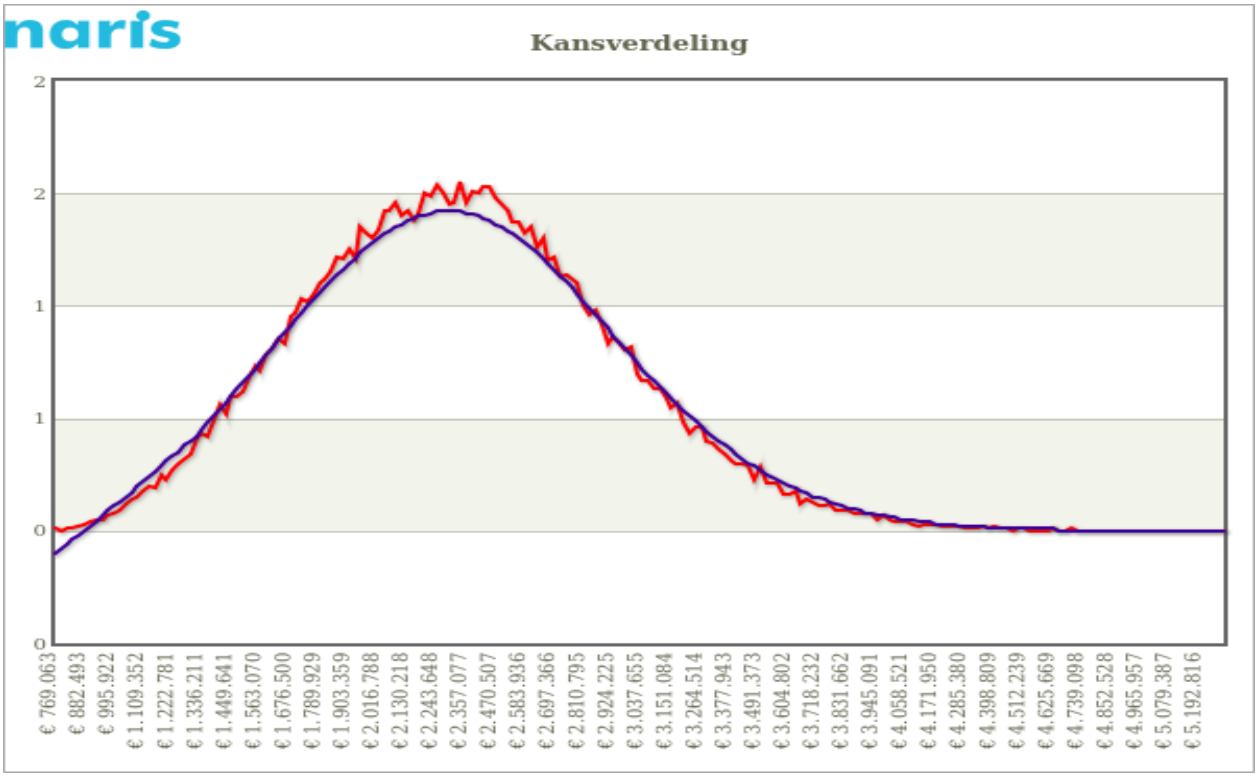

Uit de simulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's van Albrandswaard kunnen worden afgedekt met een bedrag van **€ 3.105.526 (benodigde weerstandscapaciteit).**

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	**Bedrag**
10%	€ 1.565.345
25%	€ 1.901.473
50%	€ 2.306.758
75%	€ 2.713.544
90%	**€ 3.105.526**
95%	€ 3.349.239

Risicoprofiel grondbedrijf

Voor het berekenen van het risicoprofiel voor het grondbedrijf is aangesloten bij het Meerjaren Perspectief Ontwikkelprojecten (MPO) 2019. Voor het grondbedrijf wordt het risicoprofiel niet gesimuleerd, maar wordt de kans van optreden maal het effect van optreden opgenomen. Hierbij is rekening gehouden of het gewaardeerde risico binnen het resultaat van het project opgevangen kan worden. Wanneer dit niet het geval is, heeft dit een effect op het risicoprofiel.

	MPO 2019	MPO 2018	MPO 2019	MPO 2018			
Project	Risico's (ongewogen en gesaldeerd)	Risico's (ongewogen en gesaldeerd)	Risico's (gewogen en gesaldeerd)	Risico's (gewogen en gesaldeerd)	Verschil	Op te vangen in grondexploitatie	Niet op te vangen in grondexploitatie
			A	B	C=A-B	D	E=D-B
Verliesgevend							
Centrum Ontwikkeling Poortugaal Emmastraat	-144.000	-144.000	-54.000	-54.000	-	-	-54.000
Spui	-675.000	-675.000	-240.000	-240.000	-	-	-240.000
Polder Albrandswaard	-7.000	-1.009.000	-69.000	-312.000	243.000	-	-69.000
Subtotaal	*-826.000*	*-1.828.000*	*-363.000*	*-606.000*	*243.000*	-	*-363.000*
Winstgevend							
Binnenland	-1.245.000	-1.245.000	-546.000	-546.000	-	-	-546.000
Portland	1.804.000	864.000	502.000	432.000	70.000	59.000	-
Overhoeken III	-205.000	-205.000	-63.000	-63.000	-	93.000	-
Subtotaal	*354.000*	*-586.000*	*-107.000*	*-177.000*	*70.000*	*152.000*	*-546.000*
TOTAAL	**-472.000**	**-2.414.000**	**-470.000**	**-783.000**	**313.000**	**152.000**	**-909.000**

Risicoprofiel samenwerkingsverbanden:

Risico profiel Samenwerkingsverband (ABW)					
	MPO 2019	MPO 2018			
Project	Risico's (gewogen en gesaldeerd)	Risico's (gewogen en gesaldeerd)	Verschil	Op te vangen in grondexploitatie	Niet op te vangen in grondexploitatie
	A	B	C=B-A		
Essendael	-242.000	-242.000	-	3.216.000	-
TOTAAL	**-242.000**	**-242.000**	**-**	**3.216.000**	**-**

Voor het grondbedrijf Albrandswaard kunnen op basis van bovenstaande doorrekening alle risico's worden afgedekt met een totaalbedrag van **€ 909.000** (benodigde weerstandscapaciteit).

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Albrandswaard bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit 31 december 2018	
Weerstandsonderdelen	**Huidige capaciteit**
Algemene reserve	€ 8.153.210
Reserve MPO	€ 1.091.748
Reserve sociaal deelfonds	€ 1.957.407
Beschikbare weerstandscapaciteit	**€ 11.202.365**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

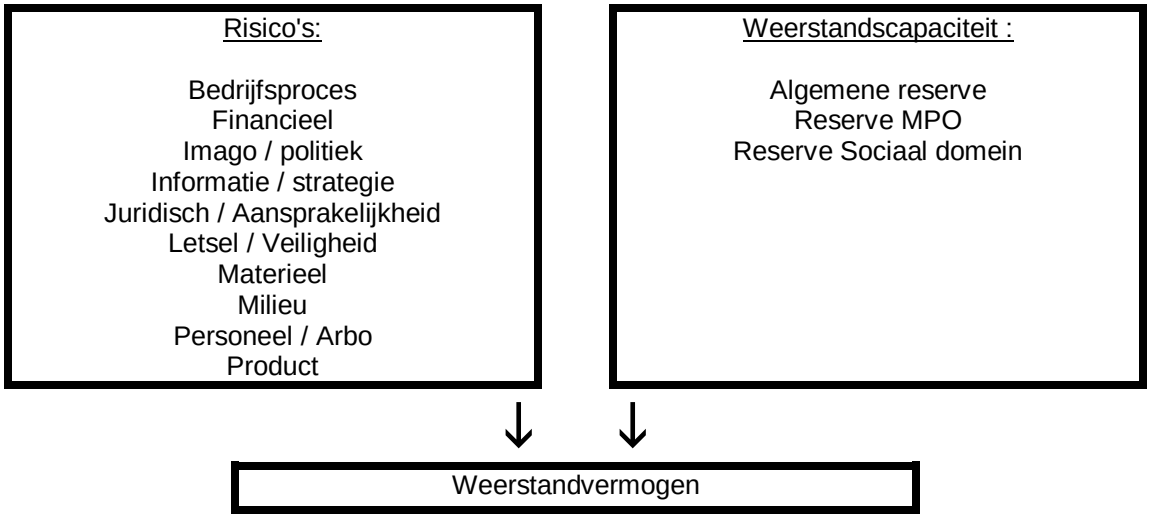

	Beschikbare weerstandscapaciteit		**€ 11.202.365**	
Ratio weerstandsvermogen =	Benodigde weerstandcapaciteit	=	(€ 3.105.526 + € 909.000) = **€ 4.014.526**	= **2.79**

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van Albrandswaard valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn kunnen geplaatst worden in een risicokaart. Deze kaart toont in één oogopslag de spreiding van de risico's. Er wordt een onderscheid gemaakt in het bruto en netto risico. Het bruto risico geeft de situatie weer voordat er maatregelen zijn getroffen. Het netto risico geeft het resultaat na het nemen van maatregelen.

Bruto

Geld					
x > €500.000		2		1	2
€250.000 < x < €500.000		4			
€100.000 < x < €250.000			1		
€25.000 < x < €100.000	4	7	3		
x < €25.000	1	1			
Geen geldgevolgen		1	1		
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Netto

Geld					
x > €500.000		2	1	1	1
€250.000 < x < €500.000	1	3			
€100.000 < x < €250.000			1		
€25.000 < x < €100.000	7	4	3		
x < €25.000	1	1			
Geen geldgevolgen		1	1		
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Kengetallen

In dit onderdeel kengetallen geven wij duiding aan onze financiële positie. Onze begroting 2019 met haar meerjarenperspectief is financieel sluitend. Maar dat zegt nog niet alles; om een goed beeld te krijgen van de financiële positie kijken wij naar de ontwikkelingen aan de hand van een aantal belangrijke financiële kengetallen. Per kengetal geven wij de trend weer en de betekenis ervan voor onze financiële positie. Is de trend bijvoorbeeld risicovol, gunstig, of is het een directe dreiging voor de financiële gezondheid van onze gemeente? Ze hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht. Het reëel en structureel sluitend zijn van de begroting blijft het bepalende criterium.

Kengetallen	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Jaarrekening 2018
netto schuldquote	85%	66%	81%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	81%	59%	74%
solvabiliteitsrisico	24%	25%	21%
grondexploitatie	25%	4%	17%
structurele exploitatieruimte	-2,03%	0,24%	0,78%
belastingcapaciteit	119%	119%	121,64%

De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën die aansluiten bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden (2016). Categorie A is het minst risicovol en C het meest risicovol.

Signaleringstabel:	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte begroting	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Schuldquote

Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie is de omvang van onze schuldverplichtingen in relatie tot onze opbrengsten, oftewel de schuldquote. Onderstaande grafiek illustreert de trend van afgelopen jaren.

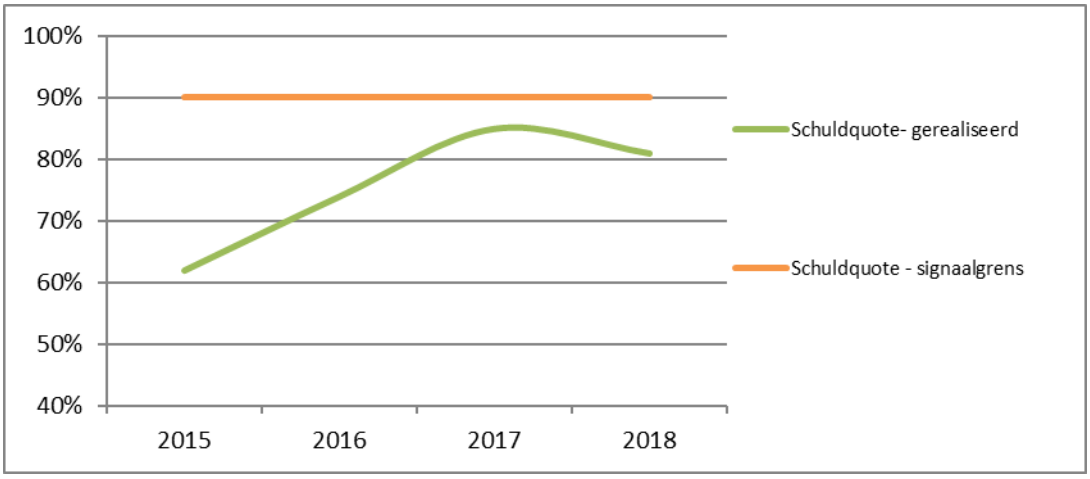

De schuldquote is in 2018 verbeterd, maar minder dan wij bij de begroting hadden verwacht. Dit komt omdat onze financieringsbehoefte in 2018 hoger lag dan verwacht en er vertragingen in de inkomsten van het grondbedrijf zijn ontstaan ten opzichte van de (begrote) planning. Daarnaast ontvingen wij wel hogere inkomsten dan verwacht door o.a. de verkoop van panden en hogere opbrengsten vanuit leges. Gelet op de lage rentestanden is het niet alarmerend als onze schuldquote zou verslechteren en de signaalgrens zou naderen. Geld is nu goedkoop en legt daardoor dus ook een minder groot beslag op ons te besteden budget. Wel bestaat er een reëel risico dat de prijs van vreemd geld in 2020 gaat oplopen vanwege de economische groei, inflatie en het monetaire beleid van de Europese centrale Bank.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welke gedeelte van je bezit met eigen vermogen is gefinancierd. Stel: Een woning is bijvoorbeeld voor 80% gefinancierd bij de bank en 20% betaald met eigen spaargeld; in dit geval is de solvabiliteit 20%. Onderstaande grafiek illustreert de ontwikkeling van dit kengetal voor onze gemeente:

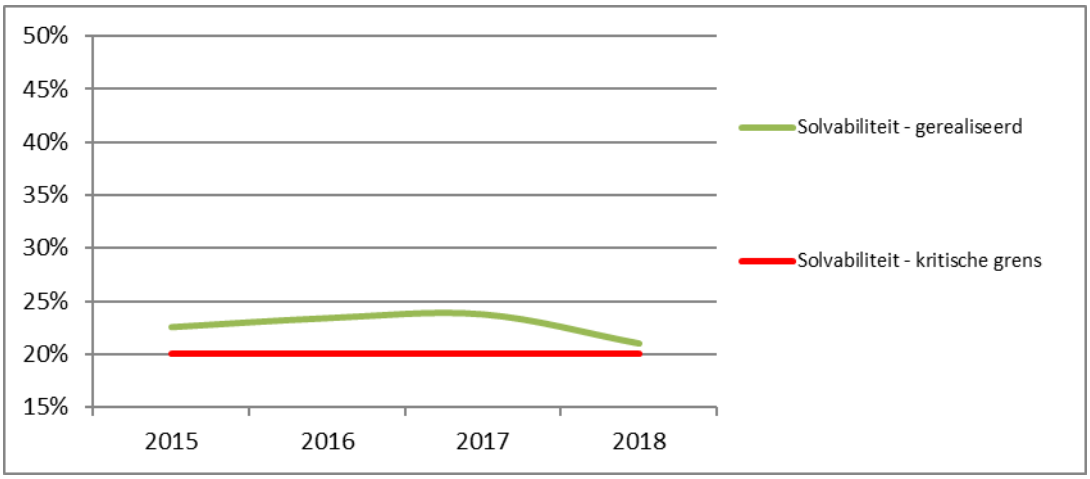

Wij hadden verwacht dat onze de solvabiliteit in 2018 zou afnemen. Dat is ook gebeurd. Hoewel we hebben ingeteerd op ons eigen vermogen is de totale waarde van onze bezittingen verhoudingsgewijs sterker afgenomen (denk aan afschrijvingen op boekwaardes van bezittingen).
De landelijke norm is om de *kritische* grens van 20% aan te houden voor het eigen vermogen. Oftewel het devies luidt: 'schiet niet onder de 20%'. Voor een relatief kleine gemeente als Albrandswaard is het verstandig om naast de relatieve kritische grens van 20% voor het eigen vermogen, in de toekomst ook een absolute ondergrens te stellen voor de algemene reserve in het bijzonder. Gelet op de schaalgrootte (omzet) van Albrandswaard zijn wij namelijk kwetsbaar. Als een financieel risico zich manifesteert heeft dat grote impact op de stand van onze algemene reserve en daarbij helpt de absolute grens om in tijden van financieel 'slecht weer' goed onderbouwde afwegingen te maken tussen inhoud en financiën.
Het jaar 2019 wordt een spannend jaar. Grote investeringen / nieuwe bezittingen moeten worden gefinancierd. Dit zal impact hebben op dit kengetal. Komende tijd zal dit nauwlettend gevolgd moeten worden.

Grondexploitaties

Afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Bij grondexploitaties volgen de inkomsten altijd pas na de uitgaven. Bijvoorbeeld voor een nieuw woningbouwproject moet de grond eerst gekocht en bouwrijp gemaakt worden voordat het weer verkocht kan worden. De financiering voor grondaankopen en bouwrijp maken leiden normaal gesproken (tijdelijk) tot hogere schulden.
Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de (financiële) waardes van onze grondposities ten opzichte van de totale opbrengsten (exclusief reservemutaties). Daarbij geldt dat hoe lager de (boek)waardes van onze grondposities (exploitaties) zijn in vergelijking met de totale opbrengsten, des te minder financiële risico's wij lopen. Als de waardes van de grondposities namelijk laag liggen hoeven de (grond)verkopen minder op te leveren om investeringen uit het verleden terug te verdienen.

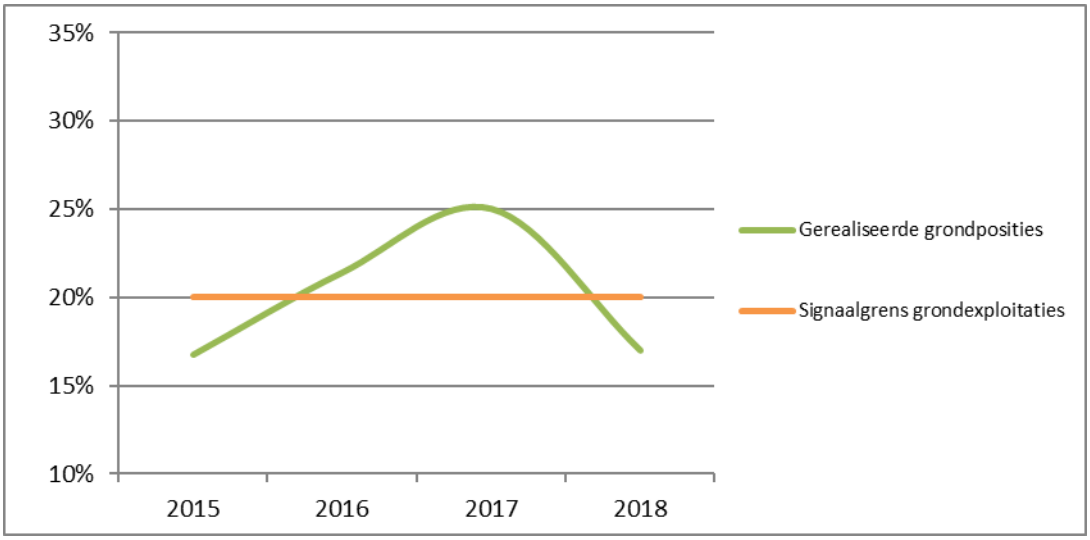

In 2018 is onze positie sterk verbeterd en onder de signaalgrens van 20% gekomen, maar minder sterk dan begroot. Dit komt omdat er in 2018 minder grondopbrengsten gerealiseerd zijn dan verwacht en enkele verliesvoorzieningen moesten worden opgehoogd. We verwachten dat er nog een verdere verbetering in 2019 zichtbaar zal gaan worden.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is beter dan we op begrotingsbasis hadden verwacht. Dit is een erg positief ontwikkeling! De structurele lasten lagen lager dan wij bij de primaire begrotingsopstelling hadden ingeschat. In 2018 hadden we wel meer opbrengsten, maar die waren voornamelijk incidenteel van karakter. Voor de komende begrotingen is het daarom nodig om zeer kritisch te blijven kijken naar hoe structurele lasten in evenwicht kunnen blijven met structurele baten.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

De gemeentelijke belastingcapaciteit geeft de gemiddelde woonlasten van een inwoner van Albrandswaard weer ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Onder woonlasten wordt hier bedoeld de rioolheffing, afvalstoffenheffing en onroerende zaakbelasting (ozb).

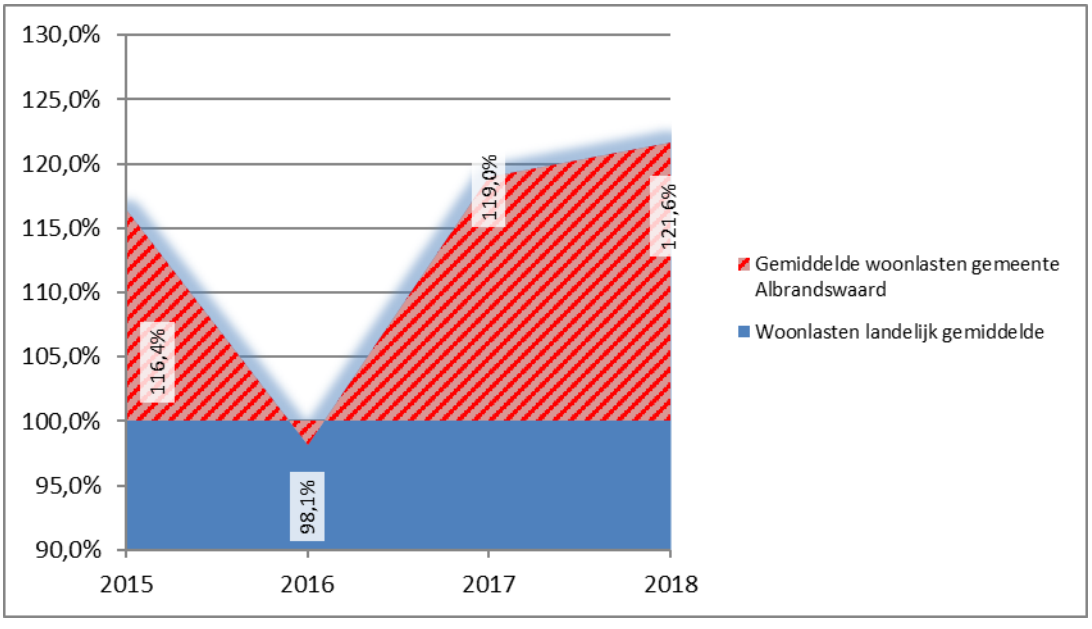

De gemeente moet relatief hoge belastingen heffen om voldoende inkomsten te genereren. De lastenverlichting voor de burger is afgelopen jaren gezocht in de gesloten financiële systemen van riool- en afvalstoffenheffing en door de afschaffing van de hondenbelasting. De hogere opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting bleken nodig te zijn om het voorzieningenniveau van onze gemeente op het gewenste niveau te houden.

Conclusie over huidig risicoprofiel

In de voorgaande onderdelen is een relatie gelegd tussen het risicoprofiel van de gemeente en het benodigde weerstandsvermogen. Onze organisatie valt in klasse A (waarderingscijfer); een uitstekend weerstandsvermogen. We kunnen derhalve stellen dat de organisatie er financieel goed voor staat.

Gezien de fluctuerende algemene uitkering, de verder verlaagde dividendopbrengsten, de mogelijk toekomstige druk op de uitgaven en nieuwe herverdelingsmaatstaven in het sociaal domein, en risico's in projecten RO is het dus zeer essentieel om financieel gezond te blijven. We moeten daarom de komende jaren blijven vasthouden aan een structureel sluitende begroting op basis van reële ramingen.

PARAGRAAF 3 – ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De gemeente beheert een grote hoeveelheid aan kapitaalgoederen waarvoor zij verantwoordelijk is. Alleen al de kapitaalgoederen verhardingen, riolering, civiele kunstwerken, groen, speelgelegenheden, openbare verlichting en watergangen vertegenwoordigen tezamen in 2018 een vervangingswaarde van ruim € 183 miljoen. Het is van belang om zorgvuldig met dit kapitaal om te gaan. De gemeente is hier verantwoordelijk voor en draagt er zorg voor dat de kapitaalgoederen op een juiste manier beheert en onderhouden worden. Hiermee wordt kapitaalvernietiging voorkomen en dragen we zorg voor de instandhouding van ons kapitaal. Daarbij wordt rekening gehouden met alle activiteiten die in deze zelfde openbare ruimte plaatsvinden, zoals wonen, werken en recreëren. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt aangegeven wat de kaders zijn waarbinnen het onderhoud van deze goederen plaats vindt.

Aanwezige kapitaalgoederen

De gemeente Albrandswaard beheert binnen de openbare ruimte de volgende kapitaalgoederen:

- Verhardingen zoals wegen, straten, paden en pleinen binnen de bebouwde kom;
- Straatmeubilair;
- Openbare verlichting;
- Verkeer- en straatnaamborden;
- Gemeentelijke riolering;
- Waterbodems, beschoeiingen,
- Civiele kunstwerken;
- Openbaar groen;
- Speelvoorzieningen;
- Gemeentelijke gebouwen.

Om de kapitaalgoederen die zich in de buitenruimte bevinden goed te kunnen beheren is eind 2018 het herziende Beheerplan openbare ruimte 2019 - 2023 door het college vastgesteld. Het beheerplan geeft duidelijkheid over de kosten die gemaakt moeten worden om de openbare ruimte te onderhouden binnen de wettelijke kaders en de met de gemeenteraad afgesproken beleidskaders. Uitgangspunt daarbij is dat de planningen voor vervanging en groot onderhoud zijn gebaseerd op resultaatgericht beheer. Dit houdt in dat wordt onderhouden of vervangen wat daadwerkelijk nodig is, in plaats van onderhouden of vervangen op basis van technische levensduur.

Voor de gemeentelijke riolering vormt het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2017-2020, vastgesteld in september 2016 door de gemeenteraad, de basis voor het onderhoud en de vervangingen. Binnen dit plan staat beschreven op welke locatie welk onderhoud of vervanging noodzakelijk is. Dit vormt ook de basis voor het bepalen van de rioolheffing. Voor het onderhoud en beheer van de gemeentelijke gebouwen is in 2016 voor alle gebouwen een meerjarenonderhoudsplan vastgesteld. Deze plannen vormen de basis voor een goed gebouwenbeheer.

Zorg voor de openbare ruimte

Binnen het vastgestelde beheerplan zijn de beeldnormeringen van de CROW en de landelijke Standaard 2018 het uitgangspunt. Het beheerplan omvat differentiatie op basis van gebiedsindeling en selectief verhogen en verlagen van de kwaliteitsniveaus. Hierbij is kwaliteitsniveau B het uitgangspunt. De afgesproken kwaliteit wordt structureel bewaakt door de implementatie van een professioneel monitoringsplan.

In onze beheerplannen zijn projecten en onderhoudsmaatregelen opgenomen om het gewenste kwaliteitsbeeld te realiseren en te behouden. De planningen van de verschillende beheerdisciplines worden op elkaar afgestemd, zodat werkzaamheden waar mogelijk gecombineerd kunnen worden uitgevoerd. Om deze integraliteit te borgen wordt het beheerplan jaarlijks geactualiseerd en binnen de organisatie afgestemd.

De onderliggende beheerplannen en het integrale beheer heeft als doel:

- Het zorgen voor een veilige, comfortabele, leefbare en duurzame openbare ruimte voor de bewoners van Albrandswaard;
- De afgesproken kwaliteit van de openbare ruimte waarborgen door kwaliteitssturing;
- Het beleid en consequenties hiervan v.w.b. de vastgestelde kwaliteitsniveaus aan alle belanghebbenden communiceren, zodat gekozen beleid en daarmee keuzes in de dagelijkse praktijk duidelijk en uitlegbaar zijn;
- Voldoen aan wettelijke normen;
- Budgetbeheersing;
- Integrale afstemming tussen de verschillende beheeractiviteiten;
- Termijnplanning voorhanden;
- Integrale aanpak van de taakvelden om hiermee een efficiëntieslag te behalen.

De beleidskaders waarbinnen het beheer en onderhoud gevoerd wordt is o.a. opgenomen in: Beheerkwaliteitsplan 2012 (BKP), de beleidsnota's Groenbeleidsplan 2009 - 2019, Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2017 -2020, het Gemeentelijke Verkeer-, en Vervoersplan 2012, Beleidsregels oplaadvoorzieningen voor elektrische voertuigen 2016, Speelruimtebeleidsplan 2010 - 2020, Licht op Albrandswaard, beleidskader openbare verlichting 2016, Afvalbeleidsplan 2011 – 2015 en het Baggerplan 2014 – 2017. Dit beleid is vertaald in de genoemde beheerplannen en wordt zo ter uitvoering gebracht.

Wegen

De functie van het gemeentelijke wegennet is om het verkeer veilig, vlot en comfortabel te verwerken. Als wegbeheerder heeft de gemeente een zorgplicht om haar wegen te onderhouden en veilig te houden. Deze plicht is af te leiden uit de Wegenwet. Onvoldoende zorg hiervoor leidt tot klachten van gebruikers van de buitenruimte en mogelijk tot schadeclaims. Door het opstellen van het beheerplan openbare ruimte 2019 - 2023 is de financiering van het onderhoud van het totale wegenbestand voor de komende jaren inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. De onderhoudstoestand van de wegen in relatie tot het beschikbare budget is hierbij onderbouwd. In 2018 stond conform het beheerplan het opknappen van de Bomenbuurt in de planning. Deze uitvoering heeft helaas niet plaats gevonden omdat de participatie meer tijd nodig heeft gehad om een breed gedragen plan op te kunnen stellen. In 2019 zal dit project alsnog tot uitvoering worden gebracht. In het kader van de integrale aanpak wordt hierbij de hele openbare ruimte meegenomen waaronder groen, riolering en spelen. De lichtmasten zijn reeds vervangen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de optimalisaties zoals beschreven in het Gemeentelijke Verkeer- en Vervoersplan.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over ongeveer 115 hectare aan wegverharding met een vervangingswaarde van circa € 66 miljoen. Binnen deze discipline is kwaliteitsniveau A doorgevoerd in de centra gebieden, niveau B in de woonwijken en niveau C op industrieterreinen. Deze niveaus worden getoetst conform de CROW beeldnormeringen. De technische staat van de verharding op dit moment is goed. Het effect van de verlaagde kwaliteit op de industrieterreinen zal pas na meerdere jaren effect hebben. Op termijn is dus wel extra onderhoud noodzakelijk.

Straatreiniging

Voor de straatreiniging is conform landelijk normen beleid vastgesteld. Voor het bepalen van de gewenste beeldkwaliteit wordt gebruik gemaakt van de landelijke beeldnormeringen van de CROW. Deze beeldnormering zijn uitgewerkt in beheer- en uitvoeringsplannen en onderhoudsbestekken. Binnen het onderdeel 'schoon houden van de openbare ruimte' valt ook de onkruidbestrijding op verhardingen. Binnen Albrandswaard wordt hiervoor geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Kwaliteit:
Een schone leefomgeving heeft in onze gemeente een hoge prioriteit. In de dorpscentra (winkelgebieden) wordt kwaliteitsniveau A als norm gehanteerd en voor het overige deel van de openbare ruimte kwaliteitsniveau B. Via onderhoudsbestekken ligt dit kwaliteitsniveau vast en wordt er via wekelijkse controle en een maandelijkse schouw op toegezien dat deze kwaliteit wordt behaald.

Openbare verlichting

Openbare verlichting speelt een belangrijke rol in de openbare ruimte. Als gemeente dragen we zorg voor een goed functionerende openbare verlichting waarmee de sociale veiligheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid wordt gediend. Bij de toepassing of vervanging van openbare verlichting hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De gemeente zorgt voor verlichting op maat daar waar het volgens de Richtlijnen Openbare Verlichting 2011 noodzakelijk is of vanuit sociale veiligheid wenselijk is;
- De openbare verlichting is energiezuinig en afgestemd op de behoefte;
- Vervanging van masten/armaturen wordt zoveel mogelijk gecombineerd met geplande reconstructies en uitgevoerd in led verlichting;
- Om de elektrotechnische veiligheid van de installaties te verbeteren voorzien we niet geaarde lichtmasten van dubbel geïsoleerde aansluitkastjes of we zorgen alsnog voor aarding;
- In het buitengebied en bij randen van natuurgebieden hanteren wij het uitgangspunt: 'er wordt niet verlicht, tenzij'.

In 2018 heeft de focus gelegen op het vervangen van openbare verlichting waarvan de levensduur is verlopen. Waar mogelijk is hierbij overgestapt op LED verlichting. Onder andere op de Dorpsdijk en Tijsjesdijk zijn in dat kader nieuwe lichtmasten met LED geplaatst. In de komende jaren blijven we werken aan het vervangen van oude masten en de overgang naar LED.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over een areaal van circa 5.800 lichtmasten en 5.900 armaturen met een vervangingswaarde van circa € 5.2 miljoen. De gehele openbare verlichtingsinstallatie voor het preventieve en correctieve onderhoud is uitbesteed aan een daartoe gespecialiseerd bedrijf. Helaas is in 2018 gebleken dat het toenmalige bedrijf niet de capaciteit had om aan de verwachtingen van het bestek te voldoen. Het contract is daarom beëindigd en in 2018 opnieuw aanbesteed. Dit heeft als gevolg gehad dat we achter lopen in de vervangingsplanning maar zorgt niet voor onveilige situaties buiten. Storingen die gerelateerd zijn aan de ondergrondse infrastructuur zijn voor verantwoordelijkheid van Stedin.

De verlichtingskwaliteit zelf is niet via wettelijke of bindende bepalingen geregeld. De Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) heeft wel richtlijnen opgesteld. De gemeente Albrandswaard volgt hierbij een tweesporen beleid ten aanzien van de te hanteren verlichtingsniveaus:

1. De openbare verlichting ten behoeve van nieuwe infrastructuur bij reconstructies binnen de bebouwde kom dient te voldoen aan de nieuwe Richtlijn Openbare Verlichting 2011 (ROVL);

2. In het buitengebied en bij randen van natuurgebieden hanteren wij het uitgangspunt: ‘er wordt niet verlicht, tenzij’.

Verkeer- en straatnaamborden

Het beheerplan voor verkeer- en straatnaamborden is in 2013 geactualiseerd en inmiddels operationeel. Er is ook in 2018 kritisch gekeken waar overbodige bebording verwijderd kon worden. Met het verwijderen proberen we zorg te dragen voor overzichtelijke wegsituaties. Ook in de komende jaren blijven we kritisch beoordelen of bebording noodzakelijk is.

Kwaliteit:
Voor verkeersmiddelen is geen landelijk afgesproken kwaliteitsnormeringssysteem ontwikkeld.
Bij verkeersmiddelen (verkeers- en straatnaamborden) heeft het begrip kwaliteit betrekking op:

- Veiligheid: het juiste bord op de juiste plaats;
- Zichtbaarheid: technische normen voor reflectie.

Riolering

Riolering wordt vaak als vanzelfsprekend ervaren. Toch is de aanleg van riolering één van de belangrijkste ontwikkelingen geweest bij de verbetering van de volksgezondheid. Riolering neemt om deze reden een aparte positie in binnen het gemeentelijk takenveld. Vanwege de gemeentelijke zorgplicht wordt er ook een aparte (riool)heffing geïnd en is er een wettelijke verplichting om in het bezit te zijn van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Deze zorgplicht heeft betrekking op inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater..

De gemeentelijke taken op het gebied van de riolering zijn gebaseerd op de Wet Milieubeheer.
Bij de uitvoering van deze wettelijke verplichting is gemeentelijke beleidsruimte aanwezig. Voldaan moet worden aan de richtlijnen van de waterkwaliteitsbeheerder (t.w. het Waterschap Hollandse Delta). Onvoldoende zorg voor het gangbaar houden van het rioolstelsel kan leiden tot slechte afvoer van hemel- en afvalwater, overlast van water op straat en schadeclaims.

Vanwege nieuwe inzichten en langere levensduur van riolering is in 2016 een vernieuwd Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) opgesteld. In 2017 is aangevangen met het werken conform het vastgestelde GRP. Het GRP geeft een actueel beeld van de benodigde onderhoudsbehoefte voor de riolering voor de komende 5 jaar en voor de lange termijn. Met deze input is een nieuwe berekening uitgevoerd om de rioolheffing voor de komende jaren te bepalen. Op basis van de hiermee verkregen informatie is in 2017 een nieuw Basisrioleringsplan (BRP) opgesteld.

In 2016 is door de drie gemeenten een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Waterschap Hollandse Delta om beter te Meten en Monitoring te doen van de afvalwaterketen. Het primaire doel van Meten en Monitoring is om kosten te besparen in de afvalwaterketen zonder dat dit ten koste gaat van kwaliteit of kwetsbaarheid. Door beter inzicht te krijgen in het functioneren van de afvalwaterketen kunnen investeringsbeslissingen beter worden afgewogen en beter worden onderbouwd. Ook kunnen bestaande rioleringssystemen verder geoptimaliseerd worden. In 2018 is als sluitstuk een digitale koppeling gemaakt tussen de betrokken gemeentes en het waterschap om data direct te kunnen delen. Zo kunnen de effecten van (geplande) maatregelen nog efficiënter doorgerekend worden en watersystemen beter op elkaar worden afgestemd.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over circa 135 kilometer rioolstelstelsel met een vervangingswaarde van circa € 65 miljoen. Volgens landelijk maatstaven wordt ten aanzien van de kwaliteit van rioolstelsels

niet gesproken in termen van kwaliteitsnormen zoals bij wegen, groen en straatreiniging maar van schadeklassen. Voorbeelden van deze schadeklassen zijn: scheurvorming in buizen, wortel-ingroei, verzakking en zandinloop. De onderhoudskwaliteit steunt dan ook niet zo zeer op (politiek/bestuurlijke) keuzes over intensief, gewoon of extensief onderhoud. De beslissing tot vervanging of renovatie is gebaseerd op de uitkomsten van een concrete rioolinspectie (met videocamera), waarbij de bevindingen worden uitgedrukt in genoemde schadeklassen. De levensduur van de riolering, die normaliter 50 tot 60 jaar bedraagt, en concrete klachten (bijv. over wegverzakkingen) vormen vaak de aanleiding voor het verrichten van deze inspecties. Gemiddeld genomen wordt er jaarlijks circa 13 kilometer rioolstelsel geïnspecteerd.

Groen en bomen

De bomen, beplanting en het gras in een gemeente zijn de aankleding van de openbare buitenruimte en belangrijk voor de beleving van onze buitenruimte. Als gemeente hanteren we het motto Albrandswaard: Dorpen tussen groen en stad en zijn we de groene long in een verder verstedelijkte omgeving. Het ontwikkelen, opbouwen en onderhouden van het openbaar groen is daarom een belangrijk gegeven. De uitgangspunten van groen zijn vastgelegd in het groenbeleidsplan.

Sinds 2016 wordt er stevig ingezet op een consequent boombeheer gericht op een optimale begeleiding en ontwikkeling van bomen en het uitvoeren van structurele boomveiligheidscontroles. Dit is in 2017 verder doorgevoerd door de ontwikkeling van een bomenvervangingsplan. In 2018 zijn de eerste overlast gevende locaties aangepakt zoals het kievitsplantsoen en het vervangen van de bomen aan de Elzenhoven.

In 2018 is 1/3 deel van het bomenbestand gecontroleerd conform de geplande cyclus en zijn de noodzakelijke snoeimaatregelen uitgevoerd. In navolging daarop is inzicht gekregen in de bomen die gekapt dienen te worden vanwege veiligheid welke vervolgens ook gekapt en in 2018 vervangen zijn. Door jaarlijkse herhaling van deze planning wordt er zorg gedragen voor een kwalitatief goed en veilig bomenbestand.
In 2018 is het gebied de Noordrand tegen de A15 aan en het parkgebied ten noorden van de Regenboog in beheer overgedragen aan de gemeente. Hiermee is het areaal groen, bomen en water wat in beheer is van de gemeente aanzienlijk toegenomen. Bij het openbaar groen in de wijken is ingezet op het omvormen van de hagen naar onderhoudsvriendelijker plantsoen. Daarbij zijn diverse plantsoenen die in slechte staat waren over heel de gemeente heen vervangen. Daarnaast zijn de eerste bomen in het park van Rhoon nieuw aangeplant en is in 2018 een start gemaakt met het opstellen van een herinrichtingsplan voor het park. Deze zal in een later stadium aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over circa 24 ha beplanting, 145 ha gras en 13.700 bomen met een vervangingswaarde van circa € 14 miljoen. Binnen het groen wordt kwaliteitsniveau A doorgevoerd in de centra gebieden en niveau B in de woonwijken en industrieterreinen. Deze niveaus worden getoetst conform de CROW beeldnormeringen. Het gewenste en gekozen kwaliteitsbeeld is vertaald naar beeldkwaliteitsbestekken die bij aannemers zijn ondergebracht. Intensieve en professionele monitoring conform het CROW heeft geleid tot een consistente beeldkwaliteit.

Waterwegen en baggeren

De gemeente en het waterschap zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van het oppervlaktewater en voor het op diepte houden van de sloten en waterwegen in de gemeente. Het onderhoud bestaat uit het verwijderen van waterplanten en riet (dagelijks onderhoud) en baggeren (planmatig onderhoud). Bij

slecht beheer en onderhoud kunnen beide ervoor zorgen dat er een slechte doorstroming en afwatering ontstaat.

Van deze werkzaamheden is baggeren het meest ingrijpend. In alle wateren in ons gebied ligt op de bodem een laag bagger: een mengeling van plantenresten en bezonken slib. De aangroei van bagger is een natuurlijk proces. Gemiddeld groeit bagger met ongeveer een centimeter per jaar. Om te voorkomen dat onze wateren steeds minder diep worden, moeten we de bagger eens in de zoveel tijd weghalen. Met het baggeren komen de sloten en waterwegen weer op de oorspronkelijke diepte. Problemen met de waterhuishouding, waterkwaliteit en te ondiep water worden daarmee opgelost.

In 2017 is er een overeenkomst getekend met het Waterschap Hollandse Delta over het onderhoud van de Koedood bij Portland. Per 1 januari 2018 is daarmee het baggeronderhoud door het waterschap afgekocht en ligt het volledig beheer bij de gemeente. Om het waterbeheer van de Koedood goed vorm te geven en aan te laten sluiten bij de wensen van de bewoners is in 2018 samen met een groep bewoners een beheerplan opgesteld. Het beheerplan is eind 2018 afgerond, in 2019 zal bekeken worden wat de beste wijze is om het werk aan te besteden op de markt.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over circa 77 ha oppervlakte water. Baggeronderhoud wordt vooralsnog planmatig gedaan volgens het bestaande 10-jaren baggerplan van de gemeente Albrandswaard. De hieruit voortkomende werkzaamheden worden in een onderhoudsbestek verwerkt en uitgevoerd door een aannemer. Bij uitvoering van het baggeren speelt de Wet Natuurbescherming en beperking van overlast een belangrijke rol. Daarom vindt uitvoering plaats tussen 1 oktober en 15 maart. Het dagelijks onderhoud van de oevers en het verwijderen van riet en waterplanten wordt jaarlijks uitgevoerd door een aannemer volgens het bestek onderhoud watergangen. Ook hier speelt de Wet Natuurbescherming een belangrijke rol. Uitvoering van deze werkzaamheden vinden plaats vanaf 15 juli. Via toezicht zorgt de gemeente ervoor dat de juiste kwaliteit wordt behaald en voldaan wordt aan de wet- en regelgeving.

Civiele kunstwerken

De civiele kunstwerken in Albrandswaard bestaan uit bruggen, trappen, geluidsschermen, vlonders en visplaatsen. Bruggen vormen hiervan het grootste aandeel. Voor het beheren en onderhouden van de bruggen is in 2016 het beheerplan geupdate. Ten aanzien van de gemiddelde onderhoudskosten en de levensduur van bruggen zijn geen landelijke normen vastgesteld. Reden hiervoor is dat dit per brug sterk afhankelijk is van de ligging, omgevingsaspecten en de toegepaste constructie.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over 97 civiele kunstwerken met een vervangingswaarde van circa € 7.7 miljoen. Bij het opstellen van het beheerplan en het daarin opgenomen vervangingsplan zijn de hierna genoemde aspecten afgewogen:

- Veiligheid;
- Levensduur verlengend;
- Schoonhouden;
- Esthetische aspecten.

Met de huidige objectgegevens, uitgevoerde technische inspecties en voorgaande uitgangspunten is het beheerplan tot stand gekomen. Dit geeft inzicht in de onderhoudsaanpak. Het daarin opgenomen meerjarig vervangingsplan geeft daarnaast inzicht in de vervangingen die moeten plaatsvinden. In 2018 zijn zo conform het beheerplan meerdere bruggen opnieuw geschilderd.

Spelen

De gemeente heeft de wettelijke verplichting het Attractiebesluit uit te voeren en moet kunnen aantonen dat alles in het werk is gesteld de toestellen veilig te plaatsen en in stand te houden. De wettelijke verplichting voor de veiligheid van speeltoestellen is geregeld in het 'Besluit Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen'. In het Attractiebesluit zijn de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid vastgelegd. Indien er sprake is van een ongeval door een gebrek aan het speeltoestel of een onveilige ondergrond, dan is degene die het speeltoestel beheert altijd als eerste aansprakelijk.

Alle speelruimten en speeltoestellen zijn beoordeeld en afgezet tegen de demografische ontwikkelingen binnen de gemeente. Dit is verwoord in het Speelruimteplan 2010 - 2020. In 2017 heeft een evaluatie plaatsgevonden van het speelruimteplan. Hiermee is nieuw inzicht ontstaan in de locaties waar geïnvesteerd en waar vervangen moet worden en welke speellocaties mogelijk opgeheven kunnen worden. Hiermee voorkomen we dat investeringen op de verkeerde plek gedaan worden. Als grootste ingreep is in 2018 een nieuwe speellocatie in het Park van Rhoon gerealiseerd waarbij de kinderen het speeltoestel hebben uitgekozen. Daarnaast is het regulier beheer en onderhoud uitgevoerd voor alle huidige speelterreinen en zijn in dat kader diverse toestellen vervangen.

Kwaliteit:
In 2018 beschikte Albrandswaard over 138 speelplekken met een vervangingswaarde van circa € 2.3 miljoen. De gemeente dient zich te houden aan zijn wettelijke plicht voor de veiligheid van speeltoestellen dit conform het eerder genoemde Attractiebesluit. Op basis van deze wet controleren we de speeltoestellen vier keer per jaar en geconstateerde afwijkingen en mankementen worden zo snel mogelijk verholpen. De inspectieresultaten, reparaties en aanpassingen worden vastgelegd in een logboek. Tijdens het dagelijks onderhoud door de buitendienst wordt er op gelet dat alles schoon, heel en veilig is.

Gebouwen

In 2016 is voor alle gemeentelijke gebouwen een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Op basis van deze MOP's is een financiële doorrekening gemaakt met de te verwachten onderhoudskosten en hoe deze worden gedekt.

Kwaliteit:
Ten aanzien van de kwaliteitsnorm voor gemeentelijke gebouwen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De gemeentelijke gebouwen bevinden zich op onderhoudsniveau 3.
- Het op planmatige wijze uitvoeren van regulier onderhoud met materialen van gelijkwaardige kwaliteit.

Budgetten en kredieten onderhoud/vervanging kapitaalgoederen

Omschrijving	begroting na wijz. excl kapitaallas-ten	jaarrekening excl kapitaallas-ten
Budgetten		
Verhardingen	777.200	822.715
Riolering	1.533.200	1.453.339
Verkeersmiddelen	120.400	117.588
Groen, waterwegen en baggeren	1.088.200	1.254.909
Civiele kunstwerken	107.300	108.973
Spelen	94.700	39.384
Straatreiniging	242.000	381.026
Straatmeubilair	35.100	15.812
Openbare verlichting	270.700	233.049
	4.268.800	4.426.795
Investeringen		
Wegen	1.041.500	0
Riolering	1.640.000	711.866
Bruggen	45.800	48.280
Beschoeiingen	138.300	53.397
Speelvoorzieningen	107.500	100.666
Openbare verlichting	522.100	145.698
	3.495.200	1.059.907

Relevante reserves

Naam Reserve	2018			
	Saldo per 31-12-2017	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2018
Overige bestemmingsreserves				
Reserve Speelruimteplan	337.943	4.900	-	342.843
Reserve Baggeren	378.886	180.000	-	558.886
Reserve Grootonderhoud gebouwen	807.644	15.800	40.000	783.444
Totaal	**1.524.473**	**200.700**	**40.000**	**1.685.173**

Kerngegevens

omschrijving	aantal	toelichting
Groen		
Bomen	13.723 stuks	
Natuurlijke beplanting	119.765 m2	bosplantsoen, etc.
Cultuurlijke beplanting	120.251 m2	heesters, rozen, etc.
Haag	25.404 m2	
Gras	1.450.399 m2	
Openbare verlichting		
Lichtmasten	5.885 stuks	
Armaturen	6.000 stuks	
Lichtbronnen	6.000 stuks	
Speelvoorzieningen		
Speel- en sporttoestellen	503 stuks	verspreid over 130 speelplekken en 8 schoolpleinen
Speelprikkels	76 stuks	zoals o.a. pleinplakkers, knikkertegels en poefjes
Veiligheidsondergronden	188 stuks	waaronder kunstgras, rubber tegels, ecoscape, zand, boomschors en gietvloer
Waterhuishouding		
Oppervlaktevlaktewater	51 ha	
Koedoodseplassen	26 ha	
Oeverbeschoeiing	23.500 m	
Natuurvriendelijke oever	7.000 m	
Stuwen	12 stuks	
Kanosluis	1 stuks	
Verversingsgemaal	1 stuks	
Fonteinen	6 stuks	
Verhardingen		
Rijbanen	475.774 m2	
Fietspaden	74.315 m2	
Voetpaden	359.384 m2	
Parkeerplaatsen	147.543 m2	
Wijkontsluitingswegen	93.181 m2	
Civiele kunstwerken		
Bruggen	86 stuks	
Trappen	6 stuks	
Geluidsscherm	1.124 m	
(vis)vlonders	2 stuks	
visplaatsen	2 stuks	
Riolering		
Vrijverval riolering	126 km	
Hoofdpersleiding	13 km	
Drukriool	72 km	
Gemalen	39 stuks	
Drukgemalen	227 stuks	
Bergbezinkvoorzieningen	5 stuks	
Kolken	9.958 stuks	

PARAGRAAF 4 – FINANCIERING

In deze financieringsparagraaf beschrijven we in hoeverre de plannen en acties, die we in de begroting 2018 hebben beschreven, zijn uitgevoerd. Naast enkele onderwerpen die verplicht deel uit maken van de financieringsparagraaf, gaan we ook in op een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie.

In deze paragraaf gaan wij achtereenvolgens in op:

- Wettelijke kaders en treasurystatuut
- Rentevisie en rentebeleid
- Renterisicobeheer
- Liquiditeitsplanning en Financieringsbehoefte
- Renteomslag
- Schatkistbankieren
- Kas- en relatiebeheer

Wettelijke kaders en treasurystatuut

De kaders voor de uitvoering van de financieringsfunctie zijn vastgelegd in de financiële verordening en uitgewerkt in het treasurystatuut. Hierbij is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) van toepassing. Deze wet stelt de kaders voor een verantwoorde en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het beheersen van risico's. De kaders zoals vastgesteld in het treasurystatuut zijn door ons in 2018 gehanteerd.

Rentevisie en rentebeleid

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting. Vooral door de omvang van deze bedragen, is het gewenst dit onderdeel van de begroting voor uw raad inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het om factoren die invloed op de rente hebben en om inzicht te geven in de keuzemogelijkheden. Dit alles vatten wij gemakshalve samen onder de term 'rentebeleid'.
Er wordt onderscheid gemaakt tussen korte rente en lange rente. We spreken van korte rente bij termijnen tot maximaal 1 jaar en van lange rente bij termijnen van 1 jaar of langer.

Renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn belangrijk vanwege de risico's die ze voor ons in kunnen houden. Wij volgen de renteontwikkelingen daarom ook nauwlettend. We maken hiervoor gebruik van de informatie van een aantal geldverstrekkers, waarbij we op ieder moment van de dag de ontwikkelingen kunnen volgen en online op de hoogte worden gehouden van belangrijke veranderingen.

Zowel de korte als de lange rente zijn het afgelopen jaar laag gebleven. In onderstaande grafiek geven wij u inzicht in het renteverloop van leningen met een looptijd van 20 jaar in de jaren 2017 en 2018. Ondanks een wat grilliger verloop in 2018 is de rentestand nagenoeg weer op hetzelfde niveau als eind 2017.

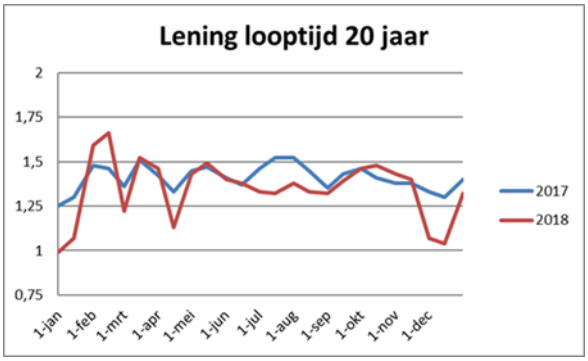

Renterisicobeheer

In dit onderdeel krijgt u inzicht in de renterisico's van de gemeente. De rente-risiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar en de kasgeldlimiet op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Deze twee normen zijn een verplicht onderdeel van deze paragraaf. Het doel van deze normen is om de budgettaire risico's als gevolg van rentestijging te beperken.

Renterisiconorm

De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of renteherziening in aanmerking mag komen. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar wordt aangepast. Herfinanciering bestaat uit het totaal aan aflossingen van langlopende leningen.
Het renterisico dat de gemeente in een jaar loopt, is onder andere afhankelijk van nieuw aan te trekken financiering in de komende jaren. In 2018 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken (zie toelichting bij onderdeel leningenportefeuille). In het volgende overzicht geven we u een beeld van de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm. Ook dit jaar zijn we onder de renterisiconorm gebleven.

Renterisiconorm en renterisico van de vaste schuld

bedragen x € 1.000

Renterisico op vaste schuld	2018
1. Netto renteherziening op vaste schuld	0
2. Betaalde aflossingen	3.820
3. Renterisico op vaste schuld (1+ 2)	**3.820**
Renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal 2018	55.783
4b. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
4. Renterisiconorm	**11.157**
Toets Renterisiconorm	
5a Ruimte onder renterisiconorm (4 - 3)	7.337
5b Overschrijding renterisiconorm (4 - 3)	

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de vlottende schuld weer. Met de kasgeldlimiet is een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren.
Wanneer in drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet dit gemeld worden bij de toezichthouder.

Voor kasgeldleningen is het hele jaar sprake geweest van een negatieve rente, waardoor we bij het afsluiten van een kasgeldlening rente ontvingen in plaats van dat we rente moesten betalen. Het was voor ons daarom gunstig om zo lang mogelijk gebruik te maken van kasgeldleningen.
In het overzicht is de toetsing van de kasgeldlimiet voor het jaar 2018 opgenomen. In het eerste en tweede kwartaal van 2018 voldeden we niet aan de kasgeldlimiet. In het derde en vierde kwartaal is dit hersteld en zijn we binnen de kaders van de wet FIDO gebleven.

Kasgeldlimiet (x € 1.000)

Omvang begroting per 1-1-2018			€ 55.783
Kasgeldlimiet in bedrag	8,50%	€	4.742

	bedragen x € 1.000			
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Totaal vlottende schuld	6.667	10.000	4.667	5.000
Totaal vlottende middelen	1.017	1.076	3.080	1.900
Gemiddeld saldo schuld (+) of overschot (-)	5.650	8.924	1.587	3.100
Kasgeldlimiet	4.742	4.742	4.742	4.742
Ruimte onder kasgeldlimiet	0	0	3.155	1.642

Liquiditeitsbeheer en Financieringsbehoefte

Algemeen

De financieringspositie wordt bepaald door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het investeringsniveau en –tempo, wisselende baten in de grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. We houden een liquiditeitsplanning bij om structuur aan te brengen over de te verwachte inkomsten en uitgaven. Hierdoor komt de komende jaren beter inzicht in de financieringsbehoefte.

Leningenportefeuille

Een groot deel van 2018 was sprake van een liquiditeitstekort. Op 5 maart 2018 is daarom een lang lopende lening afgesloten van € 5,2 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen 1,37% rente. Voordat we een langlopende lening aantrekken benutten we eerst de wettelijk toegestane ruimte binnen de kasgeldlimiet door optimaal gebruik te maken van kortlopende leningen met op dit moment een negatieve rente.
In onderstaand overzicht is het verloop van de opgenomen langlopende leningen zichtbaar. Het gemiddelde van de rente op langlopende leningen in 2018 (op basis van de stand per 1 januari) is gestegen naar 2,938% ten opzichte van 2,754% in 2017.

Overzicht Langlopende Leningen

	bedragen x € 1.000				
	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Stand leningen	38.345	39.725	35.696	31.668	28.039
Nieuwe lening	5.200				
Reguliere aflossingen	3.820	4.028	4.028	3.628	3.328

Verstrekte leningen

In onderstaand overzicht hebben we voor u de leningen die aan derden zijn verstrekt inbeeld gebracht. In 2018 is een nieuwe lening verstrekt aan Carnisse Mondzorg B.V. Deze lening heeft een looptijd van 10 jaar. Verder staat de lening aan de BAR nog open ten behoeve van de per 1 januari 2014 overgedragen activa.

Kredietrisico op verstrekte geldleningen
bedragen x € 1.000

Naam geldnemer	%	saldo uitzettingen 1 januari 2018	mutaties in 2018	saldo uitzettingen 31 december 2018
BAR-organisatie	n.v.t.	408	-185	223
Carnisse Mondzorg	3	0	261	261
Lening Stichting Beheer & Exploitatie registergoederen	1,6	1.154	0	1.154
Lening Sticthing S.V.N.	1,6	247	2	245
Totaal verstrekte gelden		1.809	78	1.883

Renteomslag

In de paragraaf financiering van de begroting 2018 heeft u inzicht gekregen in de rentelasten en het renteresultaat. Ook de manier waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, programma's en taakvelden hebben wij daarin beschreven. Dit is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Doordat de rentekosten aan de programma's en taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag, wordt de manier van verantwoorden van de rente in de begroting geharmoniseerd.

Bij de begroting 2018 is de omslagrente berekend op 1,6%. Dit percentage is ook door ons gehanteerd om in de jaarrekening 2018 de rentelasten aan de taakvelden toe te rekenen.

Schema rentetoerekening

a. externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.089.513	
b. externe rentebaten	-46.585	
Totaal door te berekenen externe rente		1.042.929
c1. rente die aan de grondexploitaties moet worden doorberekend	279.513	
c2. rente projectfinanciering	0	
		279.513
Saldo door te berekenen externe rente		763.415
d1. rente over het eigen vermogen	0	
d2. rente over voorzieningen	0	
		0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		763.415
e. werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		886.060
f. renteresultaat op het taakveld treasury		-122.644
werkelijk omslagpercentage	1,37%	
gehanteerd omslagpercentage	1,60%	
	-0,23%	

Schatkistbankieren

In verband met de Wet Schatkistbankieren moeten overtollige middelen dagelijks worden afgeroomd naar een rekening bij de schatkist. Het Ministerie heeft een drempelbedrag vastgesteld dat op de rekening courant van de eigen bank mag blijven staan. Met onze huisbankier, de Bank Nederlandse

Gemeenten (BNG) hebben we de afspraak dat dagelijks automatisch wordt afgeroomd naar de schatkist wanneer het saldo hoger is dan € 250.000. Hierdoor is de kans op overschrijding van de limiet minimaal.
Conform de nieuwe regelgeving wordt bij de toelichting op de balans verantwoording afgelegd over het totaal aan middelen dat per kwartaal buiten de schatkist is gehouden. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag in 2018 niet is overschreden.
Bij de schatkist kunnen overtollige middelen eventueel tijdelijk op deposito worden weggezet. Op dit moment is de rente voor deze deposito's 0%. Wanneer tijdelijk sprake was van overliquiditeit is daarom geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om dit op deposito zetten.

Kas- en relatiebeheer

Wat betreft het kasbeheer hanteren we al een aantal jaren de volgende uitgangspunten:

- het aantal bankrelaties en bankrekeningen wordt tot een minimum beperkt;
- maandelijks worden liquiditeitsoverzichten opgesteld.

Met onze huisbankier, de BNG, vindt periodiek overleg plaats. Hier worden nieuwe ontwikkelingen besproken. Verschillende kredietverstrekkers geven regelmatig adviezen over het aantrekken en uitzetten van gelden. Ook in 2018 is regelmatig gebruik gemaakt van de verschillende adviserende instanties, om zodoende optimaal te kunnen profiteren van de beschikbare financiële instrumenten.
In ons treasurystatuut hebben wij de administratieve organisatie, interne controle en informatievoorziening uitvoerig beschreven. Handhaving hiervan en optimalisatie blijven onze aandacht houden.

PARAGRAAF 5 – BEDRIJFSVOERING

Inleiding

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 via de GR BAR-organisatie uitgevoerd. Relevante ontwikkelingen op dit gebied zijn in deze (wettelijk verplichte) paragraaf opgenomen.

Personeel

Bezetting in de organisatie, exclusief vacatureruimte

Per 31 december 2018 waren in de GR BAR 755,7 fte (840 medewerkers) in dienst met een vaste of tijdelijke aanstelling. Het instroompercentage (7,4%) is het percentage van de bezetting (fte) dat in 2018 in dienst is getreden bij de GR BAR. Het doorstroompercentage (5,1%) is het percentage van de bezetting (fte) dat via een interne sollicitatieprocedure een andere functie is gaan vervullen of duurzaam van functie is veranderd. Het uitstroompercentage (7,5%) is het percentage van de bezetting (fte) dat uit dienst is getreden.

Ziekteverzuim

In 2018 was het verzuimpercentage in de GR BAR gemiddeld 6,6%. In 2017 was het verzuimpercentage 4,83%.
Ter vergelijking: in 2017 was het verzuimpercentage bij gemeenten met 50.000-100.000 inwoners 5,2%. De verzuimnorm, gebaseerd op een normstelling waarbij een kwart van de gemeenten een verzuim heeft dat lager ligt dan dit cijfer, is in 2017 voor gemeenten met 50.000-100.000 inwoners 4,8%. Er is gekozen voor een vergelijking met deze gemeentegrootteklasse, omdat de omvang van de GR BAR hier het beste bij past. De verzuimcijfers van 2018 binnen de sector gemeenten zijn nog niet bekend.

Ontwikkeling arbeidsvoorwaarden:
Uitwerking cao gemeenten

In oktober 2017 is de voor 2018 geldende cao gemeenten van kracht geworden. Die heeft een looptijd van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. In de cao werd een generieke salarisverhoging afgesproken van 1% per 1 augustus 2017 en 1,5% per 1 januari 2018. Daarnaast steeg het individueel keuzebudget (IKB) per 1 december 2017 met 0,5% en per 1 juli 2018 met 0,25%.
In 2018 was sprake van een structurele stijging van de loonkosten met € 1.538.700.
De financiële consequenties van de cao zijn destijds verwerkt in de begrotingsstukken van de GR BAR (2^{e} tussenrapportage 2017 en begroting 2018). Volgens afspraak zijn hierbij de gemeentelijke bijdragen verhoogd.

Garantiebanen

Door een wetswijziging per 1 januari 2018 is de norm voor het jaar 2018 gesteld op 531 uur aan garantiebanen. Op dit moment zijn er twee groepen garantiebaners in dienst die onder het doelgroepenregister vallen:
1) aanstelling garantiebaan binnen de GR BAR (451 uur)
2) WSW-gedetacheerden die te werk zijn gesteld binnen de GR BAR (420 uur).
In totaal hebben wij 871 uur aan garantiebanen en voldoen wij ruim aan de opgelegde norm voor 2018 van 531 uur.

Excellente dienstverlening

Klant Contact Centrum

Wachttijd aan de telefoon

De servicenorm van een halve minuut gemiddelde wachttijd wordt ruim gehaald. Om deze (aangescherpte) norm structureel te blijven halen moeten nog wel stappen worden gezet. In het kader

van strategische personeelsplanning wordt er momenteel gekeken naar een andere inrichting van de afdeling. Naar verwachting worden de eerste verbeterpunten in het eerste kwartaal van 2019 geïmplementeerd.

Wachttijden aan de balie
Met ingang van juni 2017 zijn de openingstijden aangepast. Er wordt nu meer op afspraak gewerkt, terwijl het afhalen van reisdocumenten en rijbewijzen nu altijd zonder afspraak kan. De gemiddelde wachttijd voor bezoekers met afspraak is, met nog geen anderhalve minuut, zeer laag te noemen.
De cijfers ten aanzien van de wachttijden aan de balie van de maand december 2018 konden ten tijde van het samenstellen van deze rapportage niet worden gegenereerd. Door de invoering en start van het nieuwe systeem Klantgeleiding begin december is in de aanlevering van de benodigde cijfers een storing ontstaan. Er wordt op dit moment hard gewerkt om deze storing te verhelpen.

Concern Control

De verbijzonderde interne controle (VIC) is in 2018 uitgevoerd op 26 processen. De uitvoering vindt plaats per kwartaal of halfjaar. Het betreft niet allemaal processen van de GR BAR, sommige zijn van de gemeenten, maar ze worden allemaal uitgevoerd door de GR BAR.

In 2018 is door Concern Control samen met de vakafdelingen opnieuw veel tijd geïnvesteerd in de nieuwe aanpak van de verbijzonderde interne controle voor de komende jaren. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- Een risicogerichte aanpak: alleen die processen betrekken bij de interne beheersing die er qua omvang en risico toe doen. Daarnaast vooral focussen op de processtappen waar de risico's kunnen ontstaan.
- Een procesgerichte aanpak: zoveel als mogelijk de interne controle/beheersing van de processen inpassen in de bestaande werkwijze zodat er geen extra werkzaamheden nodig zijn om de interne controle uit te voeren. Dit ter vervanging van de gegevensgerichte controle die op dit moment nog veelal wordt toegepast.
- Fiscale aspecten (omzetbelasting, vennootschapsbelasting en loonheffing) zijn sinds 2017 verwerkt in de VIC. Hiermee vindt de fiscale beheersing gelijktijdig met de procesbeheersing plaats.

Het uitvoeringsplan voor de interne controle 2019 wordt vastgesteld in het eerste kwartaal van 2019.

Fundament Maatschappij (Sociaal Domein)

De afgelopen jaren heeft het Sociaal Domein in het teken gestaan van het organiseren van de gedecentraliseerde taken. Met de komst van deze nieuwe taken werd de primaire taak dat de inwoners de zorg kregen die zij nodig hadden. Dat alleen al was een behoorlijke klus; het waren immers compleet nieuwe taken voor onze gemeenten. Ook de samenwerking met maatschappelijke organisaties moest vanaf dat moment geïntensiveerd worden. Inmiddels zijn we drie jaar verder en zijn we in staat gebleken de juiste zorg aan onze inwoners te verlenen. Nu is dan ook het moment gekomen ons meer te richten op de transformatie die nodig is in het Sociaal Domein.
In de zomer van 2018 hebben de gemeenteraden ingestemd met het beschikbaar stellen van middelen om die transformatie vorm te geven. De middelen zijn voor de jaren 2018 en 2019 vrijgemaakt. In het jaar 2018 stond het leggen van de basis voor de transformatie centraal. Aan deze basis is hard gewerkt en is grotendeels gerealiseerd. Zo is er intensieve aandacht geweest voor het verwerken van de autonome ontwikkelingen. Ten aanzien van de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn stappen gezet in het verwerken van de achterstanden en is tegelijkertijd het hoofd geboden aan de stijging van het aantal nieuwe cliënten. Bij de taken die de gemeenten hebben ten aanzien van de participatie heeft een nadere segmentatie van het klantenbestand plaatsgevonden. Daarnaast hebben activiteiten

plaatsgevonden die leiden tot een kwalitatieve verbetering van de bedrijfsvoering. Tot slot is in 2018 een nieuwe organisatiestructuur vorm gegeven die beter past bij de transformatie van het Sociaal Domein.

Huisvesting/aanpassing werkomgeving

Voor de ambtelijke organisatie bestaat een forse afname van ruimtebehoefte deze is gerealiseerd in Albrandswaard. In de zomer van 2018 is het aantal gehuurde m2 voor het gemeentehuis fors afgenomen.

Beëindiging verruimde toepassing btw-koepelvrijstelling per 1 januari 2018

De koepelvrijstelling is al jaren onderwerp van discussie. Gemeenten pleitten jarenlang tegen btw-heffing voor samenwerkende gemeenten. En aanvankelijk met succes want in januari 2016 werd de zogeheten verruimde koepelvrijstelling van kracht. Dat houdt in dat als de aangesloten gemeenten de dienst hoofdzakelijk (= voor 70% of meer) gebruiken voor onbelaste overheidsactiviteiten of btw-vrijgestelde activiteiten, de koepel (de GR BAR) dan geen btw hoeft te berekenen aan de gemeenten over de verleende dienst. En dat was het geval voor de GR BAR.
Maar op basis van een uitspraak van het Europese Hof van Justitie in mei 2017 trok de staatssecretaris de conclusie dat dit in strijd was met de Europese btw-richtlijn en in een brief van 15 september 2017 kondigde hij aan de verruimde toepassing met ingang van 1 januari 2018 te beëindigen.
Het is op dit moment (1 maart 2018) nog volop in beweging. Er zijn Kamervragen gesteld, gemeenten verzetten zich en fiscalisten zien toch nog mogelijkheden.

Continuïteit bedrijfsvoering

In 2018 is gestart met het versterken van het Business Continuïteit Management (BCM). BCM omvat scenario's waarin rekening wordt gehouden met het optreden van zeer omvangrijke risico's (rampen). Vanuit deze scenario's zijn en worden maatregelen opgenomen die er voor moeten zorgen dat de functie die de gemeenten hebben richting de burgers en bedrijven te allen tijde doorgang kan blijven vinden of dat deze binnen acceptabele tijd is hersteld.

Beleidsindicatoren

In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten zijn 5 verplichte beleidsindicatoren ingevoerd die betrekking hebben op de bedrijfsvoering. In de jaarrekening 2018 van de BAR-organisatie zijn deze beleidsindicatoren vermeld.

PARAGRAAF 5 – BEDRIJFSVOERING ONDERDEEL ENSIA

1. Inleiding/aanleiding

a) VNG resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente"

Met de VNG resolutie "Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente" van 2013 hebben de gemeenten afgesproken de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) te implementeren. De BIG is de kern van de verantwoording over informatieveiligheid aan de gemeenteraad. De horizontale verantwoording bestaat uit de zelfevaluatie, een IT-audit, een verklaring van het college van burgemeester en wethouders en een passage over informatieveiligheid in het jaarverslag.

b) Verantwoordingsverplichting ENSIA

Om aan te tonen dat de gemeente Albrandswaard werkt in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving, interne regels en gedragscodes worden gemeenten sinds 2017 jaarlijks onderworpen aan de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information) audit. Deze ENSIA audit bestaat uit een zelfevaluatie over de mate waarin de gemeente voldoet aan de afspraken uit de BIG, een horizontale verantwoording aan de gemeenteraad en een verticale verantwoording aan de landelijke toezichthouders zoals LOGIUS (DigiD) en het ministerie (inspectie) van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Suwinet).

IB-beleid, doelstellingen en afspraken

Gemeenten beschikken over uiterst gevoelige informatie van burgers en hebben zowel de wettelijke als morele plicht om daar zorgvuldig mee om te gaan. Het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Albrandswaard draagt als eigenaar van gemeentelijke informatieprocessen en (informatie)systemen de politieke verantwoordelijkheid voor een passend niveau van informatieveiligheid en privacybescherming. 100%-veilig bestaat niet. Risico's worden doelbewust en proactief geaccepteerd en beheerst. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Albrandswaard stelt, op basis van landelijke en Europese wet- en regelgeving en landelijke normenkaders zoals de BIG, de kaders ten aanzien van informatieveiligheid en privacybescherming voor de gemeente vast.

De belangrijkste gemeentelijke doelstellingen van het informatiebeveiligingsbeleid, zijn:

- Het zorgvuldig omgaan met informatie;
- Zorgen voor een betrouwbare en continue dienstverlening;
- Het voldoen aan wet- en regelgeving;
- Het beheersen van risico's.

Het informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente Albrandswaard bevat de kaders voor treffen en onderhouden van een samenhangend pakket van maatregelen teneinde de betrouwbaarheid (beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid en controleerbaarheid) van de informatievoorziening te waarborgen. Het informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente Albrandswaard is gebaseerd op de (strategische, tactische en operationele) Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG).

Algemeen beeld en resultaten afgelopen periode

Informatieveiligheid reikt veel verder dan het implementeren van technische maatregelen. Het is namelijk een groot misverstand om te denken dat informatieveiligheid iets technisch is. Hieronder wordt

schematisch op hoofdlijnen weergegeven binnen welke domeinen door de gemeente Albrandswaard maatregelen worden getroffen en onderhouden.

Beheersmaatregelen IB

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste maatregelen die bijdragen aan het realiseren van de IB-doelstellingen van de gemeente Albrandswaard:

a) Het creëren van bewustzijn binnen de organisatie. Er werden in 2018 diverse bewustwordingssessies georganiseerd voor de afdelingen, leidinggevenden en bestuurders;
b) Het opstellen van diverse procedures, enzovoorts rondom het veilig gebruik van Suwinet[1];
c) Het borgen van informatieveiligheid en privacybescherming bij inkooptrajecten als verplicht onderdeel van de aanbesteding;
d) De verdere (gefaseerde) implementatie van BIG-maatregelen.

Realisatie doelstellingen IB-beleid (effectiviteit beheersmaatregelen en risico's)

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste IB-doelstellingen die zijn gerealiseerd:

a) Het opstellen van de roadmap informatieveiligheid en privacybescherming. In deze roadmap zijn 20 stappen beschreven die we de komende periode uitvoeren om de informatieveiligheid en privacybescherming binnen de gemeente Albrandswaard en de BAR-organisatie te professionaliseren / naar het naast gelegen hogere niveau te brengen;
b) De CISO heeft samen met de domeindeskundige medewerkers vanuit de verschillende afdelingen (ICT, HRM, Backoffice, Sociaal Domein, informatiemanagement) over het jaar 2018 de zelfevaluatie ENSIA uitgevoerd;

Incidenten (afhandeling)

Cybercriminaliteit heeft de laatste jaren een grote vlucht genomen en geen enkele overheidsorganisatie ontkomt aan pogingen van onbevoegden om informatie buit te maken of om de bedrijfsvoering te verstoren. Cybercriminaliteit is inmiddels "big business" en daarmee is een permanente wedloop ontstaan tussen beveiligingsmaatregelen en innovatie in het hacken van organisaties. Ook de gemeente Albrandswaard heeft het afgelopen jaar (2018) te maken gehad met diverse cyberaanvallen, waaronder

[1] Suwinet is een digitale infrastructuur die is ontwikkeld door en om ervoor te zorgen dat, de Suwipartijen (UWV, SVB en gemeenten) gegevens met elkaar kunnen uitwisselen voor de uitoefening van hun wettelijke taak. Er worden alleen gegevens uitgewisseld voor zover daar een wettelijke grondslag voor is..

phishingmails[2], enzovoorts. We ervaren binnen de gemeente Albrandswaard een toename van het aantal cybercrime aanvallen. Dit beeld[3] wordt door de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) onderschreven. Helaas betreft het voorkomen van onrechtmatige toegang (cyberaanvallen en hacking) tot onze gegevens en het treffen van passende beveiligingsmaatregelen een bewegend doel, waardoor we nooit “klaar” zijn. De dreigingen en kwetsbaarheden veranderen namelijk constant. Om dergelijke incidenten af te handelen hebben we intern een Computer Emergency Response Team[4] (CERT) samengesteld onder aansturing van de CISO.

In 2018 heeft de BAR-organisatie in het totaal namens de gemeente Albrandswaard twee (2) keer een datalek gemeld bij het meldloket datalekken van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

Doorkijk prioriteiten voor 2018 informatieveiligheid

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste IB-doelstelling voor 2019. Voor informatieveiligheid zijn deze prioriteiten:

- De uitvoering van de ENSIA cyclus voor de verantwoording over het jaar 2019;
- Het uitvoeren van de stappen genoemd in de roadmap informatieveiligheid en privacybescherming;
- De voorbereiding op de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). In 2020 wordt het huidige normenkader voor informatieveiligheid de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) vervangen door het nieuwe normenkader voor informatieveiligheid de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. De BIO wordt de officiële richtlijn op het gebied van informatiebeveiliging die alle gemeenten volgen. Het jaar 2019 is het overgangsjaar en dit jaar zal in het teken staan van de voorbereiding op de implementatie van de BIO.

Naast deze prioritering zal een aanzienlijk deel van de capaciteit worden besteed aan “reguliere” werkzaamheden zoals:

- Het adviseren van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Albrandswaard, de BAR-directie, de managers en medewerkers binnen de afdelingen;
- Het be- en afhandelen van informatiebeveiligingsincidenten en cyberaanvallen;
- Het opstellen, evalueren en/of onderhouden van verwerkersovereenkomsten en beveiligingsmaatregelen;
- Bewustzijn, oftewel het “scherp” houden van medewerkers op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming.

Bijlagen

1. De collegeverklaring;
2. Het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019/2020.

Deze stukken als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd.

[2] Phishing is een vorm van internetfraude. Het bestaat uit het oplichten van mensen door ze bijvoorbeeld te lokken naar een valse website om ze daar, nietsvermoedend, te laten inloggen met hun inlognaam en wachtwoord of hun creditcardnummer. Hierdoor krijgt de fraudeur de beschikking over deze gegevens met alle gevolgen van dien.

[3] Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019/2020.

[4] Een Computer Emergency Response Team (CERT) is een gespecialiseerd team van ICT-professionals, dat in staat is snel te handelen in het geval van een beveiligingsincident met computers of netwerken. Het doel is om schade te reduceren en snel herstel van de dienstverlening te bevorderen. Naast reactie op incidenten richt een CERT zich ook op preventie en preparatie.

PARAGRAAF 6 – VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Inleiding In deze paragraaf wordt eerst de gemeentelijke visie op verbonden partijen beschreven. Vervolgens wordt per verbonden partij specifieke informatie aangegeven. De verbonden partijen zijn daarbij gerangschikt naar de soorten:
- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Achtergrondinformatie

De gemeente Albrandswaard heeft de kadernota verbonden partijen vastgesteld voor de periode 2016 – 2020. Het doel van deze nota is een methodiek te ontwikkelen waarmee de bestaande verbonden partijen kunnen worden beoordeeld en aangestuurd. De nota sluit aan bij de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1 januari 2015 van kracht is en tot doel heeft de democratische legitimatie te versterken. Als de uitvoering van een publieke taak aan een verbonden partij is overgedragen, is het onvermijdelijk dat (volledige) directe invloed/sturing door de gemeente niet langer aan de orde is. Dit omdat de verbonden partij een eigen bestuur heeft waarin meerdere gemeenten zijn vertegenwoordigd. Om de invloed van de gemeente op verbonden partijen te optimaliseren is in de nota een methodiek opgenomen die deze optimalisering van invloed moet bewerkstelligen. De invloed van het gemeentebestuur op een verbonden partij is het grootst als deze zich richt op de voorkant van de processen van de verbonden partij. De methodiek die kan worden ingezet om de invloed passend te laten zijn bij de situatie bestaat uit: het proces van positiebepaling, governance-scan, bepalen aansturingsscenario en het daarbij passende instrumentarium

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)		Vestigingsplaats Den Haag	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	23 gemeenten			
Stemverhouding: 2,78%				
Openbaar belang				
Verbetering economisch vestigingsklimaat en bereikbaarheid van de regio.				
Bestuurlijk belang				
Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door de burgemeester.				
Actuele ontwikkelingen				
Opstellen strategische agenda. Voorbereiding busconnectie per eind 2019.				
Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	7.425.581	15.361.457	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	1.348.170.234	1.543.298.267	Bijdrage gemeente 2018	63.016
Resultaat 2018	0			
Risico's				
Vervoerbedrijf in financiële problemen, tekort op investeringsprojecten, gemeente treedt uit.				
Sturingscenario: Achterbank				

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	Vestigingsplaats Klaaswaal	Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen	20 gemeenten, waterschap Hollandse Delta en de Regionale Afvalstoffen Dienst Hoeksche Waard.

Stemverhouding: 3,3%

Openbaar belang

Het SVHW houdt zich bezig met de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen en de waardebepaling, in het kader van de wet WOZ.

Bestuurlijk belang

Bevoegdheden van het College mbt heffing en invordering belastingen, WOZ is overgedragen aan de VP. Het Algemeen Bestuur is het hoogste bestuursorgaan van het SVHW. De gemeente is vertegenwoordigd in de Ambtelijke Commissie: 1 lid (accounthouder VP) en het Algemeen Bestuur: 1 lid (portefeuillehouder Financiën).

Actuele ontwikkelingen

Herindeling van gemeenten die deelnemers zijn van SVHW maken dat het aantal deelnemer wijzigt per 1 januari 2019.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	1.273.000	1.507.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	5.633.000	5.488.000	Bijdrage gemeente 2018	197.400
Resultaat 2018	589.000			

Risico's

Het uittreden van deelnemers en wijziging van regelgeving in verband met het uitvoeren van gemeentelijke taken. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot extra investeringen en kosten voor de bedrijfsvoering.

Sturingscenario: chauffeur

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD Rotterdam-Rijnmond)	Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen	15 gemeenten regio Rijnmond

Stemverhouding: 6,7%

Openbaar belang

Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid. De doelstelling: een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de bevolking.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het Algemeen Bestuur (AB).

Actuele ontwikkelingen

Geen.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2018	153.066
Resultaat 2018	0			

Risico's

De GGD-RR is onderdeel van de organisatie van de gemeente Rotterdam. Deze gemeente is dan ook volledig risicodrager van de GGD.

Sturingscenario: Bijrijder

Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond	Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Schiedam, Vlaardingen, Westvoorne en Rotterdam.

Stemverhouding: 3%

Openbaar belang

Doel: • Het beschikbaar houden van specialistische zorg en van 7/24 crisisopvang; • Het realiseren van schaalvoordelen; • Het delen van kennis en expertise. De GR heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop van jeugdhulp zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd. De visie en doelen van de GR zijn daarmee een optelsom van de beleidsvoornemens van de deelnemende gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het Algemeen Bestuur (AB).

Actuele ontwikkelingen

In 2018 zijn we gaan werken met een nieuw inkoop- en hulpverleningsmodel. Het gaat om een resultaatgerichte bekostiging waarbij de hulpverlening wordt opgebouwd via resultaatgebieden en ondersteuningselementen.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	2.249.090	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	36.002.241	47.881.056	Bijdrage gemeente 2018	2.611.983
Resultaat 2018	0			

Risico's

Deelnemende gemeenten zijn alle 15 volledig risicodragend.

Sturingscenario: Bijrijder

Gemeenschappelijke regeling voor het natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ)	Vestigingsplaats Schiedam	Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Ridderkerk, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Rotterdam en Provincie Zuid-Holland

Stemverhouding: 14%

Openbaar belang

Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap op IJsselmonde. Beheer, ontwikkeling en onderhoud van recreatieve groengebieden op IJsselmonde.

Bestuurlijk belang

2 Algemeen bestuursleden waarvan 1 in het Dagelijks Bestuur.

Actuele ontwikkelingen

Stabiel beheer en onderhoud, werken aan toekomstbestendigheid.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	3.881.149	3.987.686	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	1.976.658	1.990.544	Bijdrage gemeente 2018	163.144
Resultaat 2018	212.014			

Risico's

Risico wordt gedragen door deelnemende partijen.
Sturingscenario: n.t.b.

Gemeenschappelijke regeling BAR Organisatie	Vestigingsplaats Barendrecht	Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk
Stemverhouding: 33,33%	
Openbaar belang	
Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken. • In samenwerking ten behoeve van de drie gemeenten het werkgeverschap en de inkoopfunctie uit te voeren. • Het doel van de samenwerking is om door het samenvoegen van grote delen van de ambtelijke organisaties de burgers van de drie gemeenten kwalitatief hoogstaande dienstverlening te bieden. • Er wordt invulling gegeven op de zeven inhoudelijk verbindende thema's van de drie gemeenten. Deze thema's zijn: Duurzaamheid, Veiligheid, Economie, Maatschappij, Voorzieningen, Ruimte en Mobiliteit.	
Bestuurlijk belang	
Het Algemeen Bestuur is het hoogste bestuursorgaan van de BAR-organisatie en bestaat uit de drie colleges van de 3 BAR-gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk). Dit bestuur vergadert vier keer per jaar. Het Dagelijks bestuur bestaat uit zes leden (van het algemeen bestuur), twee van elke deelnemende gemeente, te weten één wethouder en de burgemeester, de voorzitter meegerekend.	
Actuele ontwikkelingen	
Geen.	

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	13.094.700	42.491.100	Bijdrage gemeente 2018	13.548.645
Resultaat 2018	0		Impuls	400.000

Risico's
Er is nog geen rekening gehouden bij de indexering met de uitkomsten van de CAO 2019 en verder, Dit kan tot een verhoging van de bijdrage leiden.
Sturingscenario: Chauffeur

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)	Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling

Deelnemende partijen	15 gemeenten uit het Rijnmond gebied.
Stemverhouding: 5%	
Openbaar belang	
(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongeval slachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer. De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau en de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.	
Bestuurlijk belang	
Burgemeester is lid van Dagelijks bestuur en Algemeen bestuur (+ 1 plaatsvervangend lid). Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.	
Actuele ontwikkelingen	
Samenvoeging van de landelijke meldkamerorganisatie Zuid-Holland Zuid en Rotterdam Rijnmond heeft plaatsgevonden. Het vinden van gekwalificeerd ambulancepersoneel heeft niet het gewenste resultaat	

behaald blijft een groot aandachtspunt. Onderhandelingen CAO 2019 en verder zijn gestart.				
Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	10.902.995	12.781.473	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	76.442.468	64.779.541	Bijdrage gemeente 2018	1.061.555
Resultaat 2018	-/- 1.421.373		Impuls	1.265
Risico's				
Er is geen rekening gehouden bij de indexering met de uitkomsten van de CAO 2019 en verder. Dit kan tot een verhoging van de bijdrage leiden.				
Sturingscenario: Bijrijder				

Gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR)	Vestigingsplaats Schiedam	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	15 Rijnmondgemeenten en de provincie Zuid-Holland	
Stemverhouding: 1.8%		
Openbaar belang		
Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken. De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente t.a.v. de uitvoering van het Besluit Bodemkwaliteit.		
Bestuurlijk belang		
1 lid Dagelijks bestuur en daarmee 1 lid Algemeen bestuur		
Actuele ontwikkelingen		
De invoering van de Omgevingswet vraagt de aandacht. Samen met alle participanten bereidt DCMR zich voor op de naderende wetswijziging, o.a. door inzicht te krijgen in de (milieu)kwaliteit van het gebied op basis van toegankelijke data. Daarnaast blijft DCMR ook in 2018 werken aan verbetering van de werkprocessen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.		

Financieel belang - gemeente			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	8.117.000	5.680.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	11.838.000	9.670.000	Bijdrage gemeente 2018	314.544
Resultaat 2018	-839.000			
Risico's				
Controle over en sturing op financieel resultaat.				
Sturingscenario: Bijrijder.				

Essendael Beheer BV		Besloten vennootschap
Deelnemende partijen	gemeente Albrandswaard en Bouwfonds Property Development B.V. (BPD B.V.)	
Stemverhouding: 50%		
Openbaar belang		
Essendael Beheer BV fungeert als beherend vennoot in GEM Essendael CV.		
Bestuurlijk belang		
Wethouder RO, Economie, Milieu & Duurzaamheid en de wethouder Buitenruimte & wonen zijn lid van de raad van commissarissen.		
Actuele ontwikkelingen		
In 2018 heeft de aantrekkende markt zich verder doorontwikkeld en is van invloed geweest op de ontwikkelsnelheid van deze locatie. Inmiddels zijn de voorbereidingen voor de oplevering van deze locatie in 2021 in volle gang. In 2018 is binnen de samenwerking een definitief stedenbouwkundig plan vastgesteld		

voor de afbouw van de locatie. Verwachting is dat dit in het 2e kwartaal 2019 tot een besluit leidt.				
Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	45.000
Eigen vermogen	9.000	9.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	0			
Risico's				
Het belangrijkste risico is een stagneren woningbouwmarkt, dit risico is ondervangen in de grondexploitatie.				
Sturingscenario: Achterbank				

GEM Essendael C.V.		Commanditaire vennootschap
Deelnemende partijen	Gemeente Albrandswaard, Essendael Beheer BV en BPD B.V.	
Stemverhouding: 33%		
Openbaar belang		
De C.V. is een samenwerking tussen de gemeente, BPD B.V. en Essendael Beheer B.V. Deze B.V. is beherend vennoot. De gemeente en BPD B.V. zijn de commanditaire vennoten. De C.V. heeft onder andere als doel locatie-ontwikkeling.		
Bestuurlijk belang		
Het bestuur van de C.V. berust bij Essendael Beheer B.V.		
Actuele ontwikkelingen		
-		

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Kapitaalinbreng	96.000
Eigen vermogen	200.000	200.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	0			
Risico's				
Verliezen komen tot maximaal € 96.000 voor rekening van de gemeente. De jaarlijkse winst komt voor 49% ten gunste van de gemeente.				
Sturingscenario: Achterbank				

Eneco Groep N.V.		Naamloze vennootschap
Deelnemende partijen	53 Nederlandse gemeenten	
Stemverhouding: 0,42%		
Openbaar belang		
Eneco Groep (Energiebedrijf) is een internationaal energieservicebedrijf dat energie en aanvullende diensten verkoopt met focus op duurzaamheid en innovatie. Wegens de splitsing van Eneco en Stedin per 31 december 2017 zijn de openbare- en financiële belangen in de Eneco Groep onderwerp van discussie. De vraag is of onze gemeente nog aandeelhouder in dit bedrijf dient te blijven. In oktober 2017 heeft de gemeenteraad het principebesluit genomen om de aandelen af te bouwen. Een belangrijk sluitstuk van het verkoopproces is dat de gemeente nog in staat zal worden gesteld om de definitieve bieding/verkoopprijs te beoordelen op basis van de geformuleerde biedingscriteria. Daarmee is het mogelijk om in laatste instantie definitief te besluiten om de aandelen wel of niet te verkopen. De voorbereidingen tot deze definitieve beslissing zullen naar verwachting eind 2018 plaatsvinden.		
Bestuurlijk belang		
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders via wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.		
Actuele ontwikkelingen		
Het college heeft op 31 oktober 2017 na geuite wensen en bedenkingen vanuit de raad een principebesluit		

genomen om de aandelen in Eneco te verkopen. Aspecten als een goede prijs, voortzetten duurzaamheid en behoud van werkgelegenheid zijn inmiddels als criteria vastgelegd in de verkoopvoorwaarden. De kans op een duurzame voortzetting van Eneco is daarmee maximaal geborgd. Begin 2020 volgt een eind-verkoopvoorstel aan alle gemeentelijk afzonderlijk op basis van een uitonderhandelde bieding van één partij of consortium.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	1
Eigen vermogen	2.866.000.000	2.939.000.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	2.787.000.000	2.804.000.000	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	136.000.000			

Risico's

Eneco heeft een hoger risicoprofiel (dan Stedin) als gevolg van externe marktfactoren en concurrentie. Deze externe factoren kunnen van invloed zijn op toekomstige financiële resultaten. Er is sprake van een zeer competitieve markt met beweging in de klantenportefeuille door stijging energienota en fluctuaties in m.n. gasprijzen.

Sturingscenario: Bijrijder

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Vestigingsplaats Den Haag	Naamloze vennootschap

Deelnemende partijen 401 gemeenten

Stemverhouding: 0,006 %

Openbaar belang

BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege dit maatschappelijke belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders via wethouder Financiën.

Actuele ontwikkelingen

De kredietvraag van decentrale overheden stijgt weer t.o.v. vorig jaar. Daarentegen blijft de verwachte toename van de vraag vanuit de corporatiesector achter.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	10.752
Eigen vermogen	4.953.000.000	4.990.000.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	135.041.000.000	132.519.000.000	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	337.000.000			

Risico's

De BNG krijgt te maken met meer concurrentie. Mede door de lage rente gaan institutionele beleggers op zoek naar veilige beleggingen die toch een redelijk rendement opleveren. Daarnaast onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten.

Sturingscenario: Achterbank

Stedin Groep		Naamloze vennootschap

Deelnemende partijen 53 Nederlandse gemeenten

Stemverhouding: 0,42%

Openbaar belang

Stedin Groep (Netwerkbedrijf) draagt zorg voor de gas- en elektriciteitsnetten binnen haar voorzieningsgebied. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat deze maatschappelijk nut heeft. Daarnaast zorgt ze voor financiële opbrengsten (dividend). Door de splitsing van Eneco en Stedin per

31 januari 2017 is geen discussie ontstaan over een verkoop van Stedin. Uiteraard mag je als gemeente je aandelen te koop aanbieden, maar uitsluitend aan publieke partijen en niet aan private partijen.

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders via wethouder Financiën.

Actuele ontwikkelingen

In 2018 zijn de statuten en het convenant aangepast om als aandeelhouders (m.n. via de aandeelhoudersvergadering) meer invloed op de strategie en investeringen van Stedin te krijgen. Aandeelhouders hebben de verantwoordelijkheid dat Stedin vanuit een robuuste financiële basis kan blijven werken en de A-minus credit rating behoudt. De financierbaarheid van de energietransitie is een lastige discussie. Zowel vanuit aandeelhouders- als uit ondernemingsperspectief. Het is duidelijk dat de ambities uit het Klimaatakkoord een enorme maatschappelijke inspanning vragen. Voor Stedin leidt dit in ieder geval tot een fors hoger investeringsprogramma voor de komende 15 jaar vanwege de energietransitie. Om dit te realiseren is aanpassing van de huidige strategie nodig. Een verdere focus op de netbeheerderstaken en een evaluatie van het wel of niet behouden van commerciële onderdelen binnen Stedin Groep zijn daarbij onvermijdelijk.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	607.157
Eigen vermogen	2.081.000.000	2.198.000.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	4.470.000.000	4.793.000.000	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	157.000.000			

Risico's

Stedin heeft een laag risicoprofiel als gevolg van een gereguleerde markt. Er is sprake van dalende gereguleerde nettarieven. In combinatie met een fors investeringsprogramma als gevolg van de energietransitie zal het dividend de komende jaren onder druk staan.

Sturingscenario: Bijrijder

N.V. BAR-Afvalbeheer	Vestigingsplaats Rhoon	Naamloze vennootschap

Deelnemende partijen Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk

Stemverhouding: 33,33%

Openbaar belang

Inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen.

Bestuurlijk belang

Collegelid als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Actuele ontwikkelingen

Geen

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	100.000
Eigen vermogen	300.000	300.000	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	825.000	1.127.000	Bijdrage gemeente 2018	1.336.656
Resultaat 2018	0			

Risico's

Relatief beperkt. Eigendom van afval en dus risico op extra verwerkingskosten is bij gemeente gebleven. NV vooral bedrijfsvoeringsaangelegenheden.

Sturingscenario: Chauffeur

B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (water)	Vestigingsplaats Rotterdam	Besloten vennootschap

Deelnemende partijen Gemeenten (21 stuks) en Provincie Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant

Stemverhouding: %

Openbaar belang				
Zorg dragen voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied. De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.				
Bestuurlijk belang				
Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders via wethouder Financiën.				
Actuele ontwikkelingen				
De RvC van de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM) en haar Zeeuwse aandeelhouders zijn van mening dat hun aandelen zo spoedig mogelijk rechtstreeks in publieke handen moeten komen van Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland zonder dat die aandelen eerst formeel moeten worden aangeboden aan B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). Verhanging van de aandelen zal volgens planning in 2019 plaatsvinden.				
Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	901.525
Eigen vermogen	251.710.820	255.219.172	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	3.135	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	21.208.352			
Risico's				
Drinkwater en de tarieven worden steeds meer gereguleerd. Met name de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een grote invloed op de tariefstelling en daarmee ook op de resultaten. Vervuiling van drinkwater kan zorgen voor hogere reinigingskosten.				
Sturingscenario: Achterbank.				

Landschapstafel IJsselmonde	Vestigingsplaats Rotterdam	Bestuursovereenkomst	
Deelnemende partijen	Gemeenten Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk, Hendrik-Ido-Ambacht, Zwijndrecht en Rotterdam.		
Stemverhouding: Alleen besluiten op basis van unanimiteit			
Openbaar belang			
1. Komen tot afstemming van beleid, uitvoering en monitoring ten aanzien van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde ten einde de kwaliteit van het landschap in stand te houden c.q. te verbeteren; 2. Samen werken aan het Uitvoeringsprogramma 'Groen IJsselmonde' om een stimulans te geven aan en te komen tot een recreatief aantrekkelijk, toegankelijk en bruikbaar groen landschap, waardoor ook kan worden bijgedragen aan de economische ontwikkeling van IJsselmonde; 3. Inzetten op afstemming van het beheer van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde, het stellen van kaders voor het beheer en streven naar een verbetering van de efficiëntie in beheer in overleg met de terreinbeherende instanties.			
Bestuurlijk belang			
De wethouder Ruimtelijke ontwikkeling vertegenwoordigt de gemeente in de landschapstafel en oefent op deze wijze invloed uit op de besluitvorming.			
Actuele ontwikkelingen			
De Landschapstafel heeft een visie opgesteld.			

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2018	
Resultaat 2018	0			
Risico's				
Geen				
Sturingscenario:				

Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond (CJG)	Vestigingsplaats Rotterdam	Stichting

Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.

Stemverhouding: 3,6%

Openbaar belang

CJG Rijnmond treedt op als uitvoerder van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. Het CJG is de plek waar ouders en verzorgers, kinderen, jongeren en professionals terecht kunnen voor ondersteuning en advies over opgroeien, opvoeden en gezondheid.

Bestuurlijk belang

Vertegenwoordiging in de Raad voor Publiek Belang.

Actuele ontwikkelingen

De tarieven voor het Basispakket JGZ worden jaarlijks geïndexeerd volgens een door de Raad voor het Publiek Belang (RvhPB) bepaalde indexeringssystematiek. Omdat deze systematiek geen gelijke tred houdt met de verwachte kostprijsontwikkeling, is voor 2018 besloten af te wijken van de systematiek en een index toe te passen van 1,5%. De tarieven voor het Aanvullend Preventief Pakket zijn gebaseerd op de te verwachten reële kostprijs en zijn voor 2018 geïndexeerd met 2,5% ten opzichte van de tarieven van 2017.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	1.563.001	1.287.414	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	5.773.863	5.975.040	Bijdrage gemeente 2018	668.500
Resultaat 2018	-/- 275.587			

Risico's

Onzekerheid omvang subsidie/onvoldoende eigen vermogen/informatiebeveiliging/onverwachte kostenstijgingen door overheidsmaatregelen/arbeidsmarkt zorgprofessionals/niet realiseerbare subsidievereisten.

Sturingscenario: n.t.b.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vestigingsplaats Den Haag	Vereniging

Deelnemende partijen	Alle gemeenten zijn lid.

Stemverhouding: %

Openbaar belang

De VNG is de belangenbehartiger van alle gemeenten en is gesprekspartner van ander overheden, leden van het parlement, maatschappelijke organisaties en belangenverenigingen.

Bestuurlijk belang

De burgemeester is coördinerend portefeuillehouder. De gemeente vaardigt een bestuurlijk vertegenwoordiger af naar de algemene ledenvergadering.

Actuele ontwikkelingen

De VNG heeft sterk ingezet op uitvoering van het Inter Bestuurlijk Programma (IBP), de tekorten voor gemeenten in het sociaal domein en aan de uitvoering van de gezamenlijke activiteiten via het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (Fonds GGU) waaruit gezamenlijke activiteiten kunnen worden gefinancierd.

Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2018	99.889
Resultaat 2018	0			

Risico's

Beperkt. Door compensatie voor loon- en prijsontwikkeling en een jaarlijkse groei van 1% wordt evenwicht tussen uitgaven en inkomsten bereikt.
Sturingscenario:

Stichting Distripark			Stichting	
Deelnemende partijen	Gemeente Albrandswaard, Port of Rotterdam N.V.			
Stemverhouding: 50%				
Openbaar belang				
Ontwikkeling en exploitatie van het Distripark Eemhaven.				
Bestuurlijk belang				
In onderling overleg huisvesten van bedrijven passend bij de bestuurlijke afspraken vanuit de bestuursovereenkomst.				
Actuele ontwikkelingen				
Consolidatie				
Financiële positie - Verbonden partij			**Financieel belang - gemeente**	
	01-01-2018	31-12-2018	Aandelenkapitaal	0
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	0
Vreemd vermogen	0	0	Bijdrage gemeente 2018	0
Resultaat 2018	0			
Risico's				
Geen.				
Sturingscenario:				

PARAGRAAF 7 – GRONDBELEID

Inleiding

Het grondbeleid van diverse gemeenten is de afgelopen tijd veelvuldig in het nieuws geweest. Door verschillende gemeenten zijn grondposities meer een financiële afweging geweest in plaats van een ruimtelijke afweging. In de paragraaf grondbeleid is beschreven op welke wijze de gemeente zijn ruimtelijke doelstelling wil bereiken. De inzet van de gemeentelijke instrumenten, zoals bijvoorbeeld een Wet van Voorkeursrecht Gemeente kan hierin ondersteunend zijn. Het doel is echter om een goede leefomgeving te creëren, een eventueel financieel voordeel kan hier een afgeleide van zijn, maar is niet leidend. De paragraaf is inmiddels aangepast op basis van de nieuwe verslagleggingsregels van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording.

Algemeen

Voor de jaarrekening wordt inzicht gegeven in het jaarresultaat met betrekking tot de diverse producten van de grondexploitaties: bouwgronden in exploitatie (BIE) en verloop van de voorzieningen. Ook wordt inzicht gegeven in het geraamde eindresultaat van de grondexploitaties in uitvoering (BIE). Voor een betrouwbare prognose van het eindresultaat zijn met name de volgende actualiteiten van belang op het gebied van grondzaken en gebiedsontwikkelingen:

- economische vooruitzichten;
- gewijzigde BBV-regelgeving;
- invoering belastingplicht voor de vennootschapsbelasting;
- meerjarenprognose ontwikkelprojecten (MPO).

Meerjaren Perspectief Ontwikkelprojecten

Gelijktijdig met de jaarrekening 2018 leggen we het Meerjaren Perspectief Ontwikkelprojecten 2019 (MPO 2019) voor. In het MPO is de stand van zaken en het toekomstperspectief van alle ontwikkelingsprojecten weergeven.

In onderstaande tabel zijn de boekwaarden van de grondexploitaties van de BIE per 31 december 2018 weergegeven:

Grondexploitaties Boekwaarde

Project	MPO 2019 Jaarrekening 2018 Boekwaarde per 31-12-2018		MPO 2018 Mutatie in 2018		MPO 2018 Jaarrekening 2017 Boekwaarde per 31-12-2017	
	A = C - B		B		C	
Verliesgevend						
Centrum Ontwikkeling Poortugaal Emmastraat	-2.324.000	N	79.000	N	-2.245.000	N
Spui	-1.296.000	N	-1.705.000	V	-3.001.000	N
Polder Albrandswaard	-2.480.000	N	-355.000	V	-2.835.000	N
Subtotaal	-6.101.000	N	-1.981.000	V	-8.081.000	N
Winstgevend						
Binnenland	-2.980.000	N	77.000	N	-2.903.000	N
Portland	-776.000	N	-1.180.000	V	-1.957.000	N
Overhoeken III	-2.370.000	N	37.000	N	-2.333.000	N
Subtotaal	-6.126.000	N	-1.066.000	V	-7.193.000	N
TOTAAL	**-12.227.000**	**N**	**-3.047.000**	V	**-15.274.000**	**N**

De prognose van de resultaten van de bouwgronden in exploitatie is als volgt:

Grondexploitaties (afgerond)

Project	MPO 2019 op NCW per 1-1-2019	MPO 2018 op NCW per 1-1-2018	Verschil NCW
	A	B	C = A - B
Verliesgevend			
Centrum Ontwikkeling Poortugaal Emmastr	-832.000 N	-822.000 N	-10.000 N
Spui	-1.918.000 N	-1.689.000 N	-229.000 N
Polder Albrandswaard	-67.000 N	119.000 V	-186.000 N
Subtotaal	-2.816.000 N	-2.393.000 N	-424.000 N
Winstgevend			
Binnenland	- V	24.000 V	-24.000 N
Portland	59.000 V	-47.000 N	106.000 V
Overhoeken III	93.000 V	372.000 V	-279.000 N
Subtotaal	151.000 V	349.000 V	-197.000 N
TOTAAL	**-2.665.000 N**	**-2.044.000 N**	**-621.000 N**

Bovenstaand de stand van zaken op Netto Contante Waarde (NCW) per 1 januari 2019 voor het totaal van de Bouwgronden in Exploitatie, gebaseerd op het MPO 2019. U ziet dat de projecten per saldo met € 621.000 verslechteren. Deze verslechtering wordt voor een groot deel veroorzaakt door winstnemingen. In de grondexploitatie Portland is tussentijds winst genomen voor € 68.129 en in de grondexploitatie Overhoeken III is tussentijds winst genomen voor € 409.388, in totaal derhalve € 477.517. Dit bedrag komt ten gunste van het resultaat van de Jaarrekening 2018, maar wordt in de grondexploitaties als kostenpost aangemerkt.

Voor verliesgevende projecten dient een voorziening getroffen te zijn. Wij treffen een voorziening ter grootte van het geprognosticeerde negatieve resultaat per 1 januari 2019. Dit betekent dat jaarlijks de voorziening opgehoogd dient te worden met 2% (discontovoet) bij ongewijzigde uitgangspunten om naar een actueel prijspeil gebracht te worden.

De volgende wijzigingen vinden hierin plaats per 31-12-2018/1-1-2019:

Grondexploitaties verliesvoorziening

Project	MPO 2019 Jaarrekening 2018 per 1-1-2019	MPO 2018 Jaarrekening 2017 per 1-1-2018	Verschil
	A	B	C = A - B
Centrum Ontwikkeling Poortugaal Emmastraat	-832.000 N	-822.000 N	-9.000 N
Spui	-1.918.000 N	-1.689.000 N	-229.000 N
Portland	- N	-47.000 N	47.000 V
Polder Albrandswaard	-67.000 N	- N	-67.000 N
TOTAAL	**-2.816.000 N**	**-2.558.000 N**	**-258.000 N**

Bovenstaand overzicht laat zien dat het totaal aan voorzieningen toeneemt met ca. € 258.000 naar totaal ca. € 2,816 mln. Conform het vernieuwde BBV worden de geprognosticeerde resultaten niet alleen op NCW per 1 januari 2019 weergegeven maar dienen deze ook op eindwaarde gepresenteerd te worden. De eindwaarde per project betreft het geprognosticeerde resultaat aan het einde van het project op prijspeil 31 december van het betreffende eindjaar van het project. Voor de huidige projecten zien deze er als volgt uit:

Grondexploitaties (afgerond)

Project	MPO 2019 Eindwaarde	per	MPO 2018 Eindwaarde	per	Verschil Eindwaarde
	A		B		C = A - B
Verliesgevend					
Centrum Ontwikkeling Poortugaal Emmastraat	-865.000 N	2020	-873.000 N	2020	8.000 V
Spui	-2.035.000 N	2021	-1.792.000 N	2020	-243.000 N
Polder Albrandswaard	-71.000 N	2021	126.000 V	2020	-197.000 N
Subtotaal	-2.971.000 N		-2.665.000 N		-432.000 N
Winstgevend					
Binnenland	- V	2022	25.000 V	2020	-25.000 N
Portland	61.000 V	2020	-50.000 N	2020	111.000 V
Overhoeken III	97.000 V	2020	387.000 V	2019	-290.000 N
Subtotaal	158.000 V		362.000 V		-204.000 N
TOTAAL	**-2.813.000** N		**-2.303.000** N		**-636.000** N

Samenwerkingsverband Essendael

Binnen de gemeente is er een samenwerkingsverband op het gebied van grondexploitatie operationeel, te weten Essendael. Het project Essendael is een samenwerkingsverband met gebiedsontwikkelaar BPD. Deze samenwerking is vorm gegeven in de juridische entiteit van de b.v./c.v. Essendael. Deze entiteit rapporteert via een eigen jaarrekening. De grondexploitatie is in 2018 geactualiseerd. De winstverwachting is gestegen. Er wordt nu een positief eindresultaat verwacht van € 6,4 mln. Er werd rekening gehouden met een winst van ruim € 4,2 mln. Aangezien de gemeente Albrandswaards in dit samenwerkingsverband voor 50% deelneemt, leidt dit voor Albrandswaard tot onderstaande resultaatprognose:

Totaal resultaat op eindwaarde (gemeentelijke deel)

Project	MPO 2019 Eindwaarde	per	MPO 2018 Eindwaarde	per	Verschil Eindwaarde
	A		B		C=A-B
Winstgevend					
Essendael	3.216.000 V	2022	2.127.000 V	2021	1.088.000 V

Reserves gekoppeld aan de projecten

In 2013 is de reserve Ontwikkelingsprojecten ingesteld en de spelregels omtrent de reserve vastgesteld. Bij de vaststelling van het MPO 2019 is de stand van de reserve geactualiseerd.
De volgende mutaties hebben zich voorgedaan in de Reserve Ontwikkelingsprojecten:

Beginstand Vrije Reserve per 01 - 01 -2018	**€**	**1.268.000**
Mutatie voorziening	€	-258.000
Bijdrage Algemene Reserve	€	85.000
Eindstand vrije Reserve per 31 - 12 - 2018	**€**	**1.095.000**

De Reserve Ontwikkelingsprojecten dient ter dekking van de risico's van de Bouwgronden in Exploitatie, ophoging toekomstige verliesvoorziening en onverwachte risico's. De opbouw is als volgt:

Reserve Ontwikkelingsprojecten	MPO 2018	MPO 2019
Afdekking risico's BIE	1.009.000	909.000
Vrije deel Vrije Reserve	259.000	186.000
Reserve Ontwikkelingsprojecten	**1.268.000**	**1.095.000**

Parameters grondexploitaties
De parameters die gehanteerd zijn bij het opstellen van de grondexploitaties (BIE) zijn als volgt:

Parameter	Per 1 januari 2018	Vanaf 1 januari 2019
Rentevoet	1,93%	1,83%
Discontovoet	2,00%	2,00%
Kostenstijging	2,00%	2,50%
Opbrengstenstijging	0%	0%

De rentevoet is berekend volgens de voorgeschreven werkwijze. De discontovoet is gehandhaafd gebleven op 2%. Er is sprake van kostenstijgingen bij bouw- en woonrijp maken. Op basis daarvan wordt met ingang van 2019 gerekend met een half procent hogere kostenstijging. De opbrengsten-stijging is ondanks de goede markt op 0% gesteld, omdat bij een grondverkoop de grond opnieuw wordt getaxeerd conform de op dat moment geldende marktwaarde.

Economische vooruitzichten
Met name de opbrengsten zijn in de grondexploitatie door haar omvang, maar vooral ook door haar conjunctuur gerelateerde karakter, in belangrijke mate bepalend voor het resultaat en de risico's op grondexploitaties. Dat geldt in mindere mate voor de kosten. Ontwikkeling van de grondwaarde wordt vooral bepaald door (het vertrouwen in) de Nederlandse economie en de ontwikkeling van regionale verkoopprijzen en huuropbrengsten van het te realiseren vastgoed. Deze aspecten zijn geanalyseerd en gebruikt voor de actualisatie van de grondexploitaties.

De laatste jaren is de economie goed hersteld van de crisis. Ook de bouwsector draait momenteel goed. Er is wel sprake van oplopende kosten van bouwmaterialen en personeelstekorten. De woningmarkt is momenteel goed. Er sprake van stijgende woningprijzen, zowel bij nieuwbouw als bij bestaande woningen. Momenteel kunnen kostenstijgingen bij nieuwbouw nog worden opgevangen door stijgende verkoopprijzen van de woningen.

De tijdens de crisis gerealiseerde positieve aanbestedingsresultaten zijn verdwenen. Bouwers en ontwikkelaars rekenen in plaats van met kortingen, weer met winst- en risicopremies, als gevolg van de ontstane schaarste in de nieuwbouwmarkt.

Voor 2019 wordt voorspeld dat er nog sprake zal zijn van economische groei, maar wel lager dan in voorgaande jaren. Echter, regionale verschillen blijven groot. In steden (Amsterdam & Rotterdam) met aantrekkingskracht is sprake van oververhitting van de woningmarkt, terwijl dat in de perifeer gelegen gebieden minder het geval is.

Bij de actualisatie van de grondexploitaties en het vaststellen van de parameters is uitgegaan van de huidige vooruitzichten die zorgen voor een positieve stemming op de woningmarkt, waaronder:

- economische groei;
- gunstige koopkrachtontwikkeling;
- lage hypotheekrente;
- aantrekkende werkgelegenheid.

Als de gemeente Albrandswaard wordt afgezet tegen Nederland op een aantal dynamische kenmerken, zoals de ontwikkeling van de (woning)prijzen, aantallen transacties en verkoopquotes scoort onze regio net boven het gemiddelde.

Vernieuwde BBV
De commissie BBV (Besluit, begroting en verantwoording) heeft de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen en hun conclusies vertaald in een voornemen tot herziening van BBV-verslaggevingsregels rondom grondexploitaties.

Dit heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat onder andere de volgende wijzigingen zijn doorgevoerd ten aanzien van grondexploitaties:

- de commissie stelt een richttermijn voor de duur van een grondexploitatie van maximaal 10 jaar (voortschrijdend). Hier kan alleen goed gemotiveerd (geautoriseerd door de raad en verantwoord in de jaarstukken) van worden afgeweken. Voor langer durende grondexploitaties moeten aanvullende beheersmaatregelen worden genomen, waaronder in elk geval (verplicht) dat geen indexering mag worden toegepast voor opbrengsten later dan 10 jaar;
- de rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet, indien er geen sprake is van projectfinanciering, worden gebaseerd op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille van de gemeente naar de verhouding van het vreemde vermogen ten opzichte van het totaal vermogen;
- er gelden regels voor tussentijdse winstneming in grondexploitaties. Er wordt tussentijds winst genomen op basis van het principe “percentage of completion”. Het percentage gerealiseerde opbrengsten en het percentage gerealiseerde kosten worden vermenigvuldigd om te komen tot een bedrag dat tussentijds als winst moet worden genomen.

Uiteraard worden bovengenoemde regels gehanteerd bij het actualiseren van grondexploitaties en verwerkt in het MPO. Over het jaar 2018 wordt voor het eerst tussentijds winst genomen in grondexploitaties volgens de beschreven regels.

Invoering belastingplicht vennootschapsbelasting (Vpb)
Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Een van de gebieden binnen de gemeenten waar deze wijziging “echt” effect zal sorteren is bij de activiteiten op het gebied van grondexploitaties (grondbedrijven). De vennootschapsbelasting is 20% tot 25% over de winst.

Er is getoetst of de gemeente Albrandswaard op dit moment belastingplichtig is voor de onderneming “grondexploitaties”. Gebleken is, dat de gemeente Albrandswaard belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. De gevolgen voor de gemeentebegroting moeten in een breder perspectief worden bezien, omdat de gemeente één belastingaangifte moet doen voor al haar ondernemings-activiteiten.

Omgevingswet
In 2016 hebben zowel de Tweede als de Eerste Kamer de Omgevingswet aangenomen. Naar verwachting treedt de wet in 2021 in werking. De Omgevingswet vraagt om een hele andere werkwijze en benadering van ontwikkelingen door zowel overheden als burgers en bedrijven. Het motto van de

wet is: ‘ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit’. Open, integraal, samenhangend, flexibel, uitnodigend en innovatief zijn daarbij de kernwoorden. Dit zijn kernwoorden waarbij in de nota Grondbeleid wort aangesloten.

Nota Grondbeleid
Nota grondbeleid is in 2017 afgerond en in februari 2018 vastgesteld door de raad. Het vervolg is dat in 2019 ook een Nota grondprijsbeleid wordt opgesteld.

In de nota grondbeleid leggen wij onze werkwijze van de komende jaren vast. Ons beleid heeft zich de afgelopen jaren gevormd vanuit marktontwikkelingen en eerdere besluitvorming. Dit beleid hebben wij samengebracht in de nota Grondbeleid. Daarmee zijn we transparant en is onze werkwijze voor iedereen duidelijk.

De nota Grondbeleid is richtinggevend voor het gemeentelijke grondbeleid en gebruiken we als een algemeen toetsingskader. De nota geeft inzicht in de verschillende rollen die de gemeente kan spelen en de afwegingen die de gemeente Albrandswaard daarin maakt. De nota Grondbeleid helpt om onze gemeentelijke ambities te realiseren. Deze ambities staan in onze lokale beleidsstukken als de structuurvisie of de woonvisie. Ook maatschappelijk of economische ontwikkelingen hebben invloed op onze leefomgeving. Voorbeelden hiervan zijn

- demografische ontwikkeling, zoals het feit dat onze inwoners steeds ouder worden;
- regionale afspraken, zoals de regionale woningmarktafspraken;
- landelijke opgaven, zoals de energietransitie.

Met grondbeleid kan de gemeente de daarvoor noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen (bij)sturen. Grondbeleid is dus een middel, geen doel op zich.

5 JAARREKENING

1 – BALANS

In dit hoofdstuk presenteren wij de balanspositie van de gemeente. Per 1 januari 2004 gelden de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen regels voor de opstelling van de balans.

Balans per 31 december 2018	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Bedragen x € 1.000				
Activa				
Vaste activa				
Inmateriële vaste activa		**247**		**187**
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-		-	
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	197		187	
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	50		-	
Materiële vaste activa		**56.127**		**52.030**
- Investeringen met een economisch nut				
- overige Investeringen met een economisch nut zonder tariefheffing	35.717		31.131	
overige investeringen met een economisch nut met tariefheffing	12.533		12.962	
- Investeringen met een maatschappelijk nut	7.876		7.937	
Financiële vaste activa		**3.643**		**3.570**
- Kapitaalverstrekking aan:				
- deelneming	1.556		1.556	
- gemeenschappelijke regelingen	205		205	
- overige verbonden partijen	-		-	
- Leningen aan:				
- woningbouwcorperaties	-		-	
- deelnemingen	-		-	
- overige verbonden partijen	223		408	
- Overig langlopende leningen u/g	1.660		1.401	
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-		-	
Totaal vaste activa		**60.016**		**55.786**
Vlottende activa				
Voorraden		**10.034**		**12.716**
- Grond- en hulpstoffen	-		-	
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	10.034		12.716	
- Gereed product en handelsgoederen	-		-	
- Vooruitbetalingen	-		-	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		**7.556**		**7.132**
- Vorderingen op openbare lichamen	69		121	
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				
- Overige verstrekte kasgeldleningen				
- Schatkistbankieren	979		2.291	
- Rekening-courantverhoudingen met het Rijk				
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	250		253	
- Uitzettingen in vorm van Nederlands schuldpapier met rentetypische looptijd < één jaar				
- Overige vorderingen	6.258		4.466	
- Overige uitzettingen	-		-	
Liquide middelen		**305**		**407**
- Kassaldi	9		12	
- Banksaldi	295		395	
Overlopende activa		**8.139**		**1.741**
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	128		-	
- overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	8.011		1.741	
Totaal vlottende activa		**26.034**		**21.995**
Totaal activa		**86.050**		**77.782**

Balans per 31 december 2018 Bedragen x € 1.000 Passiva	Ultimo 2018		Ultimo 2017	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**18.219**		**18.432**
- Algemene reserve	8.153		8.318	
- Bestemmingsreserves				
- Grondexploitaties	1.572		1.720	
- Voor egalisatie van tarieven	-		-	
- Overige bestemmingsreserves	7.698		8.462	
- Nog te bestemmen resultaat	796		67-	
Voorzieningen		**8.105**		**6.905**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.124		1.090	
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	291		272	
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	5.690		5.543	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**39.734**		**38.355**
- Obligatieleningen	-		-	
- Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinatellingen	-		-	
- binnenlandse banken en overige financiëlen instellingen	39.725		38.345	
- binnenlandse bedrijven	-		-	
- overige binnenlandse sectoren	-		-	
- buitenl. Instell., fondsen, banken, bedrijven en over.sectoren	-		-	
- Waarborgsommen	9		10	
- Verplichtingen uit hoofde van financiel-lease overeenkomsten	-		-	
Totaal vaste passiva		**66.059**		**63.692**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		**10.749**		**9.131**
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen				
- Overige kasgeldleningen	7.000		6.000	
- Bank - en girosaldi	-		-	
- Overige schulden	3.749		3.131	
Overlopende passiva		**9.243**		**4.959**
- Voorschotten van derden verkregen middelen	1.087		1.557	
- Nog te betalen bedragen	8.156		3.402	
Totaal vlottende passiva		**19.992**		**14.090**
Totaal passiva		**86.050**		**77.782**
Gewaarborgde geldleningen		**62.174**		**59.187**
Garantstellingen		**544**		**952**

2 – GRONDSLAGEN

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

1. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
2. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.
3. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.
4. Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij zijn ook opgenomen de ziektekosten die worden gemaakt voor gepensioneerden.
5. Winsten uit grondexploitaties worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.
6. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Vaste activa zijn te onderscheiden in:
a. Immateriële vaste activa;
b. Materiële vaste activa;
c. Financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

De kosten voor immateriële activa zijn te onderscheiden in:

a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio- en disagio. Conform de verordening ex art. 212 GW worden deze kosten direct ten laste van de exploitatie gebracht.
b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdragen in activa van derden worden gewaardeerd tegen de uitgavenprijs verminderd met de afschrijvingen, ontvangsten en beschikkingen over de reserves. Conform de verordening ex art. 212 GW is de afschrijvingstermijn van deze kosten gesteld op maximaal 4 jaar waarbij alleen geactiveerd mag worden als voldaan is aan de vier genoemde criteria in artikel 60 van het BBV.

Materiële vaste activa

De kosten voor materiële activa zijn te onderscheiden in:

- Investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Deze investeringen worden gewaardeerd op grond van de aanschafwaarde, verminderd met ontvangsten van derden die in

een directe relatie met de investering staan en indien van toepassing onttrekkingen aan de daartoe bestemde reserves.

- Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in art. 35 BBV worden verstaan investeringen in aanleg van (inrichting) wegen, straten, fietspaden, bruggen, viaducten, tunnels, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, reconstructie openbare ruimte, waterwegen, civiele kunstwerken, parken en overig openbaar groen.
- Investeringen met een economisch nut, welke zijn onder te verdelen in:
  In erfpacht uitgegeven gronden die worden gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (= de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor canonberekening als uitgangspunt is genomen). Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde;
- Overige investeringen met economisch nut, die worden gewaardeerd op grond van de aanschafwaarde verminderd met ontvangsten van derden die in een directe relatie met de investering staan en afschrijvingen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte levensduur waarbij geen rekening wordt gehouden met restwaarden. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Over het algemeen wordt afgeschreven op basis van de lineaire methode. Investeringen die worden gedaan voor de reiniging en riolering worden annuïtair afgeschreven.

De afschrijvingsduur van de diverse soorten activa is conform de voorschriften en de geldende afschrijvingsverordening toegepast.
Conform besluitvorming van 17 december 2007 zijn op de uitgevoerde investeringen tot en met investeringsplan 2015 de toegepaste afschrijvingsmethodieken en termijnen gehandhaafd.

In 2016 is het oude activabeleid herzien en conform besluitvorming van 12 januari 2016 uitgevoerd. Het nieuwe beleid is van toepassing op de nieuwe investeringen na 2016 en de nog niet gestarte investeringen oudere jaren. Voor de bestaande activa, of reeds in 2015 gestarte investeringen, blijft het oude activabeleid van kracht.

Soort	**Termijnen oud activabeleid**	**Termijnen nieuw activabeleid**
Gronden en terreinen	-	0-20
Woonruimten	40-50	25
Bedrijfsgebouwen (incl. noodgebouwen)	15-50	5-50
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15-50	5-50
Vervoersmiddelen	5-15	5-15
Machines en installaties	5-25	4-15
Overige materiële vaste activa	5-25	10-25

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa worden opgenomen:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in NV's of BV's gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de actuele waarde structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal een afwaardering plaatsvinden. Verder zijn opgenomen

kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen of overige verbonden partijen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde;
- Verstrekte leningen aan woningbouwcorporaties, gemeenschappelijke regelingen of overige verbonden partijen gewaardeerd tegen de nominale waarde minus de aflossingen.
- Overige uitgezette langlopende geldleningen gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen;
- Overige uitzettingen met renteloopti jd van langer dan één jaar gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende activa

Vlottende activa zijn te onderscheiden in:

a. Voorraden;
b. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar;
c. Liquide middelen;
d. Overlopende activa.

Voorraden

De voorraden zijn onderverdeeld in:

- Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verwervingsprijs;
- De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.
- Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend;
- Vooruitbetalingen worden gewaardeerd tegen de verwervingsprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De kortlopende vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, onder vermindering van de voorziening dubieuze debiteuren en zijn onder te verdelen in:

- Vorderingen op openbare lichamen zoals gemeenten, gemeenschappelijke regelingen of het Rijk);
- Verstrekte kasgeldleningen;
- Rekening courantverhoudingen met niet-financiële instellingen zoals SVHW en SvN
- Overige vorderingen waaronder voornamelijk de nog openstaande debiteuren vallen;
- Overige uitzettingen waaronder beleggingen die anders dan langlopende effecten op korte termijn kunnen worden omgezet in liquide middelen.

De voorziening dubieuze debiteuren wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn vrij ter beschikking en hieronder vallen:

- Kassaldi die worden gewaardeerd tegen nominale waarde;
- Banksaldi, zijnde de creditstanden op de lopende rekening-courantrekeningen.

Overlopende activa
Onder deze post worden opgenomen:

- De nog te ontvangen bedragen voor het jaar 2018 waarbij de definitieve ontvangst in 2019 zal plaatsvinden. De waardering wordt gedaan tegen de nominale waarde;
- De vooruitbetaalde bedragen in boekjaar 2018 die ten laste van het begrotingsjaar 2019 komen;
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Vaste passiva
Vaste passiva zijn te onderscheiden in:

a. Eigen vermogen;
b. Voorzieningen;
c. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar en langer.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde, waarbij zijn opgenomen:

- Algemene reserve. Dit is de reserve waarvan de gemeenteraad de bestemming nog vrij kan bepalen;
- Bestemmingsreserves. Dit zijn reserves waarvan de gemeenteraad de bestemming reeds heeft bepaald;
- Saldo van rekening van baten en lasten. Dit is het jaarrekeningresultaat van het jaar waarover de jaarrekening is opgemaakt.

Voorzieningen
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, waar onder zijn opgenomen:

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's voor zover bij het opmaken van de jaarrekening de omvang hiervan is in te schatten;
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen. Met deze voorzieningen worden de onderhoudskosten van bijvoorbeeld gebouwen en wegen gedurende de meerjarenraming geëgaliseerd om schommelingen in de uitgaven te voorkomen. Deze voorzieningen zijn gebaseerd op vastgestelde onderhoudsplannen;
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting waarvan uitgezonderd voorschotbedragen van de Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
- De voorziening voor de pensioenverplichting van wethouders vormt hierop een uitzondering, omdat deze is gewaardeerd tegen de contante waarde van (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar en langer
De vaste langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gedane aflossingen. De specificatie van deze post is als volgt:

- Uitgegeven obligatieleningen;
- Onderhandse leningen van voornamelijk binnenlandse banken en overige financiële instellingen of binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen;
- Waarborgsommen voor o.a. fietskluizen en volkstuinen;
- Verplichtingen uit hoofde van Financial lease overeenkomsten.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en zijn onder te verdelen in:

a. Netto vlottende passiva met een rentetypische looptijd korter dan één jaar;
b. Overlopende passiva.

Netto vlottende passiva met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Deze post kan worden gespecificeerd in;

a. Kasgeldleningen zijn leningen die worden aangetrokken via bijvoorbeeld binnenlandse banken of overige financiële instellingen;
b. Banksaldi, zijnde de debet standen op de lopende rekening-courantrekeningen;
c. Overige schulden zijn o.a. de nog te betalen posten aan crediteuren.

Overlopende passiva

Onder deze post worden opgenomen:

a. Nog te betalen bedragen voor het jaar 2018 waarbij de definitieve betaling in boekjaar 2019 zal plaatsvinden. De waardering wordt gedaan tegen de nominale waarde;
b. De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Gewaarborgde geldleningen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de gewaarborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen. De waardering vindt plaats tegen de nominale waarde onder verminderingen van de gedane aflossingen en voor het percentage dat de lening wordt geborgd.

3 - TOELICHTING OP DE BALANS

In onderstaande balansspecificaties wordt een vergelijking gemaakt met de balanspositie per 31 december 2017.

Activa

(bedragen x € 1.000 tenzij anders aangegeven)

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het BBV laat slechts beperkte ruimte voor opname van immateriële vaste activa op de balans. Voorbereidingskosten voordat een grondexploitatie wordt vastgesteld mogen op basis van BBV art.34b worden geactiveerd als immateriële activa.

De post immateriële activa wordt onderscheiden in:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Kosten afsluiten geldleningen / saldo agio en disagio	-	-
Kosten onderzoek en ontw ikkeling	197	187
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	50	-
Totaal	**247**	**187**

De bijdrage aan activa in eigendom van derden betreft een bijdrage aan de Rhoonse Ruiters voor de uitbreiding van de paardrijbak.

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018.

	Boekw aarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afw aarderingen	Boekw aarde 31-12-2018
Kosten afsluiten geldleningen, agio/disagio	-	-	-	-	-	-	-
Kosten onderzoek en ontw ikkeling	187	10	-	-	-	-	197
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	50	-	-	-	-	50
Totaal	**187**	**60**	**-**	**-**	**-**	**-**	**247**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
1. Investeringen met een economisch nut	35.717	31.131
2. Investeringen met een economisch nut, w aarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan w orden geheven	12.533	12.962
3. Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	7.876	7.937
Totaal	**56.127**	**52.030**

Ad 1 - De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	8.687	8.715
Woonruimten	24	26
Bedrijfsgebouw en	18.813	13.539
Grond-, w eg- en w aterbouw kund.w erk	5.929	6.365
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	1.458	1.643
Overige materiële vaste activa	807	843
Totaal	**35.717**	**31.131**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut weer:

	Boekw aarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvestering	Afschrijvingen	Afw aarderingen	Bijdragen derden	Boekw aarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	8.715	66	0	95	-	-	8.687
Woonruimten	26	-	-	3	-	-	24
Bedrijfsgebouw en	13.539	6.233	-	960	-	-	18.813
Grond-,w eg- w aterbouw k.w erk	6.365	-	-	436	-	-	5.929
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines,apparaten installaties	1.643	-	26	158	-	-	1.458
Overige materiële vaste activa	843	41	-	77	-	-	807
Totaal	**31.131**	**6.341**	**26**	**1.728**	**-**	**-**	**35.717**

Ad 2 – De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	3	3
Woonruimten	-	-
Bedrijfsgebouw en	-	-
Grond-, w eg- en w aterbouw kund.w erk	10.503	10.808
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	1.539	1.680
Overige materiële vaste activa	489	471
	12.533	**12.962**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

	Boekw aarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvestering	Afschrijvingen	Afw aarderingen	Bijdragen derden	Boekw aarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	3	-	-	-	-	-	3
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouw en	-	-	-	-	-	-	-
Grond-,w eg- w aterbouw k.w erk	10.808	-	-	305	-	-	10.503
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines,apparaten installaties	1.680	-	-	141	-	-	1.539
Overige materiële vaste activa	471	56	-	38	-	-	489
	12.962	**56**	**-**	**485**	**-**	**-**	**12.533**

Ad 3: De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	-	-
Woonruimten	-	-
Bedrijfsgebouw en	-	-
Grond-, w eg- en w aterbouw kund.w erk	6.042	6.212
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	389	208
Overige materiële vaste activa	1.445	1.517
Totaal	**7.876**	**7.937**

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek wordt in het verloopoverzicht een scheiding aangebracht tussen welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.
De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekw aarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Afw aarderingen	Bijdragen derden	Boekw aarde 31-12-2018
Maatschappelijk nut voor 2017							
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige w erken	5.792	293	-	279	-	561	5.245
Machines, apparaten en installaties	150	-	-	6	-	-	144
Overige materiële vaste activa	1.517	14	-	186	-	-	1.345
Subtotaal	**7.459**	**307**	**-**	**471**	**-**	**561**	**6.733**
Maatschappelijk nut vanaf 2017							
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige w erken	420	467	-	2	-	89	797
Machines, apparaten en installaties	58	192	-	5	-	-	245
Overige materiële vaste activa	-	101	-	-	-	-	**101**
Subtotaal	**478**	**760**	**-**	**6**	**-**	**89**	**1.143**
Totaal maatschappelijk nut	**7.937**	**1.067**	**-**	**478**	**-**	**650**	**7.876**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekw aarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen aflossingen	Afw aarderingen	Boekw aarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen						
- Deelnemingen	1.556	-	-	-	-	1.556
- Gemeenschappelijke regelingen	205	-	-	-	-	205
Leningen						
- BAR organisatie	408	-	-	185	-	223
- Overige langlopende leningen	1.401	261	-	2	-	1.660
Totaal	**3.570**	**261**	**-**	**187**	**-**	**3.643**

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden betreffen de gronden in exploitatie.
Het verloop in de boekwaarde van de lopende bouwgrondexploitaties is als volgt:

(bedragen x € 1)

Grondexploitatie	Boekw aarde 31-12-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Verlies/w inst neming	Boekw aarde 31-12-2018	Prognose afsluitingsjaar
Overhoeken III	2.332.856	194.645	566.630	409.388	2.370.259	2020
Centrum Poortugaal	2.245.431	98.770	20.000	-	2.324.201	2020
Polder Albrandsw aard	2.834.863	142.271	495.126	-	2.482.008	2021
Ontw ikkeling 6ha Portland/Binnenland	2.903.113	76.664	-	-	2.979.777	2022
Voormalig terrein Ringelberg plan Spui	3.000.954	1.011.712	2.716.436	-	1.296.230	2021
Portland	1.956.737	212.892	1.461.426	68.129	776.332	2020
Totaal	**15.273.955**	**1.736.954**	**5.259.618**	**477.517**	**12.228.808**	
Minus voorziening grondexploitaties	2.558.236	305.073	46.985		2.816.324	
Correctie Plan Spui naar voorzieningen	-		621.274		621.274-	
Totaal inclusief getroffen voorziening	**12.715.719**	**1.431.881**	**4.591.359**	**477.517**	**10.033.758**	

Prognose	Boekw aarde 31-12-2018	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Bouw gronden in exploitatie	12.228.808	7.449.721	16.862.962	2.815.567

In de prognose is rekening gehouden met een kostenstijging van 2% en een opbrengststijging van 0%. Het rentepercentage is 2,21%. Het geraamde eindresultaat is op basis van eindwaarde.

Voorzieningen grondexploitaties

(bedragen x € 1)

Naam Voorziening (op mindering grexen)	2018				
	Saldo per 31-12-2017	Toevoegingen	Vrijval	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2018
Voorzieningen verliesgevende grondexploitaties					
Centrumplan Poortugaal	822.428	9.427		-	831.855
Plan Spui	1.688.823	228.681		-	1.917.504
zie voorzieningen verplichtingen, verliezen enz				621.274	-621.274
Portland	46.985	-		46.985	-
Polder Albrandswaard	-	66.965		-	66.965
Totaal Vz verliesgevende grondexploitaties	**2.558.236**	**305.073**	**-**	**668.259**	**2.195.050**

In het overzicht voorraden is het bedrag voorzieningen gecorrigeerd met een bedrag van € 621.274. Dit wordt verklaard doordat de voorziening van Voormalig terrein Ringelberg plan Spui € 621.274 hoger is dan de huidige boekwaarde. Het restant van deze voorziening is gepresenteerd onder de voorzieningen.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 7- Grondbeleid, pagina 110.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder zijn als volgt gespecificeerd:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	69	121
Schatkistbankieren	979	2.291
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	250	253
Overige vorderingen	6.401	4.697
Voorziening oninbaarheid	143-	231-
Totaal	**7.556**	**7.132**

Het saldo van de Rekening-courant verhoudingen betreft SVHW (€ 83.971) en SVn (€ 165.960).

Bepaling voorziening:
Van de reguliere debiteuren worden vorderingen ouder dan 1 jaar voor 100% in de voorziening opgenomen tenzij er een grote zekerheid bestaat dat de vordering nog inbaar is door bijvoorbeeld een lopend incassotraject of een afgesproken betalingsregeling.
Voor de inning van de openstaande vorderingen wordt door de Afdeling Financiën een actief invorderingsbeleid gehanteerd.

De saldi van de voorzieningen voor dubieuze debiteuren en dubieuze debiteuren SVHW zijn in mindering gebracht op de kortlopende vorderingen.

(bedragen x € 1)

Naam Voorziening (op mindering vorderingen)	2018				
	Saldo per 31-12-2017	Toevoegingen	Vrijval	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2018
Voorzieningen dubieuze debiteuren					
Dubieuze debiteuren	231.093	43.526		131.441	143.178
Totaal Vz dubieuze debiteuren	**231.093**	**43.526**	**-**	**131.441**	**143.178**

De overige vorderingen inclusief de vorderingen openbare lichamen zijn als volgt gespecificeerd:

	2018	2017	Verschil
Vorderingen op openbare lichamen	69	121	-52
Overige vorderingen	6.401	4.697	1.704
	6.470	**4.818**	**1.652**

	2018	2017	Verschil
Debiteuren incl. vorderingen openbare lichamen	756	924	-168
Heffingen SVHW	203	255	-53
Belastingdienst	5.147	3.240	1.907
Vorderingen Sociale Zaken	364	398	-34
Overige posten	1	2	-1
	6.470	**4.818**	**1.652**

Van de openstaande debiteuren incl. vorderingen openbare lichamen per 31-12-2018 is in de eerste maanden van 2019 inmiddels € 522.294 ontvangen.
De vordering op de belastingdienst betreft voornamelijk compensabele BTW 2018 (€ 5.001.992).

Dit bedrag wordt op 1 juli 2018 uitbetaald door de belastingdienst. De overige vorderingen op de belastingdienst betreffen de aangifte BTW 4e kwartaal en nog te ontvangen VPB 2017/2018.

Drempelbedrag schatkistbankieren	
Begrotingstotaal 2018	55.783.000
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	0,75%
Drempelbedrag	**418.400**
Afwijking t.o.v. drempelbedrag *)	
1e kwartaal	-250.870
2e kwartaal	-205.553
3e kwartaal	-184.385
4e kwartaal	-192.739

*) Een positief bedrag betekent dat het gemiddelde saldo op de rekening courant hoger was dan het drempelbedrag. Bij een negatief bedrag zijn we onder het drempelbedrag gebleven.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Kassaldi	9	12
Banksaldi	295	395
Totaal	**305**	**407**

Het aanwezige kasgeld wordt tot een minimum beperkt en burgers worden gestimuleerd zo veel mogelijk te pinnen of vorderingen over te maken op de bankrekening.

Overlopende activa

De overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Vooruitbetaalde bedragen	150	364
Nog te ontvangen bedragen	7.989	1.376
Totaal	**8.139**	**1.741**

De nog te ontvangen bedragen worden hieronder nader gespecificeerd.

Specificatie nog te ontvangen	31-12-2018	31-12-2017
Belastingdienst - bezwaren oude jaren/afwikkeling 2010/2011	-	65
Belastingdienst - afwikkeling oude jaren 2015/2016	30	
BTW - koepelvrijstelling	5.938	231
BAR organisatie - doorschuif BTW	-	429
Belastingdienst - suppletie BCF 2016	-	71
Belastingdienst - teruggave VPB 2016/2017	-	99
Diverse subsidies waarvan de besteding reeds heeft plaatsgevonden	128	-
GEM Essendael - tussentijdse winstuitkering	1.000	
Diverse nog te ontvangen posten	841	481
Nog te ontvangen faciliterend grondbedrijf	52	-
Totaal	**7.989**	**1.376**

In 2018 is een Vaststellingsovereenkomst (VSO) met betrekking tot de koepelvrijstelling gesloten met de Belastingdienst over de btw op de BAR-bijdrage 2014 - 2017. De BAR-organisatie ontvangt een groot gedeelte van de afgedragen btw 2014 -2017 terug. Deze btw was door de BAR bij de gemeente in rekening gebracht. De gemeente ontvangt de btw van € 5,9 miljoen terug van de BAR organisatie.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel zijn:

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Verminderingen	Vermeerderingen	Saldo 31-12-2018
MRDH - Openbaar vervoer	-	-	47	47
MRDH - Albrandswaardseweg	-	-	32	32
Provincie ZH - Stad-Landverbinding	-	-	49	49
Totaal	**-**	**-**	**128**	**128**

Specificatie nog te ontvangen bijdrage faciliterend grondbedrijf

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Verminderingen	Vermeerderingen	Saldo 31-12-2018
Boekwaarde Rijsdijk/Achterdijk	-	-	47	47
Boekwaarde Achterdijk 32	-	-	2	2
Boekwaarde Achterdijk 6	-	-	3	3
Totaal	**-**	**-**	**52**	**52**

Passiva

(bedragen x € 1.000 tenzij anders aangegeven)

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten en het verloop is in onderstaand overzicht per soort reserve weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene reserve	8.318	209	306	67-	-	8.153
Bestemmingsreserves						
- reserves grondexploitaties	1.720	157	305		-	1.572
- overige bestemmingsreserves	8.462	437	989		212	7.698
Totaal reserves	**18.499**	**803**	**1.600**	**67-**	**212**	**17.423**
Resultaat nog te bestemmen	67-					796
Totaal	**18.432**					**18.219**

Structurele mutaties in reserves:

(bedragen x € 1)

Naam reserve	stortingen	onttrekkingen
Reserve ruimen begraafplaats Poortugaal		-7.500
Reserve ruimen begraafplaats Rhoon		-11.800
Reserve nieuw bouw sportzaal Portland		-36.100
Reserve nieuw bouw buitendienst		-42.400
Reserve gemeentehuis Poortugaal		-97.871
Reserve nieuw bouw school Don Bosco		-9.200
Reserve nieuw bouw school Valckesteijn		-7.500
Reserve onderhoud gebouwen	10.800	
TOTAAL	**10.800**	**-212.371**

Deze structurele onttrekkingen betreffen voornamelijk reserves ten behoeve van de dekking afschrijvingslasten.

Staat van reserves 2018

(Bedragen x € 1)

Naam Reserve	2018					
	Boekwaarde per 31-12-2017	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde per 31-12-2018
Algemene reserves						
Algemene Reserve	8.318.039	208.800	306.474	-67.155		8.153.210
Totaal algemene reserves	**8.318.039**	**208.800**	**306.474**	**-67.155**	**-**	**8.153.210**
Reserves Grondbedrijf						
Reserve Ontwikkelingsprojecten vrije reserve	1.269.732	127.089	305.073			1.091.748
Reserve Strategisch verbinden	321.841	8.610	-			330.451
Reserve Vitaal Albrandswaard	43.328	21.525	-			64.853
Reserve Ondernemend Albrandswaard	84.685	-	-			84.685
Totaal reserves grondbedrijf	**1.719.586**	**157.224**	**305.073**	**-**	**-**	**1.571.737**
Overige bestemmingsreserves						
Reserve Speelruimteplan	337.943	4.900	-			342.843
Reserve Ruimtelijke visie	24.050	-	-			24.050
Reserve dekking BTW oude activa	90.852	-	90.852			-
Reserve Baggeren	378.886	180.000	-			558.886
Reserve Grootonderhoud gebouwen	807.644	15.800	40.000			783.444
Bestemmingsreserve Wethouderspensioenen	767.197	-	57.313			709.885
Sociaal deelfonds	2.427.304	236.466	706.363			1.957.407
Reserve Basisonderwijs	74.000	-	74.000			-
Reserve Landschapstafel io	79.832	-	-			79.832
Reserve BAR-taakstelling	20.000	-	20.000			-
Totaal overige bestemmingsreserves	**5.007.708**	**437.166**	**988.528**	**-**	**-**	**4.456.347**
Overige bestemmingsreserves kapitaallasten						
Reserve nieuwbouw school Don Bosco	248.566		9.200		-	239.366
Reserve nieuwbouw Sportzaal Portland	1.314.964		36.100		-	1.278.864
Reserve nieuwbouw buitendienst	1.144.531		42.400		-	1.102.131
Reserve nieuwbouw school Valckesteyn	202.636		7.500		-	195.136
Reserve ruiming begraafplaats Poortugaal	104.783		7.500		-	97.283
Reserve ruiming begraafplaats Rhoon	340.750		11.800		-	328.950
Reserve gemeentehuis Poortugaal	97.871		97.871		-	-
Totaal overige bestemmingsreserves kapitaallasten	**3.454.100**	**-**	**212.371**	**-**	**-**	**3.241.729**
Totaal Reserves	**18.499.433**	**803.190**	**1.812.446**	**-67.155**	**-**	**17.423.022**

Het verschil tussen de reserves van de gemeente, per 1 januari 2018 ad € 18.499.433 en de reserves per 31 december 2018 ad € 17.423.022 is niet gelijk aan het rekeningresultaat 2018. Bij de gemeente worden, anders dan bij het bedrijfsleven, al lopende het dienstjaar mutaties in reserves verwerkt. Deze mutaties kunnen geraamd zijn in de primaire begroting, maar kunnen ook het gevolg zijn van raadsbesluiten zoals bijvoorbeeld bij de tussenrapportages. Dit is wettelijk toegestaan. In de overzichten “Wat heeft het kost” bij de programma’s is vermeld wat het geraamde bedrag van de mutaties is en het werkelijke bedrag.
Bij het bedrijfsleven daarentegen wijzigt het eigen vermogen alleen door de verwerking van het rekeningresultaat en worden lopende het jaar geen mutaties in het eigen vermogen verwerkt.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2018 is in onderstaand overzicht weergegeven.

(bedragen x € 1)

Naam Voorziening	2018				
	Saldo per 31-12-2017	Toevoegingen	Vrijval	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2018
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's					
Wethouderspensioenen	860.564	148.745		-	1.009.309
Wachtgeld vm wethouders	52.288	485.900		221.398	316.790
Afwikkelingskst Smaak van Poortugaal	3.730	-		-	3.730
BTW sportbesluit	173.332	-		-	173.332
Voormalig terrein Ringelberg plan Spui		621.274			621.274
Totaal Vz verplichtingen, verliezen en risico's	1.089.914	1.255.919	-	221.398	2.124.435
Vz middelen 3den met bestedingsverplichting					
Riolering	3.614.089	1.151.106		711.866	4.053.329
Afvalstoffenheffing	1.929.180	-		292.951	1.636.229
Totaal Vz middelen 3den met bestedingsverplichting	5.543.269	1.151.106	-	1.004.817	5.689.558
Voorzieningen onderhoud egalisatie					
Onderhoud Sporthal Portland	271.720	19.400		-	291.120
Totaal Vz onderhoud egalisatie	271.720	19.400	-	-	291.120
Totaal Voorzieningen	**6.904.903**	**2.426.425**	**-**	**1.226.215**	**8.105.113**

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen		
- binnenlandse pensioenfondsen en	-	-
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.725	38.345
Waarborgsommen	9	10
Totaal	**39.734**	**38.355**

De waarborgsommen betreffen waarborgensommen voor fietskluizen, volkstuinen en politieke partijen.

	Saldo 31-12-2017	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2018
Onderhandse leningen	38.345	5.200	3.820	39.725
Waarborgsommen	10	-	1	9
Totaal	**38.355**	**5.200**	**3.821**	**39.734**

De rentelasten over 2018 bedragen € 1.126.508 met een gemiddelde rente van 2,938%

Vlottende Passiva

Kortlopende schulden

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Schulden < 1 jaar	10.749	9.131
Overlopende passiva	9.243	4.959
Totaal	**19.993**	**14.090**

De specificatie van de kortlopende schulden is als volgt:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Kasgeldleningen	7.000	6.000
Bank- en girosaldi	-	-
Overige schulden	3.749	3.131
Totaal	**10.749**	**9.131**

De overige schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Overige schulden	31-12-2018	31-12-2017
Crediteuren	3.601	2.745
Af te dragen loonbelasting	44	44
Af te dragen BTW	-	231
Overige posten	1	3
Sociale Zaken diverse posten	104	108
	3.749	**3.131**

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

	Boekw aarde 31-12-2018	Boekw aarde 31-12-2017
Vooruitontvangen bedragen subsidies	1.070	1.538
Vooruitontvangen faciliterend grondbedrijf	17	20
Nog te betalen bedragen	8.156	3.402
Totaal	**9.243**	**4.959**

Specificatie vooruit ontvangen bedragen

De vooruit ontvangen bedragen bestaan uit subsidies die in volgende jaren worden besteed en reeds ontvangen bijdragen voor marktinitiatieven in het kader van het faciliterend grondbedrijf waarvoor de kosten pas in het volgend jaar gemaakt gaan worden.

Specificatie vooruit ontvangen subsidies

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Verminderingen	Vermeerderingen	Saldo 31-12-2018
Wet Sociale Werkvoorziening	76		-	76
Revitalisering Overhoeken	746	70	-	677
Blauwe Verbinding	480	218	-	262
Stad-land verbinding fietsroute	195	195	-	-
Uitkoop woningen	41	41	-	-
Zwerfafval	-	-	56	56
Totaal	**1.538**	**523**	**56**	**1.070**

Specificatie vooruit ontvangen bijdrage faciliterend grondbedrijf

Omschrijving	Saldo 31-12-2017	Verminderingen	Vermeerderingen	Saldo 31-12-2018
Lageweg 5/Lageweg-Bakkersdijk	1	1	-	-
Woningbouw Achterdijk 5 en 7	1	1	-	-
Rhoonsedijk 38	1	1	-	-
Herontw garage Palsgraaf	3	3	-	-
Stationsstraat 49-59	14	14	11	11
Zuidzijde Louwerensplein	-	-	6	6
Totaal	**20**	**20**	**17**	**17**

Specificatie nog te betalen bedragen

Nog te betalen bedragen	31-12-2018	31-12-2017
BAR organisatie	11	1.008
Belastingdienst Koepelvrijstelling	5.380	429
Belastingdienst afwikkeling oude jaren	5	110
Belastingdienst suppletie 2014-2016	-	171
Rente langlopende geldleningen	764	802
Diverse crediteuren	1.996	881
	8.156	**3.402**

De door de BAR in rekening gebrachte btw 2014 – 2017 is door de gemeente teruggevraagd via het BTW compensatiefonds. Op grond van de VSO moet deze btw terugbetaald worden aan de Belastingdienst. Zie ook de toelichting bij het onderdeel Overlopende activa.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Als gevolg van ontwikkelingen in de woningbouwmarkt en het beroep dat binnen afgesloten overeenkomsten (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) door woningbouwcorporaties en/of particulieren wordt gedaan op de gemeente ten behoeve van borgstellingen bedraagt het totale saldo aan gewaarborgde geldleningen per ultimo 2018 € 62.718.498.

Het overzicht van de gewaarborgde geldleningen Verenigingen en Stichtingen en het overzicht van gewaarborgde geldleningen Particulieren is als **bijlage 2 en 3** opgenomen.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en gemeenschappelijke regelingen vennootschapsbelasting betalen over de winst die met ondernemingsactiviteiten wordt behaald. De vennootschapsbelasting moet jaarlijks worden bepaald op basis van de fiscale grondslag. Hierin zijn standpunten van de belastingdienst betreffende het wel of niet in aanmerking mogen nemen van baten en lasten voor de fiscale winstbepaling van groot belang.
De definitieve aangifte vennootschapsbelasting over het jaar 2016 ligt ter afhandeling bij de Belastingdienst. De definitieve aangifte 2017 zal voor 1 mei 2019 worden verstuurd. De Vpb-positie over het jaar 2018 is eind maart 2019 bekend. In de loop van 2019 zal de definitieve aangifte 2018 kunnen worden opgesteld. De uiterste inleverdatum hiervoor is 1 mei 2020.
De Belastingdienst heeft nog geen definitieve aanslag (2016) opgelegd. Hier kunnen nog correcties uit voortvloeien.

4 – OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Overzicht van baten en lasten

Lasten	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	4.163.032	5.393.550	5.891.540	-497.990	N
Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	11.397.031	12.017.200	7.412.034	4.605.166	V
Buitenruimte	12.129.278	12.855.300	12.728.345	126.955	V
Financiën	449.800	-59.200	202.062	-261.262	N
Educatie	2.240.705	2.528.900	2.544.320	-15.420	N
Sport	1.199.330	1.272.300	1.516.685	-244.385	N
Sociaal Domein	17.304.929	17.556.700	17.411.438	145.262	V
Totaal programma's	**48.884.105**	**51.564.750**	**47.706.425**	**3.858.325**	V
Algemene dekkingsmiddelen	205.846	161.900	131.895	30.005	V
Overhead	5.781.600	6.881.150	6.463.050	418.100	V
Vpb	56.550	57.000	5.981	51.019	V
Onvoorzien	75.000	60.000	0	60.000	V
Totaal lasten	**55.003.100**	**58.724.800**	**54.307.352**	**4.417.448**	**V**

Baten	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	-619.600	-582.750	-1.012.760	430.010	V
Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	-11.038.900	-11.796.500	-7.904.143	-3.892.357	N
Buitenruimte	-6.153.700	-6.469.400	-6.523.699	54.299	V
Financiën	0	-26.000	-78.162	52.162	V
Educatie	-140.500	-155.500	-156.151	651	V
Sport	-155.600	-149.100	-335.091	185.991	V
Sociaal Domein	-4.881.500	-5.345.900	-5.202.439	-143.461	N
Totaal programma's	**-22.989.800**	**-24.525.150**	**-21.212.445**	**-3.312.705**	N
Algemene dekkingsmiddelen	-32.428.000	-33.117.900	-32.795.511	-322.389	N
Overhead	0	-13.750	-86.602	72.852	V
Vpb	0	0	0	0	-
Onvoorzien	0	0	0	0	-
Totaal baten	**-55.417.800**	**-57.656.800**	**-54.094.558**	**-3.562.242**	**N**
Saldo van baten en lasten	**-414.700**	**1.068.000**	**212.794**	**855.206**	**V**

Mutaties in reserves	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	-194.100	-571.000	-159.213	-411.787	N
Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	727.600	144.800	-182.623	327.423	V
Buitenruimte	-14.400	-36.100	-36.100	0	-
Financiën	-219.700	-219.700	-219.623	-77	N
Educatie	-16.700	-90.700	-90.700	0	-
Sport	0	0	0	0	-
Sociaal Domein	0	-257.600	-325.997	68.397	V
Algemene dekkingsmiddelen	0	5.000	5.000	0	-
Totaal	**282.700**	**-1.025.300**	**-1.009.256**	**-16.044**	**N**
Gerealiseerd resultaat	**132.000**	**-42.700**	**796.463**	**839.163**	**V**

Analyse financiële afwijkingen

Programma 1 Openbare Orde & Veiligheid & Bestuur

Taakveld 0.1 Bestuur

Bestuur -/- € 60.058 (overschrijding) incidenteel
Bestuursondersteuning € 42.781 (onderschrijding) incidenteel

Per saldo is er op deze posten een overschrijding van ongeveer € 29.000 die is veroorzaakt door extra onvoorziene (inhuur)kosten voor de collegevorming en advies en ondersteuning nieuwe wethouders enerzijds en minder kosten voor externe inhuur op de post Bestuursondersteuning anderzijds.

De hoogte van de voorziening wethouderspensioenen wordt bepaald door de actuariële berekeningen van Raet. Uit deze berekening blijkt dat het saldo van de voorziening te laag is. Ten opzichte van de berekeningen voor de jaarrekening 2017 is het gehanteerde rentepercentage verlaagd van 1,648% naar 1.577%.
Bij de berekening van de hoogte van de voorziening wachtgelden vm wethouders is gebleken dat de voorziening verlaagd kan worden.

Griffie -/- € 29.800 (overschrijding) incidenteel
De voornaamste redenen van de overschrijding van het budget griffie zijn de tijdelijke inhuur ter vervanging van een zieke medewerkster en de kosten voor de interim griffier.

Bijdrage BAR (uren) € 368.628 (onderschrijding) incidenteel
Zie de toelichting in de jaarrekening 2018 van de GR BAR-organisatie.

Regionale samenwerking € 46.834 (onderschrijding) waarvan € 30.000 structureel
De verwachte inhuur- en advieslasten ten behoeve van onze regionale samenwerkingsverbanden konden binnen de begroting anders worden opgevangen. Hierdoor blijft op deze post budget over. Voor 2019 en verder verwachten we van dit budget € 30.000 minder nodig te hebben.

Taakveld 010 Mutaties reserves

Mutatie reserves -/- € 411.787 incidenteel
Een deel van de uitgekeerde pensioenen vm wethouders kan, in tegenstelling tot de raming, niet gedekt worden door een onttrekking aan de reserve Pensioenen vm wethouders. Waardoor de onttrekking lager is dan geraamd.
In de raming van de mutaties in de reserves Programma 1 is rekening gehouden met onttrekkingen aan de Algemene reserve als dekking voor de overgehevelde budgetten uit de jaarrekening 2017. Een gedeelte van de overgehevelde budgetten is ook in 2018 niet geheel uitgegeven waardoor de onttrekking aan de Algemene reserve lager is. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2018 zal voor deze budgetten gevraagd worden het restant over te hevelen naar 2019. In bijlage 4 van de jaarrekening vindt u een overzicht van de onttrekkingen en stortingen in de reserves per programma.

Programma 2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Overige gebouwen € 45.767 (onderschrijding) incidenteel
Het voordeel betreft nog toe te wijzen budget voor planmatig onderhoud, aangezien de begroting van planmatig onderhoud nog goedgekeurd dient te worden. Dit budget dient ter dekking voor het gerealiseerde planmatig onderhoud van de Brinkhoeve, zie hieronder.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Sociaal cultureel centrum de Brinkhoeve + huisvesting -/- € 45.929 (overschrijding) incidenteel

Een incidentele overschrijding vanwege noodzakelijk planmatig onderhoud (schilderwerk).
Deze kosten worden gedekt uit het voordeel op de post overige gebouwen.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke Ordening

Bestemmingsplannen € 65.559 (onderschrijding) incidenteel
De in 2018 geplande opdracht voor het opstellen van een visie voor de Rand van Rhoon is nog niet ter hand genomen in afwachting van een raadsbesluit over de toekomst van sportpark de Omloop.

Uitbreidingsplannen -/- € 41.125 (overschrijding) incidenteel
Er zijn veel minder opbrengsten uit leges binnengekomen dan verwacht. Daarnaast was voor een aantal projecten een intensieve planbegeleiding noodzakelijk voordat een startovereenkomst werd aangegaan. Dit gaat met name om de marktinitiatieven als Mariput, Sonneheerdt en Dorpsdijk 115. De verwachting is dat een groot deel van deze plankosten gedekt zal worden middels een startovereenkomst in 2019.

Rabobankstrip € 96.426 (onderschrijding) incidenteel
Een groot deel van de werkzaamheden en (plan)kosten voor het project die geraamd waren voor 2018 zijn niet gemaakt en schuiven op naar 2019.

MI Stationsstraat 49-59 € 30.135 (onderschrijding) incidenteel
In dit bedrag zijn de fondsbijdragen van Vitaal Albrandswaard en Strategisch verbinden opgenomen. Dit gaat om een bedrag van respectievelijk € 21.525 en € 8.610. Deze bedragen zijn gestort in de reserves.

Taakveld 8.2 Grondexploitaties

Grex Overhoeken III € 409.388 (onderschrijding) incidenteel
Betreft tussentijdse winstneming.

Grex Plan Spui -/- € 228.681 (overschrijding) incidenteel
Betreft het op peil brengen van de verliesvoorziening.

Grex Polder Albrandswaard -/- € 66.965 (overschrijding) incidenteel
Betreft het op peil brengen van de verliesvoorziening.

Grex Portland € 115.114 (onderschrijding) incidenteel
Betreft tussentijdse winstneming en vrijval verliesvoorziening.

Taakveld 8.3 Wonen en Bouwen

Bouw en woningtoezicht € 62.500 (onderschrijding) incidenteel
Voor 2018 is € 62.500 incidenteel beschikbaar gesteld specifiek voor digitalisering van bouwdossiers ter voorbereiding op het digitaal ontsluiten van informatie in het kader van de Omgevingswet. In 2018 is een aanbestedingstraject gestart om de digitalisering van de bouwdossiers uit te gaan voeren. Tijdens de aanbesteding is gebleken dat de kosten fors hoger waren dan begroot. Besloten is de aanbesteding te annuleren en een nieuw traject te starten waarin de verschillende onderdelen van dit project (schonen, scannen, opslaan en ontsluiten) separaat worden onderzocht op uitvoerbaarheid, alternatieven, kwaliteit en prijs. Ook wordt bekeken of onderdelen binnen de BAR-organisatie kunnen worden uitgevoerd en hoe dit past in de planning van de overige taken. Het doel is om op deze wijze de digitaliseringsslag alsnog binnen het geplande budget uit te voeren.
We stellen voor om € 62.500 bij de jaarrekening als budgetoverheveling mee te nemen, zodat dit bedrag beschikbaar blijft in 2019.

WABO-vergunningen (baten) € 226.539 (overschrijding) incidenteel
De legesopbrengsten zijn sterk afhankelijk van bouwplannen met hoge bouwkosten. In 2018 zijn grote bouwplannen ontvangen, die niet bekend waren bij de begrotingsraming. Voorbeeld hiervan is de bouwen van een nieuwe kliniek voor de langdurige zorg, gelegen aan Albrandswaardsedijk 74r te Poortugaal door Antes Zorg en de renovatie van 156 huurwoningen gelegen aan Mezenstraat e.o. te Rhoon door de woningbouwvereniging.

Mutaties reserves € 327.423 incidenteel
In de jaarrekening zijn niet-geraamde dotaties verwerkt aan de reserve Strategisch verbinden en de reserve Vitaal Albrandswaard. Zie de toelichting bij MI Stationsstraat 49-59.
In de mutaties reserves Programma 2 is rekening gehouden met het overhevelen van het budget van de Rabobank naar 2018. In 2018 is echter een gedeelte van het budget uitgegeven, waardoor de onttrekking minder was dan geraamd. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2018 zal gevraagd worden een gedeelte van het restant over te hevelen naar 2019.

Daarnaast worden de mutaties in de Vrije reserve grondbedrijf ten behoeve van het op peil brengen van de verliesvoorzieningen grondexploitaties geboekt op deze post.

Programma 3 Buitenruimte
Taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water
Planmatige onderhoud wegen -/- € 37.845 (overschrijding) Incidenteel
De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere wegenbelasting van het waterschap en lagere degeneratie-inkomsten (vergoeding van nutsbedrijven voor het herstel van wegen na werkzaamheden). De wegenbelasting is voor alle wegen en terreinen en moet verdeeld worden over verschillende posten. Deze verdeling zal in 2019 bij een tussenrapportage worden verwerkt en hierbij zal inzicht worden gegeven in de budgettaire consequenties.

Straatreiniging -/- € 139.026 (overschrijding) deze voorlopig als incidenteel aangemerkt, zie ook taakveld 5.7
Een drietal factoren veroorzaken overschrijding van de begroting.
1- Het areaal was groter dan in 2016 overeengekomen met de onderhoudsaannemer. Begin 2018 bleek dat de overeengekomen arealen niet strookten met de werkelijkheid. Dit werd pas zichtbaar na een conversie van de beheerssystemen. Daaruit bleek dat bestek arealen (hoeveelheden) niet overeenstemden met de werkelijke arealen. Arealen bleken groter dan in bestek waren opgenomen.
2- De jaarlijkse CROW indexering viel door de aantrekkende economie veel hoger uit.
3- Landelijke wijzigingen van de RAW contractbepalingen over de aanpak van wortelonkruiden in onderhoudscontracten verplichten tot extra inspanningen. Hierdoor heeft de aannemer recht op vergoedingen buiten de aanneemsom. Bij wegbranden van onkruid kan de aannemer immers niet zien hoe groot wortelstelsels zijn. Vroeger gingen wortels dood bij onkruidbestrijding met chemicaliën. We moeten soms wel 8 keer terug om loof weg te branden voordat wortels afsterven. In het bestek staat maximaal 5 keer branden. Het extra werk geeft recht op verrekening.

Zolang er gekozen wordt voor werken op beeldkwaliteit blijft de verrekening van kracht. Bij nieuwe aanbesteding is het werk laten uitvoeren in frequentie in plaats van beeld een optie. Hiervoor zal een voorstel gedaan worden aan de raad.

Wijziging wegcategorisering -/- € 29.696 (overschrijding) incidenteel
Met betrekking tot de “Wijziging wegcategorisering” is € 62.196 uitgegeven op grond van het raadsbesluit nr. 1089603. De betreffende werkzaamheden zijn in 2018 uitgevoerd en afgerond. Het uitgeven bedrag dient deels gedekt te worden door middel van een onttrekking uit de reserve

Strategisch Verbinden. Voor hetzelfde project is ook subsidie aangevraagd en verkregen. Het betreft een bedrag van € 32.500 waarvoor in 2019 de eindafrekening wordt opgemaakt en gedeclareerd bij de MRDH. De verzochte onttrekking uit de reserve Strategisch Verbinden betreft
€ 29.696

Planmatig onderhoud openbare verlichting € 34.740 (onderschrijding) incidenteel
De onderschrijding wordt veroorzaakt door lagere onderhoudskosten en lagere kapitaallasten als gevolg van doorgeschoven investeringen, vanwege vertraging in de uitvoering. Deze onderschrijding is incidenteel vanwege de verwachting dat de nieuwe aanbesteding hoger komt te liggen.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en openlucht recreatie
Openbaar groen dagelijks -/- € 113.993 (overschrijding) waarvan € 65.000 structureel
Door een landelijke wijziging in de RAW contractbepalingen over de aanpak van wortelonkruiden in onderhoudscontracten zijn we achteraf verplicht om de extra inspanningen die de aannemer afgelopen jaar heeft gemaakt (buiten de aanneemsom) extra af te rekenen. Verder hebben we door het oprukken van exoten als de Japanse Duizendknoop en de Berenklauw extra inzet gehad om deze effectief te bestrijden. Daarnaast is er door de aanhoudende warmte en droogte afgelopen zomer extra ingehuurd om jonge beplanting en bomen van water te voorzien. Verder is gebleken dat areaal vergrotingen en marktwerking van de onderhoudsbestekken budgettair niet juist zijn bijgesteld.

Voor de bestrijding van exoten als de Japanse Duizendknoop en de Berenklauw blijft structureel minimaal € 10.000 euro nodig. Voor het groenonderhoud blijft beeldkwaliteit en verrekening van wortelonkruiden van toepassing. Ingeschatte kosten per jaar € 55.000.

Speelvoorzieningen planmatig € 47.043 (onderschrijding) incidenteel
Door een vertraagd participatietraject rondom de speellocatie aan de Prisma/Regenboog is het niet gelukt om al in 2018 de speellocatie her in te richten. Het traject vraagt meer tijd vanwege de gevoeligheid rondom de inrichting. Er liggen nu meerdere ontwerpen voor bij de bewoners waar een keuze uit gemaakt kan worden. Door de verwachtingen die bij de bewoners gewekt zijn dient de locatie alsnog ingericht te worden. Omdat we dit budget niet reglementair kunnen laten doorschuiven naar 2019, zullen we in de 1e tussenrapportage 2019 hiervoor een kredietaanvraag (overschrijdingsmelding) doen van ongeveer € 45.000.

Taakveld 7.2 Riolering
Riolering planmatig onderhoud -/- € 132.726 (overschrijding) incidenteel (zie ook hieronder dagelijks onderhoud)
De overschrijding wordt veroorzaakt door het vervallen van de inzet van de voorziening beklemde middelen rioolheffing. In de begroting 2018 worden de lasten van riolering voor 95% gedekt uit de opbrengst rioolheffing, de resterende 5% (€ 136.400) wordt gedekt door de inzet van de voorziening beklemde middelen riolering. Doordat de lasten voor riolering lager zijn worden deze nu voor 100% gedekt uit de opbrengst rioolheffing en is geen inzet van de voorziening nodig. Dit geeft boekhoudkundig een nadelig verschil van € 136.400.

Riolering dagelijks onderhoud € 157.262 (onderschrijding) incidenteel (zie ook hierboven planmatig onderhoud)
Het voordeel wordt veroorzaakt doordat de onderhoudskosten in Albrandswaard op dit moment te hoog zijn ingeschat. In Albrandswaard zijn bewoners/perceeleigenaren zelf verantwoordelijk voor reparatie aan de huisaansluiting tot op de rioolbuis in de openbare weg. Toen het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) werd geschreven is er rekening mee gehouden dat dit beleid in Albrandswaard gelijk getrokken

zou worden met Barendrecht en Ridderkerk. Daar is de gemeente verantwoordelijk voor de huisaansluiting aan de zijde van de gemeente.
De reden is dat bewoners in een aantal gevallen de kosten van een reparatie in de openbare weg niet kunnen dragen. Bijvoorbeeld als iemand een woning heeft aan een drukke straat, dan draait hij ook op voor omleidingskosten, asfaltherstel etc. Vaak neemt de gemeente uit coulance dan de kosten voor haar rekening. Wanneer een bewoner aan een rustige straat woont, dan zijn de kosten weliswaar lager, maar dan betaalt deze wel zelf de kosten. Hierdoor is sprake van een oneerlijke situatie.
Een tweede punt is dat we als gemeente de regie houden en de werkzaamheden uitgevoerd worden door een gecontracteerde aannemer.
In 2019 wordt een voorstel gedaan om het beleid alsnog bij te stellen.

Hoofdrioolgemaal Poortugaal € 28.370 (onderschrijding) incidenteel
De onderschrijding wordt veroorzaakt door minder onderhoudskosten en lagere energiekosten vanwege de droge zomer.

Taakveld 7.3 Afval
Planning reiniging & afval € 154.684 (onderschrijding) incidenteel
Inzameling huishoudelijk afval -/- € 35.311 (overschrijding) incidenteel
Afval-brengstation/aanbiedstation -/- € 99.073 (overschrijding) incidenteel
De afwijking op de beïnvloedbare kosten (exclusief de mutaties in de voorzieningen en afwijkingen op de kapitaallasten) wordt veroorzaakt door hogere verwerkingskosten op de diverse afvalstromen. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat er een grotere hoeveelheid afval is verwerkt dan begroot.
Daarnaast is er ook een nadeel door een hogere doorbelasting vanuit de NV BAR-Afvalbeheer. Dit komt doordat in 2018 is gestart met de vulgraadsensoren in de afvalcontainers. De kosten hiervan zitten wel in het budget van 2019 begroot, maar nog niet in het budget van 2018. Daarnaast zijn ook de kosten voor het inzamelen van plastic gestegen ten opzichte van 2017.

Gemeentewerf Albrandswaard € 51.703 (onderschrijding) waarvan € 26.800 structureel
Het voordeel op deze post houdt verband met het huurcontract NV BAR Afvalbeheer en de servicekosten in deze. De contractuele huurinkomsten en doorbelasting van servicekosten zijn tot op heden niet in lijn gebracht met de ramingen. Er is enerzijds een structureel voordeel van € 26.800 ontstaan op de niet begrote doorbelasting van servicekosten.
Anderzijds een structureel voordeel van € 25.000 op niet begrote huurinkomsten. Voorgesteld wordt om de extra jaarlijkse (en niet begrote) huurinkomsten van € 25.000 te storten in de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen, aangezien er voor toekomstig onderhoud te weinig is gereserveerd. Bij de 1e tussenrapportage 2019 zullen wij dit structureel gaan meenemen.

Programma 4 Financiën
Taakveld 0.8 Overige baten en lasten
Stelposten -/- € 209.400 (overschrijding) incidenteel
De stelpost betreft voor het grootste deel een geraamde bezuiniging inkoopvoordeel. Een bezuiniging die niet concreet vertaald is naar inhoudelijke begrotingsposten.

Dubieuze Debiteuren -/- € 40.586 (overschrijding) incidenteel
Betreft het op peil brengen van de voorziening dubieuze debiteuren.

Afwikkelingsverschillen € 27.354 (onderschrijding) incidenteel
Het voordeel wordt met name veroorzaakt door hogere inkomsten van afrekeningen met de Belastingdienst over oudere jaren.

Programma 5 Educatie
In dit programma zijn geen over- en onderschrijding > € 25.000 per taakveld.

Programma 6 Sport
Taakveld 5.2 Sportaccommodaties
Campus Portland Sportzaal -/- € 40.208 (overschrijding) waarvan € 23.100 structureel
Vanwege plaatsing zonnepanelen is er een structureel voordeel op energiekosten ad € 11.600. Aan de andere kant is er een structureel tekort op exploitatiekosten (belastingen, schoonmaak en onderhoud) ad € 34.700. Verder waren er incidentele extra onderhoudskosten vanwege oplossen structureel lekkageprobleem.

Exploitatie zwembad -/- € 17.919 (overschrijding) incidenteel
Door enkele onvoorziene uitgaven is er een incidentele overschrijding in 2018 van in totaal € 17.919. Dit gaat om een extern advies over de beoordelingen van de gunning exploitant zwembad, om het verwijderen van asbestdeeltjes én een extern fiscaal advies over de gevolgen van het nieuwe sportbesluit per 1 januari 2019 voor het zwembad en de mogelijke nieuwe exploitant (Burger Cooperatie).

Programma 7 Sociaal Domein
Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Wmo Algemene voorzieningen € 33.776 (onderschrijding) incidenteel
Dit budget is bedoeld voor innovatieve en/of preventieve projecten. Hiervoor kunnen organisaties of inwoners projectideeën voor indienen. Als het goede ideeën zijn, dan kunnen deze worden gesubsidieerd. Dit jaar zijn minder aanvragen voor projectideeën ingediend dan dat wij hadden begroot.

Wmo Uitvoering € 58.768 (onderschrijding) incidenteel
Het voordeel wordt deels veroorzaakt door de vergoeding die voortvloeit uit de deelname aan de landelijke regeling regresrecht in 2018. Gemeenten hebben volgens de Wmo de bevoegdheid om de kosten van Wmo-voorzieningen voor slachtoffers van een ongeval te verhalen op de persoon die wettelijk aansprakelijk is voor het ongeval. Via het landelijke convenant is dit regresrecht afgekocht. Gemeenten krijgen een jaarlijks bedrag per inwoner ongeacht of zij regrescliënten hebben of niet. In 2019 bestaat deze landelijke regeling niet meer. Een ander deel wordt veroorzaakt doordat er in 2018 minder algemene kosten waren dan was begroot.

Taakveld 6.2 Wijkteams
Lokaal preventief Jeugd € 32.872 (onderschrijding) incidenteel
Eerder was de verwachting dat er meerdere trajecten Pak je Kans zouden worden uitgevoerd.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen
Wet BUIG € 109.846 (onderschrijding) incidenteel
Door een verhoging van de Rijksbijdrage Buig (Bundeling uitkering inkomensvoorzieningen gemeenten) en een voordeel op de heffingskorting op betaalde uitkeringen is voordeel ontstaan van € 109.846 ten opzichte van de begroting. Het aantal uitkeringsgerechtigden is in 2018 met 4,9% gedaald.

Minimabeleid € 49.031 (onderschrijding) incidenteel
Het financiële voordeel ligt met name bij het onderdeel bijzondere bijstand. Deze voorziening is een verplichting vanuit de Participatiewet waarvan het gebruik vooraf niet kan worden ingeschat. Om die reden fluctueren de kosten en is het voordeel incidenteel.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Wmo Huishoudelijke verzorging PGB € 46.658 (onderschrijding) incidenteel
In 2017 werd dit budget afgeraamd wegens overschot. Wij besloten niet structureel af te ramen vanwege verwachte kostenstijgingen voor de huishoudelijke hulp. Uiteindelijk steeg het tarief over 2018 niet en konden de PGB's ruim binnen het budget verstrekt worden.

Wmo begeleiding en overige in natura -/- € 144.872 (overschrijding) incidenteel
In 2018 is het aantal cliënten begeleiding en dagbesteding licht gestegen. Deze cliënten krijgen ook meer zorg toegekend en dit zorgt voor hogere kosten. Een trend is dat het verschil tussen de toegekende zorg en de gedeclareerde zorg kleiner wordt. Met andere woorden, de verzilveringsgraad is hoger. Ook dit zorgt voor hogere kosten. Wat de reden is dat de verzilveringsgraad is gestegen, is onbekend. Dit wordt nader geanalyseerd en afhankelijk van de bevindingen worden beheersmaatregelen voorgesteld.

Wmo Eigen bijdrage -/- € 66.829 (onderschrijding inkomsten) incidenteel
Ondanks de toename van de zorgkosten vanuit de Wmo zijn de inkomsten van de eigen bijdrage lager dan begroot. Dit heeft deels te maken met dat er in Albrandswaard geen eigen bijdrage wordt geïnd voor Wmo begeleiding. Daarnaast zijn er ook steeds vaker meerdere indicaties per cliënt. Door onder andere de cumulatieregeling (voorkomen van stapeling van de zorgkosten) en het feit dat als een partner zorg vanuit de Wet langdurige zorg ontvangt er geen eigen bijdrage vanuit de Wmo betaald hoeft te worden, maakt dat de inkomsten vanuit de eigen bijdrage lager zijn dan verwacht. Vanaf 1 januari 2019 is het abonnementstarief ingevoerd waarbij iedere cliënt een vaste eigen bijdrage betaalt voor de Wmo ongeacht het gebruik en het inkomen. Zodra meer bekend is over de daadwerkelijke effecten van deze maatregel zal de begroting hierop worden aangepast.

Wmo Begeleiding en overige PGB € 76.817 (onderschrijding) incidenteel
Gedurende 2018 verwachtten we een toename van de uitgaven. Echter de uitgaven zijn op hetzelfde niveau van 2017 gebleven. Wij denken dat dit o.a. komt door de grote keuzevrijheid aan zorgaanbieders die zorg in natura leveren. Daarnaast hebben wij een zorgvuldig toewijzingsbeleid voor het toekennen van een Pgb. Dit kennen wij pas toe als de cliënt, of iemand in diens netwerk, ook echt in staat is om dat te beheren.

Wmo Huishoudelijke verzorging ZIN -/- € 56.936 (overschrijding) incidenteel
De kosten zijn gestegen als gevolg van twee ontwikkelingen. Cliënten betalen als gevolg van gewijzigde wetgeving minder eigen bijdrage voor de algemene voorziening schoonmaak. De tarieven voor de inkoop van de huishoudelijke hulp zijn gestegen met om en nabij 10% als gevolg van Cao ontwikkelingen. In de Cao-VVT zijn afspraken gemaakt over diverse onderwerpen, waarvan verbetering van de arbeidsmarktpositie van medewerkers hulp bij het huishouden de belangrijkste is. Per 1 april 2018 is de laagste salarisschaal afgeschaft. Dit betekende dat alle medewerkers overgingen naar het naast hogere bedrag in de eerstvolgende salarisschaal. Vervolgens is per 1 oktober 2018 een generieke salarisverhoging doorgevoerd van 4%. Wij zijn wettelijk gezien gebonden om bij de inkoop van de huishoudelijke hulp rekening te houden met deze stijgingen.

Schuldhulpverlening € 64.214 (onderschrijding) incidenteel
Sinds enkele jaren is een daling te zien in het aantal inwoners dat gebruik maakt van schulddienstverlening en deze trend zet zich voort. Dit komt terug in de cijfers, het aantal lopende dossiers, nieuwe minnelijke trajecten en doorverwijzingen wnsp. In 2018 is meer ingezet op begeleiding

van de inwoner met een regelbare en niet-regelbare schuldenpositie. Het voordeel over 2018 is incidenteel. Dit omdat de werkwijze waarmee in maart 2018 is gestart, nog nader geëvalueerd dient te worden. Vanuit het rijk wordt de aandacht gevraagd voor de integraliteit, preventie en samenwerking met maatschappelijke partners. In 2019 worden de nieuwe beleidskaders vastgesteld en bovenstaande onderdelen maken daar deel van uit.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Lokale jeugdhulp -/- € 236.935 (overschrijding) incidenteel

Het aantal trajecten zorg in natura voor lokale jeugdhulp is toegenomen en zorgt voor een overschrijding op het budget. In 2018 zijn iets meer PGB's afgegeven dan oorspronkelijk was verwacht. Op basis van de voorlopige eindstand van de Sociale Verzekeringsbank is er sprake van een klein nadeel op het budget PGB Jeugd ten opzichte van de begroting. Deze twee budgetten zijn communicerende vaten. Het betreft dezelfde vormen van jeugdhulp alleen wordt het op een andere manier verstrekt.
Ten aanzien van het gebruik van de specialistische voorzieningen, die zijn ingekocht door de GR Jeugdhulp, zien we vooralsnog op basis van de verkregen cijfers van de GRJR een afname. Door toepassing van het vereveningsmodel wordt het effect van de dalende zorgkosten voor specialistische voorzieningen voor Albrandswaard zichtbaar in een lagere inleg in de GRJR in 2020.

Specialistische jeugdvoorzieningen in natura -/- € 244.939 (overschrijding) incidenteel

Ten aanzien van het gebruik van de specialistische voorzieningen in Albrandswaard, die zijn ingekocht door de GR Jeugdhulp, zien we vooralsnog op basis van de verkregen cijfers van de GRJR een afname in het zorggebruik ten opzichte van het budget waar wij vanuit zijn gegaan. Op het totale zorggebruik door de regio Rijnmond zien wij echter een forse toename van de kosten. Dit resulteert in een nadeel waar we op basis van de voorlopige cijfers een bandbreedte in hebben aangegeven. Voor het opgevoerde nadeel zijn we uitgegaan van het gemiddelde van de bandbreedte.
Door toepassing van het vereveningsmodel van de vlaktaks wordt het effect van de dalende zorgkosten voor specialistische voorzieningen voor Albrandswaard niet zichtbaar in de jaarafrekening, dit effect zal pas later zichtbaar zijn.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Lokale zorgtrajecten € 42.963 (onderschrijding) incidenteel

Bemoeizorg is opgeschaalde zorg die door het Lokale Zorgnetwerk wordt ingezet. Zij zetten dat in als er sprake is van een overlastsituatie of vermoeden van ernstige GGZ problematiek bij een persoon die geen zorg toe wil laten. In het jaar 2018 is daar veel minder een beroep op gedaan dan we verwacht hadden.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Volksgezondheid € 36.439 (onderschrijding) incidenteel

Als gevolg van lagere aantallen inspecties kinderopvang in 2017 hebben wij in 2018 € 13.349 terugontvangen. Daarnaast zijn de kosten van de preventieagenda en de week tegen eenzaamheid lager uitgevallen. Om voorgenoemde redenen is het een incidenteel voordeel.

Zorgcomplex Portland € 32.319 (onderschrijding) incidenteel

Een voordeel op de exploitatie verhuur Zorgcomplex, welke hoofdzakelijk incidenteel van aard is.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Mutatie reserve € 68.397 incidenteel

Niet in voorgaande programma's verantwoorde baten en lasten
Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen
Taakveld 0.5 Treasury
Deelnemingen nutsvoorzieningen -/- € 61.974 (inkomsten onderschrijding) waarvan € 72.000 structureel
In 2018 is minder dividend ontvangen vanuit Stedin. Dit is met name veroorzaakt door éénmalige kosten van de afsplitsing met Eneco en verkoop van het bedrijfsonderdeel City Tec (openbare verlichting en verkeersinstallaties). Het structurele dividend van Stedin wordt structureel verlaagd met € 72.000 op basis van recente prognoses.

Toerekenen rente overig € 44.313 (onderschrijding) incidenteel
Er kon meer rente worden toegerekend aan grondexploitaties. Dit leverde een voordeel op van € 44.000.

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen
Baten OZB niet-woningen € 102.929 (overschrijding inkomsten) incidenteel
Minder WOZ-bezwaren hebben geleid tot minder teruggave aan onroerende zaakbelastingen dan in de begroting is geraamd. Hogere totale WOZ-waarden dan is geraamd bij de begroting zorgen tevens voor een incidentele extra opbrengst onroerende zaakbelastingen.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
Algemene uitkering -/- € 382.373 (inkomsten onderschrijding) incidenteel
Het incidentele nadeel van € 382.000 wordt veroorzaakt door lagere rijksuitgaven (via accres ontvangst gemeente dan ook minder), een nadelige bijstelling van het BTW compensatiefonds en actualisering van maatstaven. De mutaties zijn toegelicht in de raadsinformatiebrieven over de septembercirculaire van 9 oktober 2018 en de decembercirculaire van 22 januari 2019.

Onderdeel Overhead
Taakveld 0.4 Overhead
Juridische zaken -/- € 32.687 (overschrijding) incidenteel
Betreft een aandeel van € 24.500 in de advieskosten ter behandeling van de zaken m.b.t. een notoire indiener van talrijke aanvragen, bezwaren, WOB-verzoeken en (hoger) beroep. De overige kosten, ca. € 8.000, hebben betrekking op enkele externe juridische adviezen.

Bestuursondersteuning € 42.781 (onderschrijding) incidenteel
Zie de toelichting bij programma 1.

Bijdrage aan de BAR (overhead) € 447.472 (onderschrijding) incidenteel
Zie de toelichting in de jaarrekening 2018 van de GR BAR-organisatie.

Onderdeel Vennootschapsbelasting
Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting
Heffing Vennootschapsbelasting (Vpb) € 50.700 (incidenteel)
De concept aangifte vennootschapsbelasting 2017 is gereed. Deze is door ons nog niet naar de Belastingdienst verstuurd, vanwege onduidelijkheden op één onderwerp.

Op basis van de huidige gegevens komt de vennootschapsbelasting over het jaar 2017 uit op nihil. Dit vanwege het feit dat 2016 het eerste belastingjaar is voor de vennootschapsbelasting en enkel een mogelijk fiscaal verlies in 2016 voorwaarts verrekenbaar met toekomstige positieve resultaten. Uit de

definitieve aangifte vennootschapsbelasting 2016 volgt ultimo 2016 een compensabel verlies. Ultimo 2017 is er nog steeds sprake van een compensabel verlies. Dit beeld zien wij op dit moment ook voor het boekjaar 2018. Dit houdt in dat er nog geen vennootschapsbelasting betaald hoeft te worden. Voor het jaar 2018 stond de raming op € 50.700. Per saldo levert dit voor de jaarrekening 2018 een incidenteel voordeel op van € 50.700.

De specificatie van de algemene dekkingsmiddelen is als volgt:

Algemene dekkingsmiddelen	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lokale heffingen	190.646	191.900	187.546	4.354	V
Algemene uitkering	0	0	0	0	-
Dividend	15.200	24.300	24.311	-11	N
Saldo financieringsfunctie	0	-54.300	-79.961	25.661	V
Saldo lasten	**205.846**	**161.900**	**131.895**	**30.005**	V
Lokale heffingen	-6.220.000	-6.520.000	-6.628.418	108.418	V
Algemene uitkering	-25.392.000	-25.949.000	-25.566.627	-382.373	N
Dividend	-629.500	-629.500	-576.406	-53.094	N
Saldo financieringsfunctie	-186.500	-19.400	-24.061	4.661	V
Saldo baten	**-32.428.000**	**-33.117.900**	**-32.795.511**	**-322.389**	N
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-32.222.154**	**-32.956.000**	**-32.663.616**	**-292.384**	**N**

Verloop onvoorzien:

Onvoorzien	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	verschil	N/V
Lasten	75.000	60.000	0	60.000	
Baten	0	0	0	0	
Saldo baten en lasten	**75.000**	**60.000**	**0**	**60.000**	V
Toevoeging reserve					
Onttrekking reserve					
totaal onvoorzien	**75.000**	**60.000**	**0**	**60.000**	**V**

Emu-saldo

Hieronder is het overzicht van het EMU-saldo over 2018 opgenomen. Dit overzicht is vanaf 2018, naast de begroting, een vast onderdeel in het jaarrekening.

bedragen x € 1.000

Overzicht EMU-saldo		2018
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel	213
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	4.157
3.	Mutatie voorzieningen	579
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-3.303
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-
Berekend EMU-saldo *)		**-62**

- = tekort en + = overschot

*) 1-2+3-4-5

5 – Incidentele baten en lasten

Incidentele lasten en baten

nr.	programma	omschrijving	primaire begroting	begroting na wijziging	jaarrekening
1	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	pensioenen vm wethouders	74.100	74.100	57.313
2	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	verkiezingen	30.000	30.000	34.571
3	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	op peil brengen voorziening wachtgeld vm wethouders		485.900	485.900
4	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	bovenwettelijke ww		11.000	10.836
5	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	bijdrage BAR taakstelling	20.000	20.000	20.000
6	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	inhuur projectleider verkiezingen		11.500	11.520
7	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	diverse extra kosten ivm referendum		11.500	11.500
8	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	op peil brengen voorziening wethouderspensioenen		100.000	141.130
9	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	resultaatgerichte bekostiging jeugd (bijdrage BAR)		39.900	22.200
10	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	Implementatie omgevingswet (bijdrage BAR)	100.000	84.300	70.000
11	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	domein Maatschappij (bijdrage BAR)		752.000	381.600
12	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	inhuur concern control (bijdrage BAR)		20.500	20.500
13	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	vrijval voorziening personeel (bijdrage BAR)		-14.700	-14.700
14	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	schuldhulpverlening inzet personeel (bijdrage BAR)		3.800	3.800
15	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	sportvrijstelling (bijdrage BAR)		45.000	45.000
16	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	op peil brengen verliesvoorzieningen grexen		0	305.073
17	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	regeling uitkoop woningen		1.500.000	42.338
18	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	inhuur omgevingsvisie		50.000	39.553
19	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	omgevingswet digitaliseren dossiers	62.500	62.500	0
20	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	Rabobankstrip		120.000	47.859
21	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	marktinitiatieven		10.000	90.780
22	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	diverse grondexploitaties	9.820.800	8.638.200	5.415.052
23	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	inrichting Vpb administratie grondbedrijf		11.200	20.210
24	Buitenruimte	stormschade bomen		26.500	26.500
25	Buitenruimte	verkoop snippergroen		15.000	10.293
26	Buitenruimte	energietransitie		26.000	13.100
27	Buitenruimte	omgevingswet AW		21.700	21.989
28	Educatie	bijdrage onderhoud 2017-2020 school		102.200	102.212
38	Sociaal Domein	saldo product sociaal domein		0	68.397
Totaal incidentele lasten exploitatie			**10.107.400**	**12.258.100**	**7.504.525**

nr.	programma	omschrijving	primaire begroting	begroting na wijziging	jaarrekening
29	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	regeling uitkoop woningen		-1.500.000	-40.990
30	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	bijdragen reserve Vitaal AW en Strategisch verbinden		0	-30.135
31	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	marktinitiatieven		0	-88.527
32	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	diverse grondexploitaties	-10.548.500	-8.638.200	-5.986.539
33	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	vrijval verliesvoorziening Portland		0	-46.985
34	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	winstneming Essendael		-1.000.000	-1.000.000
35	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	Rabobankstrip		0	-24.285
36	Buitenruimte	verkoop snippergroen		-19.000	-26.411
37	Financien	koepelvrijstelling 2014-2017		-26.000	-25.963
39	diversen	opschonen activalijst		-36.800	-36.800
Totaal incidentele baten			**-10.548.500**	**-11.220.000**	**-7.306.635**

nr.	programma	omschrijving	primaire begroting	begroting na wijziging	jaarrekening
40	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	op peil brengen res ontwikkelingsreserve vrije reserve	109.500	276.000	80.104
41	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	reserve gebiedsfonds Albrandswaard	618.100	0	0
42	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	vrijval verliesvoorziening Portland		0	46.985
43	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	Stationsstraat 49-59		0	8.610
44	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	Stationsstraat 49-59		0	21.525
45	Buitenruimte	reserve speelruimteplan	4.900	4.900	4.900
46	Buitenruimte	bijdrage Koedoodzone Waterschap (van AR)		180.000	180.000
47	Financien	opschonen activalijst		36.800	36.800
48	Financien	onderhoud kerken van reserve groot onderhoud		40.000	40.000
49	Financien	van res SD overschrijding bedrijfsvoering		132.000	132.000
50	Sociaal Domein	extra baten vergunninghouders		44.400	44.400
52	niet in voorgaande prog verantwoorde B&L			5.000	5.000
Totaal incidentele stortingen in reserves			**732.500**	**719.100**	**600.324**

nr.	programma	omschrijving	primaire begroting	begroting na wijziging	jaarrekening
53	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	implementatie omgevingswet (bijdrage BAR)	-100.000	-84.300	-70.000
54	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	pensioenen vm wethouders	-74.100	-74.100	-57.313
55	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	versterken bedrijfsvoering		-267.100	0
56	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	frictiekosten sociaal domein		-95.900	0
57	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	resultaatgerichte bekostiging jeugd (bijdrage BAR)		-39.900	-22.200
58	Openbare orde & Veiligheid en Bestuur	reserve BAR taakstelling	-20.000	-20.000	-20.000
59	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	inrichting Vpb administratie grondbedrijf		-11.200	-11.200
60	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	Rabobankstrip		-120.000	-23.574
61	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	verhogen verliesvz polder Albrandswaard		0	-66.965
62	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	verhogen verliesvz centrum Poortugaal		0	-9.427
63	Ruimtelijke ordening, Wonen en Economie	verhogen verliesvz plan Spui		0	-228.681
64	Buitenruimte	bijdrage Koedoodse plassen waterschap		-180.000	-180.000
65	Buitenruimte	budget omgevingswet AW		-21.700	-21.700
66	Financiën	reserve dekking BTW oude activa	-90.900	-90.900	-90.852
67	Financiën	onderhoud kerk naar AR		-40.000	-40.000
68	Financiën	overschrijding bedrijfsvoering naar AR		-132.000	-132.000
69	Educatie	bijdrage onderhoud 2017-2020 school		-74.000	-74.000
70	Sociaal Domein	Veilig thuis		-50.700	-50.700
71	Sociaal Domein	dekking tekort sociaal domein		-241.000	-241.000
51	Sociaal Domein	saldo product		0	-68.397
Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves			**-285.000**	**-1.542.800**	**-1.408.008**
Saldo incidentele lasten en baten			**6.400**	**214.400**	**-609.794**

Toelichting:

1. De pensioenpremies, die uitgekeerd worden aan de vm wethouders, worden gedekt door een onttrekking aan de reserve. Zie ook punt 54.
2. Ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen 2018 is het budget éénmalig verhoogd met € 30.000 voor activiteiten die betrekking hebben op deze verkiezingen, zoals bijvoorbeeld een stemtest, een verkiezingskrant ed), en de installatie van de nieuwe raad.
3. De voorziening wachtgeld voormalige wethouders is verhoogd omdat 3 wethouders per 29 mei 2018 zijn afgetreden en recht hebben op wachtgeld.
4. Betreft Bovenwettelijke WW-lasten voor 1 medewerker.
5. In de jaarrekening 2015 is besloten het overschot op deze jaarrekening te storten in de reserve BAR-taakstelling. In 2017 en 2018 valt deze reserve vrij. Zie ook punt 58.

6 en 7. Ten behoeve van de verkiezingen en het referendum is het budget éénmalig verhoogd.

8. De hoogte van de voorziening pensioenen vm wethouders wordt berekend n.a.v. actuariële berekeningen van RAET. Op basis van de berekening bleek het saldo van de voorziening te laag te zijn.
9. In 2017 is het budget voor de resultaatgerichte bekostiging jeugd niet volledig uitgegeven en d.m.v. overheveling budget in 2018 ter beschikking gesteld. Deze lasten worden onttrokken aan de Algemene reserve. Zie ook punt 57.
10. Voor de implementatie van de Omgevingswet is aan de BAR-organisatie een budget toegekend. Het bedrag wordt gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve (zie punt 53).
11. Ten behoeve van de versterking van de bedrijfsvoering, frictiekosten ed voor het domein Maatschappij is een extra budget verstrekt. Dit budget is niet in zijn geheel uitgegeven en bij de resultaatbestemming zal gevraagd worden het restant over te hevelen. Zie ook punt 55 t/m 56.
12. De bijdrage aan de BAR is incidenteel verhoogd t.b.v. de tijdelijke vervanging van een medewerker.

13. Met een aantal medewerkers in de BAR-organisatie zijn afspraken gemaakt over vervroegde pensionering en begeleide uitdiensttreding. De financiële gevolgen moeten op grond van de boekhoudvoorschriften (het BBV) in één keer ten laste van het dienstjaar 2017 komen. Dit gebeurt door het vormen van een voorziening voor de uitgaven die de komende jaren volgen. Die uitgaven lopen tot en 31 mei 2019. Deze uitgaven worden door de wijziging direct ten laste van de voorziening gebracht waardoor de bijdrage aan de BAR voor de jaren 2018 en 2019 verlaagd kan worden.
14. Het budget is ingezet voor tijdelijke ondersteuning op het gebied van administratie en preventie voor schulddienstverlening.
15. Budget voor de inventarisatie van alle (BTW bij) accommodaties.
16. Betreft het op peil brengen van de verliesvoorzieningen grondexploitaties. Zie ook punt 61 t/m 63.
17. De regeling uitkoop woningen onder hoogspanningsleidingen is sinds 1 januari 2017 van kracht. Bewoners kunnen vrijwillig gebruik maken van de regeling, hierdoor zijn de uitgaven en inkomsten op voorhand niet te ramen.
Voor de uitkoop van de woningen onder de hoogspanningsleidingen ontvangt de gemeente een 100% vergoeding van de rijksoverheid. Zie ook punt 29.
18. Betreft budget voor inhuur van een projectleider en een futuroloog voor het opstellen van de Omgevingsvisie.
19. Uitvoering van werkzaamheden om verschillende milieukaarten gereed te maken voor digitale opname in de Omgevingswet.
20. Voor het project Rabobankstrip is een bedrag van € 120.000 toegekend voor onder andere saneringskosten. Zie ook punt 35 en 60.
21. Betreft diverse marktinitiatieven. Zie ook punt 31.
22. Betreft diverse grondexploitaties. Zie ook punt 32.
23. In de jaarstukken 2017 is besloten het budget t.b.v. de inrichting van de VpB-administratie voor het grondbedrijf over te hevelen naar het volgende jaar. Dit budget wordt in 2018 gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve. Zie punt 59.
24. In verband met stormschade in het eerste kwartaal van 2018 is het budget voor onderhoud éénmalig verhoogd.
25. Betreft de verkoop van snippergroen. Het project loopt tot en met 2020. Zie ook punt 36.
26. Ten behoeve van het vergroten van de bewustwording van inwoner, bedrijven en verhuurders over de gevolgen van de energietransitie is een budget beschikbaar gesteld voor communicatiekosten.
27. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene reserve. Zie ook punt 65.
28. De bijdrage aan de school voor onderhoud wordt gedeeltelijk gedekt door een onttrekking aan de reserve Basisonderwijs. Zie punt 69.
29. Zie punt 17.
30. In de nota Kostenverhaal (raadsbesluit 866660) is besloten dat alle bouwplannen een bijdrage leveren aan de reserve Strategisch verbinden en Vitaal Albrandswaard (tenzij het project is opgenomen als verlieslatend project). Zie ook punt 43 en 44.
31. Zie punt 21.
32. Zie punt 22.
33. Bij de berekening van de saldi van de verliesvoorzieningen grondexploitaties is gebleken dat een verliesvoorziening verlaagd kon worden. De vrijval is ten gunste van de Vrije reserve grondbedrijf gebracht. Zie punt 42.
34. Betreft tussentijdse winstuitkering GEM Essendael.
35. Zie punt 20.
36. Zie punt 25.
37. Betreft afwikkeling koepelvrijstelling periode 2014 tot en met 2017 met de Belastingdienst.
38. Het saldo op het sociaal domein wordt onttrokken aan de reserve Sociaal Deelfonds. Zie punt 51.

39. Op basis van het raadsbesluit “Financiële consequenties uit het onderzoek naar de juistheid van de lijst van bezittingen (activa)” zijn verschillende boekwaarden van activa afgeboekt ten laste van de exploitatie. Zie ook punt 47.
40. Betreft het op peil brengen van de Vrije reserve grondbedrijf.
41. Met het MPO 2017 is deze storting teruggedraaid.
42. Zie punt 33.
43. Zie punt 30.
44. Zie punt 30.
45. Betreft de jaarlijkse storting in de reserve.
46. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2017 is besloten de bijdrage van het Waterschap, ontvangen in 2017, te storten in de reserve Baggeren. Deze boeking betreft de overheveling van een bedrag van de Algemene reserve naar de reserve Baggeren. Zie punt 65.
47. Zie punt 39.
48. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2017 is besloten de lasten die gemaakt zijn voor het onderhoud van kerken in dat jaar, te onttrekken aan de reserve Groot onderhoud. Deze boeking betreft de overhevelen van het bedrag van de reserve Groot onderhoud naar de Algemene reserve. Zie punt 67.
49. Betreft de dekking van de bedrijfsvoeringskosten.
50. Betreft de baten vergunninghouders.
51. Zie punt 38.
52.
53. Zie punt 10.
54. Zie punt 1.
55 t/m 56. Zie punt 11.
57. Zie punt 9.
58. Zie punt 5.
59. Zie punt 23.
60. Zie punt 20 en 35.
61 t/m 63 Zie punt 16.
64. Zie punt 46.
65. Zie punt 27.
66. Onttrekking zoals begroot.
67. Zie punt 48.
68. Onttrekking zoals begroot.
69. Zie punt 28.
70. Onttrekking zoals begroot.
71. Onttrekking zoals begroot.

Voor het begrip incidenteel worden twee verschillende definities gebruikt. Wanneer een overschrijding op een bestaand budget geen gevolgen heeft voor de begroting van het volgende jaar, wordt deze overschrijding door de gemeente gezien als incidenteel. Immer alleen in dit boekjaar heeft het gevolgen en niet voor de jaren daarop. De commissie Besluit Begroting en Verantwoording is van mening dat budgetverschillen op activiteiten inzake structureel beleid naar hun aard structureel blijven. Wanneer in de jaarrekening een overschrijding geconstateerd is op een bepaald product en deze overschrijding hoeft niet te worden geraamd in de begroting van het volgende jaar, is dit voor de gemeente een incidentele overschrijding en voor de provincie een structurele overschrijding. Bij de bepaling of het rekeningresultaat structureel is, zal de provincie daarom een andere conclusie trekken dan de gemeente.

structureel rekeningsaldo bedragen x € 1.000

	begroting 2018	begroting na wijziging	jaarrekening 2018	
saldo van baten en lasten	414,7	-1.068,0	-212,8	N
toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	-282,7	1.025,3	1.009,3	V
saldo na bestemming	132,0	-42,7	796,5	V
waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	6,4	214,4	-609,8	N
structureel saldo	138,4 voordelig	171,7 voordelig	186,7 voordelig	V

Structurele stortingen en onttrekkingen reserves

Voor een overzicht van structurele stortingen en onttrekkingen in de reserves wordt verwezen naar het overzicht op pagina 129.

6 - WNT-verantwoording 2018 Gemeente Albrandswaard

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Albrandswaard van toepassing zijnde regelgeving: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Uitvoeringsregeling WNT). Topfunctionarissen zijn bij de gemeente de gemeentesecretaris en de griffier.

Het voor gemeente Albrandswaard toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.C.M. Cats	L. Groenenboom
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	15/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	110.551,20	79.955,03
Beloningen betaalbaar op termijn	17.941,07	13.086,64
Subtotaal	*128.492,27*	*93.041,67*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	181.750,68
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**128.492,27**	**93.041,67**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens Onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	0,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.378,74	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	16.737,36	N.v.t.
Subtotaal	*131.116,10*	*N.v.t.*
Individueel toepasselijke Bezoldigingsmaximum	181.000	181.000
Totale bezoldiging 2016	**131.116,10**	**N.v.t.**

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	**P.P. Moors**		
Functiegegevens	Griffier		
Kalenderjaar	**2018**	**2017**	
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 – 31/01	01/10-31/12	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	3	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	182	176	
Maxima op basis van de normbedragen per maand	25.300	73.500	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	98.800		
Bezoldiging			
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja		
Bezoldiging in de betreffende periode	5.312	30.580	
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	35.892		
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.		
Totale bezoldiging, exclusief BTW	**35.892**		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		

7 – RECHTMATIGHEID

Het begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de raad is gerespecteerd. In de toelichting op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

" Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's"

De door de raad gestelde kaders zijn bepalend voor de invulling van het budgetbeheer door het college. Het systeem van budgetbeheer- en bewaking moet waarborgen dat de baten en de lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de raad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

1. De volgende budgetafwijkingen zijn in beginsel onrechtmatig:

a) Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die passen binnen het bestaande beleid en ten onrechte niet tijdig aan de raad zijn gerapporteerd.

b) Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid.

2. De overige budgetafwijkingen worden in beginsel als rechtmatig beschouwd:

a) Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of een gevolg zijn van exogene, onontkoombare of onvoorziene factoren.

b) Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie) regelingen.

Op het niveau van de doelstellingen dienen volgens het controleprotocol alle budgetafwijkingen groter dan € 30.000 goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen en toegelicht.
Van elke afzonderlijke budgetafwijking wordt aangegeven of deze rechtmatig of onrechtmatig is.

In de volgende tabel zijn de lasten van 2018 opgenomen en vergeleken met de begroting na wijziging.

Lasten	Begroting 2018		Rekening 2018		Afwijkingen		meenemen in rechtmatig-heid
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur	5.393.550	582.750	5.891.540	1.012.760	-497.990	430.010	-67.980
Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie	12.017.200	11.796.500	7.412.034	7.904.143	4.605.166	-3.892.357	
Buitenruimte	12.855.300	6.469.400	12.728.345	6.523.699	126.955	54.299	
Financiën	-59.200	26.000	202.062	78.162	-261.262	52.162	-209.100
Educatie	2.528.900	155.500	2.544.320	156.151	-15.420	651	-14.770
Sport	1.272.300	149.100	1.516.685	335.091	-244.385	185.991	-58.395
Sociaal Domein	17.556.700	5.345.900	17.411.438	5.202.439	145.262	-143.461	
Algemene dekkingsmiddelen	161.900	33.117.900	131.895	32.795.511	30.005	-322.389	
Overhead	6.881.150	13.750	6.463.050	86.602	418.100	72.852	
Vpb	57.000	0	5.981	0	51.019	0	
Onvoorzien	60.000	0	0	0	60.000	0	
Totaal	**58.724.800**	**57.656.800**	**54.307.352**	**54.094.558**	**4.417.448**	**-3.562.242**	

Uit deze tabel blijkt dat de programma's Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur, Financiën en Sport overschrijdingen laten zien die verklaard dienen te worden. De overschrijding op het programma Educatie blijft onder de limiet en hoeft niet verklaard te worden. De overige programma's en onderdelen laten geen overschrijdingen zien. De uitgaven van deze programma's zijn daarmee rechtmatig.

De overschrijding op programma 1 Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur bedraagt per saldo € 67.980 en wordt met name veroorzaakt door de fcl Bestuur. Hier zijn tijdens de coalitievorming en voor eerste training en begeleiding van de nieuwe wethouders extra onvoorziene kosten (inhuur, advies en begeleiding heidagen) gemaakt en kwalificeren deze als een 2a budgetafwijking en daarmee als rechtmatig.

De overschrijding op programma 4 Financiën bedraagt per saldo € 209.100 en wordt vooral veroorzaakt door de stelpost (taakstelling) behalen inkoopvoordeel. Hierbij speelt dat in 2018 deze nog niet volledig was verdeeld/toebedeeld waardoor een nadere analyse moeilijk is en deze post in het totaal wel behaald is qua budgettair rekeningresultaat. In ieder geval is deze stelpost in onze begroting 2019 volledig toebedeeld en daarmee komen te vervallen. We kwalificeren deze dan ook als een 2a budgetafwijking en daarmee als rechtmatig.

De overschrijding op programma 6 Sport bedraagt per saldo € 58.395 en zijn diverse kleine posten.
2 grotere onderdelen zijn incidentele extra onderhoudskosten vanwege het oplossen van een structureel lekkageprobleem in campus Portland sportzaal ongeveer (€ 19.000) en onvoorziene incidentele uitgaven exploitatie zwembad (ongeveer € 18.000) voor verwijderen van asbestdeeltjes én een extern fiscaal advies over de gevolgen van het nieuwe sportbesluit per 1 januari 2019 voor het zwembad en de mogelijke nieuwe exploitant (Burger Cooperatie). We kwalificeren deze dan ook als een 2a budgetafwijking en daarmee als rechtmatig.

In de bijlage 7 “Staat van kredieten” zijn alle beschikbaar gestelde kredieten opgenomen.
Er zijn 2 overschrijdingen te verklaren ten opzichte van de geraamde kredieten. Het betreft een overschrijding van € 30.900 ontstaan bij de afronding van de renovatie van de gymzaal Poortugaal omdat er verplicht en onvoorzien een aanpassing aan de technische installatie (voor extra ventilatie en verwarming) moest worden gedaan. De andere overschrijding betreft een bedrag van € 25.201 voor de renovatie van de sporthal Rhoon door onvoorziene werkzaamheden naar aanleiding van verzakkingen die ontstaan waren bij het vernieuwen van de oude riolering onder de kleedkamers. Beide overschrijdingen beschouwen wij als daarom rechtmatig (categorie 2a).

8 – TAAKVELDEN

nr	omschrijving	jaarrekening 2018					Programma
		lasten	bijdrage BAR	lasten	baten	saldo	
0.1 Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	2.754.264	84.469	2.838.733	-397.397	2.441.337	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
0.2	Burgerzaken	543.868	803.181	1.347.049	-526.930	820.119	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
0.2	Burgerzaken	5.588		5.588	-113	5.474	Buitenruimte
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	98.968	133.354	232.322	-32.759	199.563	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
0.4	Overhead	730.322	5.732.728	6.463.050	-86.602	6.376.448	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.4	Overhead	12.958		12.958	0	12.958	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
0.5	Treasury	-55.650		-55.650	-600.467	-656.117	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.61	OZB woningen	0	10.991	10.991	-3.846.989	-3.835.998	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.62	OZB niet-woningen	0		0	-2.781.429	-2.781.429	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.64	Belasting overig	176.555		176.555	0	176.555	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen GF	0		0	-25.566.627	-25.566.627	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.8	Overige baten en lasten	55.170	146.892	202.062	-78.162	123.900	Financiën
0.8	Overige baten en lasten	111		111	0	111	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
0.8	Overige baten en lasten	0		0	0	0	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	5.981	5.981	0	5.981	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.10	Mutaties reserves	0		0	-159.213	-159.213	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
0.10	Mutaties reserves	157.224		157.224	-339.847	-182.623	Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie
0.10	Mutaties reserves	184.900		184.900	-221.000	-36.100	Buitenruimte
0.10	Mutaties reserves	219.600		219.600	-439.223	-219.623	Financiën
0.10	Mutaties reserves	0		0	-90.700	-90.700	Educatie
0.10	Mutaties reserves	0		0	0	0	Sport
0.10	Mutaties reserves	236.466		236.466	-562.463	-325.997	Sociaal Domein
0.10	Mutaties reserves	5.000		5.000	0	5.000	Overzicht niet in voorgaande progr. baten en lasten
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0		0	796.463	796.463	
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	1.102.597	31.251	1.133.848	-62.176	1.071.673	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
1.2	Openbare orde en Veiligheid	148.088	410.753	558.841	-26.258	532.582	Openbare Orde & Veiligheid & Algemeen Bestuur
1.2	Openbare orde en Veiligheid	4.800	9.651	14.451	0	14.451	Buitenruimte
1.2	Openbare orde en Veiligheid	2.305		2.305	0	2.305	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
2.1	Verkeer, wegen en water	2.795.603	1.341.235	4.136.838	-140.929	3.995.909	Buitenruimte
2.2	Parkeren	0	9.700	9.700	0	9.700	Buitenruimte
2.4	Economische Havens en waterwegen	357.227	16.738	373.965	0	373.965	Buitenruimte
2.5	Openbaar vervoer	68.600		68.600	-47.000	21.600	Buitenruimte
3. Economische zaken							
3.1	Economische ontwikkeling	22.047	95.881	117.928	-21.914	96.014	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.461.426	17.610	1.479.036	-1.576.540	-97.504	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
4. Onderwijs							
4.1	Openbaar basisonderwijs	0		0	0	0	Educatie
4.2	Onderwijshuisvesting	738.886	32.542	771.428	-634	770.795	Educatie
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.100.354	101.932	1.202.286	-140.477	1.061.809	Educatie
5. Sport, cultuur en recreatie							
5.1	Sportbeleid en activering	34.864	44.785	79.649	0	79.649	Sport
5.2	Sportaccommodaties	1.278.414	158.623	1.437.036	-335.091	1.101.946	Sport
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	17.052	27.402	44.454	0	44.454	Buitenruimte
5.4	Musea	23.513		23.513	0	23.513	Buitenruimte
5.5	Cultureel erfgoed	0	18.279	18.279	0	18.279	Buitenruimte
5.6	Media	339.817		339.817	-15.012	324.805	Educatie
5.6	Media	22.936		22.936	-11.828	11.107	Buitenruimte
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.301.327	797.347	2.098.674	-36.447	2.062.227	Buitenruimte

nr	omschrijving	jaarrekening 2018					Programma
		lasten	bijdrage BAR	lasten	baten	saldo	
6. Sociaal domein							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	741.479	95.952	837.431	-42.777	794.654	Sociaal domein
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	207.022	23.767	230.789	-28	230.761	Educatie
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	251.960	23.236	275.196	-20.962	254.234	Buitenruimte
6.2	Wijkteams	1.386.972	97.753	1.484.725	0	1.484.725	Sociaal domein
6.3	Inkomensregelingen	5.505.915	383.128	5.889.043	-4.682.290	1.206.753	Sociaal domein
6.4	Begeleide participatie	11.078		11.078	0	11.078	Sociaal domein
6.5	Arbeidsparticipatie	271.650	353.555	625.204	-4.317	620.888	Sociaal domein
6.6	Maatwerk-voorzieningen (WMO)	404.332	378.199	782.531	-3.381	779.150	Sociaal domein
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	2.257.542	164.437	2.421.979	-163.235	2.258.744	Sociaal domein
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	3.257.489	305.770	3.563.259	-3.300	3.559.959	Sociaal domein
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	10.237	30.304	40.541	0	40.541	Sociaal domein
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	12.336	5.995	18.332	0	18.332	Buitenruimte
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	620.400	62.663	683.063	0	683.063	Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu							
7.1	Volksgezondheid	1.023.843	48.740	1.072.583	-303.140	769.444	Sociaal domein
7.2	Riolering	2.035.042	66.628	2.101.670	-2.902.866	-801.195	Buitenruimte
7.3	Afval	2.307.158	38.701	2.345.859	-3.035.568	-689.708	Buitenruimte
7.4	Milieubeheer	362.356	158.374	520.730	-67	520.663	Buitenruimte
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	156.926	194.306	351.232	-248.421	102.812	Buitenruimte
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
8.1	Ruimtelijke Ordening	340.418	572.415	912.833	-1.161.076	-248.243	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
8.1	Ruimtelijke Ordening	39.364	82.041	121.405	-79.498	41.907	Buitenruimte
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.301.271		4.301.271	-4.369.419	-68.147	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	0		0	0	0	Buitenruimte
8.3	Wonen en bouwen	85.069	281.270	366.339	-742.436	-376.097	Ruimtelijke ordening, Wonen & Economie
8.3	Wonen en bouwen	26.584	150.340	176.924	0	176.924	Buitenruimte
		41.561.642	13.548.900	55.110.542	-55.110.542	0	

9 – SISA-VERANTWOORDING

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicatornummer: F1 / 01*	Projectnaam /UWHS-nummer *Aard controle N.v.t.* *Indicatornummer: F1 / 02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicatornummer: F1 / 03*	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee *Aard controle D1* *Indicatornummer: F1 / 04*	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets Ja/Nee *Aard controle D1* *Indicatornummer: F1 / 05*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle D1* *Indicatornummer: F1 / 06*
			1 € 42.338	UWHS170004	€ 42.338	Nee		Nee
			Kopie Projectnaam / UWHS-nummer *Aard controle N.v.t.* *Indicatornummer: F1 / 07*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: F1 / 08*	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T): Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000. *Aard controle R* *Indicatornummer: F1 / 09*			
			1 UWHS170004	€ 366.198	€ 0			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2018 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 4.297.096	€ 103.269	€ 264.940	€ 221	€ 12.019	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 26.952	€ 859	€ 0	€ 54.256	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2018 Besluit bijstandverlening	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 34.636	€ 16.500	€ 5.021	€ 12.831	€ 6.525	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 – STAAT VAN DE GEMEENTE

RAPPORTAGE INTERBESTUURLIJK TOEZICHT OVER 2018 Albrandswaard

Financiën	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		Zowel het lopende jaar 2019 als de laatste jaarschijf 2022 zijn structureel in evenwicht conform de gestelde eisen.
Is er reden voor extra aandacht?	ja	Ondanks dat er in ieder begrotingsjaar 2019-2022 sprake is van structureel evenwicht blijft de financiële begroting van Albrandswaard erg afhankelijk van schommelingen in de Algemene Uitkering. Noodzakelijke ombuigingen/bezuinigingen zijn dan vaak nodig om het structureel evenwicht te kunnen blijven bewaren.
Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)		Alle gemeentelijke bestermmingsplannennen zijn aangepast.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	Er is geen reden voor extra aandacht.
Omgevingsrecht Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		In 2016 is de "Verordening Kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Gemeente Albrandswaard" door de raad vastgesteld. In 2016 zijn de op basis van de kwaliteitscriteria vereiste toets- en toezichtprotocollen Bouwbesluit vastgesteld. Het "Handhavingsbeleidsplan Wabo 2019-2023" is in 2018 vastgesteld. In januari 2019 is het "Vergunningenbeleidsplan Wabo 2019-2023" vastgesteld. De stukken zijn ter kennisgeving aan de gemeenterad gestuurd. Het "Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving Wabo 2019" en het "Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening Wabo 2019" zijn in voorbereiding. In maart/april van 2019 wordt het "Jaarverslag Wabo-Toezicht en Handhaving 2018" en het "Jaarverslag Wabo-vergunningverlening 2018" ter vaststelling aangeboden aan het college. In 2019 is de beleidscyclus voor zowel Wabo-vergunningverlening als voor Wabo-Toezicht en Handhaving volledig ingevoerd.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	Er is geen reden voor extra aandacht.
Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		In Albrandswaard is Bureau Dorp, Stad + Land aangewezen als Erfgoedcommissie en –adviseur. De aanwijzing is gebaseerd op de Monumentenverordening 2006 van de gemeente Albrandswaard.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	Er is geen reden voor extra aandacht.
Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde		In 2017 heeft het Stadsarchief Rotterdam een archiefinspectie uitgevoerd. Het inspectierapport is naar de provincie (Peter Diebels) gestuurd. Naar aanleiding van het rapport is een plan van aanpak opgesteld. De punten in het plan waren al opgepakt of gaan opgepakt worden. De nieuwe archiefinspectie is in 2019.
Is er reden voor extra aandacht?	nee	Er is geen reden voor extra aandacht.
Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING

De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	**Gevraagde informatie**	**Stand van zaken**
	Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)	0
	Fase interventieladder op 1 januari	Taakstelling gerealiseerd
	Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	19
	In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	21
	Voorsprong/~~achterstand~~ per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)	2
	Fase interventieladder op 1 juli	taakstelling gerealiseerd
	Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	16
	In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	11
	~~Voorsprong~~/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)	3
	Fase interventieladder op 31 december	signaleren
	Toelichting	

Is er reden voor extra aandacht?	nee	Er is geen reden voor extra aandacht.

BIJLAGE 2 - GEWAARBORGDE GELDLENINGEN

Volg nr.	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldgever	Doel van de geldlening of leningnummer	Naam van de geldnemer	Namen van deandere borgen	Door de gemeente gewaar-borgde deel	Rente %	Restantbedrag vande geldlening aan het begin van het dienstjaar 2018	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Restantbedrag van de geldlening aan het einde van het dienstjaar 2018	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Aflosvorm F= fixe L= Lineair A= annuï
1	2.042.010,97	BNG	40.088.960	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,55%	295.590	147.795	151.083	75.542	A
2	1.361.340,65	BNG	40.091.014	WBV Poortugaal	WSW	50%	5,03%	639.539	319.770	572.637	286.319	A
3	952.938,45	NWB	10.010.242	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,43%	667.619	333.810	647.703	323.852	A
4	1.800.000,00	BNG	40.101.565	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,34%	1.800.000	900.000	1.800.000	900.000	F
5	1.800.000,00	BNG	40.101.566	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,35%	1.800.000	900.000	1.800.000	900.000	F
6	2.600.000,00	BNG	40.103.164	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,79%	2.600.000	1.300.000	2.600.000	1.300.000	F
7	2.500.000,00	BNG	40.103.834	WBV Poortugaal	WSW	50%	5,06%	1.988.212	994.106	1.887.187	943.594	A
8	18.000.000,00	BNG	40.103.839	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,96%	14.550.366	7.275.183	14.001.378	7.000.689	A
9	2.700.000,00	BNG	40.106.852	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,22%	2.025.000	1.012.500	1.890.000	945.000	L
10	3.400.000,00	BNG	40.106.853	WBV Poortugaal	WSW	50%	4,62%	2.720.000	1.360.000	2.550.000	1.275.000	L
11	1.429.407,68	BNG	406.839.001	Woonvisie (vh WBV Volksbel.)	WSW	50%	3,55%	861.808	430.904	817.309	408.655	A
12	1.588.230,76	BNG	406.839.102	Woonvisie (vh WBV Volksbel.)	WSW	50%	3,56%	1.024.673	512.337	979.774	489.887	A
13	4.750.000,00	BNG	40.103.574	Woonvisie (vh WBV Volksbel.)	WSW	50%	4,69%	3.993.105	1.996.552	3.882.555	1.941.277	A
14	8.000.000,00	BNG	40.104.025	Woonvisie (vh WBV Volksbel.)	WSW	50%	5,25%	7.413.211	3.706.605	7.320.908	3.660.454	A
15	3.342.000,00	NWB	30.541.002	St. Woonzorg Ned.	WSW	50%	4,80%	1.536.272	768.136	1.346.407	673.204	A
16	2.138.000,00	BNG	40.104.833	St. Woonzorg Ned.	WSW	50%	4,72%	1.480.154	740.077	1.397.923	698.962	L
17	11.068.000,00	FMS Wert-	38.429	St. Woonzorg Ned.	WSW	50%	4,60%	11.068.000	5.534.000	11.068.000	5.534.000	F
18	20.085.000,00	BNG	40.105.938	St. Woonzorg Ned.	WSW	50%	3,98%	16.068.000	8.034.000	15.398.500	7.699.250	L
19	20.000.000,00	BNG	40.104.684	Stichting Havensteder	WSW	50%	3,94%	20.000.000	10.000.000	20.000.000	10.000.000	F
20	20.000.000,00	NWB	10026847	Stichting Havensteder	WSW	50%	2,99%	20.000.000	10.000.000	20.000.000	10.000.000	F
21	6.500.000,00	BNG	40.112.247	Stichting Havensteder	WSW	50%	1,92%	-	-	6.500.000	3.250.000	
22	7.500.000,00	BNG	FRL1008	Stichting Havensteder	WSW	50%	var	-	-	7.500.000	3.750.000	
	Leningen geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw met achtervangfunctie Rijk en gemeente							**112.531.549**	**56.265.775**	**124.111.364**	**62.055.682**	
21	215.545,61	BNG	4.073.980	OBD of CED Rijnmond Zd.		100%	5,00%	129.327	129.327	118.550	118.550	L
22	262.384,54	BNG	400.071.394	St. Argos Zorggroep		100%	5,99%	21.566	21.566	-	-	A
24	2.770.000,00	BNG	div.40,102,478	St. Eerstelijns vz Portland		100%	4,46%	2.770.000	2.770.000	-	-	F
	Leningen waarvoor de gemeente garant staat							**2.920.893**	**2.920.893**	**118.550**	**118.550**	
	146.804.858,66						**Totaal**	**115.452.442**	**59.186.668**	**124.229.914**	**62.174.232**	

BIJLAGE 3 – GEGARANDEERDE GELDLENINGEN

Volg nr.	Naam van de geldgever	Gewaarborgd 31-12-2017	Restant 31-12-2018	Bedrag opgebouwde waarde 31-12-2018	Gewaarborgd 31-12-2018
1	Nationale Nederlanden	49.627	-	-	-
2	STATER Nederland	135.643	1.051.631	900.167	135.643
3	AEGON	18.605	-	-	-
4	Syntrus Achmea Vastgoed	5.441	-	-	-
5	ING	-	83.367	290.037	-
6	Florius	70.391	-	-	-
7	ASR	244.053			244.053
8	ABN AMRO	68.793	-	-	-
9	Rabobank	191.671	164.569	-	164.569
10	Obvion	34.903	-	-	-
11	Direktbank	133.150	-	-	-
	Totaal	**952.277**	**1.299.567**	**1.190.204**	**544.266**

1. Nationale Nederlanden heeft het risico van de gemeente overgenomen.
2. Onder Stater vallen de hypotheken die zijn ondergebracht bij Reaal, ABN Amro, ABP en Florius.
3. Aegon, hypotheek is beëindigd.
4. Syntrus Achmea, hypotheek is beëindigd.
5. ING De opgebouwde waarde is hoger dan het uitstaande bedrag.
6. Florius is opgenomen onder Stater
7. Geen actuele informatie ontvangen, bedrag 2017 aangehouden.
8. ABN-AMRO is opgenomen onder Stater
9. Geen bijzonderheden
10. Sinds 2015 ondanks herhaaldelijk verzoek geen informatie ontvangen, gezien restbedrag op 0 gesteld.
11. Direktbank is overgenomen door Florius, opgenomen onder Stater.

BIJLAGE 4 – MUTATIES RESERVES

omschrijving reserve	omschrijving	begroting 2018	werkelijke toevoeging	begroting 2018	werkelijke onttrekking	raadsbesluit
Algemene reserve	Implementatie omgevingswet (bijdr BAR)			28.300	28.300	1323602
Algemene reserve	Implementatie omgevingswet			56.000	41.700	1220419/1329389
Res Wethouderspensioenen	Betaalde pensioenen			74.100	57.313	1258490
Sociaal deel fonds	Versterken bedrijfsvoering			267.100	-	1329389
Sociaal deel fonds	Frictiekosten sociaal domein			95.900	-	1329389
Sociaal deel fonds	Resultaat gerichte inkoop jeugdzorg BAR			29.600	11.900	1323602
Reserve BAR taakstelling	Primaire begroting			20.000	20.000	1258490
Totaal programma 1		**-**	**-**	**571.000**	**159.213**	
Algemene reserve	Inrichting Vpb administratie grondbedrijf			11.200	11.200	1323602
Algemene reserve	Overhevelen budget Rabobankstrip			120.000	23.574	1323602
Reserve ontwikkelingsprojecten vrije reserve	Verhogen verliesvz polder Albrandswaard			-	66.965	
Reserve ontwikkelingsprojecten vrije reserve	Verhogen verliesvz centrum Poortugaal			-	9.427	
Reserve ontwikkelingsprojecten vrije reserve	Verhogen verliesvz plan Spui			-	228.681	
Reserve ontwikkelingsprojecten vrije reserve	MPO 2018	276.000	80.104			1351213
Reserve ontwikkelingsprojecten vrije reserve	Vrijval verliesvz Portland	-	46.985			
Reserve Strategisch Verbinden	Stationsstraat 49-59	-	8.610			86660
Reserve Vitaal Albrandswaard	Stationsstraat 49-59	-	21.525			86660
Totaal programma 2		**276.000**	**157.224**	**131.200**	**339.847**	
Algemene reserve	Bijdrage Koedoodse plassen waterschap			180.000	180.000	1323602
Algemene reserve	Overhevelen budget omgevingswet AW			21.700	21.700	1323602
Reserve Ruiming begraafplaats Poortugaal	Dekking afschrijving			7.500	7.500	1258490
Reserve Begraafplaats Rhoon	Dekking afschrijving			11.800	11.800	1258490
Reserve Speelruimteplan	Primaire begroting	4.900	4.900			1258490
Reserve Baggeren	Bijdr Koedoodzone Waterschap (van AR)	180.000	180.000			1323602
Totaal programma 3		**184.900**	**184.900**	**221.000**	**221.000**	
Reserve Dekking BTW oude activa	Primaire begroting			90.900	90.852	1258490
Reserve Groot onderhoud gebouwen	Onderhoud kerk naar AR			40.000	40.000	1323602
Sociaal deel fonds	Overschrijding bedrijfsvoering naar AR			132.000	132.000	1329389
Reserve Nieuwbouw sportzaal Portland	Dekking afschrijving			36.100	36.100	1258490
Reserve Nieuwbouw buitendienst	Dekking afschrijving			42.400	42.400	1258490
Reserve Gemeentehuis poortugaal	Dekking afschrijving			97.900	97.871	1258490
Algemene reserve	1e TR 2017 opschonen activalijst	36.800	36.800			1220419
Algemene reserve	Onderhoud kerken van res gr onderhoud	40.000	40.000			1323602
Algemene reserve	Van res SD overschrijding bedrijfsvoering	132.000	132.000			1323602
Reserve Groot onderhoud gebouwen	Primaire begroting	10.800	10.800			1258490
Totaal programma 4		**219.600**	**219.600**	**439.300**	**439.223**	
Reserve Basis Onderwijs	Bijdrage school Almondestraat			74.000	74.000	1351213
Reserve Nieuwbouw school don bosco	Dekking afschrijving			9.200	9.200	1258490
Reserve nieuwbouw school Valckensteyn	Dekking afschrijving			7.500	7.500	1258490
Totaal programma 5		**-**	**-**	**90.700**	**90.700**	
Totaal programma 6		**-**	**-**	**-**	**-**	
Sociaal deel fonds	BAR resultaatgerichte bekostiging jeugd			10.300	10.300	1260537
Sociaal deel fonds	Veilig thuis			50.700	50.700	1329389
Sociaal deel fonds	Dekking tekort sociaal domein			241.000	241.000	1351213
Sociaal deel fonds	Extra baten vergunninghouders	44.400	44.400			1260537
Sociaal deel fonds	Saldo product		192.066		260.463	amendement
Totaal programma 7		**44.400**	**236.466**	**302.000**	**562.463**	
Reserve Groot onderhoud gebouwen		5.000	5.000			1260537
Totaal programma 9		**5.000**	**5.000**	**-**	**-**	
Totaal mutaties reserves		**729.900**	**803.190**	**1.755.200**	**1.812.446**	

BIJLAGE 5 – TOELICHTING RESERVES

Naam reserve	Algemene Reserve (fcl 84003001)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Algemene reserve
Doel	Voldoende weerstand bieden aan onverwachte financiële tegenvallers.
Benodigd saldo	Het benodigd saldo wordt bepaald aan de hand van de risico's die de organisatie loopt. Via een jaarlijkse risicoinventarisatie wordt het benodigde weerstandsvermogen bepaald. Op basis van deze actualisatie is het benodigde saldo berekend op € 4.009.526. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 11.241.610 en bestaat uit de Algemene reserve ad € 8.153.210, de reserve Ontwikkelingsprojecten Vrije reserve € 1.088.400 en reserve Sociaal deelfonds ad € 2.000.000. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de weerstandsparagraaf.

	2017	2018
saldo 1 januari	8.285.221	8.318.039
saldo 31 december	8.318.039	8.153.210

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Rekeningresultaat 2016	319.305						JR 2016
Rekeningresultaat 2017						67.155	JR 2017
Wijziging bibliotheek (vers.136666)				98.188			Begroting 2017 rb 1129699
Taakstelling 2017 binnensport acc				86.543			Begroting 2017 rb 1129699
Inrichting Vpb adm.grondbedrijf				2.800			1e TR 2017 rb 1220419
Overhevelen budget De Indruk				6.400			1e TR 2017 rb 1220419
Subsidie verkeerslawaai				6.500			1e TR 2017 rb 1220419
Implementatie omgevingswet				95.000			1e TR 2017 rb 1220419
res speelruimteplan Hobokenstraat				60.000			1e TR 2017 rb 1220419
Herontwikkelen Rijsdijk/Achterdijk				4.521			1e TR 2017 rb 1220419
Overhevelen budget vernieuw.website				4.334			1e TR 2017 rb 1220419
Opschonen activalijst	36.800	36.800	36.800				1e TR 2017 rb 1220419
res basisonderwijs constructiefout	26.000						1e TR 2017 rb 1220419
res speelruimteplan opschonen activ	15.000						1e TR 2017 rb 1220419
Implementatie omgevingswet (bijdr BAR)					56.000	41.700	1e TR 2017/1e TR 2018
Inrichting Vpb administratie grondbedrijf					11.200	11.200	JR 2017
Overhevelen budget rabobankstrip					120.000	23.574	JR 2017
Bijdrage Koedoodse plassen waterschap					180.000	180.000	JR 2017
Overhevelen budget omgevingswet AW					21.700	21.700	JR 2017
Overhevelen budget omgevingswet BAR					28.300	28.300	JR 2017
Onderhoud kerken van res gr onderhoud		40.000	40.000				JR 2017
Van res SD overschrijding bedr voering		132.000	132.000				JR 2017
Totaal	397.105	208.800	208.800	364.287	417.200	373.629	

Naam reserve	Ontwikkelingsprojecten Voorbereidingskredieten (fcl 84203003)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Reserve grondbedrijf
Doel	
Benodigd saldo	n.v.t

	2017	2018
saldo 1 januari	209.368	0
saldo 31 december	0	0

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Naar reserve ontw.proj.Vrije res.				209.368			rb 1220844
Totaal	0	0	0	209.368	0	0	

Naam reserve	Ontwikkelingsprojecten Vrije reserve (fcl 84203004)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Reserve grondbedrijf						
Doel							
Benodigd saldo	n.v.t						
	2017	2018					
saldo 1 januari	1.224.794	1.269.732					
saldo 31 december	1.269.732	1.091.748					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Van verliesvz Portland	967		46.985				MPO
Naar verliesvz COP Emmastraat				9.409		9.427	MPO
Naar verliesvz Spui				155.988		228.681	MPO
Naar verliesvz polder AW						66.965	MPO
Van res voorbereidingskredieten	209.368						rb 1220844
MPO 2018		276.000	80.104				2e TR 2018
Totaal	210.335	276.000	127.089	165.397	0	305.073	

Naam reserve	Strategisch verbinden (fcl 84203006)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Reserve grondbedrijf						
Doel							
Benodigd saldo	n.v.t.						
Dotatie							
	2017	2018					
saldo 1 januari	285.841	321.841					
saldo 31 december	321.841	330.451					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Achterdijk 5 en 7	36.000						rb 86660
Stationsstraat 49-59			8.610				fcl 6810248
Totaal	36.000	0	8.610	0	0	0	

Naam reserve	Vitaal Albrandswaard (fcl 84203007)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Reserve grondbedrijf						
Doel							
Benodigd saldo	n.v.t.						
Dotatie							
	2017	2018					
saldo 1 januari	29.828	43.328					
saldo 31 december	43.328	64.853					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Achterdijk 5 en 7	13.500						rb 86660
Stationsstraat 49-59			21.525				fcl 6810248
Totaal	13.500	0	21.525	0	0	0	

Naam reserve	Ondernemend Albrandswaard (fcl 84203008)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Reserve grondbedrijf
Doel	
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	
	2017 2018
saldo 1 januari	83.185 84.685
saldo 31 december	84.685 84.685

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Rhoonsedijk 38	1.500						rb 86660
Totaal	1.500	0	0	0	0	0	

Naam reserve	Speelruimteplan (fcl 84303008)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	Ter egalisatie van de jaarlijkse lasten in de begroting.
Benodigd saldo	
Dotatie	Is afhankelijk van het overschot op het product speelvoorziening.
Bijzonderheden	Een geactualiseerd speelruimteplan is het uitgangspunt voor de mutaties op de reserve. In de jaarrekening 2009 is de voorziening veranderd in een bestemmingsreserve.
	2017 2018
saldo 1 januari	305.664 337.943
saldo 31 december	337.943 342.843

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Opschonen activalijst JR 2016				15.000			1e TR 2017 rb 1220419
Primaire begroting 2017	4.877						Begroting 2017 rb 1129699
Project Hobokenstraat van AR	60.000						1e TR 2017 rb 1220419
Dekking uitgaven project Hobokenst.				17.598			2e TR 2017 rb 1260537
Primaire begroting 2018		4.900	4.900				
Totaal	64.877	4.900	4.900	32.598	0	0	

Naam reserve	Ruimtelijke visie (fcl 84303010)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	Het opstellen van een aantal visies en inventarisatie t.b.v. het ruimtelijk beleid en volkshuisvesting.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	De subsidiebijdrage van de Stadsregio voor de bouw van woningen op de locatie Intratuin aan de Sleedoorn is gestort in de reserve.
	2017 2018
saldo 1 januari	24.050 24.050
saldo 31 december	24.050 24.050

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Totaal	0	0	0	0	0	0	

Naam reserve	Dekking BTW oude activa (fcl 84303013)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	Dekking van de BTW in oude activa als gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds. Als tijdsduur wordt de gemiddelde afschrijvingsduur aangehouden, nl. 15 jaar.
Benodigd saldo	n.v.t
Bijzonderheden	Na 15 jaar is deze reserve nihil en kan opgeheven worden.

	2017	2018
saldo 1 januari	193.476	90.852
saldo 31 december	90.852	0

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				102.624			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					90.900	90.852	Begroting 2018
Totaal	0	0	0	102.624	90.900	90.852	

Naam reserve	Baggeren (fcl 84303018)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	Egalisatie van de onderhoudskosten van het baggeren binnen het product "Waterwegen".
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Dotaties komen uit de bespaarde kapitaallasten van de uit het investeringsplan 2007 e.v. en de in 2006 afgeboekte boekwaarden.
Bijzonderheden	Sinds de invoering het BBV is het verboden baggeren te activeren. Om de lasten hiervan te egaliseren is een reserve ingesteld.

	2017	2018
saldo 1 januari	378.886	378.886
saldo 31 december	378.886	558.886

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Bijdrage koedoodse plassen waterschap		180.000	180.000				JR 2017
Totaal	0	180.000	180.000	0	0	0	

Naam reserve	Grootonderhoud gebouwen (fcl 84303019)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	Egalisatie onderhoudskosten van het product "Onderhoud gebouwen".
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Dotaties zijn afhankelijk van het overschot of tekort op het product "Onderhoud gebouwen".
Bijzonderheden	Een geactualiseerd gebouwenbeheersplan is het uitgangspunt voor mutaties in deze reserve.

	2017	2018
saldo 1 januari	1.119.996	807.644
saldo 31 december	807.644	783.444

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Sporthal Rhoon				181.500			Begroting 2017 rb 1129699
Gymzaal Poortugaal				141.679			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2017	10.828						Begroting 2017 rb 1129699
Overschrijding onderhoud kerken naar AR					40.000	40.000	JR 2017
Primaire begroting 2018		10.800	10.800				
Langstraat 9-12		5.000	5.000				2e TR 2018 rb 1314962
Totaal	10.828	15.800	15.800	323.179	40.000	40.000	

Naam reserve	Bestemmingsreserve Wethouderspensioenen (fcl 84303021)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als dekking voor de uitbetaalde pensioenen van de vm wethouders
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Dotatie vindt plaats in het jaar dat de wethouder 65 jaar wordt. Deze bedragen zijn gereserveerd in de voorziening wethouderspensioen.

	2017	2018
saldo 1 januari	822.267	767.197
saldo 31 december	767.197	709.885

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Pensioenen div wethouders				55.069			fcl 698001/600100
Primaire begroting 2018					74.100	57.313	fcl 698001/600100
Totaal	0	0	0	55.069	74.100	57.313	

Naam reserve	Zwembad Albrandswaard (fcl 84303022)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	Dekking noodzakelijke investeringen zwembad.
Benodigd saldo	n.v.t
Dotatie	Bestemming rekeningresultaat jaarrekening 2012 (rb 130.133).

	2017	2018
saldo 1 januari	45.194	0
saldo 31 december	0	0

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
resultaat product zwembad				45.194			rb 128865
Totaal	0	0	0	45.194	0	0	

Naam reserve	Sociaal deelfonds (fcl 84303023)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	
Benodigd saldo	In de raad van 2 juli 2018 is besloten (rb 1318590) de financiële omvang van de reserve te laten aansluiten met het financiële risicoprofiel van het sociaal domein met een bandbreedte van € 1,6 - 2 miljoen. Het overschot of tekort op de reserve wordt gedekt door een mutatie in de Algemene reserve.
Dotatie	Bestemming rekeningresultaat jaarrekening 2012 (rb 130.133).

	2017	2018
saldo 1 januari	1.850.896	2.427.304
saldo 31 december	2.427.304	1.957.407

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
resultaat product	655.355		192.066				amendement d.d. 10-11-2014 begr 2015
Nagekomen afrekeningen	-193.947					260.463	amendement d.d. 10-11-2014 begr 2015
Knelpunten Spec.Jeugdvz in natura				0			1e TR 2017 rb 1220419 (zit in resultaat)
September/decembercirculaire				270.000			1e TR 2017 rb 1220419
Ambulante trajecten				0			1e TR 2017 rb 1220419 (zit in resultaat)
Meicirculaire Jeugd	73.000						Begroting 2017 rb 1129699
Meicirculaire WMO	61.000						Begroting 2017 rb 1129699
Meicirculaire Participatiewet	66.000						Begroting 2017 rb 1129699
September/decembercirculaire	6.000						1e TR 2017 rb 1220419
Meicirculaire '17 WMO & Jeugd	179.000						2e TR 2017 rb 1260537
BAR resultaatger.bekost.jeugd					10.300	10.300	2e TR 2017
Resul.gerichte inkoop jeugdzorg BAR					29.600	11.900	JR 2017
Overschrijding bedrijfsvoering naar AR					132.000	132.000	JR 2017
Versterken bedrijfsvoering					267.100	0	1e TR 2018
Frictiekosten sociaal domein					95.900	0	1e TR 2018
Veilig thuis					50.700	50.700	1e TR 2018
Extra baten vergunninghouders		44.400	44.400				2e TR 2017
Dekking tekort sociaal domein					241.000	241.000	2e TR 2018
Totaal	846.408	44.400	236.466	270.000	826.600	706.363	

Naam reserve	Basisonderwijs (fcl 84303024)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Overige bestemmingsreserve						
Doel							
Benodigd saldo	n.v.t						
Dotatie	Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is besloten een reserve Basisonderwijs te vormen.						
	2017	2018					
saldo 1 januari	100.000	74.000					
saldo 31 december	74.000	0					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Herstel constructiefout				26.000			1e TR 2017 rb 1220419
Bijdrage school Almondestraat					74.000	74.000	2e TR 2018
Totaal	0	0	0	26.000	74.000	74.000	

Naam reserve	Landschapstafel io (fcl 84303025)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Overige bestemmingsreserve						
Doel							
Benodigd saldo	n.v.t						
Dotatie							
	2017	2018					
saldo 1 januari	79.832	79.832					
saldo 31 december	79.832	79.832					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Totaal	0	0	0	0	0	0	

Naam reserve	BAR taakstelling (fcl 84303026)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Overige bestemmingsreserve
Doel	De jaarrekening 2015 van de BAR-organisatie sloot met een positief resultaat. Besloten is dit resultaat te storten in een reserve en in 2016, 2017 en 2018 een gedeelte te laten vrijvallen.
Benodigd saldo	n.v.t
Dotatie	
	2017 2018
saldo 1 januari	159.500 20.000
saldo 31 december	20.000 0

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				139.500			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					20.000	20.000	
Totaal	0	0	0	139.500	20.000	20.000	

Naam reserve	Nieuwbouw school Don Bosco (fcl 84323001)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van afschrijvingslasten van de nieuwbouw school Don Bosco gedurende de afschrijvingstermijn.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Heeft plaatsgevonden vanuit de Algemene reserve.
	2017 2018
saldo 1 januari	257.772 248.566
saldo 31 december	248.566 239.366

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				9.206			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					9.200	9.200	
Totaal	0	0	0	9.206	9.200	9.200	

Naam reserve	Nieuwbouw sportzaal Portland (fcl 84323002)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van afschrijvingslasten van de nieuwbouw sportzaal Portland gedurende de afschrijvingstermijn.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Heeft plaatsgevonden vanuit de reserve Bovenwijkse Voorzieningen.
	2017 2018
saldo 1 januari	1.351.039 1.314.964
saldo 31 december	1.314.964 1.278.864

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				36.075			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					36.100	36.100	
Totaal	0	0	0	36.075	36.100	36.100	

Naam reserve	Nieuwbouw Buitendienst (fcl 84323003)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van afschrijvingslasten van de nieuwbouw Buitendienst gedurende de afschrijvingstermijn.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Heeft plaatsgevonden vanuit de reserve Bovenwijkse Voorzieningen. In 2005 is Achterweg 3 verkocht. Conform eerdere besluitvorming wordt de netto-opbrengst gebruikt ter dekking van de kosten van de nieuwbouw Buitendienst aan de Nijverheidsweg. De storting is € 325.000 geweest.

	2017	2018
saldo 1 januari	1.186.920	1.144.531
saldo 31 december	1.144.531	1.102.131

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				42.389			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					42.400	42.400	
Totaal	0	0	0	42.389	42.400	42.400	

Naam reserve	Nieuwbouw school Valckesteyn (fcl 84323004)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van afschrijvingslasten van de nieuwbouw school Valckesteyn gedurende de afschrijvingstermijn.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Heeft plaatsgevonden vanuit de Algemene reserve.

	2017	2018
saldo 1 januari	210.098	202.636
saldo 31 december	202.636	195.136

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				7.462			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					7.500	7.500	
Totaal	0	0	0	7.462	7.500	7.500	

Naam reserve	Ruiming begraafplaats Poortugaal (fcl 84323005)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van afschrijvingslasten voor de ruiming van de begraafplaats Portugaal gedurende de afschrijvingstermijn.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Conform de programmabegroting 2006 is een bedrag gedoteerd vanuit de Algemene reserve.

	2017	2018
saldo 1 januari	112.268	104.783
saldo 31 december	104.783	97.283

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				7.485			Begroting 2017 rb 1129699
Primaire begroting 2018					7.500	7.500	
Totaal	0	0	0	7.485	7.500	7.500	

Naam reserve	Ruiming begraafplaats Rhoon (fcl 84323006)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking van afschrijvingslasten voor de ruiming van de begraafplaats Rhoon gedurende de afschrijvingstermijn.
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Conform de programmabegroting 2007 is een bedrag gedoteerd vanuit de Algemene reserve.

	2017	2018
saldo 1 januari	352.500	340.750
saldo 31 december	340.750	328.950

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				11.750			Begroting 2017 rb 1129699
					11.800	11.800	
Totaal	0	0	0	11.750	11.800	11.800	

Naam reserve	Gemeentehuis Poortugaal (fcl 84323008)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Bestemmingsreserve kapitaallasten
Doel	Dekking kapitaallasten gemeentehuis Poortugaal 2016 - 2018
Benodigd saldo	n.v.t.

	2017	2018
saldo 1 januari	195.742	97.871
saldo 31 december	97.871	0

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017				97.871			Begroting 2017 rb 1129699
					97.900	97.871	
Totaal	0	0	0	97.871	97.900	97.871	

BIJLAGE 6 – TOELICHTING VOORZIENINGEN

Naam voorziening	Dubieuze debiteuren (fcl 84413001)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening dubieuze debiteuren
Doel	Afdekking van nota's o.b.v. risicoanalyse openstaande vorderingen.
Benodigd saldo	Afhankelijk van het aantal uitstaande debiteuren.
Dotatie	Te berekenen op basis van risicoanalyse openstaande vorderingen.

	2017	2018
saldo 1 januari	216.312	231.093
saldo 31 december	231.093	143.178

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Oninbare vorderingen				69.980		131.441	
Op peil brengen voorziening	84.761	100.000	43.526				
Totaal	84.761	100.000	43.526	69.980	0	131.441	

Naam voorziening	Wethouderspensoenen (fcl 84423001)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening verplichtingen, verliezen en risico's
Doel	Conform de op 15 augustus 2001 in werking getreden wetswijziging in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers is de gemeente verplicht de toekomstige pensioenoverdrachten van de wethouders af te dekken.
Benodigd saldo	Zie onder.
Dotatie	Op basis van jaarlijkse actuariële berekeningen wordt het benodigde saldo berekend en hierop wordt de jaarlijkse dotatie afgestemd.

	2017	2018
saldo 1 januari	1.233.027	860.564
saldo 31 december	860.564	1.009.309

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Op peil brengen voorziening			141.130	64.500			Begroting 2017 rb 1129699
Waardeoverdracht			7.615	307.963			
Totaal	0	0	148.745	372.463	0	0	

Naam voorziening	Wachtgeld vm wethouders (fcl 84423002)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening verplichtingen, verliezen en risico's
Doel	
Benodigd saldo	
Dotatie	

	2017	2018
saldo 1 januari	145.717	52.288
saldo 31 december	52.288	316.790

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
wachtgeld diverse wethouders				113.485			fcl 600100
op peil brengen voorziening	20.056	485.900	485.900			52.651	2e TR 2018
Primaire begroting 2018					48.900		
wachtgeld diverse wethouders						168.748	
Totaal	20.056	485.900	485.900	113.485	48.900	221.398	

Naam voorziening	Afwikkelingskosten Smaak van Poortugaal (fcl 84423003)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Voorziening verplichtingen, verliezen en risico's						
Doel							
Benodigd saldo							
Dotatie							
	2017	2018					
saldo 1 januari	111.031	3.730					
saldo 31 december	3.730	3.730					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Op peil brengen voorziening							
Diverse uitgaven				107.301			
Totaal	0	0	0	107.301	0	0	

Naam voorziening	Voorziening BTW sportbesluit (fcl 84423004)						
Budgethouder	Jeroen Heutink						
Aard	Voorziening verplichtingen, verliezen en risico's						
Doel							
Benodigd saldo							
Dotatie							
	2017	2018					
saldo 1 januari	0	173.332					
saldo 31 december	173.332	173.332					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
storting BTW in voorziening	173.332						
Totaal	173.332	0	0	0	0	0	

Naam voorziening	Spaarvoorziening riolering (fcl 84433001 ev.)						
Budgethouder	Regie Albrandswaard						
Aard	Voorziening middelen derden met bestedingsverplichting						
Doel	Sparen voor grootonderhoud riolering.						
Benodigd saldo	n.v.t.						
Dotatie	Afhankelijk van de jaarlijkse saldering van de kosten en baten riolering.						
	2017	2018					
saldo 1 januari	3.402.086	3.614.089					
saldo 31 december	3.614.089	4.053.329					
Mutatieverloop							
	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017	672.328			433.896			Begroting 2017 rb 1129699
Ribiuslaan en Kleidijk	169.021			195.451			fcl 84433003
Investeringen GRP 2018					1.640.000	711.866	
Primaire begroting 2018		825.400	1.151.106		136.400		
Wijziging rente% kaplst		307.800					2e TR 2018 (zit in het resultaat)
Totaal	841.349	1.133.200	1.151.106	629.347	1.776.400	711.866	

Naam voorziening	Beklemde middelen afvalstoffenheffing (fcl 84433002)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening middelen derden met bestedingsverplichting
Doel	
Benodigd saldo	
Dotatie	
Bijzonderheden	In de jaarrekening 2014 is de reserve egalisatie reinigingstarieven gewijzigd in een voorziening afvalstoffenheffing.

	2017	2018
saldo 1 januari	1.967.075	1.929.180
saldo 31 december	1.929.180	1.636.229

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
saldo product afval				151.706		292.951	resultaat product afval
Positief saldo NV BAR	113.811						2e TR 2017 rb 1260537
Opvoeren nieuwe onttr vz begr 2019					113.900		zit in resultaat
Verlaging ingezameld textiel					36.000		2e TR 2017 rb 1260537 (zit in resultaat)
Tariefstijging grof afval en hout					35.000		2e TR 2017 rb 1260537 (zit in resultaat)
Wijziging rente% kapitaallasten		16.400					2e TR 2018 (zit in het resultaat)
Textielcontainers					47.000		2e TR 2018 (zie in het resultaat)
Totaal	113.811	16.400	0	151.706	231.900	292.951	

Naam voorziening	Centrumplan Poortugaal (fcl 84443001)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening grondexploitaties
Doel	Dekking verwacht tekort grondexploitatie.
Benodigd saldo	Zie onder.
Dotatie	Dotatie is afhankelijk van het verwachte verlies en wordt bepaald bij het opstellen van de jaarrekening.

	2017	2018
saldo 1 januari	813.019	822.428
saldo 31 december	822.428	831.855

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Op peil brengen voorziening	9.409		9.427				MPO
Totaal	9.409	0	9.427	0	0	0	

Naam voorziening	Plan Spui (fcl 84443003)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening grondexploitaties
Doel	Dekking verwacht tekort grondexploitatie.
Benodigd saldo	Zie onder.
Dotatie	Dotatie is afhankelijk van het verwachte verlies en wordt bepaald bij het opstellen van de jaarrekening.

	2017	2018
saldo 1 januari	1.532.835	1.688.823
saldo 31 december	1.688.823	1.917.504

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Op peil brengen voorziening	155.988		228.681				MPO
Totaal	155.988	0	228.681	0	0	0	

Naam voorziening	Voorziening Portland (fcl 84443008)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening grondexploitaties
Doel	Dekking verwacht tekort grondexploitatie.
Benodigd saldo	Zie onder.
Dotatie	Dotatie is afhankelijk van het verwachte verlies en wordt bepaald bij het opstellen van de jaarrekening.
	2017 2018
saldo 1 januari	47.952 46.985
saldo 31 december	46.985 0

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Naar vrije reserve				967		46.985	MPO
Totaal	0	0	0	967	0	46.985	

Naam voorziening	Voorziening Polder Albrandswaard (fcl 84443009)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening grondexploitaties
Doel	Dekking verwacht tekort grondexploitatie.
Benodigd saldo	Zie onder.
Dotatie	Dotatie is afhankelijk van het verwachte verlies en wordt bepaald bij het opstellen van de jaarrekening.
	2017 2018
saldo 1 januari	0 0
saldo 31 december	0 66.965

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Van vrije reserve			66.965				MPO
Totaal	0	0	66.965	0	0	0	

Naam voorziening	Sporthal Portland (fcl 84453002)
Budgethouder	Regie Albrandswaard
Aard	Voorziening onderhoud egalisatie
Doel	Egalisatie onderhoudskosten van het product "Sporthal Portland".
Benodigd saldo	n.v.t.
Bijzonderheden	Met de stichting Beheer Registergoederen Albrandswaard is contractueel afgesproken jaarlijk op basis van de onderhoudsraming € 19.409 te reserveren voor onderhoud van de sportzaal. In 2007 is voor de periode 2004 tot en met 2007 € 77.636 gestort.
Dotatie	Dotaties zijn afhankelijk van het overschot of tekort op het product "Onderhoud gebouwen".
	2017 2018
saldo 1 januari	252.311 271.720
saldo 31 december	271.720 291.120

Mutatieverloop

	Toevoegingen			Onttrekkingen			opmerkingen
	2017	2018		2017	2018		
omschrijving	Werkelijk	Raming	Werkelijk	Werkelijk	Raming	Werkelijk	
Primaire begroting 2017	19.409	19.400	19.400				Begroting 2017 rb 1129699
Totaal	19.409	19.400	19.400	0	0	0	

BIJLAGE 7 – STAAT VAN KREDIETEN

Nr. toe-licht-ing	Investeringen	Totaal oorspronke-lijk krediet	Begroting 2018	Doorgescho-ven uitgaven 2017	Mutaties 2018	Geraamde uitgaven 2018	Werkelijke uitgaven 2018	Restant geraamde uitgaven 2018	Doorschui-ven naar 2019 per turap	Doorschui-ven naar 2019 volgens	Afslui-ten J/N
	Bestuurskosten, meubilair	23.300	23.300	0	0	23.300	0	23.300		23.300	N
1	Reconstructies wegen	1.041.500	400.000	553.200	88.300	1.041.500	0	1.041.500		1.041.500	N
	Voorber bomenbuurt	32.000		0	32.000	32.000	38.199	-6.199			J
	Projecten GVVP	107.600		0	0	0	-832	832			J
	Bruggen Rhoon/Portugaal 2018	45.800	42.600	0	3.200	45.800	48.280	-2.480			J
2	Snelfietsroute F15	700.100		716.500	-123.800	592.700	213.918	378.782	100.000	378.782	N
	Snelfietsroute F15 (bate)	-428.900		-428.900	340.300	-88.600	-88.599	-1	-340.300		N
3	Blockerinstallatie Slotsedijk Poortugaal	48.600		45.000	3.600	48.600	46.038	2.562		2.562	N
4	Openbare verlichting	322.200	100.000	397.700	-275.500	222.200	0	222.200		222.200	N
	Dorpsdijk fase 1 verharding (bate)	-24.000		0	-24.000	-24.000	-24.000	0			J
5	OVL Tijsjesdijk/Dorpsdijk	54.500		0	54.500	54.500	2.700	51.800			J
	Openbare verlichting Dorpsdijk	41.000		24.400	0	24.400	-4.291	28.691			J
	Verv. lichtmasten DP 13,23,27,37,40,51(K)	115.000		0	115.000	115.000	123.576	-8.576			J
7	Verv. lichtmasten Deel 3	60.000		0	60.000	60.000	20.813	39.187		39.187	N
	Dorpsdijk 2e fase verharding	333.200		16.900	3.200	20.100	8.255	11.845			J
6	Uitbreiding parkeerplaatsen Don Boscoschool	100.000		0	100.000	100.000	105.410	-5.410			N
7	OV Ghijseland	46.000		0	46.000	46.000	2.900	43.100		43.100	N
	Subsidie paardrijbak Rhoonse Ruiters	50.000		0	50.000	50.000	50.000	0			J
8	Beschoeiingen 2017	121.400		49.100	6.400	55.500	17.788	37.712		37.712	N
8	Beschoeiingen 2018	82.800	115.000	0	-32.200	82.800	35.609	47.191		47.191	N
	Aanschaf onderwijsleerpakk.en 1e inrichting	14.200		27.000	-12.800	14.200	14.137	63			J
9	Renovatie gymzaal Poortugaal	219.400		0	0	0	30.900	-30.900			J
	Duurzaamheid Sporthal Rhoon div installatie	225.900		102.300	0	102.300	0	102.300		102.300	N
	Duurzaamheid gymzl Portugaal div instal.	75.800		-31.100	0	-31.100	-85.544	54.444			J
	Duurzaamh gymzl Portugaal warmte ventilatie	16.200		16.200	0	16.200	8.407	7.793			J
	Duurzaamhd gymzaal Portugaal LED	10.000		10.000	0	10.000	16.669	-6.669			J
	Duurzaamheid gymzaal Portugaal CV	30.000		30.000	0	30.000	34.365	-4.365			J
10	Renovatie zwembad Albrandswaard	400.000		0	400.000	400.000	365.165	34.835		34.835	N
11	Nieuwbouw gymzaal Rhoon bouw	806.800	903.100	-300	-96.300	806.500	80.331	726.169		726.169	N
11	Nieuwbouw gymzaal Rhoon installatie	124.900	124.900	0	0	124.900	0	124.900		124.900	N
12	Sporthal Rhoon renovatie	519.300		0	0	0	25.201	-25.201			N
	Kunstgras sportpark Omloop bovenlaag	169.800		8.000	1.600	9.600	11.041	-1.441			J
	2x Kunstgras sportpark Polder bovenlaag	182.400		0	0	0	4.400	-4.400			J
	2x Kunstgras sportpark Polder bovenlaag (bate)	0		0	0	0	-153	153			J
	Reconstructie natuurvelden De Polder	56.600	55.000	0	1.600	56.600	51.047	5.553			J
13	Speelvoorzieningen 2018	107.500		0	107.500	107.500	100.666	6.834		6.834	N
14	Zorgcomplex Portland	5.400.000		0	5.400.000	5.400.000	5.251.979	148.021		148.021	N
	Albrandwaardsedijk 59	17.600		-1.400	5.600	4.200	4.723	-523			J
	Zoeklocatie Essendael	79.500		40.000	0	40.000	0	40.000		40.000	N
	Zoeklocatie Omloopseweg	81.300		23.900	0	23.900	2.000	21.900		21.900	N
	Zoeklocatie Mariput	75.000		30.800	0	30.800	1.600	29.200		29.200	N
	Zoeklocatie Poortugaal-West	81.300		48.800	0	48.800	1.800	47.000		47.000	N
	Overhoeken (subsidieproject)	1.615.800		1.053.300	-984.000	69.300	69.546	-246	984.000		N
	Overhoeken (subsidieproject) (bate)	-1.372.800		-810.300	900.000	89.700	-69.546	159.246	-900.000		N
15	Blauwe Verbinding Rhoonse Baan	2.480.200		771.000	-615.600	155.400	224.423	-69.023	615.600	-69.023	N
	Blauwe Verbinding Rhoonse Baan (bate)	-2.480.200		-771.000	615.600	-155.400	-224.423	69.023	-615.600	69.023	N
	Containers	75.000		75.000	0	75.000	56.142	18.858			J
16	Huis van Albrandswaard grond	875.000		0	875.000	875.000	0	875.000		875.000	N
16	Huis van Albrandswaard bouw	3.785.000		0	1.125.000	1.125.000	479.755	645.245	2.660.000	645.245	N
16	Huis van Albrandswaard installatie	1.190.000		0	0	0	0	0	1.190.000		N
16	Huis van Albrandswaard inrichting	150.000		0	0	0	0	0	150.000		N
	Aanschaf mobiele units huistvesting	39.000		0	39.000	39.000	40.884	-1.884			J
	Totaal	**17.922.600**	**1.763.900**	**1.996.100**	**8.209.200**	**11.969.200**	**7.091.278**	**4.877.922**	**3.843.700**	**4.636.938**	

1. Reconstructies wegen

Beschikbaar budget is bedoeld voor de renovatie van de Bomenbuurt. Deze reconstructie heeft vertraging opgelopen door een verkeerd gelopen participatietraject. Hierdoor is het participatietraject noodgedwongen opnieuw gedaan om een zo'n groot mogelijk draagvlak in de wijk te krijgen. Verwachting is dat het project na de zomer in uitvoering gaat.

2. Snelfietsroute F15

De snelfietsroute F15 bestaat uit meerdere projecten. De oplevering wordt uiterlijk eind 2020 verwacht.

3. Blockerinstallatie Slotsedijk Poortugaal
Er wordt nog een factuur verwacht voor de vervanging van slot en sleutel t.b.v. de brandweersleutel.

4. Openbare verlichting
Doordat de aannemer die het onderhoudscontract verzaakt heeft, is het contract niet verlengd en heeft er noodgedwongen een nieuwe aanbesteding moeten plaatsvinden. Hierdoor hebben veel projecten vertraging opgelopen.

5. OVL Tijsjesdijk/Dorpsdijk
De kosten zijn in 2017 verantwoord bij planmatig onderhoud. Het project kan derhalve afgesloten worden.

6. Uitbreiding parkeerplaatsen Don Boscoschool
Voor dit project komt nog een subsidie van de Metropool Regio Rotterdam-Den Haag. De investering kan derhalve nog niet worden afgesloten.

7. Vervanging lichtmasten deel 3 en OV Ghijseland
In de loop van 2018 kwam onze vaste aannemer gemaakte afspraken niet na. Herhaaldelijk is hij daarop aangesproken. Omdat er geen beterschap optrad, is na de zomer afscheid genomen van dit bedrijf. Vanaf die tijd zijn alleen de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Projecten – en met name het project ‘van lamp naar led’- zijn om de kosten binnen de perken te houden doorgeschoven naar 2019. In het 4^{e} kwartaal 2018 vond de aanbesteding van het nieuwe onderhoudscontract plaats. In april 2019 start een nieuwe overeenkomst met een nieuwe onderhoudsaannemer.

8. Beschoeiingen 2017 en Beschoeiingen 2018
Deze investeringen waren grotendeels gereserveerd voor de renovatie van de oevers en beschoeiingen in Park Rhoon. Door weerstand van een deel van de meedenkgroep, is de renovatie van het park in 2018 niet tot uitvoering gekomen. Naar verwachting vinden de werkzaamheden in 2019 plaats.

9. Renovatie gymzaal Poortugaal
Door onvoorziene werkzaamheden is deze overschrijding ontstaan. Door het vergroten van een bergruimte moest de technische installatie aangepast worden. Extra ventilatie en verwarming voorzieningen moesten aangebracht worden. De renovatie is afgerond.

10. Renovatie zwembad Albrandswaard
In de zomer 2018 is het eerste deel van de renovatie zwembad Albrandswaard uitgevoerd. Bij oplevering bleek plasvorming op de tegelvloer. Dit punt moet nog hersteld worden door de aannemer en kan tot meerkosten leiden. De werkzaamheden worden in de zomer 2019 uitgevoerd. Tevens moeten de nooddeuren nog worden vervangen. Dit zal in het 2^{e} kwartaal van 2019 worden uitgevoerd.

11. Nieuwbouw gymzaal Rhoon bouw en Nieuwbouw gymzaal Rhoon installatie
De voorbereidende werkzaamheden zijn in volle gang. Uitvoering vindt in 2019 plaats. Voorgesteld wordt om het restantkrediet door te schuiven naar 2019.

12. Sporthal Rhoon renovatie
De overschrijding is ontstaan door onvoorziene werkzaamheden. De voorbereiding van de renovatie heeft vertraging opgelopen en moesten extra werkzaamheden uitgevoerd worden naar aanleiding van de verzakkingen die waren ontstaan bij het vernieuwen van de oude riolering onder de kleedkamers. De renovatie zal in 2019 worden afgerond. Bij de 1e tussenrapportage 2019 zal daarvoor het voor in 2019 benodigde bedrag een extra krediet worden aangevraagd.

13. Speelvoorzieningen 2018
Deze investering was gereserveerd voor de Bomenbuurt. Door participatie is de uitvoering vertraagd.

14. Zorgcomplex Portland
In 2018 is het zorgcomplex Portland (Langstraat 9/10 en 11/12 in Rhoon Portland) overgenomen van de Stichting Eerstelijns Voorzieningen Portland (SEVP). Op basis van een controle van de brandweer zullen aanpassingen gedaan moeten worden om de brandveiligheid te laten voldoen aan de huidige eisen. De werkzaamheden worden in de eerste helft van 2019 uitgevoerd. Voorgesteld wordt om het restantkrediet door te schuiven naar 2019.

15. Blauwe Verbinding Rhoonse Baan
Dit project is in de afrondende fase.

16. Huis van Albrandswaard
De budgetten zijn benodigd voor de realisatie van het huis van Albrandswaard. De kredieten voor bouw, installaties en inrichting zijn reeds in de 2e tussenrapportage 2018 naar 2019 doorgeschoven.

BIJLAGE 8 – AFGERONDE SPEERPUNTEN

2.2 Wonen

Wonen

Wat willen we bereiken? **Een woningvoorraad die aansluit bij de (lokale) behoefte.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Op basis van de Woonvisie prestatie/contractafspraken maken met ontwikkelende partijen woningcorporaties.	Voltooid	Op basis van de Woonvisie prestatie/contractafspraken maken met ontwikkelende partijen woningcorporaties. Goede afstemming tussen woonbehoefte en woningvoorraad.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

1a. Op 1 februari 2018 hebben de gemeente, de corporaties en hun huurdersvertegenwoordigingen de gezamenlijke prestatieafspraken voor 2018 ondertekend. Wij hebben u hiervan op de hoogte gesteld met de raadsinformatiebrief van 2 februari 2018 (1310436). Wij beschouwen het speerpunt hiermee als voltooid.

Programma 3 Buitenruimte

3.1 Buitenruimte

Duurzaamheid en milieu

Wat willen we bereiken? **Het verhogen van een duurzame leef- en gedragsstijl bij gemeente, bedrijven, corporaties en burgers. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld door slim om te gaan met energie(winning), grondstoffen, water en voedsel, circulaire economie. Door hier slim mee om te gaan willen we nieuwe en extra waarde genereren.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1b.	Uitvoering geven aan de raadsmotie “geen windmolens”	Voltooid	Geen windmolens binnen de gemeentegrenzen.	Binnen begroting
1d.	Met partners mogelijkheden tot duurzaamheid onderzoeken zoals het ontwikkelen van een zonneweide, aanbrengen van duurzaamheidsvoorzieningen gebouwen en bouwwerken, actief kennisdelen over waterstof als energiedrager.	Voltooid	2 Voorbeeldinitiatieven realiseren	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

1b. In 2017 heeft de portefeuillehouder u op de hoogte gehouden van de (inspraak)momenten, die hij in het provinciale proces rondom de herziening van de Verordening Ruimte en Mobiliteit heeft benut om het standpunt van Albrandswaard onder de aandacht te brengen. Ook in 2018 zijn alle mogelijkheden benut om uitvoering te geven aan de motie. Verder betrekken wij de motie bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Gelet op de genoemde stappen beschouwen wij dit speerpunt/de motie als afgedaan.

1d. Door met een aantal partners, waaronder de woningbouwvereniging Poortugaal en LSNed gesprekken te voeren, worden nu verdere stappen gezet naar verduurzaming en met name energietransitie. Deze stappen worden verder uitgewerkt in scenario's voor energietransitie die in 2019 worden opgesteld en in de nieuwe prestatieafspraken met de woningcorporaties voor 2019. Wij beschouwen dit speerpunt daarom als afgehandeld.

3.3 Maatschappelijk vastgoed

Maatschappelijk vastgoed

Wat willen we bereiken? **Het maatschappelijk vastgoed draagt bij aan de beleidsdoelstellingen op het gebied van participatie, sport, cultuur, welzijn en educatie. Het vastgoed is kwalitatief op orde.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1b.	Uitwerken van twee opties (BV en Stichting) voor het op afstand zetten van het beheer- en de exploitatie van het maatschappelijk vastgoed.	Voltooid	Een bedrijfsmatige organisatie en exploitatie van de gemeentelijke accommodaties waarbij de gemeente de regie houdt op het behalen van de maatschappelijke doelstellingen.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1b. De Directieraad van de BAR-organisatie heeft in 2017 opdracht gegeven aan een externe om een onderzoek te doen naar de inrichting van het gemeentelijk vastgoed in de BAR-organisatie. Dit, omdat de werkzaamheden voor het gemeentelijk vastgoed nu versnipperd is over verschillende afdelingen en er een disbalans is tussen vraag en aanbod. De inrichting van een aparte afdeling Maatschappelijk Vastgoed heeft ook betrekking op het Albrandswaardse maatschappelijk vastgoed. Daarmee is dit speerpunt vervallen/afgerond.				

Programma 4 Financiën

4.1 Financiën

Financieel beleid

Wat willen we bereiken? **Een gezonde financiële positie waarbij tekorten gedekt worden binnen het programma waar deze ontstaan.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1c.	De reserve Sociaal Deelfonds wordt in 2018, na de jaarrekening 2017, herijkt.	Voltooid	Een helder beeld van de benodigde reserve ten opzichte van de risico's in het sociaal domein als gevolg van de 3D's.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1c. Voldoende geld is gereserveerd om eventuele financiële tegenvallers binnen het sociale domein op te kunnen vangen. De herijking in 2018 geeft een actueel beeld van het risicoprofiel. In het risicoprofiel zijn de geïnventariseerde risico's van het sociaal domein geïnventariseerd, en vertaald naar benodigde euro's. Het speerpunt is hiermee afgerond.				

Programma 7 Sociaal domein

7.1 Maatschappelijke ondersteuning

Maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we bereiken? **Goede ondersteuning voor iedereen met een zorgvraag, in de gehele gemeente.**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Verder ontwikkelen van woonzorgconcepten in samenspraak met maatschappelijke partijen en inwoners.	Voltooid	Een haalbaar concept voor het behoud van de langdurige zorg in Rhoon op de Klepperwei locatie, in combinatie met wijkfunctie en aanleunfunctie voor zorg in de wijk. In andere delen van de gemeente realiseren van kleinschalige zorgposten zodat mensen langdurige zorg thuis kunnen ontvangen.	Binnen begroting

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.

1a. De gemeenteraad is met raadsinformatiebrief 1323610 op de hoogte gebracht van de laatste ontwikkelingen van locatie Klepperwei. Argos Zorggroep wil in de toekomst op de locatie “Klepperwei” plaats blijven bieden voor langdurige zorg. Zij zijn voornemens dit uit te breiden met plaatsen voor geriatrische revalidatie en voor zelfstandig wonen voor mensen met een toenemende zorgvraag. Daarnaast zal de ‘brasserie/ontmoetingsruimte’ ook in de nieuwbouw een plek krijgen. Om leegstand tot 2020 tegen te gaan heeft Argos Zorggroep, op basis van de leegstandswet, een vergunning gevraagd om de appartementen tijdelijk te verhuren aan mensen met een zorgvraag. Deze vergunning is verleend".

Langdurige zorg in eigen huis: Met Argos en CZ is gesproken over de mogelijkheid om langdurige zorg ook in je eigen huis te kunnen ontvangen. Het zogenaamde Volledig pakket thuis (VPT). Op dit moment is dat niet overal mogelijk omdat niet iedere woning hier aan voldoet en niet iedere woning snel te bereiken is. De gesprekken zijn in 2018 vervolgd.

Hiermee kunnen we dit speerpunt als afgerond beschouwen.

7.3 Participatiewet

Werk

Wat willen we bereiken? **Niemand blijft onnodig en ongewild buiten het participatieproces.** **De samenwerking met bedrijven en maatschappelijke partners wordt uitgebreid en verstevigd door hen te faciliteren bij hun maatschappelijke doelstellingen (Garantiebanen, SRoI)**				
Wat gaan we doen		Wanneer is het klaar	Wat is het streven	Extra kosten + FTE in 2018
1a.	Inrichten van een Programma Werk met als belangrijkste items: - re-integreren op maat; - minder regels; - innovatieve pilots Op basis van de uitkomsten van de loonwaardemeting maatwerk leveren naar werk of een zinvolle tijdsbesteding. Ook nuggers worden hier actief bij betrokken. Bij elkaar brengen vraag en aanbod en leveren van ondersteunende diensten aan werkgevers. Aanpak jeugdwerkloosheid in samenwerking met SWA. We zetten in op jongeren die lange tijd zonder werk of opleiding zitten en op jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt.	Voltooid	Iedereen participeert naar vermogen. Uitstroom naar werk t.o.v. de doelgroep is 5% hoger dan in 2016. Uitstroom > instroom Deelnemen en dienstbaar zijn aan de samenleving zien wij niet als genoegdoening tegenover een uitkering, maar als een middel om dichterbij betaald werk te komen of zinvolle tijdsbesteding te hebben. Alle nuggers die ondersteuning willen zijn in beeld. 10 jeugdigen uit de doelgroep naar werk of opleiding.	Binnen begroting
Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij gedaan.				
1a.	Als doelstelling voor 2018 is vooralsnog dezelfde als in 2017 aangehouden. Uitstroom naar Werk, Opleiding Zelfstandige is 5% hoger dan in 2016/2017. Streven is om minimaal 35 personen uit te laten stromen (naar Werk, Opleiding of Zelfstandigheid of naar een Re-integratie Praktijk Overeenkomst). Uitstroom is hoger dan de instroom. Hoewel de economie aantrekt, is de verwachting dat tot en met 2021 het aantal mensen met een uitkering die tot de nieuwe doelgroep behoort zal toenemen, dus ook in 2018. De gevolgen van de bouwplannen van Delta voor het aantal uitkeringsgerechtigden dat in een inrichting verblijft is nog niet duidelijk, maar zal volgens de huidige inzichten pas in 2019 gevolgen hebben. Voor nu beschouwen we dit speerpunt als afgerond.			

Voorstel

Onderwerp: Jaarstukken 2018	**College van burgemeester en wethouders** 7 mei 2019	**Zaaknummer** 53177
Portefeuillehouder Marco Goedknegt		**Openbaar**
E-mailadres opsteller: c.d.groot@bar-organisatie.nl		

Geadviseerd besluit

1. De jaarstukken 2018 vast te stellen;

    1. Het resultaat van de jaarrekening vast te stellen op € 796.463 positief

    2. Het jaarrekeningresultaat te storten in de Algemene reserve;

    3. De budgetten in het overzicht Overhevelen budgetten van € 497.500 over te hevelen naar 2019 en ten laste te brengen van de Algemene reserve en de reserve Sociaal deelfonds;

    4. De restantkredieten uit 2018, zoals opgenomen in bijlage 7 van de jaarstukken, ter hoogte van € 4.636.938 beschikbaar te stellen in 2019.

Voorstel

Inleiding
Overeenkomstig artikel 197 van de Gemeentewet bieden wij u hierbij de jaarstukken 2018 ter vaststelling aan. Met de aanbieding van de jaarstukken sluiten wij de Planning & Control-cyclus van 2018 af. De jaarstukken bevatten het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid van de programma's en de paragrafen. De jaarrekening bevat de balans met toelichting en de rekeningcijfers. De accountant heeft de jaarrekening gecontroleerd en de opmerkingen van de accountant zijn verwerkt in de jaarrekening. De bevindingen van de accountant worden direct na ontvangst als bijlage bij deze jaarstukken toegevoegd.

Beoogd effect
De begroting 2018 is het uitgangspunt voor het opstellen van de jaarstukken. In dit document legt het college van Burgemeester en Wethouders verantwoording af over het gevoerde beleid in 2018.

Argumenten
1.1 Op basis van artikel 198 van de Gemeentewet stelt de raad de jaarrekening en –verslag vast.

2.1 Dit is het resultaat na het verwerken van de mutaties in de reserves.

De financiële afwikkeling vindt u op pagina 11 van de jaarstukken.

3.1 Het resultaat van de jaarrekening moet ten laste worden gebracht van het Eigen Vermogen.

4.1 Anders is het niet mogelijk het desbetreffende project af te ronden.

Bij het aanbieden van de jaarstukken kan het college van Burgemeester en Wethouders voorstellen restantbudgetten voor projecten over te hevelen naar het volgende jaar. Het gaat om budgetten die verstrekt zijn voor een bepaald project.

5.1 Het overhevelen van restantkredieten is nodig om investeringen te kunnen afronden.
Bijlage 7 van de jaarstukken bevat de lopende investeringskredieten. In de budgetregels is vastgesteld dat een investeringskrediet éénmaal doorgeschoven mag worden naar het volgende jaar. Mocht een krediet toch langer nodig zijn, zal dit expliciet door de raad besloten moeten worden. In de bijlage is aangegeven welke kredieten overgeheveld dienen te worden naar 2019.

Overleg gevoerd met
n.v.t.

Kanttekeningen
n.v.t.

Uitvoering/vervolgstappen
n.v.t.

Financiële informatie
De jaarrekening 2018 sluit met een positief resultaat van € 796.463.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

	rekening 2017	begroting 2018	begroting na wijziging	rekening 2018	saldo	N/V
Totaal lasten	51.807.788	55.003.100	58.724.800	54.307.352	4.417.448	V
Totaal baten	51.056.427	55.417.800	57.656.800	54.094.558	-3.562.242	N
Saldo van baten en lasten	***-751.361***	***414.700***	***-1.068.000***	***-212.794***	***855.206***	***V***
Mutaties reserves	-684.207	282.700	-1.025.300	-1.009.256	-16.044	N
Gerealiseerd resultaat	**-67.155**	**132.000**	**-42.700**	**796.463**	**839.163**	**V**

Na de laatste tussenrapportage 2018 was het verwachte resultaat € 104.900 negatief. Het begrotingsresultaat is daarna nog gecorrigeerd voor de wijziging van het MPO (ad € 62.200), waardoor het begrotingsresultaat per 31 december 2018 € 42.700 -/- bedraagt.

Op pagina 11 van de jaarstukken is de ontwikkeling van het saldo weergegeven. Het negatieve resultaat is het gevolg van financiële afwijkingen na de laatste begrotingswijzigingen ad € 855.200 positief en hogere stortingen in reserves en voorzieningen ad € 16.000. De financiële afwijkingen worden per programma toegelicht in de jaarrekening.

Op pagina 151 vindt u de berekening van het structurele gedeelte van het rekeningresultaat.

Beslispunt 3
Verloopoverzicht reserves 2016 - 2018

algemene reserve	saldo 01-01	stortingen	onttrekkingen	saldo 31-12
2016	10.033.445	2.274.546	4.022.769	8.285.222
2017	8.285.222	397.105	364.287	8.318.040
2018	8.318.040	208.800	373.629	8.153.211
reserves grondbedrijf	**saldo 01-01**	**stortingen**	**onttrekkingen**	**saldo 31-12**

2016	1.656.532	2.892.471	2.715.988	1.833.015
2017	1.833.015	261.335	374.765	1.719.585
2018	1.719.585	157.224	305.073	1.571.736
overige bestemmingsreserves	**saldo 01-01**	**stortingen**	**onttrekkingen**	**saldo 31-12**
2016	5.484.532	226.228	630.999	5.079.761
2017	5.079.761	922.113	994.165	5.007.709
2018	5.007.709	437.166	988.528	4.456.347
kapitaallastenreserves	**saldo 01-01**	**stortingen**	**onttrekkingen**	**saldo 31-12**
2016	3.584.963	293.613	212.238	3.666.338
2017	3.666.338	0	212.238	3.454.100
2018	3.454.100	0	212.371	3.241.729
totaal reserves	**saldo 01-01**	**stortingen**	**onttrekkingen**	**saldo 31-12**
2016	20.759.472	5.686.858	7.581.994	18.864.336
2017	18.864.336	1.580.553	1.945.455	18.499.434
2018	18.499.434	803.190	1.879.601	17.423.023

Beslispunt 4

Bij de jaarstukken wordt voorgesteld de volgende restanten over te hevelen naar 2019 en ten laste te brengen van de Algemene reserve, de reserve Strategisch verbinden en de reserve Sociaal deelfonds.

Voorstel resultaatbestemming	**Bedrag**	**Dekking**
Overheveling budget		
Fundament maatschappij (bijdrage BAR)	-370.400	dekking SD
Verruiming sportvrijstelling (bijdrage BAR)	-16.700	
Resultaat gerichte inkoop jeugdzorg (bijdrage BAR)	-17.700	dekking SD
Implementatie omgevingswet (bijdrage BAR)	-14.300	dekking AR
Digitaliseren APV-proces (bijdrage BAR)	-8.200	
Digitaliseren bouwdossiers	-62.500	
Energietransitie	-12.900	
Project Rabobankstrip lasten 2019	-21.500	dekking AR
Mutaties reserves		
Onttr res Strategisch Verbinden ter dekking van uitgaven wegcategorisering	26.700	
Totaal voorstellen resultaatbestemming	**-497.500**	***negatief***

Communicatie/participatie na besluitvorming
De jaarstukken zijn openbaar en worden geplaatst op de gemeentelijke website.

Bijlagen

1. verantwoordingsrapportage 2018 BAG

2. verantwoordingsrapportage 2018 BGT
3. assuranceverklaring (ensia)
4. Dreigbeeld
5. Jaarstukken 2018 tbv raad
6. 75048 Raadsinformatiebrief inzake beantwoording raadsvragen jaarrekening 2018 en kaderbrief 2020